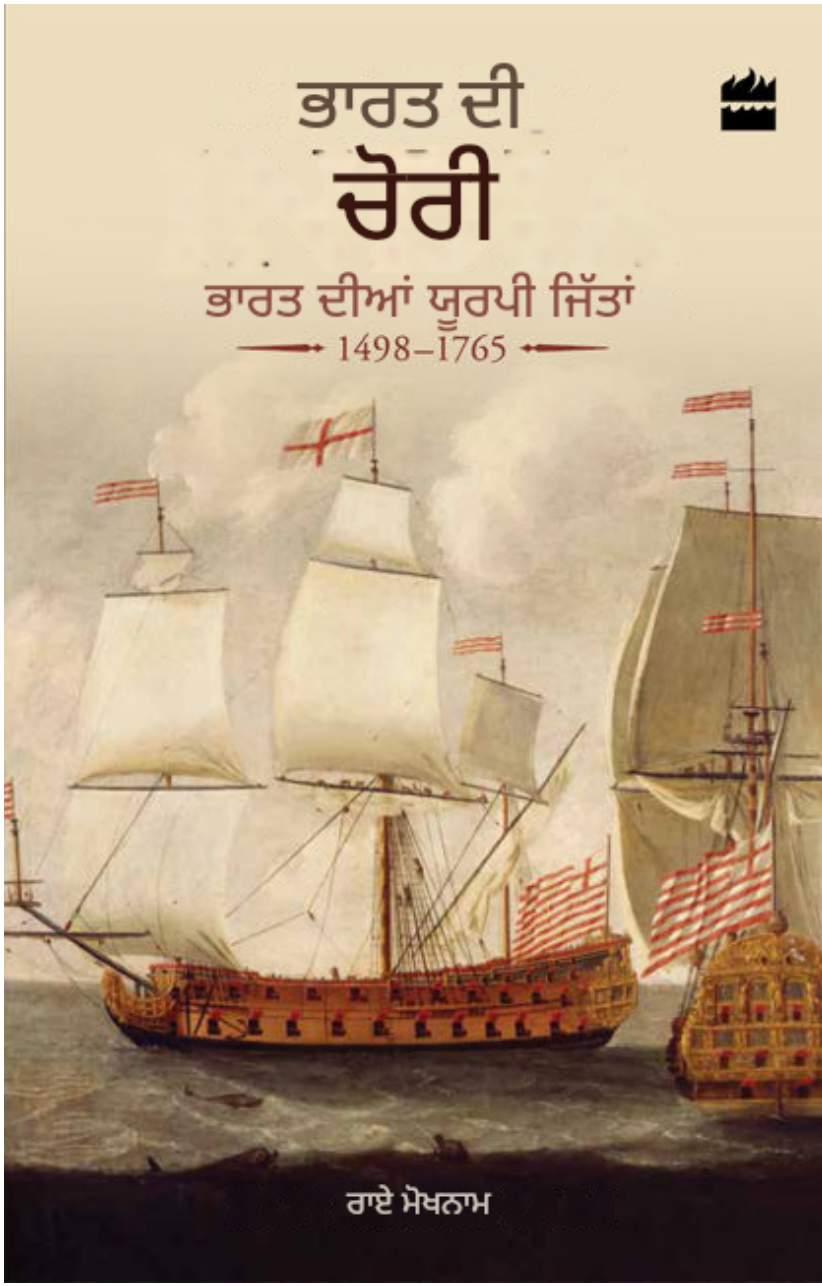

Table of Contents

The Theft of India

ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਰੀ

The European Conquests of India, 1498–1765

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੂਰਪੀ ਜਿੱਤਾਂ, 1498–1765

ROY MOXHAM

ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ

HarperCollins *Publishers* India

ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਇੰਡੀਆ

Dedicated to all those across the world who campaign for equality of opportunity.

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜੋ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

Contents

ਸਮੱਗਰੀ

Preface

ਮੁਖਬੰਧ

The Portuguese

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

Spices, Christianity and Extreme Violence

ਮਸਾਲੇ, ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਅਤਿ ਹਿੰਸਾ

Two Portuguese

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

Conquest, Horticulture, the Church and the Inquisition

ਜਿੱਤ, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਚਰਚ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂਚ

Three English

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

Venture Capitalists and Adventurers

ਉੱਦਮ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਾਹਸੀ

Four English

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

Splendour and Disease

ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ

Five English

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

Religious Freedom and Peaceful Trade

ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ

Six Portuguese

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

Terror, Luxury and Decay

ਦਹਿਸ਼ਤ, ਵਿਲਾਸਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨ

Seven Dutch, the English and the Danes

ਡੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਡੈਨਿਸ਼

The Triumph of Peaceful Trade

ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ

Eight French and the British

ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼
Towards Conquest
ਜਿੱਤ ਵੱਲ
The British
The Seizure of Bengal
ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ
Postscript
ਪੋਸਟਸਕ੍ਰਿਪਟ
Bibliography
ਗ੍ਰੰਥ ਸੂਚੀ
Further Reading
ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨਾ
Place Name Changes
ਥਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ
Index
ਇੰਡੈਕਸ
Acknowledgements
ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ
About the Book
ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ
About the Author
ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ
Copyright
ਕਾਪੀਰਾਈਟ

Preface

ਮੁਖਬੰਧ

Having spent some years in colonial and post-colonial Africa, I first visited India in 1992. It soon became apparent to me that the impressions I had formed of a benevolent British rule bore, as they had in Africa, little resemblance to the reality. The British had indeed improved education, irrigation and transport, but there was a much darker side too.

ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1992 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ ਸਨ, ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਪੱਖ ਵੀ ਸੀ।

By chance I came across a reference to the Imperial Customs Line, a barrier that the British used to fence off the eastern part of India in order to impose a huge tax on salt. None of the standard histories of India mentioned this barrier. Following its path, and delving into its history for my book, *The Great Hedge of India*, I was shocked to discover that it had made salt, an essential commodity, prohibitively expensive

for millions of Indians and that many had perished as a result. Similarly, while researching for my book *Tea: Addiction, Exploitation and Empire*, I discovered that hundreds of thousands of Indians had died unnecessary deaths because of the harsh conditions on India's nineteenth-century, British-owned tea estates. Again, this was not mentioned in the standard histories of India. On completion of these two projects, I began to research the impact of European colonialism on the Indian peninsula.

ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕਸਟਮਜ਼ ਲਾਈਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਨਮਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ, ਦ ਗ੍ਰੇਟ ਹੇਜ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਨਮਕ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ, ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਟੀ: ਐਡਿਕਸ਼ਨ, ਐਕਸਪਲੋਇਟੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਐਂਪਾਇਰ ਲਈ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਚਾਹ ਦੇ ਬਗੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕਠੋਰ ਹਾਲਤਾਂ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਬਾਰਾ, ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

Accounts by early travellers of India’s riches – its spices, gold and gems – had excited the imagination of the Europeans. Some of these luxuries had been brought to Europe by the Romans, but when the Roman Empire collapsed, the Europeans became reliant on supplies coming through Arabia and Persia. In the fifteenth century, Portugal and Spain developed ships equipped with powerful artillery that could travel beyond Europe. To avoid clashes between the two Catholic countries, the Pope divided the world into two spheres of influence. The East, which included India, would be explored by the Portuguese. In 1498, Vasco da Gama discovered the sea route from Europe to India. Thereafter, Europe would no longer be dependent on India’s riches being supplied through the Middle East.

ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੌਲਤ - ਇਸਦੇ ਮਸਾਲੇ, ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰਤਨ - ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੋਮਨ ਦੁਆਰਾ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਢਹਿ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਰਬ ਅਤੇ ਫਾਰਸ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਪਲਾਈਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਤਗਾਲ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਕੈਥੋਲਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਪੋਪ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰਬ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਦੀ ਖੋਜ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 1498 ਵਿੱਚ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤਾ ਖੋਜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਰਪ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੌਲਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

With their control of the seas, the Portuguese established a monopoly over trade between India and Europe. They seized Goa and several other enclaves. Events in Europe then began to impact on India. Portuguese naval supremacy was gradually eroded by the Dutch and the English, who themselves began to travel to India, and who eventually destroyed the Portuguese monopoly. The English largely confined their activities to trade while the Dutch, alongside trading, colonized parts of India. The Danes also established colonial enclaves. The French were the last great European power to arrive and set up colonial enclaves. The wars in Europe between the French and the British then spread into India. Eventually the British were victorious.

ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਐਨਕਲੇਵ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਡੱਚਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਐਨਕਲੇਵ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਆਖਰੀ ਮਹਾਨ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਐਨਕਲੇਵ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਜੰਗਾਂ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈਆਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਿੱਤ ਗਏ।

Rather than consult the usual history books, I sought out, for the most part, accounts written by eyewitness of all these events. Many of these have been published, with helpful editing, over the last century and a half by the Hakluyt Society. There were other memoirs too. I supplemented these readings with the study of academic papers, whose existence was hardly known beyond academia, by such outstanding scholars as C.R. Boxer. Gradually I built up a picture of what really happened.

ਆਮ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਡੇਢ ਸਦੀ

ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸੰਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਸੀ.ਆਰ. ਬਾਕਸਰ ਵਰਗੇ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਈ।

The Theft of India highlights the terrible suffering inflicted on Indians by the European powers during the three centuries that followed Vasco da Gama's discovery of the sea route from Europe to India. For most Indians, life under the Mughals was considerably worse than is generally portrayed, but at least the Mughal spoils were generally retained in India. The Europeans, however, exported not only vast amounts of India's wealth but thousands of Indian slaves too.

"ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਰੀ" ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਿਆਨਕ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾੜਾ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੁਗਲ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦੌਲਤ, ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਾਰਤੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ।

European oppression began with a reign of terror by the Portuguese. Entire communities were massacred,

and those who survived were often forced to convert to Christianity. Many of them were victimized by the Portuguese Inquisition and atrocities continued to take place under the conquests of the Dutch and French. All these European powers exported slaves, mostly to the East Indies. Finally, the British, who until the eighteenth century had largely confined themselves to peaceful trade, conquered Bengal. They imposed a chaotic administration and seized much of Bengal's wealth, which they then exported to Britain. The impoverished population, without money to purchase food from other parts of India, could not fend off famine as they had in previous years. Millions starved to death.

ਯੂਰਪੀ ਜ਼ੁਲਮ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜੋ ਬਚ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨੂੰ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਾਜਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਫਿਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਗ਼ਰੀਬ

ਆਬਾਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਗਏ।

Numerous eyewitness accounts by both Indians and Europeans bring all these events to life.

ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

One

ਇੱਕ

THE PORTUGUESE

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

SPICES, CHRISTIANITY AND EXTREME VIOLENCE

ਮਸਾਲੇ, ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਅਤਿ ਹਿੰਸਾ

We took a ship from Mecca in which were 380 men and many women and children, and we took from it fully 12,000 ducats, with goods worth at least another 10,000. And we burned the ship and all the people on board with gunpowder.

ਅਸੀਂ ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 380 ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰੇ 12,000 ਡੁਕਾਟ ਲੈ ਲਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10,000 ਹੋਰ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ।

– A Portuguese companion of Vasco da Gama, 1502.

- ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਥੀ, 1502।

On 20 May 1498, Vasco da Gama anchored his ships just north of Calicut on the Malabar Coast of India. These were the first ships to reach India from Europe. Calicut was a haven of peaceful trade for the ships of the many nations that came to purchase India's spices. Only two years later the Portuguese would capture those ships, slaughter their crews, train their cannon on Calicut, destroy its houses and kill its inhabitants. The Portuguese terror would have started.

20 ਮਈ 1498 ਨੂੰ, ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ। ਇਹ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਕਾਲੀਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਨਾਹਗਾਹ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਾਲੀਕਟ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਸਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

The Indian Ocean was not unexplored territory. Vasco da Gama's achievement had been in finding the route from Europe around the tip of Africa – an

achievement that would transform the trade between Europe and Asia. Once he had reached the Indian Ocean he was in a sea that had been traded on for at least two thousand years. Spices from India were well known in Europe. They were much in demand, especially pepper, but they had usually come by sea to the northern ports of the Indian Ocean and then been taken overland.

ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਕੋਈ ਅਣਪਛਾਤਾ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣਾ ਸੀ - ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੋ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮਸਾਲੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਿਰਚ, ਪਰ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

Pepper had been used in ancient Egypt as a part of the armoury of spices used to embalm its rulers. The mummy of Ramesses II, who died in 1213 BC, is in the Cairo Museum. X-ray examination has revealed a peppercorn stuffed and sealed into each nostril. Pepper was the most important item imported from south India by the Greeks and the Romans. It is mentioned by Aristotle, and was recommended by

the famous physician Hippocrates, when mixed with vinegar and honey, as a cure for an infected uterus. Much of this pepper probably travelled through Egypt, which came under Greek control in the fourth century BC. It seems to have been used solely as a medicine until the Roman emperor Augustus started to use it as a condiment. It was during his reign that the Romans annexed Egypt in 30 BC. The Romans transformed the trade across the Arabian Sea. In the middle of the first century they had become acquainted with the details of the monsoon – already well known to the Arabs – and had built large ships to travel directly from Egypt to southern India. Pliny the Elder tells us that the journey from Ocelis, at the mouth of the Red Sea, to Muziris on the Malabar Coast in south-west India, took one month. The Romans destroyed the principal Arab trading centre of Aden, and made treaties with the smaller ports on the Arabian coast so that they could dominate the spice trade. By the end of the first century, spices were no longer a scarce luxury for the Romans. Alexandria became the centre of the spice trade, with large pepper warehouses. The use of pepper spread across the Roman Empire. In Rome itself, Emperor Domitian built pepper warehouses, the remains of

which are still visible. Pepper was used both in the kitchen and at table. Several exquisite pepper pots from this period have been discovered in France and in Britain.

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਮਿਰਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰਾਮੇਸਸ II ਦੀ ਮਮੀ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਤ 1213 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਾਹਿਰਾ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਕਸ-ਰੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਰਚ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਰਚ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਰਸਤੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਕਟਰ ਹਿਪੋਕ੍ਰੇਟਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੰਕਰਮਿਤ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਮਿਰਚ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਇਦ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਮਨ ਸਮਰਾਟ ਔਗਸਟਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਮਸਾਲੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੋਮਨਾਂ ਨੇ 30 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਰੋਮਨਾਂ ਨੇ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਪਾਰ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ - ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਰਬਾਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ - ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸਿੱਧੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਪਲੀਨੀ ਦਿ ਐਲਡਰ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਓਸੇਲਿਸ ਤੋਂ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮੁਜ਼ੀਰਿਸ

ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਅਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਰਬ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਰਬ ਤੱਟ 'ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਸਕਣ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਮਸਾਲੇ ਹੁਣ ਰੋਮੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਲਗਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਮਿਰਚ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਸਨ। ਮਿਰਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਸਮਰਾਟ ਡੋਮੀਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਮਿਰਚ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਬਣਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਰਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਿਰਚ ਦੇ ਬਰਤਨ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਹਨ।

It was not only goods of Indian origin that went from Malabar to Europe. From well before Roman times, there had been a flourishing trade in spices and other goods between south India and the East. Indian spices were exported to China. Spices from Indonesia, such as cloves and nutmeg, came to India. Quantities of these were then shipped onwards to Arabia and Europe. The spices from India were a heavy drain on the Roman exchequer. There was a market for some Roman goods in India – clothing, metals, pigments, drugs and cosmetics – and particularly for the red coral of the Mediterranean. Pliny the Elder, writing in the first century AD, observed that Roman coral enjoyed the same prestige with the men of India as

did Indian pearls with the women of Rome. The coral was not only valued as attractive jewellery, but also as a charm against evil and disease. Most spices, however, had to be paid for with gold. Pliny, worried about the drain of wealth from the empire, estimated that imports from India, principally pepper, cost fifty-five million sesterces annually – the equivalent of over half a million English gold sovereigns. Numerous caches of Roman gold and silver coins have been found in southern India.

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੋਂ ਯੂਰਪ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰੋਮਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚਕਾਰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮਸਾਲੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਮਸਾਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੌਂਗ ਅਤੇ ਜਾਇਫਲ, ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਫਿਰ ਅਰਬ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮਸਾਲੇ ਰੋਮਨ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰੋਮਨ ਸਾਮਾਨ - ਕੱਪੜੇ, ਧਾਤਾਂ, ਰੰਗ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਸਮੱਗਰੀ - ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਦੇ ਲਾਲ ਕੋਰਲ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਪਲੀਨੀ ਦ ਐਲਡਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਰੋਮਨ ਕੋਰਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਉਹੀ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜੋ ਰੋਮ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਕੋਰਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਕਰਸ਼ਕ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਜੋਂ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੁਹਜ ਵਜੋਂ ਵੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਲੀਨੀ, ਜੋ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ

ਸੀ, ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਯਾਤ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਰਚ, ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਲਾਨਾ ਪੰਜਾਹ ਮਿਲੀਅਨ ਸੇਸਟਰਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮਨ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੰਡਾਰ ਮਿਲੇ ਹਨ।

Much of our knowledge of the trade routes between Egypt and the Malabar Coast comes from the *Periplus of the Erythraean Sea*. This is believed to have been written as a guide by a Greek captain (many of the Roman Empire's ships were operated by Greeks) based in Alexandria around AD 79–84. It describes the journey from the Red Sea to a number of western Indian ports, stretching from the mouths of the rivers Indus and Narmada, all the way down the coast to Muziris – which 'abounds in ships sent there with cargoes from Arabia, and by the Greeks' – and beyond:

ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਮਾਰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਏਰੀਥਰੀਅਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਪੈਰੀਪਲਸ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 79-84 ਈਸਵੀ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਯੂਨਾਨੀ ਕਪਤਾਨ (ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਕਈ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੱਟ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੁਜ਼ੀਰਿਸ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ 'ਅਰਬ ਤੋਂ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ' -

ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ:

They send large ships to these market towns on account of the great quantity and bulk of pepper and malabathrum [cinnamon leaf]…They make the voyage to this place in a favourable season who set out from Egypt about the month of July.

ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਥਰਮ [ਦਾਲਚੀਨੀ ਦੇ ਪੱਤੇ] ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ... ਉਹ ਇਸ ਸਥਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

The trade between the Romans and the Malabar Coast continued for hundreds of years. As Rome declined, however, the trade diminished. Coin finds from the third and fourth centuries are progressively rarer. Nevertheless, some trade continued right up to the end of the empire. In AD 408, Alaric I, the Visigoth, laid siege to Rome. As part of the city's ransom, he demanded, and received, 3,000 lb of pepper.

ਰੋਮਨ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਰੋਮ ਦਾ ਪਤਨ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਵਪਾਰ ਘੱਟਦਾ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸਿੱਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਵਪਾਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। 408 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸੀਗੋਥ ਦੇ ਅਲਾਰਿਕ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਰੋਮ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ

ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ 3,000 ਪੌਂਡ ਮਿਰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

With the collapse of the Roman Empire, the trade with India reverted to the Arabs. They totally dominated the trade of the Arabian Sea until the arrival of the Portuguese. Their first written accounts date from the ninth century. These describe journeys from Muscat to Quilon – which had become the main port of Malabar – as taking one month. They also mention the presence of Chinese ships in Quilon. Ibn Batuta, from Tangier, on his way to China in the fourteenth century wrote detailed accounts of his visits to Calicut, Quilon and many other places in Malabar. His writings, however, like those of the Arabs who had been visiting India for many centuries before Vasco da Gama, were unknown in Europe.

ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਅਰਬਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੌਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਸਕਟ ਤੋਂ ਕੁਇਲੋਨ - ਜੋ ਕਿ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ - ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਇਲੋਨ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਟੈਂਜੀਅਰ ਤੋਂ ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ ਨੇ ਕਾਲੀਕਟ, ਕੁਇਲੋਨ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜੋ ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਸਨ।

Europe, fortunately, had some chroniclers of its own. The most famous of these was the Venetian, Marco Polo, who returned by ship from China to the Persian Gulf via India, at the end of the thirteenth century. He described visiting Quilon; its pepper, sandalwood and indigo; its Christians and Jews. He also mentioned the trade with China and Arabia. Chinese ships were regular visitors to India until the mid-fifteenth century. The fleets were controlled by the eunuch faction at the Chinese court. When this lost power, the new favourites forbade all foreign voyages. Two travellers whose writings were known in medieval Europe were the French Dominican missionary Jordanus and the Italian Franciscan missionary Odoric of Pordenone. Both visited Malabar in the early fourteenth century. Jordanus wrote detailed descriptions of life in Quilon, where he wanted to set up a mission, with accurate descriptions of its spices:

ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵੇਨੇਸ਼ੀਅਨ, ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ ਸੀ, ਜੋ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਰਾਹੀਂ ਫ਼ਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ

ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਇਲੋਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ; ਇਸਦੀ ਮਿਰਚ, ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਨੀਲ; ਇਸਦੇ ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ। ਉਸਨੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਅਰਬ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਚੀਨੀ ਜਹਾਜ਼ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਸੈਲਾਨੀ ਸਨ। ਬੇੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸਰਿਆਂ ਦੇ ਧੜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆ ਬੈਠਾ, ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਯਾਤਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੱਧਯੁਗੀ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਸਨ ਫ੍ਰੈਂਚ ਡੋਮਿਨਿਕਨ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਜੌਰਡਨਸ ਅਤੇ ਇਤਾਲਵੀ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕਨ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਓਡੋਰਿਕ ਆਫ਼ ਪੋਰਡੇਨੋਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਜੌਰਡਨਸ ਨੇ ਕੁਇਲੋਨ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਲਿਖੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਦੇ ਨਾਲ:

Ginger is the root of a plant which hath leaves like a reed. Pepper is the fruit of a plant something like ivy, which climbs trees, and forms grape-like fruit like that of the wild vine. This fruit is first green, then when it comes to maturity it becomes all black and corrugated as you see it.

ਅਦਰਕ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪੱਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੇ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਰਚ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ਜੋ ਆਈਵੀ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਅੰਗੂਰ ਵਰਗਾ ਫਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੱਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਝੁਰੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ।

He also urged the Pope to establish a Christian fleet on the Indian seas.

ਉਸਨੇ ਪੋਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਬੇੜਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

As the Dark Ages gave way to the Middle Ages, the demand in Europe for spices increased. In early medieval Europe spices were so expensive as to be the preserve of the very rich. They were used by monarchs and prelates to impress. In 1256, the Scottish king, Alexander III, visited Henry III of England, and celebrated the Assumption at Woodstock with a great feast that used fifty pounds weight each of ginger, cinnamon and pepper. As the Middle Ages progressed, the price of pepper dropped, opening up consumption to a larger class of the moderately wealthy. It has been said that the phenomenal demand for spices, particularly for pepper, was because of the putrid food served up to the medieval populace. It seems unlikely that this was a major factor, since the link between stinking food and disease was well known. More likely it was used to mask the pervasive taste of the vast amounts of salt used to keep food through the winter months. Most importantly, it was used because it was the fashion – used at first by the rich for ostentation and then imitated by others as the prices fell. Whatever the motive, the demand was huge.

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰਾ ਯੁੱਗ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਮੱਧਯੁਗੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਮਸਾਲੇ ਇੰਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। 1256 ਵਿੱਚ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜਾ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ III, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹੈਨਰੀ III ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵੁੱਡਸਟਾਕ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦਾਅਵਤ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਨਾ ਮਨਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਰਕ, ਦਾਲਚੀਨੀ ਅਤੇ ਮਿਰਚ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਮਿਰਚ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਲਈ ਖਪਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਮੰਗ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਿਰਚ ਲਈ, ਮੱਧਯੁਗੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਰੋਸੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੰਦੇ ਭੋਜਨ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਦਬੂਦਾਰ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੂਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸ਼ਨ ਸੀ - ਪਹਿਲਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਦੇਸ਼ ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਮੰਗ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ।

The merchants of Italy controlled much of the distribution. They traded from Constantinople, Beirut, Aleppo, Alexandria and Cairo. With the fall of Constantinople, the markets at Alexandria and Cairo became the most important. Spices continued to flow

into Europe, but only after massive profits had been creamed off by Muslim rulers and traders. For, although the Venetians dominated the spice trade within Europe, the Arabs controlled the sea trade to the source in Malabar.

ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ, ਬੇਰੂਤ, ਅਲੇਪੋ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਅਤੇ ਕਾਇਰੋ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਅਤੇ ਕਾਇਰੋ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਗਏ। ਮਸਾਲੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੇਨੇਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਇਆ, ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ।

Two European merchants, Afanasy Nikitin and Niccolò de' Conti, who travelled to India in the fifteenth century, brought back useful information about its riches and trade. Nikitin was a merchant who left Russia in 1468 and later crossed the Caspian Sea to Persia. From there he went to the island of Ormuz and took a ship to Chaul, a port on India’s western coast. He went to the Sultanate of Bahmani in southern India, where he stayed for three years ‘The land is overpopulated with people, but those in the country are very miserable, while the nobles are extremely opulent and delight in luxury.’ In addition

he visited Cambay, Dabul and Calicut:

ਦੋ ਯੂਰਪੀ ਵਪਾਰੀ, ਅਫਾਨਾਸੀ ਨਿਕਿਟਿਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਲੋ ਡੀ' ਕੌਂਟੀ, ਜੋ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ, ਨੇ ਇਸਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦੀ। ਨਿਕਿਟਿਨ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 1468 ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੈਸਪੀਅਨ ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਫਾਰਸ ਗਿਆ। ਉੱਥੋਂ ਉਹ ਓਰਮੁਜ਼ ਟਾਪੂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਬੰਦਰਗਾਹ ਚੌਲ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਫੜਿਆ। ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹਿਮਣੀ ਦੀ ਸਲਤਨਤ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰਿਹਾ 'ਧਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਈਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਮੀਰ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹਨ।' ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੇ ਕੈਂਬੇ, ਦਾਬੁਲ ਅਤੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ:

The country produces pepper, ginger, colour plants, muscat, cloves, cinnamon, aromatic roots … and every description of spices, and everything is cheap, and servants and maids are very good.

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਰਚ, ਅਦਰਕ, ਰੰਗਦਾਰ ਪੌਦੇ, ਮਸਕਟ, ਲੌਂਗ, ਦਾਲਚੀਨੀ, ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਜੜ੍ਹਾਂ ... ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਾਲੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸਸਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਨ।

Nikitin was unreserved in his observations:

ਨਿਕਿਟਿਨ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਪਰਵਾਹ ਸੀ:

It is the custom for foreign traders to stay at inns where the food is cooked for the guests by the landlady, who also makes the bed and sleeps with

the stranger. Women who know you willingly concede their favours for they like white men.

ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਸਤਰਾ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀ ਨਾਲ ਸੌਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੋਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

More important than Nikitin, since Italy was the European emporium for spices, was the earlier Venetian traveller Niccolò de' Conti. He journeyed to the Middle East, India, South East Asia and perhaps China from about 1419 to 1444. In Damascus he learnt Arabic and from then onwards passed himself off as a Muslim. On his return the Pope made him do penance by relating his travels to the papal secretary, who then wrote them down and circulated the manuscript. This first went into print in 1492. It is probable that Conti’s account encouraged the Portuguese explorers later in the century. It certainly influenced cartographers and early sixteenth-century travels.

ਨਿਕਿਟਿਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਟਲੀ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਯੂਰਪੀ ਭੰਡਾਰ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਨੇਸ਼ੀਅਨ ਯਾਤਰੀ ਨਿਕੋਲੋ ਡੀ' ਕੌਂਟੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ 1419 ਤੋਂ 1444 ਤੱਕ ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਭਾਰਤ, ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਚੀਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਰਬੀ ਸਿੱਖੀ

ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਪੋਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੋਪ ਸੈਕਟਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1492 ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੌਂਟੀ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੇ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਖੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

Conti sailed from the Gulf to Cambay in Gujarat, and then went on to the mighty Vijayanagar Empire in the south before ending up on the east coast and taking a ship to the Far East. He then sailed back to Bengal from where he travelled up the River Ganges to Varanasi. He then travelled overland through Burma. From there he took a ship to Java and returned via Vietnam to India. He visited Cochin and Calicut before going to Cambay, and back again to Calicut before leaving for the Middle East and Venice. Conti described India as:

ਕੌਂਟੀ ਨੇ ਖਾੜੀ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੈਂਬੇ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਜੇਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੰਗਾਲ ਵਾਪਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਬਰਮਾ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉੱਥੋਂ ਉਹ ਜਾਵਾ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਕੈਂਬੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕੋਚੀਨ ਅਤੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਵੇਨਿਸ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਲੀਕਟ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਕੌਂਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ:

‘Great abundance of aloewood [used as incense], gold, silver, precious stones and pearls.’ He was most impressed by ‘Calicut abounding in pepper, lac, ginger, a large kind of cinnamon, myrobalons [dried fruits and kernels used in medicines] and zedoary [dried roots popular with pharmacists].’

'ਐਲੋਵੁੱਡ [ਧੂਪ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ], ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ।' ਉਹ 'ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਮਿਰਚ, ਲੱਖ, ਅਦਰਕ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਾਲਚੀਨੀ, ਮਾਈਰੋਬਾਲੋਨ [ਦਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁੱਕੇ ਫਲ ਅਤੇ ਕਰਨਲ] ਅਤੇ ਜ਼ੈਡੋਰੀ [ਫਾਰਮਾਸਿਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁੱਕੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ]' ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ।

These tales of plenty excited the imagination of the Europeans.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਪੂਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ।

Vasco da Gama’s vessels left Portugal on 8 July 1497, rounded the Cape of Good Hope, and sailed up the east coast of Africa to Malindi. From there, with the help of a pilot given to them by a local ruler, they had taken the wind to southern India. It took only twenty-three days to cross from Africa to Malabar.

ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 8 ਜੁਲਾਈ 1497 ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਕੇਪ ਆਫ਼ ਗੁੱਡ ਹੋਪ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ, ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ ਤੋਂ ਮਾਲਿੰਡੀ ਤੱਕ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਉੱਥੋਂ, ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਉਹ ਹਵਾ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਈ ਦਿਨ ਲੱਗੇ।

Vasco da Gama commanded a flotilla of three ships and a store ship, with a total complement of about one hundred and seventy men. The ships were small by modern standards and even by the standards of the time. Da Gama's own ship, the *São Gabriel*, was the largest. It carried six sails on three masts, but had a total length of only eighty-four feet. The large forecastle and tall stern made the ship relatively high. This height gave additional range to its twenty cannon. The ship was unwieldy but powerful.

ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇੜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਇੱਕ ਸੌ ਸੱਤਰ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਆਧੁਨਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼, ਸਾਓ ਗੈਬਰੀਅਲ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਸਟਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਪਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਸਿਰਫ ਚੁਰਾਸੀ ਫੁੱਟ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਸਟਰਨ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਉੱਚਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਉਚਾਈ ਨੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵੀਹ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਰੇਂਜ ਦਿੱਤੀ। ਜਹਾਜ਼ ਬੇਢੰਗਾ ਪਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ।

The fleet carried a few convicts who had been purposely taken to do dangerous tasks. One of these,

probably a converted Jew who knew Arabic, was ordered ashore to seek information. After landing, he was taken to meet two Muslims traders. They were from Oran, on the Mediterranean coast of Africa, and were reported to have surprised the visitor with a greeting in Castilian:

ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀ ਸਵਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਯਹੂਦੀ ਜੋ ਅਰਬੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਤੱਟ 'ਤੇ ਓਰਾਨ ਤੋਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਸਟੀਲੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤ ਨਾਲ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

‘The devil take you! What has brought you here?’

'ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ! ਤੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ?'

To this the convict replied:

ਇਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

‘Christians and spices.’

'ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇ।'

The Portuguese had a long history of conflict with Islam. The Muslims of North Africa had finally been

driven out of Portugal in 1249, but out of adjacent Spain only in 1492. Meanwhile; the rise of the Turkish Empire in the eastern Mediterranean had continued apace. The conquest of Constantinople by the Turks in 1453 had deeply alarmed all Christian Europe. Portugal was strongly Catholic and saw the battle between Christianity and Islam as a battle between good and evil.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1249 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 1492 ਵਿੱਚ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ; ਪੂਰਬੀ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਵਿੱਚ ਤੁਰਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਉਭਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। 1453 ਵਿੱਚ ਤੁਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਈਸਾਈ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਸੀ।

From the twelfth century onwards, rumours had circulated in Europe of Christian empires in the east. An emperor, Prester John, who was reputed to be descended from the Magi, was said to be the overlord of many other eastern Christian kings. These rumours were probably fuelled by the existence of a real Christian kingdom in Ethiopia. In the early fifteenth century the Portuguese prince, Henry the Navigator sponsored a series of voyages along the West African

coast to find a river route to the kingdom of Prester John. Although unsuccessful, these led to the expedition, under the command of Bartholomew Dias, which had found the southern tip of Africa. This discovery has inspired the king of Portugal to despatch Vasco da Gama further east. Little is known about da Gama's background or why he was chosen. He seems to have been born in a tiny village of fishermen on the south-west coast of Portugal where his father, who was a knight in the service of a duke, was the civil governor. In 1492 Vasco da Gama had been sent by the king of Portugal, John II, to seize French ships that were attacking Portuguese shipping. It is presumed that his conduct recommended him to the king. Vasco da Gama's year of birth is not known but he was probably under forty when he left for the East.

ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਸਮਰਾਟ, ਪ੍ਰੈਸਟਰ ਜੌਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਗੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਈਸਾਈ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਥੋਪੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਈਸਾਈ ਰਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੁਆਰਾ ਭੜਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਹੈਨਰੀ ਨੇਵੀਗੇਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸਟਰ ਜੌਨ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ

ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਰਥੋਲੋਮਿਊ ਡਾਇਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਦੱਖਣੀ ਸਿਰਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੋਜ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਊਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਈਟ ਸੀ, ਸਿਵਲ ਗਵਰਨਰ ਸੀ। 1492 ਵਿੱਚ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜਾ, ਜੌਨ ਦੂਜੇ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜੋ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਚਰਣ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ।

Following Columbus's discovery of the way to the New World, Spain and Portugal – the two great European naval powers – had concluded the Treaty of Tordesillas in 1494. With the blessing of the Pope, this had divided the world into two spheres of influence – the Spanish and the Portuguese. The dividing line was demarcated about 1,000 miles west of the Cape Verde Islands, which lay off western Africa. Territories west of that line went to Spain; east of it to Portugal.

ਕੋਲੰਬਸ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲ - ਦੋ ਮਹਾਨ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਨੇ 1494 ਵਿੱਚ

ਟੋਰਡੇਸਿਲਾਸ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੋਪ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ, ਇਸਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਸਪੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ। ਵੰਡ ਰੇਖਾ ਕੇਪ ਵਰਡੇ ਟਾਪੂਆਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 1,000 ਮੀਲ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਗਏ; ਇਸਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਿੱਚ।

The king of Portugal hoped to form an alliance with the successors of Prester John to fight Islam. If it was also possible for the Portuguese to buy spices, this would be especially welcome – for the spice trade would bring wealth to Portugal, and simultaneously deprive the Muslims of one of their main sources of revenue.

ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੈਸਟਰ ਜੌਨ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਲਈ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ - ਕਿਉਂਕਿ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੂੰ ਦੌਲਤ ਲਿਆਏਗਾ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰੇਗਾ।

The Hindu ruler of Calicut, the Zamorin, was away from the city when the Portuguese arrived, but agreed to meet Vasco da Gama on his return. He also sent a pilot to take the flotilla to a safe anchorage at

Pantalayini Kollam, fifteen miles to the north. It was from there, a week after reaching India that Vasco da Gama finally stepped ashore.

ਕਾਲੀਕਟ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਕ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ, ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਫਲੋਟੀਲਾ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਪੈਂਟਾਲਾਇਨੀ ਕੋਲਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੰਗਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਭੇਜਿਆ। ਉੱਥੋਂ ਹੀ, ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਆਖਰਕਾਰ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ।

Da Gama and his dozen companions were met by a representative of the Zamorin and an armed retinue. They then proceeded by palanquin, watched by crowds of curious onlookers, towards Calicut. Halfway there, they stopped for a meal at a local noble’s house, and then proceeded by boat on a backwater to the city. After disembarking, they were taken to a temple.

ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕਾਲੀਕਟ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ, ਉਤਸੁਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਰਈਸ ਦੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਲਈ ਰੁਕੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਬੈਕਵਾਟਰ 'ਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।

It is quite clear from an account written by one of da Gama’s men that the temple was Hindu. It notes that the priests wore threads across their upper bodies and that ‘saints were painted on the walls wearing crowns. They were painted variously with teeth protruding an inch from the mouth and four or five arms.’ Nevertheless, Vasco da Gama and his men were so expecting to find Christians, even if deviant, that they thought they were in a church. They fell on their knees and prayed. They also took away ‘some white earth which the Christians of this country are wont to sprinkle on the forehead and chest, round the neck and on the forearm’. Incredibly, Da Gama and his men continued to believe they were in Christian territory, under a Christian king, for the whole of their time in India. They would return to Portugal to affirm this to their own king.

ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ 'ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਤਾਜ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇੰਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਦੰਦ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ।' ਫਿਰ ਵੀ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਇੰਨੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਟਕਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ

ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕੁਝ ਚਿੱਟੀ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਈਸਾਈ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਛਾਤੀ 'ਤੇ, ਗਰਦਨ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਛਿੜਕਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ'। ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਈਸਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।

The Portuguese were taken through Calicut with pomp, accompanied by drums and trumpets. The roofs and balconies were thronged with spectators. There was such a crowd at the entrance to the palace that scuffles broke out and several bystanders were injured.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਢੋਲ ਅਤੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਧੁਮਧਾਮ ਨਾਲ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਛੱਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕੋਨੀਆਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮਹਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਭੀੜ ਸੀ ਕਿ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਹਗੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

Within the palace, they found the Zamorin reclining on a couch of green velvet under a gilt canopy. He held a gold spittoon in his left hand and was being served with betel nut from a huge gold basin. He offered the Portuguese food – bananas and jackfruit – and then asked da Gama to explain his mission to a courtier. Vasco da Gama insisted that as he was the ambassador of the king of Portugal, he could only deal directly with the Zamorin. The Zamorin then

listened as da Gama told him that in Portugal:

ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਹਰੇ ਮਖਮਲੀ ਦੇ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਥੁੱਕ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬੇਸਿਨ ਤੋਂ ਸੁਪਾਰੀ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭੋਜਨ - ਕੇਲੇ ਅਤੇ ਕਟਹਲ - ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਰਾਜਦੂਤ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਜਦੋਂ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

There reigned a king now whose name was Dom Manuel, who had ordered him to build three vessels, of which he had been appointed captain-major, and who had ordered him not to return to Portugal until he had discovered this King of the Christians, on pain of having his head cut off. That two letters had been entrusted to him to be presented in case he succeeded in discovering him, and that he would do so on the ensuing day.

ਹੁਣ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਡੋਮ ਮੈਨੂਅਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਪਤਾਨ-ਮੇਜਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਇਸ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢਣ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ। ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ।

As the Zamorin was a Hindu and da Gama knew nothing of the local language, da Gama's words were presumably corrupted in translation.

ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

Da Gama did not return the next day for he was involved in acrimonious discussions with the Zamorin's ministers concerning to the gifts he intended to present. They laughed when they saw the washbasins, hats, casks of oil, honey and cloth he had brought from Portugal. They told him these were unacceptable presents and that he should give gold or nothing.

ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਧੋਣ ਵਾਲੇ ਬੇਸਿਨ, ਟੋਪੀਆਂ, ਤੇਲ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੋਹਫ਼ੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੋਨਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

The following day, Vasco da Gama met with the Zamorin. It was a strained encounter for the Zamorin was unable to reconcile to da Gama's boasts that he

came from a rich country with the absence of any gifts. He did, however, allow one of the letters carried by da Gama, which had been written in Arabic, to be translated to him. Perhaps mollified by the flattery it contained, he gave da Gama permission to land the sample goods his ships were carrying and to sell them.

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੇਖੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚਾਪਲੂਸੀ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

The Portuguese returned to Pantalayini Kollam, where was then more tension. The Zamorin's officials feared that if they allowed the Portuguese to return to their ships they might depart without paying port dues; the Portuguese feared that they were being held as hostages. After two days, matters were resolved when the Portuguese landed some merchandise as surety and da Gama and his companions were allowed to return to their ships.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪੈਂਟਾਲਾਇਨੀ ਕੋਲਮ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ

ਤਣਾਅ ਸੀ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ; ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Calicut and its adjacent coast were predominantly Hindu, but also housed many Muslim merchants. Some were visitors from Arabia, others were Moplas, Indians who claimed descent from thirteen Arab merchants who had settled on the nearby River Beypore in the ninth century. Calicut itself was not a particularly good harbour. It had become the chief port of the Malabar Coast by guaranteeing safe and cheap facilities to all traders, irrespective of their nationality or religion. As one Arab visitor observed:

ਕਾਲੀਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਤੱਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆਏ ਸੈਲਾਨੀ ਸਨ, ਦੂਸਰੇ ਮੋਪਲਾਸ ਸਨ, ਭਾਰਤੀ ਜੋ ਨੌਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਨੇੜਲੇ ਬੇਪੋਰ ਨਦੀ 'ਤੇ ਵਸੇ ਤੇਰਾਂ ਅਰਬ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਲੀਕਟ ਖੁਦ ਇੱਕ ਖਾਸ ਚੰਗਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਕੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਬ ਸੈਲਾਨੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

Security and justice are so firmly established in this city, that most wealthy merchants bring thither from maritime countries considerable cargoes, which they unload, and unhesitatingly send into the markets and the bazaars, without thinking in the meantime of any necessity of checking the account or of keeping watch over the goods.

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਲ ਉੱਥੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉਤਾਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਖਾਤੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ।

The majority of Calicut’s trade was with the ports on the northern shores of the Indian Ocean. The Muslim traders were extremely hostile to the Portuguese. It may be that they had already learnt of the several clashes between da Gama’s fleet and their fellow Muslims on the African coast, but they were also fearful that they would lose their monopoly of the lucrative spice trade. The Portuguese, of course, had no love for the Muslims. The result of this mutual hostility was that the Portuguese merchandise found no buyers among the Muslim trading community at Pantalayini Kollam. As one of the sailors recorded: ‘When one of us landed, they spat on the ground

saying, “Portugal, Portugal.” Indeed from the very first they had sought means to take and kill us.’

ਕਾਲੀਕਟ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਪਾਰ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਬੇੜੇ ਅਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਕਈ ਝੜਪਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਪੈਂਟਾਲਾਇਨੀ ਕੋਲਮ ਵਿਖੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਲਾਹ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ: 'ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉਤਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਪੁਰਤਗਾਲ, ਪੁਰਤਗਾਲ।" ਦਰਅਸਲ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲੱਭੇ ਸਨ।'

Da Gama protested to the Zamorin, who sent some other merchants to view the Portuguese goods. These merchants were also critical of the goods on offer and bought nothing. The Zamorin then agreed to transport the merchandise to Calicut at his own expense for it to be sold there. Some sales were then made, but at a poor price. However, enough money was raised to purchase some cloves, cinnamon and precious stones. In addition the Portuguese crews were able to go ashore in twos and threes and make

private sales of their own.

ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਮਾਨ ਦੇਖਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮਾਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ। ਫਿਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਲੌਂਗ, ਦਾਲਚੀਨੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ।

On 13 August 1498, nearly three months after his arrival, Vasco da Gama sent some presents to the Zamorin and announced that he wished to leave for Portugal. He suggested that if the Zamorin sent some emissaries with him, he himself would leave behind some Portuguese men who were looking after the unsold merchandise. The Zamorin then demanded the customary port dues on the landed goods. Fearful that da Gama would abscond, he put guards on the Portuguese men ashore, and prohibited any boats from going out to the Portuguese ships.

13 ਅਗਸਤ 1498 ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੂਤ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀ

ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਨਾ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਸਮਾਨ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਬਕਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਕਿ ਦਾ ਗਾਮਾ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸਨੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਗਾਰਡ ਲਗਾਏ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ।

Some merchants, however, ignored the Zamorin's edict and went out to trade with the Portuguese. Da Gama seized eighteen of them as hostages. At the end of complicated negotiations, an exchange of hostages and the return of Portuguese goods were agreed. The Zamorin also sent a note to be carried to the king of Portugal:

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, ਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟ ਵੀ ਭੇਜਿਆ:

Vasco da Gama, a gentleman of your household, came to my country, whereat I was much pleased. My country is rich in cinnamon, cloves, ginger, pepper and precious stones. That which I ask of you in exchange is gold, silver, corals, and scarlet cloth.

ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਦਾਲਚੀਨੀ, ਲੌਂਗ, ਅਦਰਕ, ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਮੂੰਗੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਕੱਪੜਾ।

The Portuguese, did not honour this agreement. Leaving some of their merchandise behind, they set sail for Portugal on 29 August 1498 while still holding six of the Indian hostages. The following day, their fleet was becalmed off Calicut. About seventy of the Zamorin's boats came out to attack. The Portuguese kept them at bay with cannon until a fortuitous thunderstorm erupted and they managed to escape.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ 29 ਅਗਸਤ 1498 ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਛੇ ਭਾਰਤੀ ਬੰਧਕ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਕਾਲੀਕਟ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤਰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ।

The winds were very unfavourable for Vasco da Gama's return voyage. The journey across the ocean to East Africa took nearly three months. Many of the sailors died of scurvy. Others were so debilitated that there were only a few fit enough to work the ships. At Mombasa, in East Africa, da Gama was so short of

able-bodied men that he destroyed one ship to better crew the remaining two. Only a third of his original sailors survived to reach Portugal.

ਵਾਸਕੋ ਡਾ ਗਾਮਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਹਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਨ। ਪੂਰਬੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਲਾਹ ਸਕਰਵੀ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਇੰਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਹੀ ਯੋਗ ਸਨ। ਪੂਰਬੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਮੋਮਬਾਸਾ ਵਿਖੇ, ਡਾ ਗਾਮਾ ਕੋਲ ਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਘਾਟ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਮਲਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਪੁਰਤਗਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਚੇ।

Vasco da Gama and his men returned to a rapturous reception. They had found the sea route to India, they had found Christians (or so they thought), and they had brought back valuable spices. They had encountered no great fleets to oppose the Portuguese Navy. It seemed, therefore, that Portugal could easily seize control of the shipping and trade of the Indian Ocean. The king of Portugal was delighted. He assumed the additional title of ‘Lord of Guinea and of the Conquest, Navigation and Commerce of Ethiopia, Arabia, Persia, and India’. Even though da Gama’s expedition had not been intended for immediate profit, the sale of spices and other goods, which had mostly come from India raised a huge amount of

money – said to be sixty times the entire expense of the expedition! With the prospect of great riches accruing to Portugal, as well as the opportunity to strike a blow against Islam, the king immediately commissioned another expedition. He wrote to King Ferdinand and Queen Isabella of Spain:

ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ (ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ) ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਮਸਾਲੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਬੇੜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ 'ਗਿਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਇਥੋਪੀਆ, ਅਰਬ, ਪਰਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ' ਦਾ ਵਾਧੂ ਖਿਤਾਬ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੁਰੰਤ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਨੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ - ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਸੱਠ ਗੁਣਾ! ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਫਰਡੀਨੈਂਡ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਇਜ਼ਾਬੇਲਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ:

The Christian people whom these explorers reached are not yet strong in the faith … but when they have been fortified in the faith, there will be an

opportunity to destroy the Moors of those regions. Moreover we hope, with the help of God, that the great trade which now enriches those Moors … shall be diverted to the natives and ships of our own realm.

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਈਸਾਈ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਖੋਜੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ... ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਪਾਰ ਜੋ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ... ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

In March 1500, only six months after Vasco da Gama's return, a Portuguese fleet of thirteen powerfully armed ships sailed for India. This fleet was under the command of Pedro Álvares Cabral and it was dogged by misfortune. Some ships were blown off course to South America; four ships sank in a storm at the tip of Africa and all on board were lost. The remaining six ships anchored off Calicut on 13 September 1500. The Zamorin, a successor to the ruler who had met Vasco da Gama mindful of the power of the expedition, allowed the Portuguese to set up a trading post, or 'factory'.

ਮਾਰਚ 1500 ਵਿੱਚ, ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਤੇਰਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬੇੜਾ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਬੇੜਾ ਪੇਡਰੋ ਅਲਵਾਰੇਸ ਕੈਬਰਾਲ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਉੱਡ ਗਏ; ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਛੇ ਜਹਾਜ਼ 13 ਸਤੰਬਰ 1500 ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ 'ਤੇ ਲੰਗਰ ਲਗਾਏ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ, ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀ, ਜਾਂ 'ਫੈਕਟਰੀ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

Once again, however, there were disputes between the Portuguese and the Arabs. These were exacerbated when the Portuguese claimed they had been given the sole right to buy pepper. Events came to a climax when the Portuguese seized an Arab ship in the harbour. A riot ensued and thirty or forty Portuguese were killed. Cabral then ordered his fleet to bombard Calicut. He also seized some of the ships in the harbour, took their goods – including three elephants, which were later killed and salted for the homeward journey – and slaughtered their crews. The bombardment of the city lasted two days. Many of its wooden houses were destroyed, and many of its inhabitants were killed. Fortunately for the people of Calicut, however, the violent recoil of the guns began

to damage Cabral's ships. He was forced to suspend hostilities, and left.

ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਹੋਏ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਏ ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਰਚ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਦੋਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਬ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਦੰਗਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਤੀਹ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੈਬਰਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਾਥੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਨਮਕੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਦੋ ਦਿਨ ਚੱਲੀ। ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਘਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਕ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਨਾਲ ਕੈਬਰਾਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ।

Cabral then sailed one hundred miles south to Cochin. The Raja of Cochin was a rival of the Zamorin of Calicut, and he saw advantages in being hospitable to the Portuguese. He allowed them to buy spices and establish a factory. Within a fortnight, Cabral's ships were almost fully loaded. Then came news that the fleet of the Zamorin of Calicut was

moving down the coast to attack. Cabral hurriedly slipped away by night – so hurriedly that he left behind the thirty Portuguese at the factory. Next day, Cabral's and the Zamorin's fleets came into sight of each other, but before they could engage in battle they were becalmed. When the winds rose again, Cabral escaped.

ਫਿਰ ਕਾਬਰਾਲ ਇੱਕ ਸੌ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕੋਚੀਨ ਵੱਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਕੋਚੀਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਫਾਇਦੇ ਵੇਖੇ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਾਬਰਾਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਕਿ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਬੇੜਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਟ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਬਰਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਖਿਸਕ ਗਿਆ - ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿ ਉਹ ਤੀਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਕਾਬਰਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਬੇੜੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ, ਪਰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਈਆਂ, ਤਾਂ ਕਾਬਰਾਲ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ।

Before sailing home, the Portuguese paused at Cannanore, eighty miles north of Calicut. At the invitation of the ruler, they topped up with more spices. Another ship was wrecked on the journey back, Cabral reached Lisbon on 31 July 1501. Although only five of the original thirteen ships had returned from India, the spices they carried were

valuable enough to more than pay for the losses incurred. The Franciscan friars who had travelled with the expedition had discovered the difference between Hindus and Christians. Cabral advised the king that, since there were no Christian kings to make alliances with (although in places there were Syriac and other Christians, and two Christians from Cranganore had travelled to meet Cabral), the Portuguese would need to come to an accommodation with the Hindu rulers of the Malabar Coast.

ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੈਨਿਕਟ ਤੋਂ ਅੱਸੀ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਕੈਨਨੋਰ ਵਿਖੇ ਰੁਕੇ। ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਕੈਬ੍ਰਾਲ 31 ਜੁਲਾਈ 1501 ਨੂੰ ਲਿਸਬਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਤੇਰਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਮਸਾਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਮਤੀ ਸਨ ਜੋ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ। ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕਨ ਫਰੀਅਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਖੋਜ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੈਬ੍ਰਾਲ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਈਸਾਈ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੀਰੀਆਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਈਸਾਈ ਸਨ, ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਂਗਨੋਰ ਦੇ ਦੋ ਈਸਾਈ ਕੈਬ੍ਰਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ), ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ।

Cabral had seriously ruptured relations with the

Zamorin of Calicut. He had, however, made allies of the Raja of Cannanore and the Raja of Cochin. While Calicut lacked a proper harbour, that at Cochin was superb. In addition, Cochin had better communications with the pepper country. Moreover, the Raja of Cochin was mindful of the superior strength of Calicut and keen to align with the Portuguese. Cochin was set to become Portugal's most important base in Malabar.

ਕੈਬਰਾਲ ਦੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਕੈਨਨੋਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਕੋਚੀਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਲੀਕਟ ਕੋਲ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਚੀਨ ਦੇ ਮਿਰਚ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਸੰਚਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਚੀਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਾਲੀਕਟ ਦੀ ਉੱਤਮ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਕੋਚੀਨ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੱਡਾ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

Six months after Cabral's return, Vasco da Gama set sail again for Malabar. He left Portugal on 10 February 1502 with fifteen ships and was joined by another five ships while off East Africa. Now that it was clear that there were no powerful Christian kingdoms in Malabar, the motive for the voyage was

largely commercial. This expedition, nevertheless, had been despatched by the king of Portugal himself, for he was determined that the commerce with India would remain a Crown monopoly.

ਕੈਬਰਾਲ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮਾਲਾਬਾਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ 10 ਫਰਵਰੀ 1502 ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਤਗਾਲ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਈਸਾਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਤਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਰਹੇਗਾ।

Sailing down the Malabar Coast, Vasco da Gama's fleet intercepted the *Miri*, a ship carrying pilgrims returning from Mecca. When the Portuguese boarded the ship, some rich merchants tried to make a ransom deal with da Gama, but he refused. Some valuables were handed over to the Portuguese and they also seized some of the ship's stores. After these had been offloaded, Vasco da Gama ordered his men to set fire to the *Miri*. Her crew and the pilgrims managed to put out the flames, but da Gama's men returned to torch the ship again. One Portuguese eyewitness described how the women waved their jewellery, offering it up in exchange for their lives,

and held up their babies ‘that we should have pity on their innocence’. Another Portuguese eyewitness gave the bare facts:

ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨੇ ਮੀਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨਾਲ ਫਿਰੌਤੀ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਸਟੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦਾ ਚਾਲਕ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਆਦਮੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਲਹਿਰਾਏ, ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ 'ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ'। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨੇ ਨੰਗੇ ਤੱਥ ਦੱਸੇ:

We took a ship from Mecca in which were 380 men and many women and children, and we took from it fully 12,000 ducats, with goods worth at least another 10,000. And we burned the ship and all the people on board with gunpowder.

ਅਸੀਂ ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 380 ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰੇ 12,000 ਡੁਕਾਟ ਲੈ ਲਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10,000 ਹੋਰ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਸੀ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ।

The Portuguese fleet then anchored off Calicut. The Zamorin, remembering the damage Cabral had inflicted on his city and knowing what had happened to the *Miri*, sent a message offering peace. In reply, da Gama demanded compensation for the goods Cabral's men had lost and the expulsion of all the Arabian traders. The Zamorin replied, reasonably enough, that it was Calicut which had suffered the most and that the treasure from the *Miri* was worth far more than the goods that the Portuguese had lost. He ignored the demand to expel the many thousand Arabs. Da Gama then announced that, unless the Zamorin met his conditions, he would bombard Calicut the next day.

ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬੇੜਾ ਕਾਲੀਕਟ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ, ਕੈਬਰਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੀਰੀ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਕਾਬਰਾਲ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਆਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ, ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲੀਕਟ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੀਰੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਆਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਅਰਬਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਉਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਾਲੀਕਟ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

The Portuguese had captured a number of small boats and their crews. At midday on 1 November 1502, they began to hang their prisoners. Thirty-four sailors were executed. As the dead men were taken down, their hands, feet and heads were cut off. These body parts were then piled on a boat, which was floated into the harbour together with a message saying that the actual killers of Cabral's men could expect an even crueller death. The truncated bodies of these innocents were then thrown into the sea so that the tide would carry them ashore. The bombardment of Calicut then began.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। 1 ਨਵੰਬਰ 1502 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚੌਂਤੀ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ, ਪੈਰ ਅਤੇ ਸਿਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ 'ਤੇ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਤੈਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਬਰਾਲ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਤਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ ਮੌਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਲਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਕਾਲੀਕਟ ਦੀ ਬੰਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

European ships of the early sixteenth century did not have heavy guns. Their barrels were forged from thin bars of wrought iron, bound with hoops. Such guns could not take a large charge of gunpowder, so their range was limited to about two hundred yards. The Zamorin, having already been bombarded by Cabral, had erected a stockade of palm tree trunks to protect the town. He had, however, very little artillery. Da Gama was able to take his ships in very close to the shore with impunity. They wrought great damage that day and the next. Da Gama then left six ships behind to blockade the port and sailed for Cochin.

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਯੂਰਪੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਭਾਰੀ ਤੋਪਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਰਲ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੂਪਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੇਂਜ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਗਜ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਬਰਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਜੂਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਤਣਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਭੰਡਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸੀ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਦਾ ਗਾਮਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਛੇ ਜਹਾਜ਼ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਚੀਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

As da Gama departed, a ship arrived with a message from the Raja of Cannanore. It seemed that an Arab

merchant had left the port without paying dues. Da Gama sent one of his ships to intercept the absconding merchant, who then paid what was owed, but cursed the king. The Portuguese then flogged him until he fell unconscious. He was then sent back to his ship with his mouth gagged and stuffed with excrement and bacon.

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦਾ ਗਾਮਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਕੈਨਨੋਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਬ ਵਪਾਰੀ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦਰਗਾਹ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰ ਬਕਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਅਤੇ ਬੇਕਨ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

At Cochin, Vasco da Gama went out of his way to establish good relations with the raja. The Muslim merchants, well aware of what had happened in Calicut, were hostile. Da Gama ingratiated himself with the Hindu ruler and further alienated the Muslims by saving a cow. Some Muslims had sold a cow for slaughter to some of the Portuguese. The Hindu raja, protested to da Gama. When the Muslims returned to sell another cow, da Gama arrested them and gave them up to the authorities. They were then

executed.

ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਰਾਜਾ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Da Gama did not, however, confine his barbarities to the Muslims. While he was still at Cochin, a Hindu priest arrived with a message from the Zamorin of Calicut. After being burnt with red-hot embers, he confessed to being a spy. He then offered to commit suicide. Da Gama declined the offer, saying that he needed a messenger to take a reply to the Zamorin. The Brahmin was then sent back to Calicut. His lips had been cut off and his ears replaced with ears taken from one of the ship’s dogs.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਰਬਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪੁਜਾਰੀ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗਰਮ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਜਾਸੂਸ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦਾ ਗਾਮਾ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

At Cochin the Portuguese managed to buy spices and repair their ships. They used Cochin as a base to collect spices from Quilon and other southern ports. They also went to Cannanore and came to an agreement with the ruler to use the port. Before Vasco da Gama finally left Cochin, he entered into a formal agreement with the raja to build a Portuguese factory. A factor was left behind – together with clerks, workmen and guards – with instructions to buy pepper for future expeditions.

ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਚੀਨ ਨੂੰ ਕੁਇਲੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੱਖਣੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮਸਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਉਹ ਕੈਨਨੋਰ ਵੀ ਗਏ ਅਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਕੋਚੀਨ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਰਾਜਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਲਰਕਾਂ, ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ ਮਿਰਚ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

On the way north to collect ginger at Cannanore, Vasco da Gama’s ships were attacked by a large fleet

sent by the Zamorin of Calicut. This fleet had thirty-two large ships, each carrying several hundred men and a host of smaller boats. If the Zamorin's ships had managed to get alongside the Portuguese, they would have easily overwhelmed them. The heavier guns of the Portuguese, however, once again kept their enemy at bay. Many of the Zamorin's ships were sunk. Other ships were set on fire. They drifted into Calicut harbour to burn under the eyes of the Zamorin.

ਕੈਨਨੋਰ ਵਿਖੇ ਅਦਰਕ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੇੜੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਬੱਤੀ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੌ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਤੋਪਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੜਨ ਲਈ ਕਾਲੀਕਟ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਏ।

Da Gama sailed on to Cannanore. There he loaded spices, and left behind more of his men to operate a factory and buy more spices for the future. He also left behind five ships under the command of his uncle, Vincente Sodré, to guard both the factory at

Cannanore and that at Cochin. On 28 December 1502, Vasco da Gama left for Portugal.

ਦਾ ਗਾਮਾ ਕੈਨਨੋਰ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮਸਾਲੇ ਲੱਦੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹੋਰ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ, ਵਿਨਸੈਂਟ ਸੋਡਰੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਪੰਜ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਕੈਨਨੋਰ ਅਤੇ ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ। 28 ਦਸੰਬਰ 1502 ਨੂੰ, ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਪੁਰਤਗਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

Vasco da Gama would return briefly to India in 1524 as viceroy. He died after only three months and was buried in the church of Santo Antonio, later renamed after St Francis, in Cochin. His body was returned to Portugal in 1539.

ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ 1524 ਵਿੱਚ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟੋ ਐਂਟੋਨੀਓ ਦੇ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੇਂਟ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਦੇਹ 1539 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Two

ਦੋ

THE PORTUGUESE

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

CONQUEST, HORTICULTURE, THE CHURCH AND THE INQUISITION

ਜਿੱਤ, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਚਰਚ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ

The greater the number of fortresses you hold, the weaker will be your power: let all our forces be on the sea; because if we should not be powerful at sea (which may the Lord forbid) everything will at once be against us.

ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਕਤ ਓਨੀ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ: ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਦਿਓ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ (ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾ ਕਰੇ) ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕਦਮ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

Dom Francisco de Almeida to the King of Portugal, c. 1508

ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਡੋਮ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਡੀ ਅਲਮੇਡਾ, ਸੀ. 1508

Soon after Vasco da Gama departed from India in 1502, his uncle Vincente Sodré sailed north, hoping to capture rich Arab ships. His fleet was caught in a storm off Arabia and he was drowned. The Zamorin of Calicut saw his opportunity. He ordered his nominal subject, the Raja of Cochin, to surrender the men da Gama had left behind at Cochin. The raja refused and war broke out. The Zamorin's army took Cochin and then burnt it. The Portuguese, and what

was left of the raja’s army, escaped to the nearby island of Vypin. Fortunately for them, a squadron of Portuguese ships under the command of Afonso de Albuquerque came to their relief. The raja then gave authority to the Portuguese to build a fort at Cochin. A square fort was constructed, made of double rows of palm trunks with earth rammed between. At each corner there was a bastion with cannons and the whole area was surrounded by a moat. On 1 October 1503 a Franciscan monk christened the first European fort in India. It was named, in honour of the king of Portugal, Fort Manuel. Many other forts would follow, but first the Portuguese had to secure control of the Arabian Sea.

1502 ਵਿੱਚ ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਚਾਚਾ ਵਿਨਸੈਂਟ ਸੋਦਰੇ ਅਮੀਰ ਅਰਬ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਉਸਦਾ ਬੇੜਾ ਅਰਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਮਾਤਰ ਪਰਜਾ, ਕੋਚੀਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ, ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਗਏ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕੋਚੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਜੋ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੇੜਲੇ ਵਾਇਪਿਨ ਟਾਪੂ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਫੋਂਸੋ ਡੀ ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕੁਐਡਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਆਇਆ।

ਫਿਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਰਗਾਕਾਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਖਜੂਰ ਦੇ ਤਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਰੀ ਕਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿੱਟੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਗੜ੍ਹ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਖਾਈ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1 ਅਕਤੂਬਰ 1503 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਯੂਰਪੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਫੋਰਟ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਬ ਸਾਗਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

When the Portuguese first arrived in Malabar, neither the Arabs nor the Indians had powerful navies in the Indian Ocean. The Arabs came only to trade, not to conquer. The Indian rulers had large fleets of small ships, but these were for suppressing piracy, patrolling the shoreline and for transporting armies. The ships were galleys. Sometimes they had auxiliary sails, but they relied on oars and were unsuited to the open sea.

ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਲਾਬਾਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਅਰਬਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਕੋਲ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾਵਾਂ ਸਨ। ਅਰਬ ਸਿਰਫ਼ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਕੋਲ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੇੜੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਗਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ

ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ ਗੈਲੀ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਹਾਇਕ ਪਾਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਚੱਪੂਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਮੁੰਦਰ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ।

The arrival of Portuguese warships soon provoked an Arab response. The Egyptians had a fleet in the Red Sea. In 1507 it sailed into the Arabian Sea to do battle with the Portuguese. It headed for Diu, an island off Gujarat, whose governor, Malik Aiyaz – a Russian convert to Islam – welcomed them. There it joined forces with the ships of the Zamorin of Calicut. The combined fleet then headed south to engage the Portuguese. The Portuguese, under the command of the viceroy's son, Lourenco de Almeida, sailed north. The two fleets met off Chaul. The Portuguese were outfought and fled. The viceroy's son was killed.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਰਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਭੜਕ ਗਈ। ਮਿਸਰੀਆਂ ਦਾ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਸੀ। 1507 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇੱਕ ਟਾਪੂ, ਦੀਉ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਗਵਰਨਰ, ਮਲਿਕ ਅਯਾਜ਼ - ਇੱਕ ਰੂਸੀ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ - ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉੱਥੇ ਇਸਨੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਫੌਜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਸੰਯੁਕਤ ਬੇੜਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਲੌਰੇਨਕੋ ਡੀ ਅਲਮੇਡਾ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਉੱਤਰ ਵੱਲ

ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਦੋਵੇਂ ਬੇੜੇ ਚੌਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਮਿਲੇ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਹਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

The viceroy himself, Francisco de Almeida, had assumed office two years earlier. He was the first of the Portuguese to be given the pretentious title of ‘Viceroy of India’. He had been given total power over Portuguese affairs east of Africa, with the authority to make treaties and war. When told of the death of his son, he was reported to have said, ‘Those who have eaten the cockerel must eat the cock or pay the price.’ He collected all the ships he could and sailed north. On 3 February 1509 his ships met the Egyptian fleet at Diu. The governor of Diu, betraying his fellow Muslims, secretly sided with the Portuguese and deprived the Egyptian fleet of supplies. When battle commenced, the Portuguese artillery devastated the Zamorin’s galleys. The Egyptians, realizing that they could not defeat the Portuguese, turned tail and never returned. Thereafter, although they sometimes encountered resistance close to the Indian shoreline, the Portuguese ruled the high seas.

ਵਾਇਸਰਾਏ, ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਡੀ ਅਲਮੇਡਾ, ਨੇ ਖੁਦ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ 'ਵਾਇਸਰਾਏ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਕੜ ਖਾਧਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਕੜ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।' ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। 3 ਫਰਵਰੀ 1509 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀਯੂ ਵਿਖੇ ਮਿਸਰੀ ਬੇੜੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਦੀਯੂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਿਸਰੀ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੀਆਂ ਗੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਸਰੀ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਪੂਛ ਮੋੜ ਲਈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉੱਚੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

Almeida sailed back to his base at Cochin. He had taken many captives. On the way south, these were executed in batches, dismembered and then their parts blown by cannon over the Muslim towns.

ਅਲਮੇਡਾ ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਸਬਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Francisco de Almeida, although a soldier, was acutely aware that Portuguese power came from its superior

ships and their firepower. ‘If you are strong in ships the commerce of the Indies is yours, and if you are not strong in ships, little will avail you any fortress on land.’ He was a shrewd tactician and strategist. He took advice from a Hindu privateer, Timoja, who harassed Muslim shipping on behalf of the Raja of Honavar. This raja was himself a vassal of the king of Vijayanagar, who was the overlord of the huge Hindu empire, which took in almost all of India, south of the Rivers Krishna and Tungabhadra. Almeida saw that if he was conciliatory to the king of Vijayanagar, the two of them might divide the forces of the Muslim states to their mutual advantage. This policy was adopted and developed by Almeida’s successor, Albuquerque.

ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਡੀ ਅਲਮੇਡਾ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸਦੇ ਉੱਤਮ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ, ਤਾਂ ਇੰਡੀਜ਼ ਦਾ ਵਪਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।' ਉਹ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਟਿਮੋਜਾ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲਈ, ਜੋ ਹੋਨਾਵਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜਾ ਖੁਦ ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਤੁੰਗਭਦਰ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ

ਲਿਆ ਸੀ। ਅਲਮੇਡਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਸੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਅਲਮੇਡਾ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

Afonso de Albuquerque, after a dispute with Almeida who refused to hand over power, assumed the grandiose title of governor of India in 1509. It was him, rather than Vasco da Gama, who was the true architect of Portuguese India. Upon taking office, he immediately began to plan the conquest of Goa.

ਅਲਮੇਡਾ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸਨੇ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਫੋਂਸੋ ਡੀ ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ 1509 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ, ਜੋ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਸਲ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਸੀ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਗੋਆ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

The name ‘Goa’ was derived from that a port in the south of the island of Tiswadi, Govapuri. When this harbour started to silt up in medieval times, a new port developed north of the island. This also became known as Goa, later as Old Goa. It had excellent deep-water access along the River Mandovi and was well sheltered from the monsoon. The river was

stocked with crocodiles to deter illicit entry or escape. The island had changed hands several times between rival Hindu and Muslim dynasties during the fourteenth and fifteenth centuries. After 1470 it came under Muslim control and in 1510 it was ruled by the Bijapur sultan, Yusuf Adil Shah.

'ਗੋਆ' ਨਾਮ ਤਿਸਵਾੜੀ ਟਾਪੂ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਗੋਵਾਪੁਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੱਧਯੁਗੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੰਦਰਗਾਹ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਟਾਪੂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ। ਇਸਨੂੰ ਗੋਆ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣਾ ਗੋਆ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਕੋਲ ਮੰਡੋਵੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹੁੰਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸੂਨ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਾਂ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਟਾਪੂ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹੱਥ ਬਦਲੇ ਸਨ। 1470 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 1510 ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਬੀਜਾਪੁਰ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ, ਯੂਸਫ਼ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ।

Yusuf Adil Shah was a legendary figure. He was said to be the younger son of an Ottoman Emperor. When his father died, Yusuf’s elder brother decided to remove any potential rivals and ordered that Yusuf be strangled. His mother substituted a slave and Yusuf was spirited away to Persia. From there, inspired by a vision, he took a ship to India. He

became a slave soldier, rose to high office in the cavalry of the Bahmani emperor and, following the break-up of the Bahmani Empire, became the first king of Bijapur.

ਯੂਸਫ਼ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਓਟੋਮੈਨ ਸਮਰਾਟ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਯੂਸਫ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯੂਸਫ਼ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯੂਸਫ਼ ਨੂੰ ਫਾਰਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੋਂ, ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਬਹਮਣੀ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ, ਬਹਮਣੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀਜਾਪੁਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ।

Albuquerque sailed north from Cochin to Goa early in 1510, with a fleet of twenty ships. At Honavar he rendezvoused with Timoja who commanded a number of galleys. Timoja also brought intelligence that Goa was defended by only 200 Turkish mercenaries.

1510 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਲਬੁਕਰਕ ਕੋਚੀਨ ਤੋਂ ਗੋਆ ਤੱਕ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਹੋਨਾਵਰ ਵਿਖੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਟਿਮੋਜਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸਨੇ ਕਈ ਗੈਲੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟਿਮੋਜਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੋਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ 200 ਤੁਰਕੀ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

In mid-February the combined fleet reached the mouth of the River Mandovi and attacked the fort at Panjim. There was little resistance. The garrison fled to Old Goa where the inhabitants decided to surrender. Albuquerque arrived in state, guarded by pikemen and wearing his finest armour. He was met by eight of the leading citizens who knelt and offered up the keys of the city. He then mounted a horse they provided and entered the city where he was showered with flowers. The remaining Turks fled and Albuquerque became ruler of Goa.

ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਬੇੜਾ ਮੰਡੋਵੀ ਨਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜੀਮ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ। ਗੈਰੀਸਨ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਪਾਈਕਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਧੀਆ ਸ਼ਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ। ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅੱਠ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ 'ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਾਕੀ ਤੁਰਕ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਅਲਬੂਕਰਕ ਗੋਆ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣ ਗਿਆ।

Two months later, Yusuf Adil Shah arrived with an army, which eventually numbered 60,000. The monsoon, which normally arrived in mid-June, was early. On the night of 15 May 1510, in heavy rain,

Adil Shah’s soldiers crossed from the mainland on rafts. The island was quickly taken, and the Portuguese became besieged in the fortress town of Old Goa. Within the fort some Muslims, sympathetic to Adil Shah, harassed the Portuguese. After a week of fighting, Albuquerque realized that he could not continue to resist and prepared to leave. First he massacred the Muslims of Old Goa. A few children were kept for conversion, a few rich men kept as hostages; a few women kept to become wives. All the rest were killed – men, women and children.

ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਸਫ਼ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਇੱਕ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 60,000 ਸੀ। ਮਾਨਸੂਨ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਲਦੀ ਸੀ। 15 ਮਈ 1510 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਬੇੜੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਗਏ। ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦ, ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ; ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ - ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ।

The Portuguese, with their prisoners, managed to escape to their ships, but the ferocity of the monsoon made it impossible for them to cross the bar at the mouth of the Mandovi. They anchored off Panjim where they were raked with cannon fire from their own captured guns. Soon they were short of food. It is said that Adil Shah sent a boat, under a flag of truce that was loaded with food, and that the Portuguese rejected it with a mock banquet of their own food kept for the sick. Certainly, the Portuguese used some of their hostages to buy food, and certainly, they were reduced to eating rats. It was early August before the monsoon abated sufficiently for the fleet to sail away. Albuquerque was, however, determined to return.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੰਡੋਵੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਬਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜੀਮ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੋਂ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਮਾਰਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਖੌਲੀ ਦਾਅਵਤ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯਕੀਨਨ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ, ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ, ਉਹ ਚੂਹੇ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ

ਗਏ। ਅਗਸਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੌਨਸੂਨ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇੜਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ।

Eighty miles south of Goa, Albuquerque came upon some Portuguese ships. Overruling the protests of their commanders, he requisitioned many of these vessels. Eventually, he built up a fleet of twenty-eight ships, together with 1,700 Portuguese soldiers. Once again, Timoja joined him with a large number of galleys and Hindu soldiers. The combined fleet returned to Goa in November 1510.

ਗੋਆ ਤੋਂ ਅੱਸੀ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵੱਲ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ 1,700 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਠਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਬਣਾਇਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਟਿਮੋਜਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਯੁਕਤ ਬੇੜਾ ਨਵੰਬਰ 1510 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

Meanwhile, Yusuf Adil Shah had died and been succeeded by his son, an infant king, Ismail Adil Shah. His huge army had withdrawn from Goa, leaving behind a garrison of 8,000 Persian and Turkish soldiers.

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਯੂਸਫ਼ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ,

ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਰਾਜਾ, ਇਸਮਾਈਲ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ। ਉਸਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਗੋਆ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈ ਸੀ, 8,000 ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਰੀਸਨ ਛੱਡ ਕੇ।

On 25 November 1510, the Portuguese attacked. They first assaulted the arsenal between the River Mandovi and Old Goa where a large number of the defenders were trapped and killed. Then they scaled the fortress walls and descended into the town. It was a total rout. Hundreds of defending troops were put to the sword. The Portuguese then celebrated with a Catholic service of thanksgiving. When the service was over, Albuquerque gave the order to kill all the remaining Muslims. It took three days to hunt them all down. Men, women and children were burnt alive as they prayed in their mosques. The final death toll was forty Portuguese and 6,000 Muslims.

25 ਨਵੰਬਰ 1510 ਨੂੰ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਡੋਵੀ ਨਦੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਟੱਪ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੱਗੇ। ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ

ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤਿਮ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਲੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ 6,000 ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ।

Over the next few months, Albuquerque rebuilt the city walls and started the construction of a new fort within. A hospital was endowed, a mint established and a small chapel built – dedicated to St Catherine on whose feast day Goa had been taken. Most of these buildings were constructed with stone taken from Muslim cemeteries. Much of the administration, including the police and collection of revenue, was leased out to a relative of the Raja of Honavar, the Hindu overlord of Timoja.

ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਟਕਸਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਚੈਪਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ - ਸੇਂਟ ਕੈਥਰੀਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਿਸਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੋਆ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਸਤਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ, ਹੋਨਾਵਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਟਿਮੋਜਾ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ।

In April, leaving a strong garrison of Portuguese troops behind, Albuquerque sailed for the Far East.

He captured Malacca and built a fortress there. Control of Malacca gave the Portuguese control of the eastern approaches to the Indian Ocean as well as much of the trade that came that way.

ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਮਲੱਕਾ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ। ਮਲੱਕਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਰਸਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਿੱਤਾ।

Albuquerque returned to India in February 1512 to learn that the armies of Adil Shah were once again besieging Goa. They had captured Banastarim, on the eastern side of the island, and built a fort to guard a ford that led from the mainland. The ford was protected on each side by rows of stakes driven into the river bed. From the fort, the Adil Shah army – 6,000 Turks and 3,000 others, together with heavy artillery – had crossed the island to lay siege to Old Goa. They had been joined by a number of Portuguese deserters, some skilled in the use of artillery. These forces were kept supplied from the mainland, through Banastarim. It was thought that the waterway leading to the sea was too shallow for Banastarim to be at risk of attack by Portuguese warships.

ਫਰਵਰੀ 1512 ਵਿੱਚ ਅਲਬੂਕਰਕ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੋਆ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਾਪੂ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਬਨਾਸਤਾਰਿਮ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਤਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਫੌਜ - 6,000 ਤੁਰਕ ਅਤੇ 3,000 ਹੋਰ, ਭਾਰੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ - ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟਾਪੂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਗੌੜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਬਨਾਸਤਾਰਿਮ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜਲ ਮਾਰਗ ਬਨਾਸਤਾਰਿਮ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜੋਖਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ।

Albuquerque arrived from Cochin with sixteen ships. He commandeered a small Indian boat and led five of his smaller ships up the shallow waterway to Banastarim. Under heavy cannon fire, they broke through the stakes that crossed the river at Banastarim and cut off the supply and escape route of the Adil Shah army. They anchored beneath the fort and commenced bombardment. Despite being peppered with arrows from above and raked with shot, the Portuguese managed to continue to bombard the fortress for eight days, and eventually silenced the Adil Shah artillery.

ਅਲਬੂਕਰਕ ਕੋਚੀਨ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੋਖਲੇ ਜਲ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਬਨਾਸਤਰਿਮ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ। ਭਾਰੀ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਨਾਸਤਰਿਮ ਵਿਖੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਫੌਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਬਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਪਰੋਂ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

In the meantime, the rest of Albuquerque’s ships and men had gone to the aid of the garrison in Old Goa. This tipped the scales against the besiegers, who fled to the Banastarim fort. Once there, they were trapped between their pursuers from Old Goa and Albuquerque’s ships at the ford. Nevertheless, Adil Shah had a huge army in comparison to the Portuguese and, while the Portuguese might have eventually captured the fort, it would have cost the lives of many of Albuquerque’s men. Albuquerque decided, therefore, to permit the retreat across the ford of the Muslim army. He insisted, however, that the Portuguese deserters be surrendered, although he promised not to execute them. He kept that promise, but cut off their noses, their ears, their right hands

and their left thumbs.

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਗੈਰੀਸਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਬਨਾਸਤਾਰਿਮ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੋਰਡ 'ਤੇ ਫਸ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਸੀ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਫੌਜ ਦੇ ਫੋਰਡ ਪਾਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਰੋਂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ ਅੰਗੂਠੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ।

The conquest of Goa was the first European annexation of Indian territory since the invasion of Alexander the Great. It transformed Portuguese influence in the East. Goa was one of the finest harbours in the world, protected from storms and easily defensible. From this safe base the Portuguese ships, with their superior firepower, could range along the western Indian coast and dominate its

trade. Other ships would be allowed on the high seas only with the permission of the Portuguese. The Portuguese would corner much of the trade in spices and in horses.

ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਆ ਦੀ ਜਿੱਤ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੂਰਪੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਗੋਆ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜੋ ਤੂਫਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਚਾਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੇਸ ਤੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼, ਆਪਣੀ ਉੱਤਮ ਫਾਇਰਪਾਵਰ ਨਾਲ, ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਣਗੇ।

Warfare on the Indian mainland was dominated by cavalry. Horses were essential for the armies of the Indian rulers. Very few good horses, however, were bred in India and there was a large trade in Arab imports. Albuquerque saw his opportunity. He wrote to the king of Portugal:

ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਘੋੜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦਰਾਮਦਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ:

I have decided that all the horses of Persia and Arabia should be in your hands, for two reasons: one being the heavy duties that they pay, and secondly, that the King of Vijayanagar and those of the Deccan may recognise that victory depends on you for he who has the horses will defeat the other.

ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘੋੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ: ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ ਜਿੱਤ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲ ਘੋੜੇ ਹਨ ਉਹ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ।

Albuquerque gave instructions that all horses coming from Arabia and Persia should be offloaded at Goa. His ships intercepted those that carried horses and escorted them to the island. Those who voluntarily brought horses to be sold at Goa and those who purchased horses there were given customs concessions on their other cargoes. There was no import duty on horses, but a heavy tax on their export – a tax that eventually brought in over half the total revenue of Goa.

ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਰਬ ਅਤੇ ਫਾਰਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਆ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੋਆ ਵੇਚਣ ਲਈ ਘੋੜੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਉੱਥੇ ਘੋੜੇ ਖਰੀਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਲਾਂ 'ਤੇ ਕਸਟਮ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਯਾਤ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਟੈਕਸ ਸੀ - ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ।

The king of Vijayanagar and Albuquerque’s former enemy, Adil Shah, sent ambassadors to Goa. The southern Hindus and the northern Muslims were often at war with each other. Both offered friendship to the Portuguese and tried to secure a monopoly over the purchase of the horses at Goa. Albuquerque played one off against the other and sold horses to both.

ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਅਲਬੁਕਰਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਭੇਜੇ। ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਲਬੁਕਰਕ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ।

Having secured the financial and political future of Goa, Albuquerque was determined to transform a garrison of a few hundred troops into a self-perpetuating colony. Albuquerque was not married, but he had a son by an African mistress. He encouraged his men to marry the Muslim and Hindu women they had captured, and endowed these

couples with property. Many women committed suicide rather than proceed with these marriages, which involved conversion to Christianity. Many others, however, accepted the offer of a less bleak life. These mixed marriages – which mostly involved the poorer Portuguese – produced a class that monopolized the minor offices of government. Outside the city of Old Goa, Albuquerque allowed the thirty village communities to continue to administer themselves much as before. Preferment was given to Christians, but Hindus were allowed to continue their worship. The practice of sati, the burning of widows, was forbidden.

ਗੋਆ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਕੁਝ ਸੌ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਰੀਸਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸਥਾਈ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਵਿਆਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਅਫਰੀਕੀ ਮਾਲਕਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਘੱਟ ਉਦਾਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਿਆਹਾਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਰੀਬ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ - ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਤੀਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਸਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ, ਵਰਜਿਤ ਸੀ।

Albuquerque was in his fifties – with a beard that reached down to his chest – but still fired by ambition. He made plans to divert the Nile to starve Egypt, to capture Alexandria and Suez; to burn Mecca. In 1513 he sailed for Aden, hoping to capture the fortress that guarded the entrance to the Red Sea. The operation was a disaster. The Portuguese suffered heavy losses.

ਅਲਬੂਕਰਕ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਛਾਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ - ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨੀਲ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਮਾਰਨ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਅਤੇ ਸੁਏਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ; ਮੱਕਾ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। 1513 ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਦਨ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਆਫ਼ਤ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

In 1515 Albuquerque sailed for Ormuz, an island city famous as a bazaar, which commanded the entrance to the Persian Gulf. Here, Albuquerque played the diplomat. A dynastic struggle was in progress. The

king had been imprisoned by his nephew who had then assumed power. Fifteen princes, who might have had ambitions, had been rendered harmless by holding a red-hot bronze bowl to their eyes to make them blind. Albuquerque's arrival prompted the nephew to release his uncle. Albuquerque invited the nephew to negotiations and then assassinated him. The king was reinstated as a Portuguese puppet. Albuquerque then built a fort to control the trade between Persia and India. His health, however, had begun to fail. Wracked with dysentery, he decided to return to Goa.

1515 ਵਿੱਚ ਅਲਬੂਕਰਕ ਓਰਮੂਜ਼ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇੱਕ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ-ਗਰਮ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਰੱਖ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ

ਸੀ। ਪੇਚਸ਼ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ, ਉਸਨੇ ਗੋਆ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

On his return journey, Albuquerque overhauled a ship carrying a message from the king of Portugal ordering his replacement. Enemies in Lisbon had conspired to arrange his downfall. As the ship entered the River Mandovi, Albuquerque rose from his sickbed to view Old Goa. As the ship came to anchor, he died.

ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਸਬਨ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਮੰਡੋਵੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਅਲਬੂਕਰਕ ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਲੰਗਰ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

Albuquerque was buried in the church of Our Lady of the Mount. The king of Portugal, who had already regretted and countermanded his decision to remove the viceroy, gave instructions that the body should remain in Goa as a talisman. It required the intervention of the Pope for the family to finally bring the bones back to Portugal in 1566.

ਅਲਬੂਕਰਕ ਨੂੰ ਅਵਰ ਲੇਡੀ ਆਫ਼ ਦ ਮਾਊਂਟ ਦੇ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ

ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਵੀਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1566 ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਵਾਪਸ ਪੁਰਤਗਾਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੋਪ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

Albuquerque’s policy of being helpful to the Vijayanagar kings proved extremely useful to the Portuguese. Vijayanagar forced Adil Shah out of much of the mainland adjacent to Goa and then encouraged the Portuguese to occupy it. The Portuguese were then able, by backing one of the contestants for the throne of the Adil Shahs, to obtain a formal treaty giving them the territories of Bardez and Salcete. These acquisitions more than quadrupled the area of Goa.

ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੀ ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਵਿਜੇਨਗਰ ਨੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਤਖਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਕੇ, ਬਾਰਡੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਲਸੇਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੌਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

The Catholic Church did all it could to aid the

Portuguese conquest. It was common for Portuguese soldiers to be given communion together before they went into battle. They also received free indulgences from the church so that, if they were to die, their passage to heaven would be all the swifter. Although the spread of Christianity was supposedly one of the main aims of Portuguese policy in India, it was some years before it was given any priority. The first bishop arrived in Goa in 1538 and this signalled an end to the easy relationship between the Portuguese Christians and the Indian Hindus. In 1540, proselytization began in earnest with the destruction of all Hindu temples. The following year the Church expropriated all temple land.

ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਸੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਰਚ ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਗ ਵੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਰ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਰਗ ਜਾਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਬਿਸ਼ਪ 1538 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਸਾਨ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1540 ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਚਰਚ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ।

In 1542, the first Jesuit arrived at Goa. Francis Xavier was a man of extraordinary charisma. In his ten years in India and the Far East, he made many Christian converts. In one month he was said to have converted over 10,000 villagers in southern Malabar. In Goa he supervised mass conversions of hundreds in a single day. He reorganized the religious administration and schooling. His efforts were aided by Portuguese official discrimination against Hindus and the rewarding of converts, particularly those with influence. A huge programme of construction of religious buildings was inaugurated, with the construction and enlargement of many churches, monasteries and convents.

1542 ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾ ਜੇਸੁਇਟ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਫਰਾਂਸਿਸ ਜ਼ੇਵੀਅਰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਏ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਖਣੀ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਰਚਾਂ, ਮੱਠਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨਵੈਂਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Francis Xavier died off the coast of China in 1552. He was at first buried in Malacca. Following a rumour that his body was miraculously preserved, it was shipped back to Goa in 1554 and was eventually interned in the Basilica of Bom Jesus. It became an object of great veneration, particularly after Xavier's canonization in 1622. The body has been put on exposition many times over the years, with increasing frequency in recent times. It no longer seems to be defying decomposition and at various times parts have been removed – a toe was bitten off and taken away at the first exposition; the right arm was sent for by a pope; parts of a shoulder blade are in Cochin, Malacca and Macao; the upper arm is in Japan; the internal organs have been distributed as relics; several other toes have been lost during the ritual kissing at expositions.

ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਜ਼ੇਵੀਅਰ ਦੀ ਮੌਤ 1552 ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲੱਕਾ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਫਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ 1554 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਮ ਜੀਸਸ ਦੇ ਬੇਸਿਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1622 ਵਿੱਚ ਜ਼ੇਵੀਅਰ ਦੇ ਸੰਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਹੁਣ ਸੜਨ ਨੂੰ ਟਾਲਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅੰਗੂਠਾ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਇੱਕ ਪੋਪ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ ਸੀ; ਮੋਢੇ ਦੇ ਬਲੇਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੋਚੀਨ, ਮਲੱਕਾ ਅਤੇ ਮਕਾਓ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਉੱਪਰਲੀ ਬਾਂਹ ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ; ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ 'ਤੇ ਚੁੰਮਣ ਦੀ ਰਸਮ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਹੋਰ ਉਂਗਲਾਂ ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ ਹਨ।

Before Francis Xavier died, he asked the Pope to establish the Inquisition in Goa. It arrived in 1560 – a year after five men were publicly burnt alive for sodomy – and took over the old palace of the Adil Shahs. Although it only had authority over Christians – and non-Christians who were considered obstructive to Christianity – there was much work to do. Many Hindus had converted to Christianity and mass baptisms on the Feast of the Conversion of St Paul became a feature of life in Goa. Some Hindus, particularly from the oppressed lower castes, converted voluntarily. Some Hindus, since land could only be inherited by those who could prove they were the offspring of a Christian marriage, encouraged some of their family to convert. Other

Hindus were converted by force. It has been recorded by Portuguese friars that, a few days before the mass baptisms, Jesuit priests would go to the Hindu quarter with their slaves to seize Hindus. These victims would then have their lips smeared with beef. Having lost caste and become ‘untouchables’, they would have little option but to convert.

ਫਰਾਂਸਿਸ ਜ਼ੇਵੀਅਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਪੋਪ ਨੂੰ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ 1560 ਵਿੱਚ ਆਇਆ - ਪੰਜ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਲਿੰਗੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ - ਅਤੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਹਿਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਈਸਾਈਆਂ - ਅਤੇ ਗੈਰ-ਈਸਾਈਆਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਪਾਲ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਪਤਿਸਮਾ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਵਿਆਹ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਫ੍ਰੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਸਮੂਹਿਕ ਬਪਤਿਸਮੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਸੁਇਟ ਪੁਜਾਰੀ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਇਹਨਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੀਫ ਨਾਲ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਾਤ ਗੁਆਉਣ ਅਤੇ 'ਅਛੂਤ' ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

Many of these converts to Christianity kept some of their old customs and beliefs. There were also converted Muslims and Jews. Not only was irregular worship forbidden by the Inquisition, but it also became an offence to retain non-Christian customs – to cook rice without salt, to refuse to eat pork, to arrange feasts at funerals, or to strew flowers at weddings. The Inquisition investigated 16,172 cases before it was abolished for the first time in 1774. It was revived in a modified, less draconian form, in 1778 before being finally abolished in 1812. Most of its records were destroyed – probably deliberately. It is not possible to calculate either how many ‘heretics’ were burnt at the stake or the much greater number that died in the dungeons. It is certain, however, that the Inquisition in Goa destroyed the happiness of many thousand.

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਸਨ। ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਨਿਯਮਿਤ ਪੂਜਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਗੈਰ-ਈਸਾਈ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣ ਗਿਆ - ਨਮਕ

ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੌਲ ਪਕਾਉਣਾ, ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਵਿਛਾਉਣਾ। ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ 1774 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 16,172 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੂੰ 1778 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧੇ ਹੋਏ, ਘੱਟ ਕਠੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ 1812 ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ। ਇਹ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ 'ਧਰਮੀ' ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

In 1674, Gabriel Dellon, a French doctor, was captured by the Inquisition at the Portuguese fort of Daman. The governor had asked Dellon to bleed his son. In order to do this, Dellon had asked the boy to remove an ivory figure of St Antony that had been attached to the boy’s arm. The boy had refused, saying he needed the figure to prevent any mishap during the bleeding. Dellon had then unwisely upbraided the boy for believing in superstition. Dellon was arrested and transported to Goa for trial. He spent two years in prison being interrogated. Conditions were so bad that he attempted suicide. Eventually, he was sentenced to five years in the galleys and shipped off as a prisoner to Portugal.

Through the intercession of a French physician to the queen, he was unshackled and released in 1677. He then wrote an extensive account of his ordeal in Goa:

1674 ਵਿੱਚ, ਗੈਬਰੀਅਲ ਡੇਲਨ, ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਡਾਕਟਰ, ਨੂੰ ਦਮਨ ਦੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਡੇਲਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਡੇਲਨ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸੇਂਟ ਐਂਟਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਡੈਲਨ ਨੇ ਫਿਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫੀ ਨਾਲ ਝਿੜਕਿਆ ਸੀ। ਡੇਲਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗੋਆ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ। ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਮਾੜੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਗੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 1677 ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਿਆ:

During the months of November and December, I every morning heard the cries of those to whom torture was administered, and which was inflicted so severely, that I have seen many persons of both sexes who have been crippled by it and, amongst others, the first companion allotted to me in my prison.

ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਹਰ ਸਵੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਲਿੰਗਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੇਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ।

No distinctions of rank, age, or sex are attended to in this tribunal. Every individual is treated with equal severity; and when the interest of the Inquisition requires it, all alike are tortured in almost perfect nudity.

ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜੇ, ਉਮਰ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਨਕੁਆਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਸੰਪੂਰਨ ਨਗਨਤਾ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Nor did the Inquisition restrict its activities to the living. Garcia d’Orta belonged to a Spanish family that had left for Portugal when Spain expelled the Jews. These Jews were forcibly baptized in Portugal and became known as ‘New Christians’. D’Orta qualified as a physician and then moved to Goa in 1534. He was highly regarded and even given a lease over the island of Bombay, now Mumbai. His renowned book on Indian medicinal plants was printed at Goa in 1563. This volume is also famous

among bibliophiles for having possibly the most typographical errors of any book. D’Orta died in 1568. Almost immediately the Inquisition moved against his family. His relatives were tortured. In 1569 his sister was burnt at the stake. In 1580, Garcia d’Orta’s body was dug up and put on trial. He was convicted of not being a true Christian and his remains were burnt at an *auto-da-fé.*, a ceremonial burning to death of those found guilty.

ਨਾ ਹੀ ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ। ਗਾਰਸੀਆ ਡੀ'ਓਰਟਾ ਇੱਕ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜੋ ਸਪੇਨ ਵੱਲੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 'ਨਵੇਂ ਈਸਾਈ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਡੀ'ਓਰਟਾ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 1534 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੰਬਈ ਟਾਪੂ, ਜੋ ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ ਹੈ, ਦਾ ਲੀਜ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਚਿਕਿਤਸਕ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬ 1563 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਾਈਪੋਗ੍ਰਾਫਿਕਲ ਗਲਤੀਆਂ ਸਨ। ਡੀ'ਓਰਟਾ ਦੀ 1568 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਇਨਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 1569 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1580 ਵਿੱਚ, ਗਾਰਸੀਆ ਡੀ'ਓਰਟਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੁੱਟ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਾ ਈਸਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਟੋ-ਡਾ-ਫੇ 'ਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸਾੜਨ ਦੀ ਰਸਮ ਸੀ।

The extremes that the Portuguese priests went to in order to suppress Hindu ceremonies is well illustrated by what happened at Bassein, a fort north of Bombay, in 1564. It was the custom for the Hindus to gather at festivals and bathe in Bassein creek. To deter this, the Jesuits planted the entire length of the waterway with crosses. The worshipers then decamped to a nearby lake. But, urged on by the clergy, the captain of Bassein dispersed them with soldiers and cavalry. Furthermore, the lake temple and its idols were demolished. Not content even with that, the Jesuits had a cow killed and its blood sprinkled over the sacred lake.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਇਹ 1564 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਬਸੀਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਬਸੀਨ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜੇਸੁਇਟਸ ਨੇ ਜਲਮਾਰਗ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਸਲੀਬਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਰ, ਪਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ, ਬਸੀਨ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖਿੰਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਝੀਲ ਦਾ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ

ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਸੁਇਟਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਖੂਨ ਪਵਿੱਤਰ ਝੀਲ ਉੱਤੇ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤਾ।

Despite the oppression, Goa remained largely populated by Indians: Christians and Hindus. Reputedly, 2,000 Portuguese a year came out to India. There was a proverb: ‘Of the hundred who go out to India not even one returns.’ Many did not even survive the journey out and mortality in India was dreadful. At the end of the sixteenth century, the population of Old Goa was about 75,000. Less than 2,000 of these were of Portuguese, European or mixed blood. Of course, this small group controlled all the power and the wealth. It has been said that the British Empire in India was a form of outdoor relief for the upper classes and this was certainly true for the Portuguese. Those who came out to high administrative or ecclesiastical appointments arrived with a host of poor relations and followers who expected rich pickings. It was a favourite destination for the illegitimate sons of the aristocracy. Those who survived often did make their fortunes, for Goa was the hub of the Portuguese empire and accumulating money was easy.

ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੋਆ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ: ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਰ ਸਾਲ 2,000 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਸੀ: 'ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੌ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।' ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਬਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਰ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਾਣੇ ਗੋਆ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਗਭਗ 75,000 ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2,000 ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਉੱਚ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਏ ਸਨ ਜੋ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸੀ। ਜੋ ਲੋਕ ਬਚ ਗਏ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਆ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ।

For the majority of the Portuguese who came out to India, however, life was far from easy. Great difficulties were encountered in finding enough men to crew the ships and man the army. Few respectable peasants or working men volunteered for a life where death was common and rewards uncertain. To find enough men for the overseas empire, convicts were allowed to work out their sentences in the colonial army; murderers imprisoned in Portugal were

allowed to avoid execution by volunteering for banishment to the East. Wages due to these and more regular volunteers was deferred until after they arrived in India, and then, often for many extra months. These penniless unfortunates became thieves and pirates in order to live. Many entered the private service of the administrators to become thugs or agents of bribery and corruption. In 1539, the viceroy wrote to the king that of 16,000 men on the payrolls only 2,000 were to be found on duty.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਦਮੀ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਆਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਦਮੀ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮਤ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਅਕਸਰ ਕਈ ਵਾਧੂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ। ਇਹ ਨਿਰਾਦਰ ਬਦਕਿਸਮਤ ਲੋਕ ਜੀਉਣ ਲਈ ਚੋਰ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਬਣ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਠੱਗ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। 1539 ਵਿੱਚ, ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ

ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ 16,000 ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 2,000 ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਮਿਲਣਗੇ।

Very few Portuguese women came to India and fewer still that were respectable. The men took concubines – some of whom they married – and women slaves. Goa relied on a huge population of slaves. A relatively low-ranking Portuguese might have had twenty slaves, while a man of substance might have had hundreds. Women slaves were sold semi-naked at auctions and fetched more if they were virgins.

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਨ। ਮਰਦ ਰਖੇਲਾਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ - ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਗੋਆ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੋਲ ਵੀਹ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨੀਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨੰਗੀ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੁਆਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ।

The Portuguese were the dominant power in the Indian Ocean for a century. The only major challenge came in 1538 from a Turkish fleet, which the Portuguese defeated. After the Vijayanagar Empire was overrun by the Muslims in 1565, the Muslim rulers united to attack the Portuguese forts. This culminated in a ten-month siege of Goa in 1570. The

Portuguese survived and continued to control much of the Indian Ocean and much of the spice trade.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੱਕ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਰਹੇ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ 1538 ਵਿੱਚ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਤੋਂ ਆਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ। 1565 ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਜੇਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਗਏ। ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ 1570 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਦੀ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬਚ ਗਏ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

Portuguese mastery of the sea was enforced by the *cartaz*. This was a written permit allowing safe passage. In addition, the cartaz specified what route the ship should follow and what commodities could be carried. The Portuguese reserved certain monopolies, such as that on spices, to themselves. Some cargoes had to be offloaded at specific ports; horses, for example, had to be taken to Goa. Any ship without a cartaz, or found to be contravening its conditions, was liable to seizure and confiscation. To enforce the cartaz system, the Portuguese established a number of heavily armed fleets.

ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮੁਹਾਰਤ ਕਾਰਟਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਰਮਿਟ ਸੀ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਸਤੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਰਟਾਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ

ਕਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਸਾਲਿਆਂ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਾਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ; ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਆ ਲਿਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਟਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਜੋ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਕਾਰਟਾਜ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੇੜੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ।

The strongest resistance to the Portuguese came from Calicut. After early efforts to effect a truce with the Portuguese, the Zamorins of Calicut became their greatest adversaries. In this, they were helped by a dynasty of able naval commanders, the Kunjali Marakkars. The Zamorins had originally hoped for help against the Portuguese from the Arabs who traded at Calicut. This had not materialized. In 1506, many of these Arab traders, fearful of the Portuguese, sold up the long-established businesses they had in the Zamorin’s domain. As they embarked for Arabia at Pantalayini Kollam, a Portuguese fleet swooped down. The Portuguese captured a huge amount of gold. It is said that 2,000 Arabs were killed.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਕਾਲੀਕਟ ਤੋਂ ਹੋਇਆ।

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਜਲ ਸੈਨਾ ਕਮਾਂਡਰਾਂ, ਕੁੰਜਲੀ ਮਾਰਕਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਜ਼ਮੋਰਿਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਬਾਂ ਤੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਦਦ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1506 ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਪੈਂਟਾਲਾਇਨੀ ਕੋਲਮ ਵਿਖੇ ਅਰਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬੇੜੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 2,000 ਅਰਬ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

The Kunjali Marakkars were Moplas, local Muslims, who had become rich merchants. Unlike the foreign Muslims, they were keen to resist the Portuguese. They offered their services to the Hindu Zamorin, became the admirals of his fleet and began to harass Portuguese shipping.

ਕੁੰਜਲੀ ਮਾਰਾਕਰ ਮੋਪਲਾਸ ਸਨ, ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜੋ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਸਦੇ ਬੇੜੇ ਦੇ ਐਡਮਿਰਲ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

The old Zamorin died. His successor was more sympathetic to the Portuguese, thinking he could come to an arrangement with them. He concluded a

treaty with Albuquerque and allowed the Portuguese to build a fort at Calicut. All went well until the death of Albuquerque. The Portuguese then began to violate the terms of their treaty. They used force to obtain preference for their spice exports and they also seized some Indian vessels. In 1522, this Zamorin who was friendly to the Portuguese died. The new Zamorin instructed his navy to attack the Portuguese. The Kunjali Marakkars and in particular one of their captains, Kutti Ali, did this to great effect.

ਪੁਰਾਣਾ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹਮਦਰਦ ਸੀ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅਲਬੂਕਰਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਸਾਲੇ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। 1522 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਜੋ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਵੇਂ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੰਜਲੀ ਮਰਾਕੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕਪਤਾਨ, ਕੁੱਟੀ ਅਲੀ ਨੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

Realizing that they could not compete on equal terms with the Portuguese warships, the Zamorin’s

commanders built large numbers of small boats, rowed by thirty or forty men, to make guerrilla attacks. Bags of cotton were hung over the sides of the boats to give some protection from small arms fire. The heavy cannon of the Portuguese were designed to attack ships similar to their own and they found it difficult to pinpoint the smaller vessels. Even a successful hit only disabled one boat in a swarm. The Indians hid hundreds of these little boats along the Malabar Coast. They posted lookouts on vantage points to spot Portuguese shipping that came close to the shore. An elaborate signalling system was established to link these points with each other and with the flotillas of boats below. The Portuguese were particularly vulnerable when the winds dropped. The Indian boats would be rowed out at speed to the becalmed warships. They would send fire arrows into the enemy's sails, then board on all sides. The Portuguese would usually be heavily outnumbered and cut to pieces by the Indian swordsmen.

ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜ਼ਾਮੋਰਿਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੀਲਾ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਹ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਹਥਿਆਰਾਂ

ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਲਟਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਤੋਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਿਆ। ਇੱਕ ਸਫਲ ਹਿੱਟ ਨੇ ਵੀ ਝੁੰਡ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਫਲੋਟੀਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਿਗਨਲ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹਵਾਵਾਂ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਕਤਾਰਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਪਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੇ ਤੀਰ ਭੇਜਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

Sometimes the Indians were victorious in battle; sometimes the Portuguese. Neither side was able to gain ascendancy over the other. Meanwhile, considerable quantities of spices evaded the Portuguese blockade and made their way to Arabia and Europe.

ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਅਰਬ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ

ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

The battles between the Portuguese and the Zamorin’s admirals, the Marakkars, went on until the late sixteenth century. Towards the close of that century, however, relations between the Zamorins and the Marakkars deteriorated. A weak Zamorin tried to come to terms with the Portuguese and he allowed them to build a fort at Ponnani where the Marakkars were based. The Marakkars then moved their base to the north of Calicut. On a peninsula just inside the mouth of the River Kotta, they built a fortress from where they attacked Portuguese ships on both the western and the eastern coasts of India. However, Mohammed Kunjali Marakkar then overreached himself. He began to operate independently of the Zamorin and finally declared himself Raja of Kotta.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਐਡਮਿਰਲਾਂ, ਮਰੱਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈਆਂ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੋਰਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮਰੱਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜ ਗਏ। ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਨਾਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰੱਕਰ ਸਥਿਤ ਸਨ। ਫਿਰ ਮਰੱਕਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਧਾਰ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ। ਕੋਟਾ ਨਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟਾਂ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਿਰ ਮੁਹੰਮਦ ਕੁੰਜਲੀ ਮਰੱਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਟਾ ਦਾ ਰਾਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

The Portuguese saw their opportunity and began negotiations with the Zamorin to launch a joint attack on Kotta. It is probable that, by entering into these negotiations, the Zamorin merely meant to frighten Marakkar into resuming allegiance. However, Marakkar decided instead to insult the Zamorin. He took an elephant from a royal stable and cut off its tail. The Zamorin then amassed an army to attack Kotta from the mainland while the Portuguese prepared an attack from the sea.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕੋਟਾ 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਰੱਕਰ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਰੱਕਰ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਤਬੇਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਛ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਕੋਟਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ।

It had been agreed that the joint attack would begin on 4 March 1599, just before dawn. The signal would be given from the top of a prominent landmark, the

Iringal Rock, by a burning lance. For some reason, the man to whom this task had been assigned did this at midnight – five hours too early. In the ensuing confusion the Portuguese and the Zamorin suffered heavy losses and had to abandon their assault.

ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਂਝਾ ਹਮਲਾ 4 ਮਾਰਚ 1599 ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਇਰਿੰਗਲ ਰਾਕ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਬਰਛੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ - ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ।

At the end of 1599, the Portuguese and the Zamorin returned to mount a fresh siege. The Portuguese had been reinforced by fresh recruits from Lisbon; the Zamorin had amassed 5,000 soldiers, 1,000 workmen, timber and fifteen elephants, plus some ships to guard the river. Meanwhile, a Portuguese sea blockade of Kotta had further weakened the defenders.

1599 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ। ਲਿਸਬਨ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ 5,000 ਸਿਪਾਹੀ, 1,000 ਕਾਮੇ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਾਥੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਟਾ ਦੀ

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

Marakkar had ships in place to seal the mouth of the river, but the Portuguese, with the help of the Zamorin's men and elephants, dragged some ships overland into the river. Heavy cannon were installed on the riverbank to bombard the fort. The Portuguese managed to capture some of the fort's outworks and install themselves. Their artillery was then able to move forward to batter the fortress. It was an unequal battle. Marakkar was soon reduced to a few hundred men and decided to sue for peace.

ਮਰੱਕਰ ਕੋਲ ਦਰਿਆ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ, ਪਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਤੋਪਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਮਰੱਕਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੁਝ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

The Zamorin merely wanted Marakkar's surrender, but the Portuguese wanted his life. Marakkar knew this and was only prepared to give himself up to the Zamorin who had promised not to kill him and his

men. Secretly, however, the Zamorin had agreed to allow the Portuguese to abduct Marakkar.

ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਮਰੱਕਰ ਦਾ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਰੱਕਰ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰੱਕਰ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

On 16 March 1600, Marakkar surrendered. The Portuguese and the Zamorin's men lined up on either side of the main gate. Four hundred men marched out between them and submitted to the Zamorin, who let them free. Then came Marakkar with a black cloth on his head and a sword with the point lowered in his hand. He went up to the Zamorin, presented him with the sword and fell at the ruler's feet. The Portuguese then grabbed Marakkar and began to take him away.

16 ਮਾਰਚ 1600 ਨੂੰ, ਮਰੱਕਰ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਆਦਮੀ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਚਾਰ ਸੌ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਗਏ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮਰੱਕਰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨੋਕ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਉਹ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਰੱਕਰ ਨੂੰ ਫੜ

ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।

The Zamorin's warriors were appalled at this treachery. A fracas ensued, but the Portuguese managed to hold on to their prize captive and forty of his followers. Kotta was sacked and burnt. A week after the surrender, the Portuguese sailed for Goa with Marakkar and his men in chains.

ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦੇ ਯੋਧੇ ਇਸ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਇੱਕ ਝੜਪ ਹੋਈ, ਪਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਪਣੇ ਇਨਾਮੀ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਲੀ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਟਾ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਰੱਕਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗੋਆ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

In Goa there were great celebrations. The victors were welcomed with gun salutes, together with 'drums and fifes, bagpipes and trumpets'. The first of the captives was landed and stoned to death. Marakkar was taken to the Tronco, the prison used by the Inquisition. At a show trial he was sentenced to death. A great crowd, presided over by the viceroy and the archbishop, came to see Marakkar executed. He was beheaded with an axe. The body was quartered, and then exhibited on the beaches. Then, 'his head was salted and conveyed to Cannanore, there to be stuck on a standard for a terror to the

Moors.’ Afterwards, all his surviving companions were executed.

ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਗਏ। ਜੇਤੂਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ 'ਢੋਲ ਅਤੇ ਮੁੱਠੀਆਂ, ਬੈਗਪਾਈਪ ਅਤੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ' ਵੀ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਰੱਕਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰੋਕੋ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਅਤੇ ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ, ਮਾਰੱਕਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਈ। ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੌਥਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ, 'ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਨਮਕੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਨਨੋਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੂਰਾਂ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤ ਲਈ ਇੱਕ ਝੰਡੇ 'ਤੇ ਟਿਕਾਇਆ ਗਿਆ।' ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

By combining with the Portuguese to defeat Marakkar, the Zamorin secured his own eclipse. The last great power to oppose the Portuguese on the coast of Malabar no longer had an effective navy.

ਮਰੱਕਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਖਰੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕੋਲ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

During the sixteenth century, the Portuguese built an

extraordinary number of factories and forts in India. These forts were there to protect the factories and enforce a monopoly on the purchase of spices and other designated goods. Many were huge and had large garrisons. Working in coordination with the Portuguese navy, these forts were able to monitor virtually all shipping arriving and departing from India’s ports. They enforced the rule that all ships on the Indian Ocean must carry a Portuguese permit, a cartaz.

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਏ। ਇਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਗੈਰੀਸਨ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪਰਮਿਟ, ਇੱਕ ਕਾਰਟਾਜ਼, ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

After the construction of the small fort at Cochin in 1503, came others in rapid succession. There was, of course, a cluster of major forts in Goa. On the west coast there were also huge forts at Diu, Daman, Bassein, Chaul, Cannanore and Cranganore, plus a massive complex at Cochin. There were more forts on

the Coromandel Coast; others skirting the Bay of Bengal. All together, there were at least fifty major Portuguese forts in India and many other minor fortifications. Garrisoning these forts – and others in the Far East and Africa – as well as finding men for its ships, was not easy for a country such as Portugal, which had a population of only a million. Moreover, the Portuguese were ploughing many of their resources into the development of Brazil. Nevertheless, as long as Portugal could enforce its monopoly in the East, it was just possible to sustain the edifice. Any serious breach of that monopoly would bring disaster.

1503 ਵਿੱਚ ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ ਛੋਟੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ। ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਦੀਉ, ਦਮਨ, ਬਸੀਨ, ਚੌਲ, ਕੈਨਾਨੋਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਗਨੋਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਸੀ। ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਨ; ਹੋਰ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜਾਹ ਵੱਡੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ - ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ - ਦੀ ਗਾਰਸਿਨਿੰਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਆਦਮੀ ਲੱਭਣਾ, ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ

ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਉਸ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਵੇਗੀ।

Despite its control of the high seas, the Portuguese failed to achieve total control over the spice trade. The merchants of Malabar found it advantageous to take some of the crop inland and have it transported on the backs of animals and men to the Middle East and Europe. Or they would move the spices clandestinely, well away from the closely monitored main ports in small boats up the western coast. Gradually, these new routes became very significant. As a result, Venice partly recovered the trade it had lost to Portugal. The Portuguese, however, were still amassing wealth. Not only did they ship huge quantities of spices and other goods back to Portugal but, with their cartaz, they also levied a toll on the large trade between the territories which bordered the Indian Ocean. All this was set to change with the arrival of the Dutch and the British.

ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਮਝਿਆ। ਜਾਂ ਉਹ ਮਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ

ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਇਹ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵੇਨਿਸ ਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਕਾਰਟਾਜ਼ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ। ਡੱਚਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲਣਾ ਤੈਅ ਸੀ।

Three

ਤਿੰਨ

THE ENGLISH

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

VENTURE CAPITALISTS AND ADVENTURERS

ਉੱਦਮ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਾਹਸੀ

If you will profit, seek it at sea and in quiet trade; for without controversy, it is an error to affect garrisons and land-wars in India.

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਲੋ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰੀਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਯੁੱਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ।

Sir Thomas Roe

ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋ

Letter from the court of Emperor

ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਪੱਤਰ

Jahangir to the East India Company, 1616

ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ, 1616

An expedition to the Arctic seas was the unlikely precursor to the foundation of the English East India Company. The English economy had blossomed in the early sixteenth century with large exports of wool to continental Europe. There had been a rise in imports too, even from the East. These, however, had mostly been purchased from Italian merchants who had established Mediterranean and overland trade routes. The price of spices had fallen as the century progressed. Simultaneously, the market had grown in volume. No longer was pepper the preserve of the upper middle classes. The English warship, the *Mary Rose*, sank in 1545. When it was raised in 1982, it was found that most of those on board, even the poorly paid ordinary sailors, possessed a small amount of pepper. In the middle of the sixteenth century, there was still a great deal of money to be made out of pepper and the other spices and riches of the East. Some London merchants were convinced that the time had come for England to seize a share of these profits.

ਆਰਕਟਿਕ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦਾ ਅਸੰਭਵ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸੀ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਉੱਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਿਰਯਾਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਦਰਾਮਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਵੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਤਾਲਵੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਅਤੇ ਓਵਰਲੈਂਡ ਵਪਾਰਕ ਰਸਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮਿਰਚ ਉੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼, ਮੈਰੀ ਰੋਜ਼, 1545 ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ 1982 ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੇ ਆਮ ਮਲਾਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿਰਚ ਸੀ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ, ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਹੋਰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

In 1553 some of these merchants financed a fleet of three ships to find a passage around the north of Russia to the Indies. Voyages through such a passage would help avoid a confrontation with the Spanish and Portuguese who controlled the southern oceans. It was an extremely hazardous venture. All aboard two of the expedition's ships 'for lacke of knowledge were frozen to deathe'. Those on the third ship failed, of course, to find the non-existent route to the East.

However, they did manage to reach the White Sea from where they travelled to Moscow and met the Tsar. He agreed to grant them trading rights throughout his empire.

1553 ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰੂਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇੰਡੀਜ਼ ਤੱਕ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੱਖਣੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਉੱਦਮ ਸੀ। ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ 'ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜੰਮ ਗਏ ਸਨ'। ਤੀਜੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਲੋਕ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਚਿੱਟੇ ਸਾਗਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਮਾਸਕੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ।

In the previous centuries, the English merchants had operated under guilds and other associations. These had regulated their trade and behaviour. Within these set limits, however, the merchants had either traded on their own account or in partnership with others. They personally made the investment and then took the resulting profit or the loss. The merchants who financed the expedition to find a north-east passage were pioneering an entirely new English financial structure. It was to be an enterprise

where the capital would be subscribed by its members, its profits distributed in proportion to their subscription and the business carried out in the name of a company. This new type of organization was considered necessary to raise the large capital investment required to set up trading posts in distant lands – a risky investment that might take several years to recoup. It also made it easier for investors to subscribe new capital as and when required, and to transfer their shares.

ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰੀ ਗਿਲਡਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਿਆ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉੱਦਮ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪੂੰਜੀ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਪੋਸਟਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਇੱਕ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ

ਸ਼ੇਅਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

The London merchants behind the expedition to the north-east had obtained the royal licence necessary for trading abroad, but formal incorporation had been delayed by the illness and death of King Edward VI. They had raised £6,000 in shares of £25 each to finance the three-ship enterprise. A charter was finally granted to a company of 199 men and two women ‘marchants adventurers of England’ in 1555. It became known as the Muscovy Company or the Russian Company. In appreciation for the risk being taken, the company was given a monopoly of trade with Russia and other markets it might open up. Just after it was incorporated, news came through of the successful meeting with the Tsar and the loss of the two ships. Obviously, more money would be needed to develop the business. Within ten years, the existing shareholders found themselves asked to take their stake up to £200 each. The company traded hesitantly at the beginning, successfully for many years, gradually declining, and only expired with the Russian Revolution of 1917.

ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਾਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜਾ ਐਡਵਰਡ VI ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਰਸਮੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿੱਚ

ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ-ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਲਈ £25-ਪ੍ਰਤੀ-ਪੰਜ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ £6,000 ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1555 ਵਿੱਚ 199 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ 'ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਮਾਰਚੈਂਟ ਐਡਵੈਂਚਰਰਜ਼' ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਨੂੰ ਮਸਕੋਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਰੂਸੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਜੋਖਮ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰੂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸਫਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ £200 ਪ੍ਰਤੀ-ਪੰਜ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਟਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ 1917 ਦੀ ਰੂਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

In 1575 two London merchants sent out agents at their own expense to Constantinople. This resulted in the sultan of Turkey making a promise to open his markets to the English. There were negotiations between the sultan and the English queen, Elizabeth. In 1581 the Levant Company, similarly structured to the Russian Company, was granted a charter giving it a monopoly of trade with the Turkish Empire. Many of the richest London merchants subscribed its

capital and the queen herself loaned the company 10,000 Ib weight of silver. From the start it was ‘very gainful’. The Levant Company soon had a huge business with Constantinople, Syria and Egypt. It became the most important conduit to England for the spices from the Far East and India.

1575 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਦੇ ਦੋ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ ਨੂੰ ਏਜੰਟ ਭੇਜੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਸੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਣੀ, ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। 1581 ਵਿੱਚ, ਲੇਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਰੂਸੀ ਕੰਪਨੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਨੇ ਖੁਦ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 10,000 ਪੌਂਡ ਚਾਂਦੀ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ 'ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ' ਸੀ। ਲੇਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਰਗ ਬਣ ਗਿਆ।

In 1587 Sir Francis Drake captured a Portuguese royal ship, the *San Felipe*, off the Azores. It was fully laden with goods from Goa. When it was offloaded at Plymouth, the cargo that was declared to Drake’s financial backers was not particularly valuable – velvet and silk with some gold and jewels. However, rumours rapidly spread that 300,000 ducats in cash

had also been taken and secretly spirited away. These rumours, possibly true, fanned English ambitions. (In order to simplify matters, ‘English’ is used sometimes when ‘British’ might be more appropriate. The East India Company was incorporated in England, but many of its employees came from elsewhere in the British Isles to seize the eastern riches of the Portuguese.)

1587 ਵਿੱਚ ਸਰ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਡਰੇਕ ਨੇ ਅਜ਼ੋਰਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸ਼ਾਹੀ ਜਹਾਜ਼, ਸੈਨ ਫੇਲਿਪ, ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਗੋਆ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਪਲਾਈਮਾਊਥ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਡਰੇਕ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਖਮਲੀ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਕਿ 300,000 ਡੁਕਾਟ ਨਕਦ ਵੀ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। (ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ 'ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼' ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ।)

The Crowns of Portugal and Spain had been united in 1580. When the English defeated the Spanish Armada in 1588, it was also seen as a victory against Portugal. If the English could defeat the Spanish

navy, it was argued, they could challenge the supremacy of the Portuguese ships in the Indian Ocean and seize some of their trade.

ਪੁਰਤਗਾਲ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਤਾਜ 1580 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1588 ਵਿੱਚ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਆਰਮਾਡਾ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿੱਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

English ambitions had also been aroused from another, unlikely sources. Thomas Stephens, the son of a wealthy London merchant, had gone abroad and become a Jesuit priest. In 1579 he had gone from Lisbon to Goa. He became an outstanding scholar of the local language, Konkani, in which he composed a series of Christian epics. He also wrote back to his father about the life and riches of Goa. This excited an interest in India among the London merchants.

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਅਸੰਭਵ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਥਾਮਸ ਸਟੀਫਨਜ਼, ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੇਸੁਇਟ ਪਾਦਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। 1579 ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਿਸਬਨ ਤੋਂ ਗੋਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਕੋਂਕਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਈਸਾਈ ਮਹਾਂਕਾਵਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਇਸਨੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ

ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ।

Things did not start well for the English. A year after the victory over the Armada, some merchants, whose names have been lost but who were probably involved in the Levant trade, decided to finance an expedition around the tip of Africa to India and the East. They petitioned successfully for a royal warrant and pleaded that ‘Great benefitte will redound to our countree, as well as for the anoyinge of the Spaniards and Portingalls’. It was clear that they intended to act not only as traders but also as privateers.

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਰਮਾਡਾ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਕੁਝ ਵਪਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਲੇਵੈਂਟ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਵਾਰੰਟ ਲਈ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਪੋਰਟਿੰਗਾਲਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ'। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ।

The *Edward Bonaventure*, the *Penelope* and the *Merchant Royal* left Plymouth in 1591. The fleet was becalmed for a month and by the time it reached the Cape many of the men had died or were severely ill

with scurvy. The *Merchant Royal* was sent back to England laden with the sick. The two remaining ships, with 200 men on board, continued east. After only four days, they hit a storm and the *Penelope* sank with the loss of all on board, including the leader of the expedition, George Raymond. The remaining ship, the *Edward Bonaventure*, was commanded by James Lancaster. He was both a merchant and a sailor, and had commanded the ship against the Spanish Armada. East of the Comoro Islands, the *Edward Bonaventure* was struck by lightning. Four men were killed and many others injured. Finally, however, the ship reached port on the Malay Peninsula. Death, lightning and disease had so affected the crew that only twenty-two men were still fit. Nevertheless, Lancaster went to sea again and managed to capture three Portuguese ships loaded with pepper and other riches. With its booty, the *Edward Bonaventure* sailed back west. Lancaster became very ill and when the ship reached Ceylon his crew mutinied. They insisted on immediately setting sail for England.

ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ, ਪੇਨੇਲੋਪ ਅਤੇ ਮਰਚੈਂਟ ਰਾਇਲ 1591 ਵਿੱਚ ਪਲਾਈਮਾਊਥ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਬੇੜਾ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕੇਪ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸਕਰਵੀ

ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਮਰਚੈਂਟ ਰਾਇਲ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਦੋ ਜਹਾਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 200 ਆਦਮੀ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਏ ਅਤੇ ਪੇਨੇਲੋਪ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਜਾਰਜ ਰੇਮੰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਜਹਾਜ਼, ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ, ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਜੇਮਜ਼ ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਲਾਹ ਦੋਵੇਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਆਰਮਾਡਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੋਮੋਰੋ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ, ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਹਾਜ਼ ਮਲੇ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ 'ਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਮੌਤ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਈ ਆਦਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਤਿੰਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਸੀਲੋਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

Ill fortune continued to dog the *Edward Bonaventure*. Strong winds blew it to the Caribbean where it lost its sails in a storm. Getting some canvas from a French ship, it tried to make for Newfoundland, but was blown back to the Caribbean. Then, while Lancaster and many of his crew were ashore on the

island of Mona, the *Edward Bonaventure* was blown out to sea. There were only five men and a boy on board. They were attacked by Spaniards from Santo Domingo and the ship and all its booty were lost. Lancaster and his men managed to return to Europe on a French ship. The expedition had been a total disaster – two of the three ships had been lost and there was nothing to show for it. It would be a while before English merchants financed another expedition to the East around the tip of Africa.

ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਰਹੀ। ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਪਾਲ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੈਨਵਸ ਲੈ ਕੇ, ਇਸਨੇ ਨਿਊਫਾਊਂਡਲੈਂਡ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਮੋਨਾ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਨ, ਐਡਵਰਡ ਬੋਨਾਵੈਂਚਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਟੋ ਡੋਮਿੰਗੋ ਦੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਾਰੀ ਲੁੱਟ ਗੁਆਚ ਗਈ। ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੀ ਸੀ - ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਗੁਆਚ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

The driving force behind the foundation of the East India Company was Thomas Smythe. He was one of the London merchants – a group of only two or three hundred – in foreign trade. His father was involved in the collection of customs duty, some said corruptly, which had left his son enormously rich. Significantly, Thomas Smythe was a member of both the Russian Company and the Levant Company. He had plans to colonize Virginia and had backed attempts to find a passage to the East around the north of the Americas. In 1599, or possibly earlier, Smythe began to plan an expedition to the East, going round the tip of Africa. He had probably achieved informal backing from his colleagues before the first recorded meeting of 22 September 1599. At this meeting, attended by the Lord Mayor of London, 101 merchants formally subscribed from £100 to £1,000 each. They promised £30,000 in total to equip an expedition to the East Indies and to obtain the necessary charter for this from the queen.

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਸੀ। ਉਹ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ - ਸਿਰਫ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਦਾ ਸਮੂਹ - ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ। ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ

ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਰੂਸੀ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਲੇਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਵਰਜੀਨੀਆ ਨੂੰ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1599 ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮਿਥ ਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਇਦ 22 ਸਤੰਬਰ 1599 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਲੰਡਨ ਦੇ ਲਾਰਡ ਮੇਅਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, 101 ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ £100 ਤੋਂ £1,000 ਹਰੇਕ ਤੱਕ ਗਾਹਕੀ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਲੈਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਾਰਟਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਲ £30,000 ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

The prospect for the charter looked good at first. On 17 October 1599, however, a deputation was summoned to attend the Privy Council. They were told that negotiations for peace with Spain might be compromised by the expedition and that their application was suspended. Negotiations between England and Spain then broke down. The London merchants’ cause was given impetus by the arrival in Holland of six Dutch ships from the East, laden with spices. In September 1600, the Council gave permission for the merchants to proceed with preparations as their privileges would soon be

granted and their expedition would be allowed to depart. Four ships were bought and work commenced on refitting and provisioning them for the voyage. The merchants were keen to make up for lost time. A barrel of beer a day was supplied ‘for the better holding together of the workemen from running from ther worke to drinke’.

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਚੰਗੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 17 ਅਕਤੂਬਰ 1599 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਪੇਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁਹਿੰਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਛੇ ਡੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਮਸਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਤੰਬਰ 1600 ਵਿੱਚ, ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਪਾਰੀ ਗੁਆਚੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। 'ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪੀਣ ਲਈ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਣ ਲਈ' ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਬੀਅਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਰਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

The charter of ‘The Governor and Company of Merchants of London trading into the East Indies’

was finally signed on 31 December 1600. The Company would be managed by a governor and twenty-four committees (directors). The charter gave the Company a monopoly over trade with the East Indies. It would be allowed to export bullion as well as goods – a rare privilege. It was emphasized that the Company was to restrict itself to trade and was not to attempt colonization or conquest. The Company's ships would be armed, but only for protection. This was in marked contrast to the practice of other European nations trading beyond Europe. It was this emphasis on peaceful trade that would, by the end of the century, make the Company more successful in India than its rivals.

'ਦਿ ਗਵਰਨਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਆਫ਼ ਮਰਚੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਲੰਡਨ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਇਨ ਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼' ਦੇ ਚਾਰਟਰ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 31 ਦਸੰਬਰ 1600 ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਚੌਵੀ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਾਰਟਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨਾਲ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਮਾਨ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ - ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਜਾਂ ਜਿੱਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ। ਇਹ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਸੀ ਜੋ

ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਫਲ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

Thomas Smythe became the first governor of the Company. He had also just become governor of both the Russian and Levant Companies. Smythe was rather grander than most of the merchants. He had been MP for Aylesbury and was master of a great city guild, the Haberdashers. His house was in Philpot Lane, near Fenchurch Street in London. It must have been large, since it is recorded that in 1619 a French envoy stayed there with his 120-strong retinue. It had a great hall, in which Smythe had commemorated his interest in finding a north-west passage to the East by hanging an Inuit canoe from the ceiling. In this hall the early meetings of the East India Company took place. It was from this house that sailors were recruited and paid; that the wives left behind went for assistance. He was popular at all levels of society and his seamen would often bring him back curiosities from their travels. The early sailors with the East India Company were given a share in the profits of the enterprise equivalent to two months' wages. When Thomas Smythe invested, others followed; when Thomas Smythe planned an expedition, seamen hastened to enlist.

ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਰੂਸੀ ਅਤੇ ਲੇਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸਮਿਥ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਇਲਸਬਰੀ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਲਡ, ਹੈਬਰਡੈਸ਼ਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਘਰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਫੇਨਚਰਚ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫਿਲਪੋਟ ਲੇਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਡਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 1619 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਜਦੂਤ ਆਪਣੇ 120-ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੁਕੜੀ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਿਥ ਨੇ ਛੱਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇਨੂਇਟ ਕੈਨੋ ਲਟਕ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਲਾਹ ਅਕਸਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਤਸੁਕਤਾਵਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਦਮ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ; ਜਦੋਂ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਤਾਂ ਮਲਾਹ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਕਰ ਗਏ।

The Company was administered in a very frugal manner from Smythe’s house. He loaned the use of one of his own men to be part-time secretary. The only other member of staff was the beadle who carried the subscription book and advertised

meetings. Purchasing the ships, provisioning them, recruiting their crews, supervising the accounts and conducting important correspondence was done by Thomas Smythe himself, or by the other subscribers to the Company. The London merchants were past masters at reducing overheads. They would also have had in mind that the Company's charter could be revoked by the Crown at only two years' notice and that, unless renewed, it would expire in 1615. The other threat hanging over the merchants was that discovery of a north-west route to the Indies, which many thought imminent, might undermine their endeavour.

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਮਿਥ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਿਫਾਇਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਸੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਟਾਫ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਬੀਡਲ ਸੀ ਜੋ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਬੁੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ, ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਓਵਰਹੈੱਡ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਤਾਜ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਨਵਿਆਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ 1615 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਟਕਦਾ ਦੂਜਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਇੰਡੀਜ਼ ਲਈ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਰਸਤੇ ਦੀ ਖੋਜ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨੇੜੇ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Thomas Smythe was careful to confine his activities largely to business. In Parliament he concentrated on trade matters. Although he was well regarded at court, he did not, as many others did, give out bribes or loans to the royal circle. He lived, however, in dangerous times. In February 1601, he was seen talking to the Earl of Essex. He was subsequently suspected of being implicated in Essex's abortive coup and was imprisoned in the Tower of London. He managed to extricate himself with only a heavy fine. It must have been wonderful to be knighted in 1603 by James I in that very same Tower. With a few small breaks, Sir Thomas Smythe continued as governor of the Company until 1621. Much of the credit for successfully steering the Company through its turbulent first years goes to him.

ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਵਪਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਲ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 1601 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਏਸੇਕਸ ਦੇ ਅਰਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਏਸੇਕਸ ਦੇ ਅਸਫਲ

ਤਖਤਾਪਲਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਟਾਵਰ ਆਫ਼ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। 1603 ਵਿੱਚ ਜੇਮਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਬ੍ਰੇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਰ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ 1621 ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

James Lancaster – the man who had sailed to the Malay Peninsula in 1591 – was appointed to command the Company's first expedition to the East. Although his earlier voyage had been financially disastrous, he had gained much useful experience and information – information that had proved invaluable when making the case for the Company's charter. Moreover, he had put his own money into the Company as one of its subscribers. Those at court had tried to have a 'gentleman' put in command, but the London merchants had stood firm and successfully petitioned 'to sort ther busines with men of ther owne quality'.

ਜੇਮਜ਼ ਲੈਂਕੈਸਟਰ - ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ 1591 ਵਿੱਚ ਮਾਲੇਈ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਗਿਆ ਸੀ - ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨਮੋਲ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ 'ਸੱਜਣ' ਨੂੰ ਕਮਾਂਡ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹੇ ਅਤੇ 'ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਉਣ' ਲਈ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

Initially, the Company had no permanent capital, as it had been agreed that each voyage would be subscribed for separately. Eventually, the bookkeeping for separate and overlapping voyages became too complicated and a more permanent system of subscription was adopted. It would be fifty years before it became the genuine joint stock company it had originally pleaded for. The 101 first subscribers had grown to 218. Nevertheless, costs exceeded receipts and each subscriber became liable for 10 per cent more at first, and another 10 per cent afterwards. Some subscribers were slow in paying what they had promised and it took threats of imprisonment by the Privy Council to collect all the money. Eventually, the Company amassed over £68,000. This was a huge sum at a time when a skilled craftsman in London would be lucky to earn

£10 a year. A sum of £40,000 was spent on purchasing the ships and provisioning them; £7,000 on goods to take out for sale or exchange; £21,000 on providing money for the purchase of goods in the East.

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਹਕੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਲਈ ਬੁੱਕਕੀਪਿੰਗ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸੰਯੁਕਤ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਲੱਗਣਗੇ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 101 ਪਹਿਲੇ ਗਾਹਕ 218 ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਗਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗਾਹਕ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਧ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਗਾਹਕ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ £68,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਰੀਗਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ £10 ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ 'ਤੇ £40,000 ਦੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਐਕਸਚੇਂਜ ਲਈ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ £7,000; ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ £21,000।

Accumulating the right money was a problem. Exporting English coin was illegal. The standard currency used in the East by the Portuguese and

others was Spanish, in particular the silver coins of eight rials – the ‘pieces of eight’ of pirate tales. England was still at war with Spain, so obtaining them directly was out of the question. Some were available from the hauls of English marauders, such as Sir Francis Drake. Others were obtainable on the continent. The Company gathered some of these by encouraging its members to pay their subscriptions in Spanish coin. However, there was still a substantial shortfall. The Company asked if the royal mint could perhaps manufacture some Spanish coins. Unsurprisingly, Queen Elizabeth was not keen on producing the coins of her enemy. Eventually, however, some coins were minted. Superficially, they resembled the Spanish coins. On one side was the royal coat of arms; on the other they were adorned with a portcullis. The experiment was not a success. As there were various forgeries of the Spanish coins about, people in the East proved reluctant to accept the new coinage. For its future expeditions, the Company ensured that somehow or other it found enough Spanish rials.

ਸਹੀ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿਆਰੀ ਮੁਦਰਾ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੱਠ

ਰਿਆਲ ਦੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ - ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ 'ਅੱਠ ਦੇ ਟੁਕੜੇ'। ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਜੇ ਵੀ ਸਪੇਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਰ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਡਰੇਕ ਵਰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਹੋਰ ਮਹਾਂਦੀਪ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸਿੱਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਾਹੀ ਟਕਸਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸਿੱਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਤਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕੋਟ ਆਫ਼ ਆਰਮਜ਼ ਸੀ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਰਟਕੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀਆਂ ਸਨ, ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਰਿਆਲ ਮਿਲ ਜਾਣ।

The four ships of the East India Company – and a supply ship that was subsequently discarded – sailed in 1601. All returned successfully from Sumatra and Java in 1603. Lancaster's own ship, the *Red Dragon*, which had been named *The Scourge of Malice* by its previous owner but had been renamed to reflect the peaceful intent of the expedition, lost very few men.

Lancaster had dosed them against scurvy with lemon juice to great effect. It took nearly 200 years for this treatment, which would have saved countless lives, to be adopted by the Royal Navy. The other three ships lost over a third of their complement. Overall, the expedition was judged a resounding success. It brought back 500 tons of pepper. It had also captured the cargo of a large Portuguese ship loaded with riches from India. However, neither this expedition nor the one that followed actually went to India. The Indonesian archipelago, with its cloves and nutmeg as well as its pepper and cinnamon, was seen as a better source of profit.

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ - ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪਲਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - 1601 ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਸਾਰੇ 1603 ਵਿੱਚ ਸੁਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਜਾਵਾ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ। ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼, ਰੈੱਡ ਡ੍ਰੈਗਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦ ਸਕਾਰਜ ਆਫ਼ ਮੈਲਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ ਸਕਰਵੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡੋਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਣਗਿਣਤ ਜਾਨਾਂ ਬਚ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 200 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਨੇ 500 ਟਨ ਮਿਰਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦੀ। ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਧਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਲ ਵੀ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਗਿਆ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਟਾਪੂ ਸਮੂਹ, ਇਸਦੇ ਲੌਂਗ ਅਤੇ ਜਾਇਫਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਦਾਲਚੀਨੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

India was finally selected as one of the destinations for the Company's third expedition. Its main task was to collect spices from the eastern islands, but it was also instructed to investigate the market for English woollen goods in exchange for spices at Aden. In addition, it was to assess the possibility of buying textiles in India to exchange for spices in the Far East. Its three ships left England in 1607. The *Consent* left early and caught the trade winds. The *Dragon*, captained by the expedition commander, William Keeling, and the *Hector*, captained by William Hawkins, missed the wind and lost six months as they were blown to Brazil and then back to West Africa. There, while they waited for a good wind to round the Cape, Keeling's men gave performances of *Hamlet* and *Richard II*. In the Indian Ocean, the winds for Aden were unfavourable. It was decided that the

Dragon should go directly to the East and the *Hector* go to India.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਭਿਆਨ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਪੂਰਬੀ ਟਾਪੂਆਂ ਤੋਂ ਮਸਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅਦਨ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉੱਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸਦੇ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ 1607 ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਸਹਿਮਤੀ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੁਹਿੰਮ ਕਮਾਂਡਰ, ਵਿਲੀਅਮ ਕੀਲਿੰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡ੍ਰੈਗਨ, ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਕਿੰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੈਕਟਰ, ਹਵਾ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਪਸ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਪ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੰਗੀ ਹਵਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੀਲਿੰਗ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਹੈਮਲੇਟ ਅਤੇ ਰਿਚਰਡ II ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਨ ਲਈ ਹਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਡ੍ਰੈਗਨ ਸਿੱਧਾ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਕਟਰ ਭਾਰਤ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Hawkins, whose background is not known with any certainty, investigated the trade potential of India with great zeal against formidable obstacles. He sailed the *Hector* to Surat, the largest of the Mughal ports, anchored offshore on 24 August 1608 and took rowing boats up river to the town. The administrator of Surat was in league with the Portuguese and

seized the English goods. He also allowed the Portuguese to capture two of the English boats and send some of their crews to Goa as prisoners. The *Hector* sailed for the East, leaving only Hawkins and his companion, William Finch, behind. The two of them tried to get recompense for the seized goods and permission to trade, but without success. The Portuguese tried to kill them. Unbowed, William Hawkins then recruited a bodyguard of Pathans and travelled 700 miles to Agra to plead directly with the Mughal emperor.

ਹਾਕਿੰਸ, ਜਿਸਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਹੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਗਲ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ, 24 ਅਗਸਤ 1608 ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਰੋਇੰਗ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਸੂਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਗੋਆ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੈਕਟਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਸਿਰਫ਼ ਹਾਕਿੰਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ, ਵਿਲੀਅਮ ਫਿੰਚ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਝੁਕਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਕਿੰਸ ਨੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕ

ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ 700 ਮੀਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ।

At the beginning of the seventeenth century, the Mughals controlled a huge portion of India. Their empire stretched from Persia in the west to Bengal in the east; from the Himalayas in the north to the River Godavari in the south. It was still expanding southwards. When Hawkins arrived at Agra, the Mughal throne had just been inherited by Akbar's son, Jahangir. The two men became very friendly and drank together. Jahangir found Hawkins an Armenian Christian wife and offered him a post at court. At first Hawkins was promised trading privileges at Surat. However, his position was later undermined by jealous Mughal officials and Portuguese priests, and finally by the arrival of some drunken English sailors from a wrecked Company ship, the *Ascension*, who had 'made themselves beasts and soe fell to lewd women that in shorte time manie fell sicke'.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਫਾਰਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ; ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗੋਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹਾਕਿੰਸ ਆਗਰਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੁਗਲ ਤਖਤ ਹੁਣੇ ਹੀ ਅਕਬਰ

ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਹਾਕਿੰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਈਸਾਈ ਪਤਨੀ ਲੱਭੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਕਿੰਸ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾਲੂ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਕੰਪਨੀ ਜਹਾਜ਼, ਅਸੈਂਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਲਾਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।'

Hawkins was in Agra for over two years but left without any concessions for the Company. At Surat he met up with another English expedition, under the command of Sir Henry Middleton, which had also failed to open trade with India. Hawkins joined Middleton when he left for Java in February 1612. In the East, some five years after relinquishing his command, Hawkins met up with his old ship, the *Hector*. It was about to sail for England, together with the *Solomon* and the *Thomas*. Hawkins and his wife embarked on the *Thomas*. On the voyage home, illness erupted and most of the crew died. The ship limped home but William Hawkins died off Ireland.

ਹਾਕਿੰਸ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਸਰ ਹੈਨਰੀ ਮਿਡਲਟਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਕਿੰਸ ਫਰਵਰੀ 1612 ਵਿੱਚ ਜਾਵਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਿਡਲਟਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਕਮਾਨ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਹਾਕਿੰਸ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਹਾਜ਼, ਹੈਕਟਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਸੋਲੋਮਨ ਅਤੇ ਥਾਮਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਹਾਕਿੰਸ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਥਾਮਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਘਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਹਾਜ਼ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਪਰ ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਕਿੰਸ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਮਰ ਗਿਆ।

Hawkins's Armenian wife subsequently married Gabriel Towerson, the captain of the *Hector*. The couple went back to India. When Towerson returned to England, she remained behind with her family and friends at Agra.

ਹਾਕਿੰਸ ਦੀ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੈਕਟਰ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਗੈਬਰੀਅਲ ਟਾਵਰਸਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਜੋੜਾ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਟਾਵਰਸਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੀ।

It took a display of English naval force to finally open trade with Surat – not against the Indians, but against the Portuguese. Thomas Best, commander of the Company's tenth expedition, sailed from

Gravesend in February 1612 – the same month that Middleton and Hawkins had left Surat. His ship was the 600-ton *Dragon* and was accompanied by three smaller ships. They reached Surat in September. The Mughals seemed to be willing to reopen negotiations with the English. Best, keen to make an impression, landed together with a hundred of his soldiers, accompanied by drummers and trumpeters. A temporary firman, an official permission, was issued that allowed the English to trade for forty days. The emperor, they were told, might make this permanent, and they were invited to send a delegation to the court at Agra. Envoys were despatched, carrying a message from King James and loaded with presents. These included paintings of Venus and musical instruments. Some musicians also went to give tuition. One of them, Robert Trully, who played the cornet, became very popular with Jahangir. He stayed in India and converted to Islam. All seemed to be set fair until a Portuguese fleet arrived off Surat.

ਸੂਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ - ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ, ਥਾਮਸ ਬੈਸਟ, ਫਰਵਰੀ 1612 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੇਵਸੈਂਡ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ - ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਮਿਡਲਟਨ ਅਤੇ ਹਾਕਿੰਸ ਸੂਰਤ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼ 600-ਟਨ ਡਰੈਗਨ ਸੀ

ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਉਹ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੁਗਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਬੈਸਟ ਆਪਣੇ ਸੌ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਢੋਲਕੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਰਿਆ। ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਫਿਰਮਾਨ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਮਰਾਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਸਥਾਈ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗਰਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਦੂਤ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿੰਗ ਜੇਮਜ਼ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਨਸ ਦੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਰਾਬਰਟ ਟਰੂਲੀ, ਜੋ ਕੌਰਨੇਟ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬੇੜਾ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Four Portuguese galleons and twenty-six frigates descended on Best’s anchored fleet. However, though the English ships were smaller, they were better armed. More importantly, they were very easily manoeuvrable. The Portuguese relied on getting in close to grapple with the enemy. The English made quick forays, fired their broadsides, retreated, and then attacked again. Three of the Portuguese galleons were destroyed. The English then attacked another four Portuguese galleons that lay off the coast and

forced them to flee. Seeing that the Portuguese were no longer masters of the ocean, on 7 January 1613 Emperor Jahangir confirmed that the English could trade from Surat. Furthermore, he allowed them to fortify their factory. Thomas Best left and much of the credit for the successful establishment of the factory should go to Thomas Aldworth, who stayed behind at his own request and became the Company's first president.

ਚਾਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੈਲੀਅਨ ਅਤੇ ਛੱਬੀ ਫ੍ਰੀਗੇਟ ਬੈਸਟ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਾਲੇ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਉਤਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲਾਕੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਚੌੜੇ ਪਾਸੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੈਲੀਅਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੱਟ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਚਾਰ ਹੋਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੈਲੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਹੁਣ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, 7 ਜਨਵਰੀ 1613 ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਥਾਮਸ ਬੈਸਟ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਸਫਲ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਿਹਰਾ ਥਾਮਸ ਐਲਡਵਰਥ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ।

The Portuguese, however, had not yet been

vanquished. In 1615 they attacked the English fleet at Surat. The English fought from the shallows, where the Portuguese galleons were at a disadvantage. It was said that 500 Portuguese men were killed and only five English before the Portuguese fled.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਜੇ ਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1615 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਖੋਖਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜੇ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੈਲੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ 500 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

Surat was not the Company's first trading post in India. Between 1608, when its first ship had arrived in Surat, and 1613, when it was given permission to establish a factory, there had been a success on the east coast. The Dutch had begun to trade there in 1606. Two disaffected Dutch traders approached the East India Company with a plan to establish an English presence there too. In 1611 the Company was granted permission for a factory at Masulipatam, a busy port on the Coromandel Coast in the Sultanate of Golconda. It became an important source for the Company's trade in textiles.

ਸੂਰਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1608 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਹਾਜ਼ ਸੂਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 1613 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਡੱਚਾਂ ਨੇ 1606 ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। 1611 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੀ ਸਲਤਨਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਿਆ।

In 1615, William Keeling, the amateur producer of Shakespeare’s plays, led a Company expedition to India and the East. Invested with the title of commander-in-chief, he was keen to expand the activities of the Company. He sailed down the coast of India, periodically exchanging fire with Portuguese ships. In March 1616, while off Cranganore, he was intercepted by an emissary of the Zamorin of Calicut. The Zamorin, who was preparing to attack the Portuguese fort at Cranganore, offered to give the Company trading rights at Calicut in exchange for assistance and an agreement was concluded. Keeling left behind four men and a

twelve-year-old boy to establish a factory. They had a stock of trade goods – tin, lead, cloth and half a ton of an aromatic gum captured from the Portuguese. They also had a stock of gunpowder. One of the men was a gunner and he would show the Indians how to operate the small cannon Keeling had given to the Zamorin.

1615 ਵਿੱਚ, ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਆ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਿਲੀਅਮ ਕੀਲਿੰਗ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਾਰਚ 1616 ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰੈਂਗਨੋਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਾਮੋਰਿਨ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਾਮੋਰਿਨ, ਜੋ ਕ੍ਰੈਂਗਨੋਰ ਵਿਖੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ। ਕੀਲਿੰਗ ਚਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ - ਟੀਨ, ਸੀਸਾ, ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਟਨ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਗੰਮ ਜੋ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋਪਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀਲਿੰਗ ਨੇ ਜ਼ਾਮੋਰਿਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਛੋਟੀ ਤੋਪ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣੀ ਹੈ।

The factory – the first English factory on the Malabar Coast – did not prosper. When Keeling sailed away,

the Zamorin, disappointed with the amount of help he had received, failed to supply spices. A year later, when the fleet returned from the East, three of the men were taken away. A man and the boy were left behind to learn the language. The man soon died of dysentery; the boy, Edward Pearce, would, twenty-five years later, start the Company's trade at Basra.

ਇਹ ਫੈਕਟਰੀ - ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਕਟਰੀ - ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਕੀਲਿੰਗ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੋਰਿਨ, ਮਿਲੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਬੇੜਾ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੇਚਸ਼ ਨਾਲ ਮਰ ਗਿਆ; ਲੜਕਾ, ਐਡਵਰਡ ਪੀਅਰਸ, ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਬਸਰਾ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ।

While the English attacked the Portuguese at sea, other Portuguese were lobbying the Mughal emperor. He had provisionally agreed to ban trade with the English when an English ambassador who had travelled out with Keeling arrived at the Ajmer court.

ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੀਲਿੰਗ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜਦੂਤ ਅਜਮੇਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ

ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

Sir Thomas Roe had been sent out by James I, who had renewed the Company's charter on a more permanent basis in 1609, at the Company's expense to negotiate with Jahangir. Besides being active at court, Roe had business interests and was on the council of the Virginia Company. Both his grandfather and his uncle had been Lord Mayors of London. Roe arrived at the Mughal court at Ajmer in 1616. He had brought many presents, to the delight of the emperor. These included an English carriage, which Jahangir used and had copied. During Roe's three-year residence, the Company sent more gifts – including alcoholic beverages, which Jahangir was extremely fond of. Two English mastiffs became hugely popular with the emperor. One was extremely fierce and attracted Jahangir's admiration when it attacked an elephant. Jahangir gave each dog four servants – two to carry them around in palanquins; two to fan off flies. Meanwhile, the Portuguese offered more expensive gifts, including a ruby-like gemstone that weighed five ounces, to marginalize the English. Jahangir continued to allow the English to trade from Surat, but baulked at signing the

formal treaty Roe desired. More depressing for Roe, the emperor also met a Dutch delegation and gave them equal rights to the English at Surat.

ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋਅ ਨੂੰ ਜੇਮਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੋਅ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵਰਜੀਨੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਚਾ ਦੋਵੇਂ ਲੰਡਨ ਦੇ ਲਾਰਡ ਮੇਅਰ ਸਨ। ਰੋਅ 1616 ਵਿੱਚ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗੱਡੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਨਕਲ ਕੀਤੀ। ਰੋਅ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੌਰਾਨ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹੋਰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਜੇ - ਸ਼ਰਾਬ ਸਮੇਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਸਟਿਫ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਹਾਥੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਨੌਕਰ ਦਿੱਤੇ - ਦੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਉਣ ਲਈ; ਦੋ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਜ ਔਂਸ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਰੂਬੀ ਵਰਗਾ ਰਤਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਰੋਅ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਮੀ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ। ਰੋਅ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਡੱਚ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ।

Despite his setbacks, Roe was a perceptive diplomat and was able to offer the Company much valuable advice. They should, he advised, only resort to force

on the seas. He had seen the massive military strength of the Mughals as he accompanied Jahangir and 200,000 followers across India. He realized that the Company could not hope to challenge the Mughals on land. Roe pointed out that although the Portuguese had many soldiers and many forts, this had not resulted in their making large profits. Similarly, that the Dutch, who were bent on conquest, had found that the cost of their armed forces absorbed all their gains. Roe strongly advised ‘that if you will profit, seek it at sea, and in quiet trade; for without controversy, it is an error to affect garrisons and land-wars in India’. The Company heeded his advice and followed it to their advantage for most of the following century.

ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰੋ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚ 200,000 ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਰੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੱਚ, ਜੋ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਰੋ ਨੇ

ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਲੋ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰੀਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਯੁੱਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ'। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ।

Four

ਚਾਰ

THE ENGLISH

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

SPLENDOUR AND DISEASE

ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ

The English East India Company esteem it necessary, as well for the honour of the English nation, as facilitating of their traffick, to maintain their principal servants in India, not only in decency, but splendour.

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

John Ovington

ਜੌਨ ਓਵਿੰਗਟਨ

A Voyage to Surat in the Year 1689

In London the East India Company's establishment had, of course, grown from the original one-and-a-half employees. Nevertheless, it was kept very modest, much of the work still being done by the Company's directors. The Company finally moved out of Sir Thomas Smythe's house in 1621. It then moved to its own premises in Crosby House in Bishopsgate, part of which it had already been using as a warehouse. However, when in 1638 the lease expired, it moved back into the private house of its governor.

ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੂਲ ਡੇਢ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1621 ਵਿੱਚ ਸਰ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਇਹ ਬਿਸ਼ਪਸਗੇਟ ਵਿੱਚ ਕਰਾਸਬੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ 1638 ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ।

The employees, in London and abroad, were governed by very strict and comprehensive rules. Every person, from the treasurer to the beadle, had his duties exactly described in the 'Lawes and

Standing Orders' of 1621. Apart from describing what accounts and reports were required, it laid down instructions for the searching of staff that handled stock, the locking of hatches during the dinner break and it even directed the surgeon general to make sure that he cut everybody's hair once every forty days.

ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ। ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੀਡਲ ਤੱਕ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ 1621 ਦੇ 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ' ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਹੜੇ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਨੇ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਭਾਲ, ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਬ੍ਰੇਕ ਦੌਰਾਨ ਹੈਚਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਰਜਨ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ।

Portuguese control of the Arabian Sea – the sea route that carried the trade between India and the markets of Arabia, Turkey and much of Europe – was finally destroyed at Ormuz, the fort at the mouth of the Persian Gulf that had been built by Albuquerque. The Company's factors at Surat had always been keen to open trade with Persia. In 1618 the first Persian silks

exported from the Company's new trading posts in Shiraz and Isfahan reached Surat. In 1620 there was an inconclusive naval battle off the Persian coast between the English and the Portuguese. In 1621 the Shah of Persia, irritated by Portuguese attempts to gain a monopoly over his country's exports, sent an army to dislodge the Portuguese at Ormuz. However, since Ormuz was an island and the Persians had no proper navy, this failed.

ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਉੱਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੰਟਰੋਲ - ਉਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਰਬ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਓਰਮੂਜ਼ ਵਿਖੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਲਬੁਕਰਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਾਰਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਰਹੇ ਸਨ। 1618 ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਇਸਫਾਹਾਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਪੋਸਟਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਫਾਰਸੀ ਰੇਸ਼ਮ ਸੂਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ। 1620 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਫਾਰਸੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। 1621 ਵਿੱਚ, ਫਾਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਓਰਮੂਜ਼ ਵਿਖੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜ ਭੇਜੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਰਮੂਜ਼ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

A Company fleet of four ships, commanded by John Weddell, arrived off Ormuz at the end of 1621.

Weddell had qualms about siding with a Muslim power against a Christian one, especially one that the English were supposed to be at peace with. Moreover, he had no authority to attack Ormuz. The Company in London was anxious to avoid expensive military adventures and had ordered its employees to confine their activities to profitable commerce. Not for the last time, their man on the spot ignored these strictures. Spurred on by promises of trading concessions for the Company and of booty for himself, Weddell ‘resolved to invite our enymies to a banquet of fire flying bullits.’

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ, ਜਿਸਦੀ ਕਮਾਨ ਜੌਨ ਵੈਡੇਲ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ, 1621 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਓਰਮੂਜ਼ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵੈਡੇਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਕੋਲ ਓਰਮੂਜ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਮਹਿੰਗੇ ਫੌਜੀ ਸਾਹਸਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੁੱਟ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਵੈਡੇਲ ਨੇ 'ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਵਿੱਚ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।'

First the English and Persians took Quism, a nearby island that the Portuguese used to obtain fresh water from. Weddell then ferried the Persians to Ormuz to besiege the fort. The English went into battle against the five Portuguese galleons, while the Persians mined the fort's walls. After two months of fighting and ravaged by disease, the Portuguese surrendered.

ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੁਇਜ਼ਮ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਨੇੜਲੇ ਟਾਪੂ ਜਿੱਥੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੈਡੇਲ ਨੇ ਫਾਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਓਰਮੁਜ਼ ਭੇਜਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੰਜ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੈਲੀਅਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

For a few more years there were sporadic battles between the English – sometimes in alliance with the Dutch – and the Portuguese. However, the capture of Ormuz combined with Dutch victories over the Portuguese in the East had effectively brought the years of Portuguese rule over the Indian Ocean to an end. In 1633 the English and the Portuguese declared a truce, which opened up Goa and the other Portuguese bases to English merchants.

ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ - ਕਈ ਵਾਰ ਡੱਚਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ - ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਛਿੱਟੇ-ਪੱਟੇ ਲੜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਡੱਚ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਓਰਮੁਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਨੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਉੱਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1633 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਗੋਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅੱਡੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ।

There was, and still is, a perception in Europe that Mughal India was a land of plenty. The tales by travellers about the wealth of their rulers, about their chests of jewels and their marble palaces, obscured the reality that the vast majority of the population were poor people living in a badly managed economy. It was true that the Mughals had brought a measure of peace to their domains and that this had benefited the populace, but their system of governance was seriously flawed.

ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ, ਕਿ ਮੁਗਲ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਭਰਪੂਰ ਧਰਤੀ ਸੀ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ।

The land of India usually belonged to the cultivator. He was entitled to sustenance from it, but only for the bare necessities of life and nothing more. All ‘surplus’ produce was subject to seizure by the government. This was effected by either taking the produce itself or a cash equivalent. In theory, one-third of the crop might be demanded. In practice, as a result of corruption or greed, the amount taken usually varied between one half and two-thirds. Most foreign travellers in Mughal India who have left us a record were appalled. As the Dutch senior factor, Francisco Pelsaert, reported in 1626:

ਭਾਰਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੀ 'ਵਾਧੂ' ਉਪਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਪਜ ਨੂੰ ਖੁਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਨਕਦੀ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫਸਲ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਲਈ ਗਈ ਰਕਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਧੇ ਅਤੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੁਗਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਫੈਕਟਰ, ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਪੇਲਸਰਟ, ਨੇ 1626 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:

The land would give a plentiful, or even an extraordinary yield, if the peasants were not so cruelly and pitilessly oppressed; for villages which,

owing to some small shortage of produce, are unable to pay the full amount of the revenue-farm, are made prize, so to speak, by their masters or governors, and wives and children sold, on a pretext of a charge of rebellion. The rich in their great superfluity and absolute power, and the utter subjection and poverty of the common people – poverty so great and miserable that the life of the people can be depicted or accurately described only as the home of stark want and bitter woe.

ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਭਰਪੂਰ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉਪਜ ਦਿੰਦੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡ, ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਮਾਲੀਆ-ਖੇਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ, ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਧੀਨਗੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ - ਗਰੀਬੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਖ਼ਤ ਕਮੀ ਅਤੇ ਕੌੜੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

The income from some land went directly to the emperor. The revenue from most land, however, was used to reward a small class of nobles, officers and administrators in return for providing troops and service, with the income from a number of villages.

To stop these men from forming any close bonds with the villagers, which might possibly lead to a rebellion, the ownership of these villages was regularly changed every two, three or four years. As a result there was no incentive for the receiver of the revenue to make any improvements to his villages or the land. Even worse, often they farmed out by auction the right to the revenue, which led to an even greater oppression by those who had secured the rights by high bids. Moreover, there was no incentive for the Mughal officials to invest their incomes in anything else that was productive since, when they died, their wealth could not be passed on to their families but it reverted to the emperor. With their money, the Mughals were great patrons of art and architecture, poetry and dance. However, except possibly under Akbar, they did virtually nothing to improve the economy of India or the life of its common people.

ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਸਿੱਧੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਵਰਗ ਦੇ ਰਈਸਾਂ, ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਗਾਵਤ ਹੋ ਸਕਦੀ

ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਦੋ, ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਉਹ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਚੀਆਂ ਬੋਲੀ ਲਗਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਤਪਾਦਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ, ਮੁਗਲ ਕਲਾ ਅਤੇ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ, ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਨਾਚ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

Probably the best account of life and work in the Company’s service in India in the first half of the seventeenth century was written by Peter Mundy. Born in Cornwall, about 1596, he was the son of a pilchard merchant. He went to a local school; then when he was only twelve, his father sent him to France to learn the language. Three years later he became a ‘cabin-boy’, a type of apprentice, to a

captain who travelled the Mediterranean visiting English factories. Subsequently, he spent four years in Spain as a factor and in learning the language. He then went for four years to Constantinople. He returned home overland in 1620 and began to write the observations and diaries he was to continue for the rest of his life. He was a competent draughtsman and made drawing of such people, animals, plants and buildings that took his fancy. In 1627:

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੌਰਨਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 1596 ਵਿੱਚ ਜਨਮਿਆ, ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਇਲਚਰਡ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲ ਗਿਆ; ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਫਰਾਂਸ ਭੇਜਿਆ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ 'ਕੈਬਿਨ-ਬੁਆਏ' ਬਣ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਿਖਿਆਰਥੀ, ਇੱਕ ਕਪਤਾਨ ਕੋਲ ਜੋ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ। ਫਿਰ ਉਹ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ ਗਿਆ। ਉਹ 1620 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਡਾਇਰੀਆਂ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਬਲ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਸਨ। 1627 ਵਿੱਚ:

Desirous of imployment, as also to see forraigne

Countries, I came to London againe, where I found entertainement of the honourable Company of English Merchants trading for East India, to proceed thither in their next shipps.

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਲੰਡਨ ਆਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਜਾ ਸਕਾਂ।

He had been engaged for five years at an annual salary of £25 and arrived at Surat in September 1628. Just before he landed, a collection was held in aid of the Company's alms house for the old and maimed recently established at Poplar in east London. Mundy, happy to have survived the journey, generously donated £3. For the next two years, he was employed as a 'writer' – a clerk. In 1630 it was decided to transfer him to the Company's factory at Agra to be the accountant and second in command. Together with his junior John Yard, he left Surat on 11 November. For protection, as the route was famously beset by bandits, they joined the caravan of '150 persons and about 15 or 20 carts with some cammells' of a Persian travelling to Burhanpur. This route took them due east to Burhanpur, before striking almost north to Agra.

ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ £25 ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ 1628 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸਦੇ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਪੋਪਲਰ ਵਿਖੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਾਂ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਨ ਘਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ, ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ £3 ਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ 'ਲੇਖਕ' - ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1630 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਆਗਰਾ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਜੂਨੀਅਰ ਜੌਨ ਯਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਸਤਾ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ '150 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 15 ਜਾਂ 20 ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਕੁਝ ਕੈਮੇਲ ਸਨ' ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਲਗਭਗ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਆਗਰਾ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

It was a time of terrible drought and famine. Close to Surat, some women were selling their children for twelve old pence or less. On the way to Nandurbar a few miles further on ‘all the high way was strowed with dead people, our noses never free of the stinck of them, especially about townes; for they dragg them out by the heeles starke naked, of all ages and sexes, till they are out of the gates, and there they are lefte, soe that the way is halfe barred upp’. When they reached Nandurbar, they ‘were much troubled

to finde a room convenient for our little tent, by reason of the number of dead bodyes that lay scattered in and about the towne. Att last wee tooke up our lodginge amonge the tombes’.

ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਸੂਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਪੈਨਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨੰਦੁਰਬਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਅੱਗੇ 'ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਨੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਬੂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ, ਹਰ ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇ, ਅੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਘਸੀਟਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਰਸਤਾ ਅੱਧਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ'। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੰਦੁਰਬਾਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਤੰਬੂ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਮਰਾ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣਾ ਠਹਿਰਾਅ ਉਠਾਇਆ'।

They stayed on in Nandurbar the next day, where they were assailed by a ‘most noysome smell’ that they eventually tracked down to a pit full or corpses. Mundy was shocked ‘to see the poore people scrapeinge on the dunghills for food, yea in the very excrement of beasts, as horse, oxen, etts, belonginge to travellers, for grain that perchance might come undigested from them.’

ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨੰਦੁਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ 'ਬਹੁਤ ਹੀ

ਬਦਬੂ' ਆਈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰੇ ਟੋਏ ਜਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੰਡੀ 'ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਲਈ ਗੋਹੇ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਖੁਰਚਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਹਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋੜੇ, ਬਲਦ, ਈਟਸ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਅਨਾਜ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਮ ਨਾ ਹੋਵੇ।'

When the caravan left the following day, it was joined along the way by many wanting to escape the famine – at least 1,700 people and 250 carts, together with oxen and buffaloes. When they reached Nimgul they found food for themselves and their horses, although the streets were full of the dead. On 27 November they reached Yaval, where there were fertile fields of sugar cane and fruit. Next day they were in Navi – ‘Heere in the middle of the bazaree lay people new dead and others breathing their last with the food almost att their mouthes, yett dyed for want of it, they not haveinge wherewith to buy, nor the others so much pittie to spare them any without money’.

ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਾਫ਼ਲਾ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1,700 ਲੋਕ ਅਤੇ 250 ਗੱਡੀਆਂ, ਬਲਦਾਂ ਅਤੇ ਮੱਝਾਂ ਸਮੇਤ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਮਗੁਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਲੱਭਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਲੀਆਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਯਵਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਗੰਨੇ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਉਪਜਾਊ ਖੇਤ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਨਾਵੀ

ਵਿੱਚ ਸਨ - 'ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀਰੇ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਭੋਜਨ ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਸੀ'।

The caravan reached Burhanpur on 30 November. By then there was less sign of the famine. Mundy had been instructed to collect some money owed by the Raja of Bundi for a tapestry the Company had sold to him, but the raja was away. Mundy and Yard were now leaving the Persian’s caravan behind. It took them several days to buy camels for their own journey onwards.

ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲ ਦੇ ਘੱਟ ਸੰਕੇਤ ਸਨ। ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਇੱਕ ਟੇਪੇਸਟ੍ਰੀ ਲਈ ਬੁੰਦੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਕੁਝ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜਾ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਯਾਰਡ ਹੁਣ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਊਠ ਖਰੀਦਣ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਏ।

Mundy and his party left for Agra on 6 December. They had no trouble buying provisions and, despite having lost the Persian’s protection, were not troubled by thieves. The fields were full of corn and they saw huge caravans of oxen, at least a mile-and-a-half long, taking provisions south to the Mughal

armies.

ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਟੀਮ 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਗਰਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ, ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਖੇਤ ਮੱਕੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇਖੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਡੇਢ ਮੀਲ ਲੰਬੇ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

On Christmas Day, a messenger arrived from the chief of the Company's factory at Agra with a letter inquiring about their welfare. For dinner – 'the cheifest dish boare the name of a peece of rostbeefe (because this day of all dayes it is most in request), but the trueth is, it was a peece of buffalo, both hard and tough, a sufficient tryall of our jawes and stomacks; but for our better digestion wee added a cupp of sack, of what was left us, and therewith remembring our friends'.

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਆਗਰਾ ਸਥਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ - 'ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਕਵਾਨ ਰੋਸਟਬੀਫ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸੀ, ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਦੋਵੇਂ, ਸਾਡੇ ਜਬਾੜੇ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼; ਪਰ ਸਾਡੀ ਬਿਹਤਰ ਪਾਚਨ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬੋਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੱਪ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋੜਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ'।

Next day they travelled on to Dongri. On the way, they met two Dutch merchants going to Surat with a caravan of 800 camels carrying saltpetre and indigo. Before the caravans passed in opposite directions, the Dutch gave them dinner. On 30 December Mundy reached Gwalior. He was greatly impressed with its massive fort and made a sketch. On 1 January 1631, the caravan crossed the Chambal River and safely navigated its famously bandit-ridden ravines – ‘for there might lurke many thousand, and wee never the wiser’.

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਡੋਂਗਰੀ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀ ਮਿਲੇ ਜੋ 800 ਊਠਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ ਸੂਰਤ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਨਮਕੀਨ ਅਤੇ ਨੀਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ। 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੰਡੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਕੈਚ ਬਣਾਇਆ। 1 ਜਨਵਰੀ 1631 ਨੂੰ, ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੇ ਚੰਬਲ ਨਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕੀਤਾ - 'ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲੁਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨਹੀਂ'।

On 3 January 1631, Peter Mundy and his companions finally reached Agra. The chief of the Company’s factory, William Fremlen, and his colleague went out to meet him. Soon afterwards they were joined by the chief of the Dutch factory

and they all went together to the emperor's garden. Mundy relaxed at the English house for the next two or three days, where he met with various Dutch merchants and also with an Italian and a Frenchman.

3 ਜਨਵਰੀ 1631 ਨੂੰ, ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਆਗਰਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਵਿਲੀਅਮ ਫ੍ਰੇਮਲੇਨ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਏ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡੱਚ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁੰਡੀ ਅਗਲੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਤਾਲਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

Mundy calculated that on the eight-week journey he had covered 551 and a half miles. Having arrived safely, he wrote –'God's holy name be praised for our preservation to this place.'

ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਸਾਢੇ 551 ਮੀਲ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ - 'ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਦੀ ਉਸਤਤ ਹੋਵੇ।'

We have no account of Mundy's first year in Agra. Towards the close of 1631 he went on a month-long expedition, north of Agra, to Koil and Shergarh to buy saltpetre, an ingredient of gunpowder and one of

the Company’s main exports, and indigo. At Koil, Mundy passed through a mango grove where the headless bodies of thieves hung upside down. The heads of the decapitated thieves were displayed in many small towers into which they had been cemented. Mundy made a sketch of these. Around the town there were also many bodies on stakes. He commented on the cruelties of the Mughal officials, who employ Hindus ‘taking from them all they can gett by their labour, leavinge them nothinge but their badd mudd walled ill thatched howses, and a few cattle to till the ground, besides other misseries.’

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1631 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਗਰਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਨਮਕੀਨ ਪਦਾਰਥ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੀਲ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਇਲ ਵਿਖੇ, ਮੁੰਡੀ ਇੱਕ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜਿੱਥੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਰਹਿਤ ਸਰੀਰ ਉਲਟੇ ਲਟਕਦੇ ਸਨ। ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਈ ਛੋਟੇ ਟਾਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕੈਚ ਬਣਾਇਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੇ ਕੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਖਰਾਬ ਘਾਹ ਦੇ ਘਾਹ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।'

Mundy took a short break from his business travels to see the River Ganges. As it was the dry season, it was only half a mile wide. He took a boat across but swam back. At Koil he weighed and packed up indigo. Then he proceeded to Shergarh to collect 400 bundles of saltpetre, before returning to Agra.

ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬ੍ਰੇਕ ਲਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁੱਕਾ ਮੌਸਮ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧਾ ਮੀਲ ਚੌੜਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਤੈਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਕੋਇਲ ਵਿਖੇ ਉਸਨੇ ਨੀਲ ਦਾ ਭਾਰ ਤੋਲਿਆ ਅਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਗਰਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 400 ਬੰਡਲ ਲੂਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

At Agra, Mundy witnessed the construction of the Taj Mahal – ‘this Kinge is now building a sepulchre for his late deceased Queen Tage Moholl. He intends it shall excell all other.’

ਆਗਰਾ ਵਿਖੇ, ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇਖੀ - 'ਇਹ ਕਿੰਗ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਰਾਣੀ ਤਾਗੇ ਮੋਹੋਲ ਲਈ ਇੱਕ ਕਬਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੋਵੇਗਾ।'

In August 1632, Peter Mundy made another foray from Agra. This was a seven-week journey east to Patna. The Company had a surplus of mercury and

vermilion at Agra that it was keen to dispose of. Mundy was of the opinion, correctly as it turned out, that prices would not be better at Patna. He was also instructed to buy and sell cloth in the Patna region, but he doubted there would be sufficient time to do it profitably. Nevertheless, he welcomed the opportunity to see more of India.

ਅਗਸਤ 1632 ਵਿੱਚ, ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪਟਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸੱਤ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿੰਦੂਰ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਾਤਰਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ, ਕਿ ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਸਨੂੰ ਪਟਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

From Agra, Mundy's eight ox carts followed a line just north of the River Jumna to Banaras. It was an area that had recently been plagued by bandits. These had been put down by a Mughal force of 20,000 foot soldiers and 12,000 horsemen. Many towns had been destroyed, their women and children enslaved and their men beheaded. Mundy saw another 200 towers into each of which had been cemented thirty or forty heads. At Ghatampur he was

annoyed by the smoke from a fire being used to cook on by some of his Hindu carters. He took up a tent pin and threw it at their pot. Because his hand had indirectly defiled their food they gave the food to their oxen. Mundy had to hand them money to buy more. There were heavy rains and the poor road was pooled with water and badly pitted. Time after time the carts would get stuck. On the way they met with a caravan of 14,000 oxen carrying grain to Agra and then another of 20,000 oxen laden with sugar.

ਆਗਰਾ ਤੋਂ, ਮੁੰਡੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਬਨਾਰਸ ਤੱਕ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20,000 ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ 12,000 ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਸਬੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੰਡੀ ਨੇ 200 ਹੋਰ ਟਾਵਰ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਸਿਰ ਸੀਮਿੰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਘਾਟਮਪੁਰ ਵਿਖੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅੱਗ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਟੈਂਟ ਪਿੰਨ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੋਜਨ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪਏ। ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਸੜਕ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੋਏ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਫਸ ਜਾਂਦੀਆਂ

ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 14,000 ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਲਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਆਗਰਾ ਵੱਲ ਅਨਾਜ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 20,000 ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਫ਼ਲਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਖੰਡ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

At Allahabad, where the River Jumna had joined the Ganges, Mundy's eight carts had to wait for boats to cross the now three-quarter-mile wide river. Once they had crossed, there was a thunderstorm, which left them struggling knee-deep in water. Twice they were stopped by bandits and Mundy had to make a small payment to proceed. At Banaras, Mughal officials threatened to commandeer Mundy's carts. These too had to be bought off. Mundy then went ahead of his carts to find accommodation at Patna. The caravan arrived three days later, forty-four days after leaving Agra.

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ, ਜਿੱਥੇ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ, ਮੁੰਡੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਮੀਲ ਚੌੜੀ ਨਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕੂਆਂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ, ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁੰਡੀ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਰੀਦਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਮੁੰਡੀ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਾਫ਼ਲਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਆਗਰਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ 44 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Peter Mundy then set to business. As he had expected, he had little success. Finding the price of mercury and vermilion to be low he sent a messenger to Agra for instructions. Told to sell them at whatever he could get, he sold them at a loss. The cloth he acquired in the surrounding area was also sold at a loss. It eventually transpired that his superiors had sent him to the wrong place for the cloth and should have sent him to Samana, north of Agra. Mundy did, however, accumulate some information of future value to the Company. He made inquiries and compiled a list of ports on the Bengal coast. He also made a list of commodities at Patna that could be profitably exploited.

ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਫਿਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ। ਪਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿੰਦੂਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਗਰਾ ਇੱਕ ਦੂਤ ਭੇਜਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਵੇਚ ਦੇਵੇ, ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕੱਪੜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਵੀ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਲਈ ਗਲਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਗਰਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਣਾ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ

ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

On the return journey he found Banaras ravaged by an epidemic that had resulted in nine out of ten ‘dead or fledd’. Further on, the Mughals had been fighting rebels. The roads were guarded by soldiers and many towns had been destroyed. Mundy came across a mango orchard with fifty or sixty men’s heads hung up by a string through their nostrils. The towers he had seen earlier had been augmented by another sixty with thirty-five or forty heads apiece. At Etawah he saw these towers being built from a ‘great heape of heads lying by’. On 22 December, Mundy and his men reached Agra. It must have been a grave disappointment to him to find that the caravan he was supposed to command had already left for Surat. This meant he would not catch one of the ships returning to England at the beginning of 1632. He would have to wait for another year.

ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਬਨਾਰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂ 'ਮਰੇ ਜਾਂ ਭੱਜ ਗਏ' ਸਨ। ਅੱਗੇ, ਮੁਗਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਸਬੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਸੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਟਾਵਰ ਦੇਖੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਠ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੇ ਪੈਂਤੀ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਸਿਰ ਸਨ। ਇਟਾਵਾ ਵਿਖੇ ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਟਾਵਰਾਂ ਨੂੰ 'ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਢੇਰ' ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਦੇਖਿਆ। 22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ, ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਆਗਰਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਕਮਾਂਡ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਰਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1632 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜ ਸਕੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

After two months in Agra, during which he saw the wedding festivities of two of the emperor’s sons, Peter Mundy was placed in charge of the last caravan of the season to Surat. It consisted of 268 camels and 109 carts loaded with indigo and saltpetre and left on 25 February. The route was completely different to the one he had taken when coming – this time he was to go west to Marwar and then down south through Gujarat to Surat. It would be a three-month journey fraught with difficulties.

ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਦੇਖੇ, ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ 268 ਊਠ ਅਤੇ 109 ਗੱਡੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਨੀਲ ਅਤੇ ਲੂਣ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈਆਂ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਉਸ ਰਸਤੇ

ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਲਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮਾਰਵਾੜ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੋਵੇਗੀ।

It began easily enough, for William Fremlen accompanied him for the first week. They joined together with the caravan of the arriving governor of Gujarat, which gave them protection but was difficult to keep pace with. Mundy was able to visit and marvel at the abandoned Mughal city of Fatehpur Sikri. By the side of the road near Bayana he saw the staked bodies of 300 rebels. Two of his carts then broke down, one in the river, and some of the indigo became damp. Fremlen returned to Agra, leaving Mundy on his own.

ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਲੀਅਮ ਫ੍ਰੇਮਲੇਨ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਮੁਗਲ ਸ਼ਹਿਰ ਫਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਬਯਾਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਸਨੇ 300 ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਦੋ ਗੱਡੇ ਟੁੱਟ ਗਏ, ਇੱਕ ਨਦੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੀਲ ਗਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਫ੍ਰੇਮਲੇਨ ਆਗਰਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ।

After Fremlen left, Mundy had an awful time. His carts continually broke down and he was unable to keep up with the governor’s caravan. One of his men

was killed by thieves. The drivers of the carts and the camel men started a feud – ‘draweing their swords and wounding each other’. Mundy mistook some customs men for thieves and after one was ‘misused’, one of Mundy’s men was killed. As a penalty, Mundy also had to pay double the normal transit duty. The roads, which were often lined with dead men on stakes, were very poor. On 28 April, two factors from the Company’s factory at Ahmadabad rode out to meet Mundy’s caravan, which arrived in the city the next day.

ਫ੍ਰੇਮਲੇਨ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੰਡੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਊਠ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - 'ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ'। ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਕੁਝ ਕਸਟਮ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੀ 'ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੰਡੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ, ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਆਮ ਆਵਾਜਾਈ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸੜਕਾਂ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਤਾਰਬੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਸਨ। 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਦੋ ਕਾਰਕ ਮੁੰਡੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਨਿਕਲੇ, ਜੋ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Mundy spent two weeks in Ahmadabad. He was impressed by the bazaars and streets – ‘very large,

faire and comfortable' – but they had been depopulated by the recent famine. He met with the Company's three other English merchants and also with a Lieutenant Smith and fifteen Englishmen who had transported money from Surat to the factory. He was also introduced to a number of Dutch merchants. When he went to pay his compliments to the newly installed governor, a large sum was extorted from him for the brief period of protection his caravan had received when it had left Agra.

ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਿਤਾਏ। ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ - 'ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ' - ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਅਕਾਲ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਪਹੁੰਚਾਏ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਈ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਗਈ।

Mundy left for Surat on 15 May. On the way to Baroda the caravan was stopped several times by armed bands and Mundy had to pay them off. At Broach he met two Company officials, one of whom was the John Yard, whom he had originally set out with. The area had been devastated by famine and

disease. Barely one person in ten was still alive.

ਮੁੰਡੀ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬੜੌਦਾ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਮੁੰਡੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪਏ। ਬਰੋਚ ਵਿਖੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੌਨ ਯਾਰਡ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਅਕਾਲ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ।

On 25 May 1633 Mundy entered Surat. What should have been a happy occasion for him must have been terrible. Of the twenty-one Englishmen he had left behind, only seven had survived. Of those seven, three more died soon afterwards. Business was almost at a standstill – ‘there being scarce one man able to write or sett his hand to paper’.

25 ਮਈ 1633 ਨੂੰ ਮੁੰਡੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ 21 ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਹੀ ਬਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਰ ਗਏ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - 'ਇੱਕ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਸਕੇ'।

Peter Mundy stayed at Surat until early the following year. As there was such a shortage of staff, he spent most of that time supervising the loading and unloading of the Company’s ships. He sailed for England on 1 February 1634. Mundy would return

the next year in very different employment.

ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਟਾਫ ਦੀ ਇੰਨੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਨਲੋਡਿੰਗ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹ 1 ਫਰਵਰੀ 1634 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਮੁੰਡੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ।

The truce with the Portuguese that had been effected in 1633 should have heralded an expansion of the Company's trade in India, but the Company became fully occupied in fighting off a threat from another rival – an English one.

1633 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੰਗਬੰਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ - ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ - ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਝ ਗਈ।

The Company's troubles had begun in 1630 when the rains and harvest in western India had failed. The next year there was an exceptionally violent monsoon and much of the crop was carried away by flood. Typhoid was rampant. In May 1631, when Peter Mundy was in Agra, a Dutch merchant returned from a visit to the interior:

ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ 1630 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇੱਕ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਿੰਸਕ ਮਾਨਸੂਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਫ਼ਸਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਹਿ ਗਈ। ਟਾਈਫਾਈਡ ਬਹੁਤ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਈ 1631 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ:

When we came to the city of Surat we could hardly see any living persons, where heretofore were thousands; and there is so great a stench of dead persons that the sound people that came into the town were with the smell infected, and at the corners of the street the dead lay twenty together, one upon another, nobody burying them. The mortality in this town is and hath been so great that there have died above 30,000 people.

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਆਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਬਦਬੂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੋਕ ਗੰਧ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀਹ ਮੁਰਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਏ ਸਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 30,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

These calamities brought trade to a standstill. The Surat factory went into serious deficit. The finances of the Company had also been affected by a dramatic fall in the price of pepper as the competing powers stepped up exports to the European markets. There

was a feeling in London that the Company was not making the best of its monopoly. In 1635, Charles I reneged on the promises in the Company's royal charter. He licensed an associate of Sir William Courten to:

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਰਤ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਉੱਤੇ ਮਿਰਚ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਯਾਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਹੀ ਸੀ। 1635 ਵਿੱਚ, ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਰਟਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ:

Range the seas the all the world over to make prize of all such the treasures, merchandizes, goods, and commodities, which to his best abilities he shall be able to take of infidels, or any other prince, potentate or state not in league with us beyond the line equinoctial.

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ, ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ, ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਕੇ, ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ਰਾਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਤਾਕਤਵਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਮ-ਰਾਸ਼ੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

This was clear encouragement to piracy – piracy that

could jeopardize the East India Company's relationships in Asia. It was also authorization to compete in the Company's markets. The Company protested vigorously but to no avail. Not only had Courten advanced large sums of money to Charles I, but the king had also invested £10,000 of his own in the enterprise. The threat to the Company was particularly serious since Sir William Courten was an experienced shipowner who had made a vast fortune in Europe and the Americas.

ਇਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ - ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਜੋ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੋਰਟਨ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ £10,000 ਵੀ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਰਟਨ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਸੀ।

Courten's first expedition justified all the Company's fears. Two ships were despatched to Aden. One was wrecked, but the other, captained by William Cobbe who flew Royal Navy colours, captured two Indian ships. One of these ships belonged to a prominent merchant in Surat. In order to find what money was

on board, they took the captain:

ਕੋਰਟਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਅਦਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ, ਜਿਸਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਬੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸੂਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਪਤਾਨ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ:

Bound both his hands and tied match to his fingers, which burnt them unto the bones; and then he confessed where the money laythen they burnt the nakhuda [captain], the boatswain, the merchants and the carpenters, until they were nearly dead, and confessed all they knew.

ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਮਾਚਿਸ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹੱਡੀਆਂ ਤੱਕ ਸੜ ਗਏ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਕਿੱਥੇ ਪਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਖੁਦਾ [ਕਪਤਾਨ], ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲਗਭਗ ਮਰ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

This had serious repercussions for the Company in Surat. Their president was arrested by the governor and thrown into jail. He finally bought his way out. A Company ship managed to capture the pirate ship in the Comoros Islands. Some stolen money and

jewels were recovered and returned to their owners. William Cobbe escaped and returned to England with £40,000, which was never recovered. Nevertheless, the Company's actions convinced the Mughal authorities that it was not responsible for the misdeeds and its privileges were reinstated.

ਇਸਦਾ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਕੋਮੋਰੋਸ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਬੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ £40,000 ਲੈ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਕਰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

Courten then formed a new association, which received a royal warrant to trade in areas of the East controlled by Portugal. He recruited several able men who had been in the Company's service, but had become disaffected. The Courten Association bought four ships and two supply vessels and put them under the command of the hero of Ormuz, John Weddell. This fleet sailed for the East in April 1636. Sir William Courten died soon after and his son

William took over as the head of the Association. The ships arrived in Goa in October.

ਫਿਰ ਕੋਰਟਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪੂਰਬ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਵਾਰੰਟ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਰਟਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਦੋ ਸਪਲਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਰਮੁਜ਼ ਦੇ ਨਾਇਕ, ਜੌਨ ਵੈਡੇਲ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਬੇੜਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 1636 ਵਿੱਚ ਪੂਰਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਰਟਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਲੀਅਮ ਨੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚੇ।

One of Weddell’s men was Peter Mundy. A year in England had been enough for him and he had joined the expedition less in the expectation of making money than for his love of travel. Mundy was somewhat obsessed with calculating the distances between the places he visited and usually recorded them in some detail. He later estimated that between 1611 and 1647 he had travelled 100,833 miles and 5 furlongs. Weddell and Mundy stayed in Goa for over three months ‘finding nothing butt delaies, faire wordes and breach of promises’.

ਵੈਡੇਲ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁੰਡੀ

ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀਆਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਨੂੰਨ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 1611 ਅਤੇ 1647 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਨੇ 100,833 ਮੀਲ ਅਤੇ 5 ਫਰਲਾਂਗ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵੈਡੇਲ ਅਤੇ ਮੁੰਡੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਰਹੇ 'ਦੇਰੀ, ਗਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ'।

Mundy had plenty of time to look at Goa. He was impressed by its streets, churches, castles and forts built when they were ‘drawing all trade from all parts into their owne handes to their incredible benefitt’. But he could see that times were changing – ‘their prosperous estate much abated by the coming of the English and Dutch.’ The Dutch were currently blockading Goa. They had the better of a naval battle just before Weddell’s expedition sailed south.

ਮੁੰਡੀ ਕੋਲ ਗੋਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ, ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ 'ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲਾਭ ਲਈ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ'। ਪਰ ਉਹ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ - 'ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ।' ਡੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੋਆ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੈਡੇਲ ਦੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ।

In February 1637 Weddell landed at Bhatkal,

between Goa and Mangalore, on the Malabar Coast. Peter Mundy and a colleague travelled inland for four days to Ikkeri to secure permission from the ruler to establish a factory at Bhatkal. With their mission accomplished, they returned to Bhatkal only to find that nearly eighty of their companions had died of fever. Surprisingly, fifteen men then volunteered to remain behind to establish the factory.

ਫਰਵਰੀ 1637 ਵਿੱਚ ਵੈਡੇਲ ਗੋਆ ਅਤੇ ਮੰਗਲੌਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਭਟਕਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਭਟਕਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਸਕ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕੇਰੀ ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਭਟਕਲ ਵਾਪਸ ਆਏ ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਅੱਸੀ ਸਾਥੀ ਬੁਖਾਰ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

Weddell sailed east to Sumatra where he set up another factory. He then sailed for Macao and Canton, becoming the first Englishman to trade directly with the Chinese. In March 1638 he returned to Bhatkal to find the factory deserted. Of the original fifteen men, eight had succumbed to disease. The second in command had murdered the chief factor and two other men, and then fled to Goa with

the Association's goods and money. Weddell re-established the Bhatkal factory. He sailed with two heavily laden ships from Cannanore for England in 1639. Both ships completely disappeared, presumed wrecked. Peter Mundy, with his usual luck, was on one of the other ships. He survived, returned safely to England, and twenty years later, made another voyage to India.

ਵੈਡੇਲ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸੁਮਾਤਰਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮਕਾਓ ਅਤੇ ਕੈਂਟਨ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਇਆ, ਚੀਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ 1638 ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਟਕਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਪਾਇਆ। ਮੂਲ ਪੰਦਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਗੋਆ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੈਡੇਲ ਨੇ ਭਟਕਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ 1639 ਵਿੱਚ ਕੈਨਨੋਰ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਦੋ ਭਾਰੀ ਲੱਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਜ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ, ਆਪਣੀ ਆਮ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ, ਦੂਜੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ।

Later in 1639, the ruler of Bhatkal, under pressure from the Portuguese viceroy, withdrew his permission for the Association to trade. The factory, which had cost so many lives, had to be abandoned.

The establishment was moved to a new site fifty miles south of Goa, at Karwar. The Association also began to trade a hundred miles north of Goa, at Rajapur. This last action particularly infuriated the East India Company’s officials at Surat, for they had already started trading at Rajapur, and would now be in competition with the Association. They need not have worried, for the Courten Association was now in serious financial difficulties. The loss of Weddell’s ships and their cargoes was a serious blow. Although some further expeditions were sent out to the East, the Association no longer had sufficient resources to trade effectively.

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1639 ਵਿੱਚ, ਭਟਕਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਫੈਕਟਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਗੋਆ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਗੋਆ ਤੋਂ ਸੌ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਆਖਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰਟਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੁਣ ਗੰਭੀਰ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਵੈਡੇਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

In 1641 William Courten began negotiations to relinquish the Association's privileges in return for compensation from the East India Company. These negotiations dragged on for years without agreement. The Association's finances became even more precarious. It was rumoured the Association was minting counterfeit coins at a base in Madagascar. In 1649 – under a new management, for Courten had fled his creditors – the Association gave up the struggle and was amalgamated into the East India Company. It had been a disastrous enterprise, which had lost huge sums. Nevertheless, it had founded settlements on the west coast of India, settlements that could now be exploited by the East India Company.

1641 ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਰਟਨ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿੱਤ ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਸ 'ਤੇ ਨਕਲੀ ਸਿੱਕੇ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ। 1649 ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰਟਨ ਆਪਣੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ - ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਉੱਦਮ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬਸਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

There was a sequel to the closure at Bhatkal. Alexander Hamilton, who came out to India in 1688, and over the next thirty-five years commanded local ships and marines, wrote of an incident there. This story has never been satisfactorily corroborated but, as Hamilton is generally fairly reliable, it is difficult to imagine that it was entirely made up:

ਭਟਕਲ ਵਿਖੇ ਬੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਸੀ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਜੋ 1688 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਰੀਨ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਨੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੈਮਿਲਟਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ:

The English Company had a factory there: but about the year 1670 an English ship coming there to lade, had a fine English bulldog, which the chief of the factory begged of the captain. After the ship was gone, the factory, which consisted of eighteen persons, were going a hunting, and carrying the bulldog with them; and, passing through the town, the dog seized a cow devoted to a pagod [temple]

and killed her. Upon which the priests raised a mob, who murdered the whole factory; but some natives, who were friends to the English, made a large grave, with an inscription, that this is the burial place of John Best, with seventeen other English men, who were sacrificed to the fury of a mad priesthood, and an enraged mob.

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ: ਪਰ ਲਗਭਗ 1670 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਥੇ ਮਾਲ ਢੋਣ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੁੱਲਡੌਗ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਪਤਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੈਕਟਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬੁੱਲਡੌਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਦਰੀ [ਮੰਦਰ] ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਗਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਪੂਰੀ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਕੁਝ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਬਰ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜੌਨ ਬੈਸਟ ਦਾ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਸਤਾਰਾਂ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਗਲ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਭੀੜ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

Surat in the seventeenth century was a large town with perhaps 150,000 or 200,000 inhabitants. It lay on the banks of the River Tapi, ten miles from the

sea. The lower reaches of the river, which rose 400 miles to the east, were heavily silted. At exceptionally high tides it was possible for large ships to sail up the river to the edge of the town. Normally, however, they had to anchor at a small port protected by a sandbar, which lay to the north of the Tapi's mouth – Swally Hole.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸ਼ਾਇਦ 150,000 ਜਾਂ 200,000 ਸੀ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਦਸ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਤਾਪੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰਬ ਵੱਲ 400 ਮੀਲ ਉੱਚੇ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਚੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਲੰਗਰ ਲਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਰੇਤ ਦੀ ਪੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਾਪੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਸਥਿਤ ਸੀ - ਸਵਾਲੀ ਹੋਲ।

The dominant feature of the town was its fort. This had been built in 1540 to give protection against the Portuguese who had sacked Surat in 1530. It had high stone walls with a tower at each of its four corners. The river guarded one side and a ditch flooded with water from the river protected the other sides. There were streets of small shops, but most trade was carried out in the large open market situated close to the castle known as Castle Green.

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਹ 1540 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1530 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੁਰਜ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਰਿਆ ਦੀ ਰਾਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਖਾਈ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਛੋਟੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਪਾਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਵੱਡੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕੈਸਲ ਗ੍ਰੀਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

Surat had many impressive mosques. There were also a number of Jain shrines. Many of the Hindu temples, however, had been defaced by Muslim invaders. Visitors were impressed by a number of large gardens and parks, and especially by the Gopi tank, an artificial lake intersected by stone walkways. There were a small number of large residences, occupied by the Muslim officials and the principal merchants from all communities. Many of the affluent non-Muslim merchants, however, lived in simple houses so as to avoid extortion. The mass of the population lived in shacks. These were located in separate neighbourhoods divided by religion and occupation. Sanitation was appalling. Everywhere smelled of ‘want of privies, and their making every door a dunghill’.

ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸਜਿਦਾਂ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਕਈ ਜੈਨ

ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਵੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੈਲਾਨੀ ਕਈ ਵੱਡੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੋਪੀ ਤਲਾਅ, ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਝੀਲ ਜੋ ਪੱਥਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਨਿਵਾਸ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਵੱਖਰੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਨ। ਸਫਾਈ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਘਾਟ' ਦੀ ਬਦਬੂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

There were many slaves, mostly from Mozambique and Madagascar. Most were employed by wealthy Muslims, but the Europeans also owned a few slaves, either as servants or bodyguards.

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਲਾਮ ਸਨ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੋਜ਼ਾਮਬੀਕ ਅਤੇ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਤੋਂ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਮੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਗੁਲਾਮ ਵੀ ਸਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਨੌਕਰਾਂ ਜਾਂ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਵਜੋਂ।

There are a number of descriptions of Surat and of English life there in the seventeenth century. A German diplomat, Johann Albrecht von Mandelslo, visited Surat in 1638. Life inside the Company’s factory, Mandelslo wrote, was very disciplined:

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਵਰਣਨ ਹਨ। ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਡਿਪਲੋਮੈਟ, ਜੋਹਾਨ ਅਲਬ੍ਰੇਕਟ ਵਾਨ ਮੈਂਡੇਲਸਲੋ, 1638 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂਡੇਲਸਲੋ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਸੀ:

The respect and deference which the other merchants have for the president was very remarkable, as also the order which was observed in all things, especially at Divine Service, which was said twice a day, in the morning at six, and at eight at night, and on Sundays thrice. No person in the house but had his particular function, and their certain hours, assigned them as well for work as recreation.

ਦੂਜੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਕ੍ਰਮ ਜੋ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਠ ਵਜੇ, ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦਾ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

During the day, tea was drunk; in the evenings, wine. On Friday evenings, however, those that were married met to drink to their absent wives' health – 'Some made their advantage of this meeting to get more than they could well carry away, though every man was at liberty to drink what he pleased, and to

mix the Sack as he thought fit, or to drink *Palepuntz*, which is a kind of drink consisting of *aqua vitae*, rose-water, juice of citrons and sugar.’

ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਵਾਈਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਪੀਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ - 'ਕੁਝ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲੈ ਜਾ ਸਕਣ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਪੀਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੋਰੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ, ਜਾਂ ਪੈਲੇਪੰਟਜ਼ ਪੀਣ ਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾ ਵੀਟਾ, ਗੁਲਾਬ-ਪਾਣੀ, ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਖੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'

The day started with prayers in the chapel. The gates of the factory would then be opened for business. From noon to 4 p.m. there would be a break for the factors to eat together and to rest. Business would then resume until 8 p.m., when the factors would return to the chapel for evening prayers. The gates were closed by 11 p.m., after which the rule that no one was allowed in or out was strictly enforced.

ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚੈਪਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਖਾਣ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬ੍ਰੇਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਚੈਪਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਗੇਟ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ

ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

It can be imagined what a scandal was caused in 1649 when a factor, Joshua Blackwell, following the Company's Sunday morning prayers, went to the governor of Agra 'before whome hee most wickedly and desperately renounced his Christian faith and professed himself a Moore, was immediately circomsised, and is irrecoverably lost'. He, of course, left the Company's service. A year later, however, Blackwell repented and begged for forgiveness. He made his way back to the Company at Surat where he was readmitted as a Christian. To avoid retribution by the Muslim population he was kept hidden and quickly sent back to England.

ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 1649 ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਘਪਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਕ, ਜੋਸ਼ੂਆ ਬਲੈਕਵੈੱਲ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਗਰਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਕੋਲ ਗਿਆ, 'ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੂਰ ਐਲਾਨਿਆ, ਤੁਰੰਤ ਸੁੰਨਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਨਾ-ਮੁੜਨਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਆਚ ਗਿਆ'। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਬਲੈਕਵੈੱਲ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ। ਉਹ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Surat was the focus of numerous caravan routes that brought goods from its hinterland. Vast numbers of oxen, camels, donkeys and humans carried merchandise from the interiors of India. Moreover, numerous small ships and boats ferried commodities from the other ports on the western coast.

ਸੂਰਤ ਕਈ ਕਾਰਵਾਂ ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਲਦ, ਊਠ, ਗਧੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਢੋਹਦੀਆਂ ਸਨ।

Surat was also a conduit for goods coming from the East and from Arabia. Goods from China and other countries in the East arrived via Java and Sumatra – porcelain, tea, sugar, copper, mercury, gold and ivory. From Arabia and Persia came drugs and coffee. Some spices were transhipped from Malabar, but the main business from India was in textiles. Gujarat produced huge quantities of silks and embroideries. Fine cloths also came from Agra and other northern districts, as well as from south India. The Company exported at least 50,000 pieces a year. There was also a lively trade in indigo, precious stones and opium. The Company employed the services of a

number of intermediaries. Some of these came from the trading communities of Armenians and Parsis who had long been important at Surat.

ਸੂਰਤ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਚੀਨ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਜਾਵਾ ਅਤੇ ਸੁਮਾਤਰਾ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ - ਪੋਰਸਿਲੇਨ, ਚਾਹ, ਖੰਡ, ਤਾਂਬਾ, ਪਾਰਾ, ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਦੰਦ। ਅਰਬ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਕੌਫੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਸਾਲੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਕਢਾਈ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50,000 ਟੁਕੜੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ। ਨੀਲ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਦਾ ਵੀ ਜੀਵੰਤ ਵਪਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਈ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਅਤੇ ਪਾਰਸੀਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ।

The Parsis had been in India for many centuries. They were descended from Zoroastrians who had left Persia after the rise of Islam. They are believed to have initially settled at Sanjan, about seventy miles south of Surat, in the eighth century. Later they migrated to other centres, including Broach and Surat. In the middle of the seventeenth century, they became prominent in commerce at Surat. A Parsi was the principal merchant of Broach and had ships trading along the coast and also to Basra. In 1650 the

Company appointed his son, Hira Vora, as their broker at Surat. The Armenians had settled in India even earlier. Armenians had arrived with Alexander the Great. They reached the Malabar Coast in the eighth century from where they exported spices. In the seventeenth century the Mughal emperor had invited the Armenians to settle in Agra. They then spread to other Mughal towns and to Surat. The Company transacted major deals with them. Armenians were even placed in charge of the cargo on Company ships going to England.

ਪਾਰਸੀ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਸਟ੍ਰੀਅਨਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਸਨ ਜੋ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਸ਼ੀਆ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤਰ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸੰਜਨ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬ੍ਰੋਚ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਪਾਰਸੀ ਬ੍ਰੋਚ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਸਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। 1650 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਹੀਰਾ ਵੋਰਾ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਲਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕ ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸਾਲੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ। ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨੇ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਹੋਰ ਮੁਗਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਸੌਦੇ ਕੀਤੇ।

ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

Profits on international trade were enormous. Rather than ship goods directly back to Europe, it was much more profitable for the European companies to take merchandise, mainly textiles, to the Far East. They would sell them there and then buy goods to take either directly back to Europe, or to sell at Surat, where they would buy more stock to take on to Europe. It has been calculated that £100 worth of goods purchased at Surat might sell for £300 in the Far East, which might then be used to purchase merchandise that eventually sold for £900 in England.

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਸਿੱਧੇ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਪਾਰਕ ਮਾਲ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਨੂੰ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਵੇਚਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਧੇ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਯੂਰਪ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਟਾਕ ਖਰੀਦਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ £100 ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ £300 ਵਿੱਚ ਵਿਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ £900 ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰਕ ਮਾਲ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

The Dutch were the great rivals of the English at

Surat. They maintained a factory of similar size and competed for trade. They had conquered much of the Indonesian archipelago and obtained a monopoly over their spices, which were much in demand at Surat. This gave them an advantage over the English throughout the seventeenth century and they made bigger profits. The French set up a factory in Surat in 1667. It never rivalled the English or the Dutch in size or profit. From the beginning it was wracked by internal disputes and extravagance, and it closed twenty-five years later.

ਡੱਚ ਲੋਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਟਾਪੂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਸਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ 1667 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੇ ਆਕਾਰ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਡੱਚਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਫਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।

There were Indian merchants at Surat who traded on an enormous scale. Some transacted more business in the seventeenth century than the European

companies. Abdul Gafur was the most prominent of the Muslim merchants. In a single year he could send out twenty ships of 300 or 400 tons. As well as trading inside India, he conducted business in the Red Sea and the Far East.

ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਬਦੁਲ ਗਫੂਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ 300 ਜਾਂ 400 ਟਨ ਦੇ ਵੀਹ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ।

The most important businessman the East India Company dealt with was an Indian from the Jain community, Virji Vora. From about 1619 to 1675 this merchant and financier bought and sold huge quantities of merchandise. He exchanged gold and silver imported by the Company into local currency; he established a monopoly to buy the Company's imports of coral; he sold the Company spices and textiles from Malabar. He also became the Company's banker. In England it was believed that if large quantities of gold or silver were exported to buy foreign goods, the currency would be devalued. As a consequence bullion exports were closely controlled. As the Company's trade expanded it began to rely on

loans from Virji Vora to finance its purchases. By 1669 the Company owed him and his associates Rs 400,000. Without his support their business would have collapsed. In addition to this, Vora also made private loans to the Company's men. This indebtedness enabled Vora to negotiate very favourable terms in his dealings with the Company itself and to make vast profits.

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਪਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਜੈਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ, ਵੀਰਜੀ ਵੋਰਾ ਸੀ। ਲਗਭਗ 1619 ਤੋਂ 1675 ਤੱਕ ਇਸ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤਦਾਤਾ ਨੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਵੇਚਿਆ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ; ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੋਰਲ ਦੇ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ; ਉਸਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਕੱਪੜਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਬੈਂਕਰ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰਾਫਾ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀਰਜੀ ਵੋਰਾ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1669 ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 400,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਢਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੋਰਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਨੇ ਵੋਰਾ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।

The Company at Surat had set up a number of subsidiary trading posts – at Cambay, Broach, Baroda, Ahmadabad and Agra. From Agra the Company's men travelled as far as Lahore to make purchases. Normally, they used an Indian agent, a *gomasta,* as an intermediary. These were often wealthy moneylenders who advanced money to the weavers in return for their output. This, of course, gave them tremendous power to impose a monopoly and dictate the purchase price. As was to often happen in the future, the large purchases made for the European market did little to improve the standard of living of the artisans who manufactured the goods.

ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਈ ਸਹਾਇਕ ਵਪਾਰਕ ਪੋਸਟਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ - ਕੈਂਬੇ, ਬ੍ਰੋਚ, ਬੜੌਦਾ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਆਗਰਾ ਵਿੱਚ। ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਟ, ਇੱਕ ਗੋਮਸਤਾ, ਨੂੰ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਅਮੀਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਬੁਣਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

The Reverend John Ovington visited Surat in 1689 for two years and was the Company's chaplain. He left an informative and entertaining account of life in the Company's factory. The president and his factors lived in style. Their building – the latest in a series of tenancies – was leased from the emperor at a rent of £60 a year, but they were allowed to use most of this to improve the facilities. To avoid upsetting the Muslims, the chapel was kept plain and had no religious images. The factory had accommodation for forty warehouses, extensive cellars, a pool and even a Turkish bath. Sumptuous communal meals were provided at Company expense with choice meats and generous quantities of Shiraz wine and arrack punch. There were cooks from England, Portugal and India 'for the gratification of every stomach'. The diners could also purchase European wines and English beer – both very popular. All the plates and drinking goblets were of solid silver.

1689 ਵਿੱਚ, ਰੈਵਰੈਂਡ ਜੌਨ ਓਵਿੰਗਟਨ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸੂਰਤ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਛੱਡਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ - ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਮ - ਸਮਰਾਟ ਤੋਂ £60 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ

ਲਈ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਚੈਪਲ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਚਾਲੀ ਗੋਦਾਮਾਂ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਲਰਾਂ, ਇੱਕ ਪੂਲ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਤੁਰਕੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਂਝੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮੀਟ ਅਤੇ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਅਰੈਕ ਪੰਚ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪੁਰਤਗਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 'ਹਰੇਕ ਪੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ' ਰਸੋਈਏ ਸਨ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੀਅਰ ਵੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ - ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਿਆਲੇ ਠੋਸ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਨ।

On Sundays and holidays, and when entertaining important Indian merchants or officials, the main meal was more elaborate, with as many as sixteen courses. There would be venison, peacock, hare and partridge; apricots, plums, cherries and pistachios. Toasts in European and Persian wines would be drunk to the king, the Company, the president, and then going around the table to everyone seated there. In the evening the factors would proceed to the gardens against the river to ‘spend an hour or two with a bottle of wine, and cold collation’.

ਐਤਵਾਰ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਲਾਂ ਕੋਰਸ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਰੀ ਦਾ ਮਾਸ, ਮੋਰ, ਖਰਗੋਸ਼ ਅਤੇ ਤਿਤਰ; ਖੁਰਮਾਨੀ, ਆਲੂਬੁਖਾਰਾ, ਚੈਰੀ ਅਤੇ ਪਿਸਤਾ ਹੁੰਦੇ

ਸਨ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਾਈਨ ਵਿੱਚ ਟੋਸਟ ਰਾਜਾ, ਕੰਪਨੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਾਰਕ 'ਵਾਈਨ ਦੀ ਬੋਤਲ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਉਣ' ਲਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵਾਲੇ ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

A similar, if simpler, collegiate life would have been observed at the Company's other factories. Originally, the Company insisted on its merchants being single. Over the years this rule was relaxed, especially for the senior ones. Nevertheless, many remained bachelors, such as Francis Breton, president of the Company at Surat, 1644–49. There is a Latin inscription on his tomb that reads:

ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਜੇ ਸਰਲ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕਾਲਜੀਏਟ ਜੀਵਨ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਆਰੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਲਈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੁਆਰੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸ ਬ੍ਰੇਟਨ, 1644-49। ਉਸਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

Here lies Francis Breton, who, after he had discharged his duties with the greatest diligence and strictest integrity, went unmarried to the celestial nuptials, on July 21st, 1649.

ਇੱਥੇ ਫਰਾਂਸਿਸ ਬ੍ਰੇਟਨ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 21 ਜੁਲਾਈ st, 1649 ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਹੋ ਗਿਆ।

Naturally, there were illicit liaisons with Indian women outside the factory. This was very much frowned upon in the early years. A chaplain, William Leske, had an affair with a sweeper woman in 1616. He also used a whip on some Indian brokers and was expelled. Later, however, it would become common for the Company's men, if not the clergy, to imitate their neighbours and maintain a zenana, a harem. Meanwhile, away from the watchful eyes of the Company's seniors in Surat, it was possible to taste prohibited pleasures. Johann Albrecht von Mandelslo went from Surat to Baroda. 'We went to the lodge belonging to the English where they made the greatest entertainment imaginable.' He was in German clothes rather than the local dress adopted by the English. The English sent for some local women, who wanted Mandelslo to take them off, 'but perceiving that I was unwilling to do it, and withal that I made some difficulty to accept of the profers they made to strip themselves naked, and to do anything I would expect from their sex and profession, they seemed to be very much troubled,

and so went away’.

ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਦਰੀ, ਵਿਲੀਅਮ ਲੇਸਕੇ, ਦਾ 1616 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਦਲਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ, ਜੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ੇਨਾਨਾ, ਇੱਕ ਹਰਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਵਰਜਿਤ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਜੋਹਾਨ ਅਲਬ੍ਰੇਕਟ ਵੌਨ ਮੈਂਡੇਲਸੋ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਬੜੌਦਾ ਗਿਆ। 'ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਜ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।' ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਰਮਨ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂਡੇਲਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇਵੇ, 'ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਸ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।'

The first known ‘marriage’ of an Englishman in the Company’s service to an Indian was uncovered in 1626. John Leachland had arrived in Surat in 1615

as a purser's mate and been taken on as a factor. He satisfactorily conducted business for the Company at various centres in Gujarat and further east. In 1626 the death of a child of his by a woman named Manya led to his liaison being discovered. The president and council of the Company at Surat entreated him to give the woman up. Leachland steadfastly refused, saying that he would prefer to be suspended rather than abandon her and left the Company's service.

ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ 'ਵਿਆਹ' ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ 1626 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੌਨ ਲੀਚਲੈਂਡ 1615 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਇਆ। 1626 ਵਿੱਚ ਮਾਨਿਆ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਲੀਚਲੈਂਡ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।

In 1632, the Company, having lost many of its staff to disease, re-engaged Leachland. He was still with Manya and they had a daughter, Mary. Leachland commanded a caravan to Agra and returned safely to Surat, but died there in 1634. On his deathbed, he

requested that his wages be given to his wife and daughter. He also asked the Company to ensure that the girl, who had been baptized, be brought up as a Christian. The Company at Surat wrote to London recommending that Leachland's dying requests be granted and, meanwhile, gave the mother and daughter an allowance. London did not approve and the allowance had to be withdrawn.

1632 ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ, ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੀਚਲੈਂਡ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਨਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ, ਮੈਰੀ ਸੀ। ਲੀਚਲੈਂਡ ਨੇ ਆਗਰਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੂਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਪਰ 1634 ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਪਾਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੂਰਤ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੀਚਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਂ ਅਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੰਡਨ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭੱਤਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

The Company's employees at Surat, however, continued to support the nine-year-old girl and her mother. An uncle in England tried to obtain custody of the child, but her mother refused to give her up. In 1643, when Mary was eighteen, her mother applied

to the Company for permission for her to be married to William Appleton, a tailor at Surat. This ceremony was duly conducted by the Company's chaplain. Even after the marriage, the Company's employees at Surat continued to give charity. They also continued to plead with London for the release of John Leachland's unpaid wages.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਚੇ ਨੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1643 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਰੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਦਰਜ਼ੀ ਵਿਲੀਅਮ ਐਪਲਟਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਰਸਮ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਜੌਨ ਲੀਚਲੈਂਡ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

There were penalties for those who broke the rules of the Company at Surat. Failure to return before the gates were shut incurred a fine of £2; absence from prayers on a Sunday five shillings, or half that on a weekday; swearing one shilling; being drunk two shillings and six pence; for striking or abusing

persons not in the Company's service 'three days imprisonment in irons'. These were severe penalties to a young man coming out to India at a salary of £20 a year. Gambling was a dangerous occupation for it could result in being sent back to England and being dismissed. Nevertheless, there were cases when men lost several years' salary playing cards or dice. One man lost £1,000 in a single night.

ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਨ। ਗੇਟ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ 'ਤੇ £2 ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਪੰਜ ਸ਼ਿਲਿੰਗ, ਜਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਅੱਧੀ; ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣੀ; ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣਾ ਦੋ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਅਤੇ ਛੇ ਪੈਂਸ; ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ'। ਇਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ £20 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੂਆ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਤਾਸ਼ ਜਾਂ ਪਾਸਾ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਵਿੱਚ £1,000 ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ।

The Company's president at Surat in the mid-seventeenth century received a generous salary of £500, plus an even more generous allowance for entertainment. His colleagues received much less – from £150 to the accountant down to £20 for the

young ‘writers’. These salaries were only half that of their counterparts in London. It was understood, however, that they could make extra money on their own account. The Company tried to limit this by giving each man a fixed amount of free cargo space on its ships – as much as they could stuff into a chest four feet by eighteen inches by eighteen inches. But there were other opportunities for the Company’s men to enrich themselves. They could surreptitiously buy on their own account, using middlemen, and then sell on to the Company at an inflated price, or even sell to the Dutch or the Portuguese. The directors in London imposed fines on those it discovered who ‘devour the Company’s fruits’. Many of their men in India paid the fines and continued regardless.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ £500 ਦੀ ਉਦਾਰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਉਦਾਰ ਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਸੀ - ਲੇਖਾਕਾਰ ਨੂੰ £150 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ 'ਲੇਖਕਾਂ' ਲਈ £20 ਤੱਕ। ਇਹ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਕਾਰਗੋ ਸਪੇਸ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ - ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਅਠਾਰਾਂ ਇੰਚ ਅਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਇੰਚ ਦੇ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਭਰ ਸਕਦੇ

ਸਨ। ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਡੱਚ ਜਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਏ ਜੋ 'ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫਲ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ'। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

The Company at Surat employed remarkably few Englishmen. In 1618 there were only six, and two of those were youths. By 1674 the total was still only twenty-eight. Nevertheless, every effort was made to give the impression that the Company was a rich and powerful agent of a rich and powerful nation. When, for instance, the president and his entourage went on a picnic, they went in formal procession. Two large flags, bearing the cross of St George, led the way. Following the standard-bearers would be a troop of cavalry, their horses decked in velvet and silver. Forty or fifty foot guards then accompanied the palanquin of the president and his wife. Behind them, the members of the council and their wives rode in open coaches, drawn by milk-white oxen and accompanied by men with silver-topped staves. And behind them the coaches or horses of the factors, all dressed in their finery.

ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ। 1618 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ। 1674 ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਠਾਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਲ ਪਿਕਨਿਕ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਮੀ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੇਂਟ ਜਾਰਜ ਦੇ ਸਲੀਬ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਝੰਡੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਝੰਡੇਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਮਖਮਲੀ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਫਿਰ ਚਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਪੈਦਲ ਗਾਰਡ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ-ਚਿੱਟੇ ਬਲਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਵਾਲੇ ਡੰਡੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਜਾਂ ਘੋੜੇ, ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਜਾਵਟ ਵਿੱਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

The English, unlike the Portuguese, had no wish to become involved in military adventures. They wished merely to trade in peace. The Company deliberately employed men of the merchant class rather than aristocrats or gentry who might have been inclined to use arms. It was not, however, a peaceful time, for the power of the Mughals in western India was being challenged by an audacious Hindu raja, Shivaji. This

brilliant commander captured his first Mughal fort in 1647 and by 1660 had captured forty more. In 1661 he plundered the Company's factory at Rajapur. In 1664 he attacked Surat and destroyed most of the town. In 1670 he attacked Surat once again. On both of these occasions, the Company managed to avoid being overrun, but their trade was seriously affected. Meanwhile, the Company had acquired land at both Madras and Bombay. It was to those places that the Company would look to expand its activities.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜੀ ਸਾਹਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਜਾਂ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਲੇਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ 1647 ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਗਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1660 ਤੱਕ ਚਾਲੀ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। 1661 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਰਾਜਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। 1664 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸੂਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1670 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸੂਰਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਕੰਪਨੀ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ

ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

Five

ਪੰਜ

THE ENGLISH

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

RELIGIOUS FREEDOM AND PEACEFUL TRADE

ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਪਾਰ

My endevours at present beeing to draw hither as many merchants (Banians as well as Moores and Persians) as possibly as I cann from Suratt, Cambaya, Ahmadavad, Boroach, Diu, Tahtah, etc., other places; unto whom His Majesty will but graunt liberty to buyld their pagados and mesquitas to exercise theyr religion publiquely in, noe doubt then but this will bee made a very famous and opulent port.

ਮੇਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਰਤ, ਕੰਬਾਯਾ, ਅਹਿਮਦਾਵਾਦ, ਬੋਰੋਚ, ਦੀਉ, ਤਾਹਤਾਹ, ਆਦਿ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਪਾਰੀ (ਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੂਰ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ) ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਪਗਾਡੋ ਅਤੇ ਮੇਸਕਿਟਾ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਸਕਣ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

Henry Gary, secretary of Bombay to
Charles II's Secretary of State, 1665

ਹੈਨਰੀ ਗੈਰੀ, ਚਾਰਲਸ II ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ, 1665 ਲਈ ਬੰਬਈ ਦਾ ਸੈਕਟਰੀ

On the east coast of India, the Coromandel Coast, the Company had established itself in 1611 at Masulipatam. It had discovered, however, that the textiles most in demand were obtainable cheaper further south. In 1639 they received an invitation from the ruler of the area, Damarla Venkatappa Nayak, the Lord General of Carnatic, about Madraspatam village to trade from there. The ruler was to receive half the customs dues. Francis Day was able to conclude an agreement to not only build a factory, but to fortify it against possible attack by the Portuguese or the Dutch. He chose a strip of sand at a point between the mouth of a river and the sea. It was three miles long and one mile wide. This was the first significant piece of land to be owned outright by the Company in India – for at Surat and other places they were merely tenants. It was not sovereign territory for it was held as fief of the ruler. Nevertheless, the Company was able to impose many of its own laws within the enclave. In 1647 the area was captured by the Sultan of Golconda who allowed the Company to carry on its operations undisturbed. The fort was about a hundred square yards, with a

bastion at each corner. The first bastion was constructed in 1640, but completion of the fort, named Fort St George, took some years. The factory was in the centre.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ, ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1611 ਵਿੱਚ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੰਗ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। 1639 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ, ਦਮਰਲਾ ਵੈਂਕਟੱਪਾ ਨਾਇਕ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲਾਰਡ ਜਨਰਲ, ਤੋਂ ਮਦਰਾਸਪਟਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉੱਥੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਕਸਟਮ ਬਕਾਇਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸਿਸ ਡੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਾਂ ਡੱਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਰੇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਚੁਣੀ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੀਲ ਚੌੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੁਕੜਾ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੰਪਨੀ ਐਨਕਲੇਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। 1647 ਵਿੱਚ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਲ੍ਹਾ ਲਗਭਗ ਸੌ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੁਰਜ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਬੁਰਜ 1640 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਜਾਰਜ ਸੀ, ਕੁਝ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਫੈਕਟਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸੀ।

The new settlement was immediately successful. It was staffed with about thirty-five English and an equal number of Indians. The Company actively pursued a policy of religious tolerance. Catholic Portuguese from nearby San Thomé were persuaded to settle around the fort with offers of employment. Other Portuguese from along the coast were given loans to build houses for themselves. Most important of all, several hundred families of Indian weavers immigrated. Together, these groups established the township that would come to be known as Madras, now Chennai.

ਨਵੀਂ ਬਸਤੀ ਤੁਰੰਤ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਪੈਂਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ। ਨੇੜਲੇ ਸੈਨ ਥੋਮੇ ਦੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਸਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ। ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਬੁਣਕਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੌ ਪਰਿਵਾਰ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ। ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮਦਰਾਸ, ਹੁਣ ਚੇਨਈ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

The Company had originally divided its operations into two presidencies: Surat and Bantam. Surat controlled activities north of Goa; Bantam controlled those in the Far East and the rest of India. In 1652,

following the seizure of most of its Far Eastern business by the Dutch, the Eastern Presidency was transferred to Madras.

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਸੀ: ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਬੈਂਟਮ। ਸੂਰਤ ਗੋਆ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਬੈਂਟਮ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। 1652 ਵਿੱਚ, ਡੱਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੂਰ ਪੂਰਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Madras grew apace. By 1670 there were 300 English, 3,000 Portuguese and perhaps 40,000 Indians. John Fryer, a surgeon with the Company, visited in 1673. He described an ‘English Town’ of clean streets lined with mansions, faced with Italian-style porticos and topped with battlements and terraces. The Indians lived outside, in the ‘Heathen Town’ with its long streets, bazaar and temple. The Company’s governor lived in style. He had a personal guard of 300 or 400 Indians, with another 1,500 in reserve. ‘He never goes abroad without fifes, drums, trumpets, and a flag with two balls in a red field; accompanied with his council and factors on horseback, with their ladies in palenkeens’. There were Company judges who were able to impose the death sentence, although not over the English. The Company had also

established a mint for its own copper and gold coins.

ਮਦਰਾਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ। 1670 ਤੱਕ ਇੱਥੇ 300 ਅੰਗਰੇਜ਼, 3,000 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ 40,000 ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਜਨ, ਜੌਨ ਫਰਾਇਰ, ਨੇ 1673 ਵਿੱਚ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ 'ਇੰਗਲਿਸ਼ ਟਾਊਨ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਹਵੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਤਾਲਵੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਪੋਰਟੀਕੋ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਜੰਗੀ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਬਾਹਰ, 'ਹੀਥਨ ਟਾਊਨ' ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੋਲ 300 ਜਾਂ 400 ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਗਾਰਡ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1,500 ਹੋਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸਨ। 'ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਜੇ, ਢੋਲ, ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੇਂਦਾਂ ਵਾਲੇ ਝੰਡੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਆਪਣੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਲੇਨਕੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ'। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜੱਜ ਸਨ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਂਬੇ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਟਕਸਾਲ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

Madras had a reputation for loose morals and drunkenness. There were the usual strict rules debarring those housed within the fort from leaving at night once the gates were closed. These did not stop the young Englishmen from exiting by the windows and scaling the walls. Charles Lockyer visited in 1704 and wrote of the soldiers in the New House – the ‘scene of many a drunken frolick. Everyone keeps his boy; who, tho’ not above ten

years old, is procurer, and *vallet de chambre*.' In 1676 the Company's chaplain had written back to London:

ਮਦਰਾਸ ਰੰਦੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀਪੁਣੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਮ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਚਾਰਲਸ ਲੌਕਰ 1704 ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਊ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ - 'ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੈਂਬਰ ਵਾਲਾ ਹੈ।' 1676 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

Your heads would be fountains of water, and eyes rivers of tears, did you really know how much God is dishonoured, his name blasphemed, religion reproached amongst the Gentiles, by the vicious life of many of your servants. Some come over under the notion of single persons and unmarried, who yet have their wives in England, and live here in adultery; and some on the other hand have come over as married of whom ther are strange suspicions they were never married. Others pride themselves in making others drink till they be insensible, and then strip them naked and in that posture cause them to be carried through the streets to their dwelling place.

ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਰਨੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ, ਕੀ

ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜੀਬ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

The chaplain may have been slightly mollified when, four years later, the first English church to be completed in India was consecrated. Behaviour, however, seems not to have improved. The Company introduced a temperance rule:

ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚਰਚ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਾਦਰੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਜਮ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ:

No one person shall be allowed to drink above a half a pint of arrack or brandy and one quart of wine at one time, under a penalty of one pagoda upon the housekeeper that supplied it, and twelve fanams upon every guest that exceeded that modest allowance.

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਪਿੰਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰੈਕ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਂਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਵਾਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਈਨ ਪੀਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਰੋਡਾ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮੂਲੀ ਭੱਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਮਹਿਮਾਨ 'ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਫੈਨਮ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

At the end of the seventeenth century, the ‘English’ civilian population of Madras and the rest of the Coromandel Coast was estimated as to be 119 men and seventy-one women. Of the forty-seven ‘English’ wives, twenty-six were indeed English, but there were also fourteen Portuguese, four of mixed Portuguese and Indian blood, two French and one Georgian. The rest of the women consisted of fourteen widows and ten ‘single English young women’. Together with the soldiers the total ‘English’ population was still only about 400. The non-European population had, however, grown prodigiously. Lockyer estimated that by 1704 there were 300,000 in the ‘Black Town’.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ ਦੀ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ' ਨਾਗਰਿਕ ਆਬਾਦੀ 119 ਮਰਦ ਅਤੇ ਇੱਕਹੱਤਰ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 47 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ' ਪਤਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਛੱਬੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਨ, ਪਰ ਚੌਦਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵੀ ਸਨ, ਚਾਰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖ਼ੂਨ ਦੀਆਂ, ਦੋ ਫ੍ਰੈਂਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਰਜੀਅਨ। ਬਾਕੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਸ 'ਇਕੱਲੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ'

ਸਨ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ' ਆਬਾਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲਗਭਗ 400 ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੈਰ-ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀ ਸੀ। ਲੌਕੀਅਰ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 1704 ਤੱਕ 'ਬਲੈਕ ਟਾਊਨ' ਵਿੱਚ 300,000 ਸਨ।

Slaves were commonplace in Madras. Not only were they kept by Company employees, but the Company itself purchased them for its own use. There was also a thriving export business. The accounts show that in the month of September 1687 no fewer than 665 slaves were exported.

ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ ਆਮ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਕੰਪਨੀ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਖਰੀਦਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਧਦਾ-ਫੁੱਲਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ 1687 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ 665 ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

In 1683 the Company wrote to Surat and Madras:

1683 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ:

His Majesty hath required of us to send to India to provide him one male and two female blacks, but they must be dwarfs, and of the least size you can procure; the male to be about 17 years of age and the female about 14. We would have you, next to their littleness, to choose such as may have the best features, and to send them home upon any of our

ships, giving the commander great charge to take care of their accommodation, and in particular of the female, that she be in no way abused in the voyage by any of the seamen.

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਰ ਅਤੇ ਦੋ ਮਾਦਾ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਿਲ ਸਕਣ, ਪਰ ਉਹ ਬੌਣੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ; ਨਰ ਲਗਭਗ 17 ਸਾਲ ਦਾ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਘਰ ਭੇਜੋ, ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਦਾ ਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

Following the death of Charles II in 1685, the Company countermanded the order, which had been intended for the king’s mistress, the Duchess of Portsmouth. She had prudently departed for France.

1685 ਵਿੱਚ ਚਾਰਲਸ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਾਲਕਣ, ਡਚੇਸ ਆਫ਼ ਪੋਰਟਸਮਾਊਥ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਫਰਾਂਸ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

The Company’s main export business from Madras was in textiles. It imported lead and tin. It comes as no surprise to learn that there was also a good

market for imports of wine, beer in casks and bottles, cider, spirits and cherry brandy.

ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੱਪੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੀਸਾ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦਾ ਆਯਾਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਵਾਈਨ, ਡੱਬਿਆਂ ਅਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਅਰ, ਸਾਈਡਰ, ਸਪਿਰਿਟ ਅਤੇ ਚੈਰੀ ਬ੍ਰਾਂਡੀ ਦੇ ਆਯਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਸੀ।

Bombay was given to the English by the Portuguese. The Portuguese had first invaded the islands in 1509: ‘Our men captured many cows and some blacks who were hiding among the bushes, and of whom the good were kept and the rest were killed’. Bombay was not, as it is now, the tip of a large island, but a group of seven islands. These would eventually be linked together by causeways. The spaces around and between the islands would be filled in so as to more than double the original area of land. The islands had been ceded to Portugal in 1534 by the ruler of Gujarat in exchange for help against the invading Mughals. The Portuguese did very little with their acquisition. They destroyed a few temples and built a few churches. Later in the sixteenth century, Garcia d’Orta, whose dead body would be tried by the Inquisition, was given a lease over the main island

where he built a manor house.

ਬੰਬਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1509 ਵਿੱਚ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ: 'ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ'। ਬੰਬਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟਾਪੂ ਦਾ ਸਿਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸੱਤ ਟਾਪੂਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਜ਼ਵੇਅ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਣ। 1534 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਰਚ ਬਣਾਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਗਾਰਸੀਆ ਡੀ'ਓਰਟਾ, ਜਿਸਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ 'ਤੇ ਇਨਕੁਆਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਜਾਗੀਰ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

Charles II married Catherine of Braganza, daughter of the king of Portugal, in May 1662. The treaty of marriage, drawn up the year before, provided for the transfer of the port and island of Bombay to the English king. The English had some previous knowledge of the island. In 1626 an Anglo-Dutch fleet, pursuing some Portuguese ships, had received information that they were refitting at ‘a hole called

Bombay’. They hurried there only to find that the Portuguese ships had already departed. In revenge they ‘left the great house, which was both a warehouse, a friary, and a fort, all afire, burning with many other good houses’.

ਚਾਰਲਸ ਦੂਜੇ ਨੇ ਮਈ 1662 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਧੀ ਕੈਥਰੀਨ ਆਫ਼ ਬ੍ਰਾਗਾਂਜ਼ਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਟਾਪੂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। 1626 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਐਂਗਲੋ-ਡੱਚ ਬੇੜੇ, ਜੋ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਬੰਬਈ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਟੋਏ' ਵਿੱਚ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਜਲਦੀ ਗਏ ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਘਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ, ਇੱਕ ਫਰੀਅਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਦੋਵੇਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੜ ਰਿਹਾ ਸੀ'।

Charles II moved quickly. Two months before his marriage he sent out a fleet of five ships under the command of the Earl of Marlborough to gain possession. A farce then ensued. The Portuguese said that they would only deal with the commander of the English troops, Sir Abraham Shipman. Unfortunately, Marlborough had left Shipman behind in England. When he eventually arrived, the Portuguese found some defect in his commission. There was then a

dispute as to which islands were a part of the dowry. Marlborough returned empty-handed and a diplomatic dispute ensued.

ਚਾਰਲਸ II ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਅਰਲ ਆਫ਼ ਮਾਰਲਬਰੋ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਪੰਜ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ, ਸਰ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਸ਼ਿਪਮੈਨ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜਿੱਠਣਗੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਾਰਲਬਰੋ ਸ਼ਿਪਮੈਨ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਟਾਪੂ ਦਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਮਾਰਲਬਰੋ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੂਟਨੀਤਕ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

The Hindus of Bombay were anxious for the English to succeed. Tired of Portuguese oppression and confident that the English would give them religious freedom, they sent a Brahmin priest to Surat and offered their support should the English decide to take Bombay by force.

ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬੰਬਈ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

The viceroy at Goa, seeing the potential value of Bombay, was reluctant to hand it over and opened up a correspondence with the king of Portugal. Shipman moved his troops to Anjadip Island, just south of Goa, where 300 of them died of malnutrition and disease. Shipman also died. His commission was left in his will to his deputy, Humphrey Cooke. At first the Portuguese disputed the legality of this, but eventually agreed to deal with Cooke. There was a protracted wrangle over the islands near Bombay. Cooke finally secured six of these islands and the whole transfer was finally made on 18 February 1665.

ਗੋਆ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਬੰਬਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਸ਼ਿਪਮੈਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅੰਜਦੀਪ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 300 ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਏ। ਸ਼ਿਪਮੈਨ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਸਦੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਡਿਪਟੀ, ਹੰਫਰੀ ਕੁੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਕ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਬੰਬਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਕੁੱਕ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਤਬਾਦਲਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 18 ਫਰਵਰੀ 1665 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Bombay was a disappointment. As Samuel Pepys wrote in his diary: '… but a poor place, and not really so as was described to our king'. There was a Government House that had some fortifications, a few defensive towers to repel pirates, some coconut plantations and a few houses and churches. There were some in the East India Company, however, who saw that Bombay had potential as a harbour. It was also a place, unlike Surat, where the Company would not be beholden to an Indian ruler. Charles II, seeing that Bombay had no revenue and was expensive to garrison, was happy to give it to the Company. He was further encouraged by a loan of £50,000. On 27 March 1668, Bombay was handed to the Company for an annual rent of £10.

ਬੰਬਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਮੂਅਲ ਪੇਪਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: '... ਪਰ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ'। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਟਾਵਰ, ਕੁਝ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਬਾਗ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘਰ ਅਤੇ ਗਿਰਜਾਘਰ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਤ ਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਚਾਰਲਸ II, ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਲੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਤੇ ਗੈਰੀਸਨ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ £50,000 ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 27 ਮਾਰਚ 1668 ਨੂੰ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ £10 ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

The following year Gerald Aungier became the Company's president at Surat and also governor of Bombay. He immediately began to develop the islands and for three years from 1672 lived permanently at Surat. He set up law courts and established a mint. He improved the fortifications and established an effective navy.

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਗੇਰਾਲਡ ਔਂਗੀਅਰ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਬਣੇ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਟਾਪੂਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 1672 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟਕਸਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ।

From the beginning, the Company was keen to persuade Indians and foreigners from Surat to move to Bombay. A senior Company official at Bombay had written to Charles II's Secretary of State urging a policy of religious tolerance:

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਕੰਪਨੀ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਚਾਰਲਸ II ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

My endevours at present beeing to draw hither as many merchants (Banians as well as Moores and Persians) as possibly as I cann from Suratt, Cambaya, Ahmadavad, Boroach, Diu, Tahtah, etc., other places; unto whom His Majesty will but graunt liberty to buyld their pagados and mesquitas to exercise theyr religion publiquely in, noe doubt then but this will bee made a very famous and opulent port.

ਮੇਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਰਤ, ਕੰਬਾਯਾ, ਅਹਿਮਦਾਵਾਦ, ਬੋਰੋਚ, ਦੀਉ, ਤਾਹਤਾਹ, ਆਦਿ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਪਾਰੀ (ਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੂਰ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ) ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਪਗਾਡੋ ਅਤੇ ਮੇਸਕਿਟਾ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਸਕਣ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

There were many Hindus, Jains, Parsis and Armenians inclined to leave Gujarat. Emperor Akbar had come to the Mughal throne in 1556. During his long reign many of the inequalities imposed on non-Muslims had been put right. He had brought religious tolerance and abolished the *jizya*, the hated poll tax on non-Muslims. His benign reforms had largely continued under his successor, Jahangir. Shah Jahan succeeded him in 1627. At first he seemed to

have followed in his father and grandfather's footsteps, but he gradually became more zealously Muslim. In 1632 he ordered the destruction of newly built Hindu temples. Nevertheless, there was still a good deal of religious tolerance in Mughal India. More toleration than in many Muslim countries; more than in most of the countries of Europe.

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ, ਜੈਨ, ਪਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕ ਗੁਜਰਾਤ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਸਮਰਾਟ ਅਕਬਰ 1556 ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਪੋਲ ਟੈਕਸ, ਜਜ਼ੀਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਚੰਗੇ ਸੁਧਾਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ 1627 ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧੇਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। 1632 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੁਗਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ; ਯੂਰਪ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ।

Shah Jahan's son, Aurangzeb, was a religious zealot. Unfortunately for the Gujaratis, in 1645 his father had appointed him governor of Gujarat. He made life difficult for non-Muslims and desecrated Surat's main

Jain temple, which was turned into a mosque. In 1658 Aurangzeb was proclaimed emperor. He imprisoned his father and eldest brother, and had another brother beheaded whom he regarded as an infidel. His forefathers had forged alliances with the Hindu princes of Rajasthan. Aurangzeb attacked them and set off a chain of wars that would last until the end of his long life. He ruled for nearly fifty years, until 1707, and left his empire ruined. Moreover, he undid years of religious tolerance and left a legacy of religious conflict that carries down to this day. He reimposed the hated jizya. Constant warfare and the high taxes to pay for them unsettled the majority Hindu population. In addition there was much oppression by Muslim local officials.

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਲਈ, 1645 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੈਨ ਮੰਦਰ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1658 ਵਿੱਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਕਾਫ਼ਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਲੰਬੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ

ਅੰਤ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ, 1707 ਤੱਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਜਜ਼ੀਆ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਨਿਰੰਤਰ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਟੈਕਸਾਂ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਸਲਿਮ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

In 1667 the Company at Surat wrote to London that Aurangzeb's religious zeal 'hath greatly disturbed the whole kingdome'. He 'gives himselfe wholy upon the converting, or rather peverting, the Banians etc., and pulling down the places of their idolitrous worship, erecting muskeets [mosques] in their roome.' It added that if a Muslim were asked to repay a loan from a Hindu he would threaten to report him for insulting the Prophet and, if that happened, 'the poore man is forced to circumcission and made a Moore'. Naturally, this oppression by Aurangzeb encouraged non-Muslims to move to the sanctuary of Bombay.

1667 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋਸ਼ ਨੇ 'ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ'। ਉਹ 'ਬਣੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਸਗੋਂ ਵਿਗਾੜਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਾ ਵਾਲੀਆਂ ਪੂਜਾ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਮਸਕੀਟਾਂ [ਮਸਜਿਦਾਂ] ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।' ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੁੰਨਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ'। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਨੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

The Company’s attempts to draw people from Surat to Bombay enraged Aurangzeb. His governor at Surat wrote to the Company to protest and he threatened the expulsion of the English from the Mughal Empire. The merchants of Surat were summoned one by one, and made to sign a declaration that they had not been approached by the Company. The most senior Armenian, Kawaka Minas, demurred and upon being pressed, produced an invitation to settle in Bombay signed by the deputy governor. The Company pretended it had nothing to do with it and that the Armenian had probably ‘invited himself first’. This had severe repercussions on the business enterprises of Kawaka Minas and his community. When he wrote to the emperor to complain, he was ‘beaten with slippers and staves until they had almost killed him’.

ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਸੂਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਰਮੀਨੀਆਈ, ਕਾਵਾਕਾ ਮਿਨਾਸ, ਝਿਜਕਿਆ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ 'ਤੇ, ਡਿਪਟੀ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ 'ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ'। ਇਸਦਾ ਕਾਵਾਕਾ ਮਿਨਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 'ਚੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਏ'।

Nevertheless, the stability that ensued from Aungier’s wise rule, together with the Company’s policy of religious toleration, enabled him to attract many merchants of all religions to Bombay. Armenians came, as did the Parsis who were given permission to build a fire temple inside the fort. Importantly, many weavers came too. These came not only from Gujarat but also from the country south of Bombay, which had a long tradition of fine weaving. The income they generated enabled Aungier to put Bombay’s finances in good order.

ਫਿਰ ਵੀ, ਔਂਗੀਅਰ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਆਈ ਸਥਿਰਤਾ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ

ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕ ਆਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਗਨੀ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੁਲਾਹੇ ਵੀ ਆਏ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬੰਬਈ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਆਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਵਧੀਆ ਬੁਣਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਨੇ ਔਂਗੀਅਰ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੇ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।

Less successfully, Aungier arranged for some English women to be sent out. He was mainly concerned to prevent the English from forming relationships with women who had Portuguese blood and who would then convert their men or their children to Catholicism. Some of the women sent out from England soon found husbands for, as the Reverend John Ovington later noted, ‘a modish garb and mien is all that is expected from any women that pass thither, who are many times match’d to the chief merchants upon the place, and advance thereby their condition to a very happy pitch’. However, as might have been expected, not all of these women were well behaved and they were instructed to ‘apply themselves to a more sober and Christian conversation otherwise the sentence is this that they

shall be confined totally of their liberty to goe abroad and fed with bread and water till they are embarked on board ship for England’. The experiment was soon terminated.

ਘੱਟ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ, ਔਂਗੀਅਰ ਨੇ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਮਰਦਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਥੋਲਿਕ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਤੀ ਲੱਭ ਲਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਵਰੈਂਡ ਜੌਨ ਓਵਿੰਗਟਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, 'ਉਥੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਮੀਨ ਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੰਜੀਦਾ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ'। ਪ੍ਰਯੋਗ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Most of the English had slaves. Some were Africans acquired from Arab traders and some were Indians. It was the fashion to own young slaves from Malabar – the women to have girls and the men to have boys.

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਗੁਲਾਮ ਸਨ। ਕੁਝ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਸਨ ਜੋ ਅਰਬ

ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸ਼ਨ ਸੀ - ਔਰਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਰਦ ਮੁੰਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ।

The Company's courts administered justice in Bombay. The sentences were severe. Whipping was the usual punishment – either at the pillory or behind a cart. This might be augmented by time in prison or work on the sea defences. Even when the punishment was over, the stigma could remain for all to see, since the culprit's cheeks were often branded. Both men and women were whipped. Normally, mindful of the biblical injunction 'forty stripes he may give him and not exceed', the maximum number of lashes was thirty-nine. Those found guilty of witchcraft were also severely punished. A woman who was accused of using charmed rice to cure the sick was given eleven lashes. In 1671 a man was discovered with a teat on his arm and accused of being a wizard. Found guilty by a jury, he was handed over to the military to be hung. The soldiers felt he should experience a 'greater terror', and burnt him. They recorded their surprise 'that when he lay in the midst of so great a fire one of his arms quite burnt off yet notwithstanding his great knot of hair on his head, and his clout betwixt his legs was entire though they

perfectly flamed above an hour together.’

ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਸਖ਼ਤ ਸਨ। ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨਾ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਸੀ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਿਲੋਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਕਲੰਕ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਦਾਗ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਚਾਲੀ ਕੋੜੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਦੇਵੇ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨੱਤੀ ਸੀ। ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਿਤ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। 1671 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟੀਟ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਦੂਗਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਜਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਲਈ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 'ਵੱਡਾ ਦਹਿਸ਼ਤ' ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੜ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੰਢ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜਦੇ ਰਹੇ।'

As the population of Bombay expanded, Aungier oversaw a programme of reclaiming the marshes and building new houses. He planned and laid out his ‘city, which by God’s assistance, is intended to be

built'. By the time of his death in 1677 the population of Bombay had expanded tremendously. Some estimates put it as high as 60,000.

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਬੰਬਈ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਔਂਗੀਅਰ ਨੇ ਦਲਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ 'ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ' ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ। 1677 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬੰਬਈ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 60,000 ਤੱਕ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ।

The East India Company had its own army in India and this often made up much of the population of its settlements. Until it became more professional in the middle of the eighteenth century, it was not an impressive fighting force.

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਕਸਰ ਇਸਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੜਾਕੂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

From the beginning, the Company had maintained a guard at its factories, but these were in territories over which Indians had sovereignty, such as Surat, and where the Indians had their own armies. The first real Company army was probably at Madras, on

the east coast. At that fort, from about 1642, the Company maintained a small garrison of English and Indian soldiers. These were principally for protection against attack by the Portuguese or Dutch.

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰਤ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਸਲੀ ਕੰਪਨੀ ਫੌਜ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ, ਲਗਭਗ 1642 ਤੋਂ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੈਰੀਸਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਾਂ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਨ।

On the west coast, a separate army developed from the troops Charles II had sent out to secure Bombay. When the king transferred the island to the Company, he stipulated that the Company should maintain at its own expense three companies of infantry. Initially, this force was composed of the remnants of the royal army but soon, as disease took its toll, it was filled with Portuguese, French and Indians. Many of these soldiers were Indian Christians with Portuguese blood, known as topas*ses*.

ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ, ਚਾਰਲਸ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਫੌਜ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰੱਖੇਗੀ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੌਜ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਸੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ, ਇਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਈਸਾਈ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਪਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Life as a soldier was hard. Disease was rife. The First Bombay European Regiment of Foot lost 100 men – about half their strength – from October 1675 to February 1676. The Company supplied their soldiers with regular English army coats – not ideal for the climate. Soldiers had to pay for these, but the Company complained that soldiers' deaths often left it out of pocket. Discipline was harsh. The usual punishment for insubordination was thirty-nine lashes. Sometimes, men were made to 'run the gauntlet', which involved running naked between rows of fellow soldiers and being whipped or beaten. In one extraordinary case, Sergeant Thomas Cross and Corporal John Powle were made to throw dice on a drum under the gallows. The loser was to die. Powle lost, but two priests begged the Company's president to show mercy and he was exiled. Not surprisingly, it was difficult to find recruits, especially Europeans. The Company had to take on runaway sailors, deserters from foreign armies and

prisoners of war. They did not make good soldiers.

ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਜੀਵਨ ਔਖਾ ਸੀ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਬੰਬਈ ਯੂਰਪੀਅਨ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਫੁੱਟ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 1675 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 1676 ਤੱਕ 100 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਕੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ - ਜੋ ਕਿ ਮੌਸਮ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਕਸਰ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸਖ਼ਤ ਸੀ। ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਉਨੱਤੀ ਕੋੜੇ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ 'ਦੰਡ ਚਲਾਉਣ' ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਦੌੜਨਾ ਅਤੇ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਰਜੈਂਟ ਥਾਮਸ ਕਰਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰਲ ਜੌਨ ਪਾਉਲ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ ਹੇਠ ਇੱਕ ਢੋਲ 'ਤੇ ਪਾਸਾ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਾਉਲ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਦੋ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਦਇਆ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭੱਜੇ ਹੋਏ ਮਲਾਹਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਚੰਗੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ।

Two years after Aungier's death, Bombay suffered a series of setbacks and the population plummeted. The Mughal emperor, Aurangzeb, was still at war

with the Maratha king, Shivaji. The Marathas had developed a considerable navy and Aurangzeb had enlisted the help of the Siddis of Janjira – a small independent state with many warships. Both sides tried to obtain the help of the Company against the other. The Marathas took over Khanderi Island at the entrance to Bombay harbour. When the Company asked the Siddis to remove Shivaji's men, they used the opportunity to take the nearby island of Underi for themselves. They left Shivaji's troops in control of Khanderi but, as a consolation, they brought the Company a basket of Maratha heads. The capture of the islands and the continual warfare between the two navies made the seas unsafe for trade.

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਕਈ ਝਟਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਗਈ। ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਜੇ ਵੀ ਮਰਾਠਾ ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਜੰਜੀਰਾ ਦੇ ਸਿੱਦੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸੀ - ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਬੰਬਈ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਖੰਡੇਰੀ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਅੰਡਰੀ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡੇਰੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਪਰ, ਦਿਲਾਸੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ

ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਰਾਠਾ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਆਏ। ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਜਲ ਸੈਨਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਜੰਗ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

The Company had its own ships. It had leased a dock at Deptford from 1607. As it was too expensive to buy ships on the open market, it started to build ships in 1609. In 1614 it purchased a dock at Blackwall, which could take ships of a deeper draught and tonnage. It set up foundries to make chains, anchors and nails; a spinning house to make a cord for rigging. It prepared its own salted beef and pork for the voyages from animals that were killed in the Company’s own slaughterhouse. Gunpowder was often in short supply and difficult to find on the open market. Accordingly, the Company set up a plant of its own to manufacture this essential commodity for its ships’ cannon. Building and repairing the Company’s ships and these ancillary activities employed a workforce of 500. The Company also employed up to 2,500 seamen. However, temporary financial difficulties led to Deptford being sold in 1644 and Blackwall being put up for sale in 1650. From 1639 onwards the Company chartered ships to

carry its cargoes. Many ships were owned by members of the Company, but many were not. They were often built specially for trade with the East – continually rechartered, so that they spent their entire lives in the service of the Company. All of them operated under the strict control of the Company and utilized the privilege in its charter that they be armed.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਇਸਨੇ 1607 ਤੋਂ ਡਿਪਟਫੋਰਡ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਡੌਕ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੇ 1609 ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 1614 ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਬਲੈਕਵਾਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਡੌਕ ਖਰੀਦੀ, ਜੋ ਡੂੰਘੇ ਡਰਾਫਟ ਅਤੇ ਟਨੇਜ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਚੇਨ, ਐਂਕਰ ਅਤੇ ਮੇਖਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫਾਊਂਡਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ; ਰਿਗਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਤਾਈ ਘਰ। ਇਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਚੜਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਮਕੀਨ ਬੀਫ ਅਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਕਸਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੋਪ ਲਈ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਹਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ 500 ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ 2,500 ਤੱਕ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਥਾਈ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਾਰਨ 1644 ਵਿੱਚ ਡਿਪਟਫੋਰਡ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 1650 ਵਿੱਚ ਬਲੈਕਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 1639 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਢੋਣ ਲਈ

ਜਹਾਜ਼ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ - ਲਗਾਤਾਰ ਰੀਚਾਰਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣ।

The ships were generally much smaller than the lumbering Portuguese carracks of 1,500 tons or more. Nevertheless, they were some of the biggest ships operated by the English and bigger than most sent to the Caribbean or North America. They ranged in size from 100 to 1,000 tons – the size of the nineteenth century *Cutty Sark* now moored at Greenwich – but typically they were from 300 to 600 tons. A 100-ton ship might have a crew of only thirty; a 600 ton ship perhaps 150. These crews were bigger than strictly necessary for the efficient management of the ships, but it was considered prudent to allow extra men for the expected deaths by disease. Smaller ships might have ten cannons; larger ones forty. The journey to or from India should have taken about six months if the winds were favourable. There would also be six months in India waiting for the wind to turn. So if all went well a

round voyage might take eighteen months. However, many voyages took much longer. Departing at the right time of year to make the best of the trade winds was absolutely crucial. As one Portuguese captain observed about leaving for the East from Lisbon: ‘The last day of February is time enough, but the first day of March is late.’

ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 1,500 ਟਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੈਰੇਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਜਾਂ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ 100 ਤੋਂ 1,000 ਟਨ ਤੱਕ ਸੀ - ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਟੀ ਸਾਰਕ ਦਾ ਆਕਾਰ ਜੋ ਹੁਣ ਗ੍ਰੀਨਵਿਚ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ - ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ 300 ਤੋਂ 600 ਟਨ ਤੱਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 100 ਟਨ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤੀਹ ਦਾ ਚਾਲਕ ਦਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; 600 ਟਨ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ 150। ਇਹ ਚਾਲਕ ਦਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਪਰ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸ ਤੋਪਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਵੱਡੀਆਂ ਚਾਲੀ। ਜੇਕਰ ਹਵਾਵਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਜਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਲੱਗਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਗੋਲ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਵਪਾਰਕ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ ਦੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਪਤਾਨ ਨੇ ਲਿਸਬਨ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ: 'ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਰਚ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੈ।'

Finding crews for the ships was not always easy. In the early days of the Company under Sir Thomas Smythe, his excellent reputation and the relatively infrequent voyages posed fewer problems. However, even under his stewardship things were often difficult. The Anglo-Dutch wars of 1618–19 in the Far East cost the Company many ships and their crews. England always had an advantage over Portugal in that its population was five million as against the one million of Portugal. Later in the century, however, with many sailors being needed for the Americas and the Caribbean, good men were hard to come by. The problem became bigger in times of war, when the Royal Navy was desperate to recruit. The Company complained bitterly when the navy’s press gangs invaded Company premises and took away sailors waiting to enlist on its voyages.

ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਚਾਲਕ ਦਲ ਲੱਭਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰ ਥਾਮਸ ਸਮਿਥ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਖ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਕਸਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ 1618-19 ਦੀਆਂ ਐਂਗਲੋ-ਡੱਚ ਜੰਗਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ

ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੁਰਤਗਾਲ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਾਇਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਦਸ ਲੱਖ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜ ਮਿਲੀਅਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਲਾਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਚੰਗੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਨੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਗੈਂਗਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

A happy ship needed to be well fed. The ships were stocked for a round voyage of eighteen months. Some fresh produce might last a week or two out of England or India, but for the majority of the voyage foods that would keep well were required. The mainstays were salted or pickled beef and pork, dried fish, dried peas and beans, and ship’s biscuits. The meat allowance was very generous, at a pound and a half a day. Biscuits were an important item too, with each man receiving about a pound of them each day. The ingredient varied slightly – those on Richard the Lionheart’s fleet in 1190 were made with barley, rye and bean flour – but basically consisted of flour, water and salt, mixed into a stiff dough and baked for about thirty minutes. Contrary to popular myth, they kept well and weevil-free if properly stored. At

the National Maritime Museum at Greenwich there is one dating from 1784.

ਇੱਕ ਖੁਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੌਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਟਾਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਾਜ਼ੇ ਉਤਪਾਦ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਾਤਰਾ ਭੋਜਨ ਲਈ ਜੋ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਨਮਕੀਨ ਜਾਂ ਅਚਾਰ ਵਾਲਾ ਬੀਫ ਅਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ, ਸੁੱਕੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ, ਸੁੱਕੇ ਮਟਰ ਅਤੇ ਬੀਨਜ਼, ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਬਿਸਕੁਟ ਸਨ। ਮੀਟ ਭੱਤਾ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਸੀ, ਡੇਢ ਪੌਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ। ਬਿਸਕੁਟ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਸਤੂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਪੌਂਡ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਸਮੱਗਰੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੱਖਰੀ ਸੀ - 1190 ਵਿੱਚ ਰਿਚਰਡ ਦ ਲਾਇਨਹਾਰਟ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜੌਂ, ਰਾਈ ਅਤੇ ਬੀਨ ਦੇ ਆਟੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ - ਪਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਟਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਨਮਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਬੇਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਿੱਥ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵੇਲ-ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਗ੍ਰੀਨਵਿਚ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿੱਚ 1784 ਤੋਂ ਇੱਕ ਡੇਟਿੰਗ ਹੈ।

For an eighteen-month voyage, the amount of food to be stocked was prodigious. For a Company crew of 150 in 1607 there were thirty-four tons of biscuits, six tons of salt beef, twelve tons of pickled beef and sixteen tons of pickled pork. They carried lemon juice to ward off scurvy. Alcohol was deemed essential too. There were thirty-eight tons of beer,

forty tons of cider, 4,500 gallons of wine and 150 gallons of spirits. Understandably, the Company instructed its officers to keep to the daily quota of food and drink, which could well be desperately needed in the future, and not waste it in ‘riot and feasting’.

ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ, ਸਟਾਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। 1607 ਵਿੱਚ 150 ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਮਲੇ ਲਈ ਚੌਂਤੀ ਟਨ ਬਿਸਕੁਟ, ਛੇ ਟਨ ਨਮਕੀਨ ਬੀਫ, ਬਾਰਾਂ ਟਨ ਅਚਾਰ ਵਾਲਾ ਬੀਫ ਅਤੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਟਨ ਅਚਾਰ ਵਾਲਾ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਸੀ। ਉਹ ਸਕਰਵੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਠੱਤੀ ਟਨ ਬੀਅਰ, ਚਾਲੀ ਟਨ ਸਾਈਡਰ, 4,500 ਗੈਲਨ ਵਾਈਨ ਅਤੇ 150 ਗੈਲਨ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀ। ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਟੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵਤ' ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰਨ।

The London insurance market for shipping in the seventeenth century was surprisingly sophisticated. From 1629 the Company regularly insured its ships and their cargoes against loss. It also became common to insure against the possibility of an expedition not returning with its cargo within a specified time, typically two years. A premium of 5 per cent of the sum insured was normal, but this increased in times of war. In 1653 the Company

decided to no longer insure itself and leave its individual shareholders to make their own insurance arrangements. For about £5, a shareholder would protect his £100 stake.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਲਈ ਲੰਡਨ ਬੀਮਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸੀ। 1629 ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਆਮ ਸੀ, ਪਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। 1653 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਬੀਮਾ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੀਮਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਲਗਭਗ £5 ਲਈ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਆਪਣੀ £100 ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ।

A good idea of life on the Company's ships can be obtained from the journal of Edward Barlow. Born near Manchester in 1642, Barlow grew up in a deprived household. His father was a poorly paid worker on the land and had six children. Barlow did odd jobs as a boy, on the land and in the coal pits. This enabled him to buy clothes to replace the rags that had previously prevented him from attending

church. He left school at thirteen, after a very rudimentary education, for an apprenticeship in the bleaching of textiles. This he found uncongenial. He then decided, ‘I had as good to go seek my fortune abroad as live at home, always in want and working hard for very small gains.’ Through a relative’s friend, he managed to gain a new apprenticeship, this time to the chief master’s mate of a Royal Navy ship, the *Naseby*. He was serving on the *Naseby* when it brought back Charles II at the Restoration. He worked on other warships until 1662 and then moved to the merchant navy. He travelled to Portugal, Spain and Brazil. For several years he swapped employment between royal and merchant ships.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਐਡਵਰਡ ਬਾਰਲੋ ਦੇ ਜਰਨਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1642 ਵਿੱਚ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਨਮਿਆ, ਬਾਰਲੋ ਇੱਕ ਵਾਂਝੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਛੇ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਬਾਰਲੋ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚਰਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਦੀ ਬਲੀਚਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਸ਼ਿਪ ਲਈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ

ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋੜਵੰਦ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਾਭ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ।' ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਇੱਕ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਜਹਾਜ਼, ਨੈਸੇਬੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ। ਉਹ ਨੈਸੇਬੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰਲਸ II ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਇਆ। ਉਸਨੇ 1662 ਤੱਕ ਹੋਰ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਪਾਰੀ ਨੇਵੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ।

In 1672, on his second voyage for the Company, Barlow went to Java and Taiwan. Unbeknown to him, war had been declared between England and the Dutch Republic. Barlow's ship, the *Experiment*, was intercepted by a Dutch fleet and he was taken to the Dutch stronghold of Batavia on Java. He was confined there for a year. To occupy his time, he began to draw and write up a journal of his earlier voyages. Thereafter he kept up this journal of his travels until the end of his career. He was an extremely good draftsman. There are 127 coloured drawings in his manuscript – now at the National Maritime Museum at Greenwich. They are beautiful miniatures with highly accurate depictions of the ships portrayed, together with details of their

armaments, rigging and flags. There are convincing action scenes with added vignettes of topography, fish, birds and animals. In addition there are fifty-five pencilled outlines of ports and coastlines – again highly accurate. The manuscript, full of details of work and personal life, has 225,000 words. The story of his first voyage for the Company – when he travelled to Bombay, Surat, Goa and the Malabar Coast – is a graphic account of a seaman's life in the seventeenth century.

1672 ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਬਾਰਲੋ ਜਾਵਾ ਅਤੇ ਤਾਈਵਾਨ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਡੱਚ ਗਣਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਰਲੋ ਦੇ ਜਹਾਜ਼, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੱਚ ਬੇੜੇ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਵਾ 'ਤੇ ਬਾਟਾਵੀਆ ਦੇ ਡੱਚ ਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਉੱਥੇ ਕੈਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਰਨਲ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਜਰਨਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ 127 ਰੰਗੀਨ ਡਰਾਇੰਗ ਹਨ - ਹੁਣ ਗ੍ਰੀਨਵਿਚ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਲਘੂ ਚਿੱਤਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹੀ ਚਿੱਤਰ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ, ਰਿਗਿੰਗ ਅਤੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਹਨ। ਭੂਗੋਲ, ਮੱਛੀਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਗਏ ਵਿਗਨੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਅਤੇ

ਤੱਟਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪੈਨਸਿਲ ਵਾਲੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਹਨ - ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹੀ। ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇਸ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ 225,000 ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ - ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਬੰਬਈ, ਸੂਰਤ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ - ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਲਾਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ।

Barlow made his first visit to the East as an ordinary seaman aboard the same *Experiment*. It was a 250-ton ship, with a crew of sixty and armed with twenty-two cannons, bound for India. It left England, together with two other Company ships, in March 1670 and arrived at Bombay in September that year. There were some women on board who had come out to join their husbands in the Company's service. To their great distress, several discovered that their husbands were already dead.

ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਯੋਗ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਇੱਕ ਆਮ ਮਲਾਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ 250 ਟਨ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਠ ਜਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਈ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਮਾਰਚ 1670 ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

The *Experiment* took a few days to offload some of its

cargo. Barlow noted that most of the people inside the fort were Indian Muslims or Portuguese – the Portuguese being paid the same as the English. He also described the ‘strangely attired’ Indians (presumably Hindus or Jains) outside the fort. Although they ‘worship all manner of images, and the sun and the moon, yet they live very peaceable under the English, enjoying all their old customs and privileges’.

ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਮਾਲ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲੱਗੇ। ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਨ - ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਅਜੀਬ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਾਲੇ' ਭਾਰਤੀਆਂ (ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਜੈਨ) ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ 'ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ'।

A week later the *Experiment* discharged the rest of its cargo at Swally, near Surat. The shore was lined with the booths and tents of the local merchants. One of these merchants was engaged by each of the crew to purchase what they had brought to India and to sell them what they would carry home. He described them as wearing long white gowns, tied around the middle with a sash, and wearing turbans on their

shaved heads. ‘Very cunning and subtle people in all their dealings … There is none of them that marries out of his own sect, neither will they eat anything which hath had life in it, nor kill the least thing, that is, neither a louse or anything that lives. They will neither eat nor drink with any stranger or other but of their own religion or sect. They are all buyers and sellers, and many of them are very rich, and they are apt to learn any language. Their children of six and seven years of age can speak English.’

ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਬਾਕੀ ਮਾਲ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਢਾ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੂਥਾਂ ਅਤੇ ਤੰਬੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਚਿੱਟੇ ਗਾਊਨ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ, ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪਟਕੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਹੋਏ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ। 'ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਲੋਕ ... ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਹੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰੇਗਾ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਨਾ ਹੀ ਜੂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਜੀਵਤ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਖਾਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀਣਗੇ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਛੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

The *Experiment* then sailed south to Goa. Barlow noted that although it had few commodities of its own, Goa's position and deep harbour made it a convenient place for trade. But, he added, since the Dutch had captured many of the Portuguese bases, there was little business being transacted. A laden ship went back to Portugal only every two or three years.

ਫਿਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਗੋਆ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਗੋਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਪਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਠਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਹਾਜ਼ ਹਰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

After leaving Goa, the *Experiment* continued down the coast to the Company's factory at Karwar, where it dropped off money and letters from England. Three days further south, it went up an estuary to the recently established Company base of Valapattanam. Some lead was offloaded for the Company to use in exchange for spices. Barlow bought some coconuts to take home to England as curiosities. He also wrote that the local people would not sell them cows, but that for a small sum 'you may buy their children'.

One of the ship’s men jumped into the water and disappeared, presumed to have been taken by crocodiles.

ਗੋਆ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਤੱਕ ਤੱਟ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋਰ, ਇਹ ਵਲਪੱਟਨਮ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀ ਬੇਸ ਤੱਕ ਇੱਕ ਮੁਹਾਨੇ ਉੱਤੇ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀਸਾ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਜੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾਰੀਅਲ ਖਰੀਦੇ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਚਣਗੇ, ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ 'ਤੇ 'ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ'। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ।

From Valapattanam the *Experiment* went south to Tanur and Ponnani in Kerala to load the pepper that had been bought by the Company’s factors. At first the Indians were wary of them, thinking they were Dutch – ‘for there are few in all East India of the country people but are fearful of them and cannot abide or love any of them, having been so abused and their goods taken from them in so many places’. The *Experiment* was hit by an unseasonable storm. Barlow, being highly superstitious and distrustful of foreign religions, imagined this was the result of the inhabitants ‘offering up as sacrifice one of their sons

or daughters to their God, the Devil, and that Hellish Fiend, being offended at something, caused him to raise such a horrible tempest'.

ਵਲਪੱਟਨਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਤਾਨੂਰ ਅਤੇ ਪੋਨਾਨੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਮਿਰਚ ਨੂੰ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਸਨ, ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਡੱਚ ਹਨ - 'ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ'। ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਬੇਮੌਸਮੀ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਇਆ। ਬਾਰਲੋ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ 'ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਾ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਬਲੀਦਾਨ ਵਜੋਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਰਕ ਭਰਮ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ'।

Coming back north, the *Experiment* called in at Calicut 'a few scattering houses, being destroyed by wars'. Prostitutes were available cheaply. Barlow was more shocked to see both men and women, some of the women heavily pregnant, wearing only a loincloth. They collected a Company factor who wanted to go to Valapattanam. They also took on board three Dutchmen who were deserters from the Dutch East India Company at Cochin. At

Valapattanam they dropped the factor off and took on board the man he was replacing to carry him up to Karwar.

ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੇ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿੱਚ 'ਕੁਝ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਘਰ, ਜੋ ਜੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ' ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਸਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਬਾਰਲੋ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਭਵਤੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੰਗੋਟ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਵਾਲਪਟਨਮ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਚੀਨ ਵਿਖੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਡੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਵਾਲਪਟਨਮ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਵਾਰ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾ ਸਕੇ।

At Bombay the *Experiment* stopped to let off some Indian traders from Surat who had travelled down the coast with them. They also put the Dutchmen ashore, since they were fearful of being taken to Surat where the Dutch East India Company might capture them.

ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੂਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੇਗੀ।

It took five or six days, against the wind, to go from Bombay to Surat. The whole journey, from Surat almost to the tip of India and back, had taken two months. Some of the pepper was offloaded and replaced with other cargo for England. Barlow made a small investment in stock to sell in England on his own behalf. The *Experiment* went back to Bombay where it picked up some passengers before it finally departed for England. They bought some hens and pigs, unavailable at Surat, for their voyage home. On 15 January 1671, Barlow watched India disappear from sight.

ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਜਾਣ ਲਈ ਹਵਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਿਰਚਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਹੋਰ ਮਾਲ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਯੋਗ ਬੰਬਈ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਮੁਰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਰ ਖਰੀਦੇ। 15 ਜਨਵਰੀ 1671 ਨੂੰ, ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ।

Accompanied by two other Company ships, the *Experiment* reached Mauritius in February. Further south, they ran into very heavy weather, which

almost capsized the ship. The hold was filled with water five feet deep. They had to cut away one mast and some of their sails to upright the ship. The hens and pigs were swept away. The winds eased and they rounded the Cape. They made for St Helena, where the Company had a small fort. They stopped for ten or twelve days to make some repairs and take on provisions. Eight days later they were at Ascension Island, where they stopped to capture turtles to eat. These came ashore at night to lay their eggs, when they could be turned on their backs to stop them escaping. Barlow recorded that they weighed three or four hundred pounds and could be kept alive for three or four weeks on board ship, before being eaten or turned into soup. They also killed some sea birds, ‘so tame that you may kill as many as you please with a stick or stone’.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹੋਰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਰੀ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਭੱਜੇ, ਜਿਸਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਲਡ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਸਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਾਲ ਕੱਟਣੇ ਪਏ। ਮੁਰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਰ ਵਹਿ ਗਏ। ਹਵਾਵਾਂ ਘੱਟ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਪ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਸੇਂਟ ਹੇਲੇਨਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸ ਜਾਂ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ। ਅੱਠ

ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਸੈਂਸ਼ਨ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖਾਣ ਲਈ ਕੱਛੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਰੁਕੇ। ਇਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਡੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸੌ ਪੌਂਡ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਜਾਂ ਸੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ, 'ਇੰਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਟੀ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ'।

From Ascension they were delayed by poor winds. They spoke to a French ship and learnt that everyone in Europe was at peace with each other except with the Turks, and with an English ship going to Barbados from whom they learnt that an attempt had been made to steal the king’s crown from the Tower of London. Eventually they sighted Cornwall. A few days later, after a six-month voyage, they went up the Thames to Blackwall.

ਅਸੈਂਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਵਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੋ ਬਾਰਬਾਡੋਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲੰਡਨ ਦੇ ਟਾਵਰ ਤੋਂ ਰਾਜੇ ਦਾ ਤਾਜ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਰਨਵਾਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਥੇਮਜ਼ ਉੱਤੇ ਬਲੈਕਵਾਲ ਗਏ।

The *Experiment* and her two accompanying ships had

each been carrying two or three spotted deer. These were a present from the Company's president at Surat to Charles II. Some had died during the stormy voyage. When the flotilla reached Blackwall, the surviving animals were taken away by the Keeper of St James's Park.

ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਧੱਬੇਦਾਰ ਹਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਲਸ II ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸਨ। ਕੁਝ ਤੂਫਾਨੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫਲੋਟੀਲਾ ਬਲੈਕਵਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਂਟ ਜੇਮਜ਼ ਪਾਰਕ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ।

Between 1670 and 1703 Edward Barlow made nine voyages to India and the East. He rose to be chief mate. He often recorded his disappointment at not being made captain. He was probably not an easy man to get along with. In 1683 he had a fight with the captain of his ship when at Sumatra. He was put ashore and had to work his passage back to England. In 1692, whilst in India, he had severely caned a seaman for insubordination. The man had subsequently died. On the ship's return to England, his widow engaged a lawyer. Some of the dead man's shipmates supported her and, to avoid going before the courts, Barlow had to give her the huge sum of £50.

1670 ਅਤੇ 1703 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਐਡਵਰਡ ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੀਆਂ ਨੌਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਪਤਾਨ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। 1683 ਵਿੱਚ ਸੁਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। 1692 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮਲਾਹ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਬਾਰਲੋ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ £50 ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇਣੀ ਪਈ।

Barlow showed his better side when writing of his family. He was married in 1678 to the maidservant of a friend in London. Both were poor but ‘had I married another woman with a thousand pounds, I could never have met with one more deserving my love and respect’. Two days after the marriage, however, he sailed for Jamaica. While he was away, his wife was caught in a house fire and miscarried. In 1695 their youngest child died of consumption. ‘She was about three-and-a-half old, and a fine hopeful child, our griefs being multiplied, one grief followed another. But blessed be the name of the Lord, who

then out of six had left us two children for it has been a sickly time in and about London, and smallpox very rife, of which distemper my child had her first illness.’

ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਬਿਹਤਰ ਪੱਖ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ 1678 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗਰੀਬ ਸਨ ਪਰ 'ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਜਮੈਕਾ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਗਿਆ। 1695 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਸੇਵਨ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਿਆ। 'ਉਹ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ, ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਦੁੱਖ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਇਆ। ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੇ ਉਦੋਂ ਛੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੇਚਕ ਬਹੁਤ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।'

In 1705, Barlow was finally made the captain of an East Indiaman. Under his command, the *Liampo* left Portsmouth for the Red Sea. Before Barlow left, ‘it being a long voyage and many accidents and changes may happen and knowing all men are mortal and death certain’, he made his will, leaving everything to his wife and children. Off the Mozambique coast

his ship was lost. Fortunately, his journal was not on board.

1705 ਵਿੱਚ, ਬਾਰਲੋ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ, ਲਿਆਮਪੋ ਪੋਰਟਸਮਾਊਥ ਤੋਂ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬਾਰਲੋ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ', ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਈ, ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੋਜ਼ਾਮਬੀਕ ਤੱਟ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਦਾ ਡਾਇਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

Over the years, many animals and birds travelled from India to England on the Company’s ships. Most were presents to the monarch. In 1619 Sir Thomas Roe brought home two antelopes for James II. In 1631 John Weddell presented Charles I with a leopard and the queen with a cage of birds. At the Restoration, Charles II laid out St James’s Park as a sanctuary for deer and constructed aviaries on Birdcage Walk. The public were given access to it for the first time. In 1661 some antelopes, pelicans and parrots were despatched from Madras for the park. In 1671 a caracal, a species of lynx, was sent to London. In 1676 two sarus cranes were well received at court

– their extraordinarily loud voice when alarmed had made them useful as sentinels. Some animals were brought privately to England. In 1684 a rhinoceros was sold by some East Indies merchants for over £2,000. In 1513 a rhinoceros had been sent from India to the king of Portugal. It was this animal, somewhat different to the African rhinoceros, which featured in the famous engraving by Dürer. In 1694 one of the ships accompanying Edward Barlow on his voyage back from Madras carried a tiger.

ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਏ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ੇ ਸਨ। 1619 ਵਿੱਚ ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋ ਜੇਮਜ਼ II ਲਈ ਦੋ ਹਿਰਨ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। 1631 ਵਿੱਚ ਜੌਨ ਵੈਡੇਲ ਨੇ ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਪਿੰਜਰਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਬਹਾਲੀ ਸਮੇਂ, ਚਾਰਲਸ ਦੂਜੇ ਨੇ ਸੇਂਟ ਜੇਮਜ਼ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਹਿਰਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਰਡਕੇਜ ਵਾਕ 'ਤੇ ਪਿੰਜਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1661 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿਰਨ, ਪੈਲੀਕਨ ਅਤੇ ਤੋਤੇ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਪਾਰਕ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। 1671 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਰਾਕਲ, ਲਿੰਕਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ, ਲੰਡਨ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। 1676 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਰਸ ਕ੍ਰੇਨ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸੀ ਵਜੋਂ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1684 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਂਡੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ £2,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1513 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਗੈਂਡਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ

ਜਾਨਵਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਗੈਂਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਡਿਊਰਰ ਦੁਆਰਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉੱਕਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1694 ਵਿੱਚ, ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਐਡਵਰਡ ਬਾਰਲੋ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਸੀ।

As well as East Indiamen, the Company also used locally built ships in India. At Surat they either bought, or had specially built, vessels ‘of 100 or 200 tons with roomy holds’ carrying eight or ten small cannons for use against the ‘Malabar pirates’. There were good shipyards in Surat, Broach and several smaller places. From 1635, after the conclusion of peace with Portugal, the Company also bought ships from the Portuguese or had them made in their fine shipyards. By 1640 the Company had a fleet of ships to carry cargos from other Indian ports to Surat for onward transmission to England. When the Company acquired Bombay they ordered that an armed vessel be kept in the harbour to protect shipping. A shipbuilder was sent out from London to supervise the Company’s shipyards. Its first ships in India had used local crews. Soon afterwards, however, the Company had asked London for seasoned sailors who, it argued, would be more effective in fighting

pirates.

ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਾਲਾਬਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅੱਠ ਜਾਂ ਦਸ ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ '100 ਜਾਂ 200 ਟਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਲਡ' ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ। ਸੂਰਤ, ਬ੍ਰੋਚ ਅਤੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਿਪਯਾਰਡ ਸਨ। 1635 ਤੋਂ, ਪੁਰਤਗਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਧੀਆ ਸ਼ਿਪਯਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ। 1640 ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਤੱਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਾਰਗੋ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬੰਬਈ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਹਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ਿਪਯਾਰਡਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਲਾਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ, ਇਸਦਾ ਤਰਕ ਸੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣਗੇ।

The seas around India were plagued by piracy. Pirates had operated off the western coast from time immemorial. Pliny, writing in the first century AD, observed that there was an annual voyage to India ‘with cohorts of archers on board the ships; on account of the pirates who infest those seas’. Marco Polo wrote about them in the thirteenth century. Ibn

Batuta described a meeting with a pirate chief on the Malabar Coast in 1342. The opening up of the western seas to Europeans gave piracy a major boost. There were pirates from Arabia and from India itself, but the most dangerous pirates were European. Charles I had licensed various ships to capture vessels and the goods of any nation not friendly to England. Captain Quail had captured a vessel from Malabar. Captain Cobbe had taken two ships in the Red Sea, which had resulted in the Mughals imprisoning the Company's servants. Sir William Courten's enterprises, often bordering on piracy, had caused similar difficulties for the Company.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਸਨ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਲੀਨੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ 'ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ'। ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ ਨੇ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ ਨੇ 1342 ਵਿੱਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ। ਪੱਛਮੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਅਰਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਸਨ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਨ। ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੈਪਟਨ ਕੁਏਲ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਕੋਬੇ ਨੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਲਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕੋਰਟਨ ਦੇ ਉੱਦਮ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

The execution of Charles I brought this phase of English piracy to an end. After the restoration of the monarchy, the English were preoccupied with the riches they could seize from the Spanish in the New World. In the 1680s the European pirates returned to plunder the Indian trade. In 1687 an English pirate raided a Portuguese outpost in the Persian Gulf, and an English marauder took ships in the Red Sea. The *Charming Mary*, an Irish pirate ship, was seen off Tellicherry. By 1689 the Company reported that it was being ‘pestered with pirates’. Two Armenian-owned ships carrying large sums of gold were then captured – one south of Goa and the other just off Bombay. In 1691 a ship with Rs 900,000 on board was taken at Surat. The Mughal authorities stopped all English trade until it was shown that the Danes were to blame.

ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੈਨਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹਣ ਵਾਲੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। 1680

ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ। 1687 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਨੇ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਚਾਰਮਿੰਗ ਮੈਰੀ, ਇੱਕ ਆਇਰਿਸ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਜਹਾਜ਼, ਟੈਲੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। 1689 ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ 'ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ' ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਦੋ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਫੜ ਲਏ ਗਏ - ਇੱਕ ਗੋਆ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬੰਬਈ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ। 1691 ਵਿੱਚ 900,000 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡੈਨਿਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ।

The most successful of all the European pirates, however, were English. Henry Every, also known as John Avery, turned to piracy in 1694. Born near Plymouth, he had served as an officer in the Royal Navy before becoming master of a merchant ship. He then became first mate of a ship on hire to the Spanish government, which was supposed to intercept French smugglers off Peru. The crews' wages went into arrears and Every led a revolt. The captain was seized, together with those who would not join the rebels, and put ashore. Henry Every and his men then set sail for Africa on *Charles the Second*, which they renamed the *Fancy*. It had forty-six guns

and 150 men. Off the coast of Africa, they plundered and burnt five ships – two Danish and three English.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਨ। ਹੈਨਰੀ ਐਵਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਜੌਨ ਐਵਰੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 1694 ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ। ਪਲਾਈਮਾਊਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੇਰੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰੀ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਪਤਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਫਿਰ ਹੈਨਰੀ ਐਵਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਚਾਰਲਸ ਦ ਸੈਕਿੰਡ 'ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਂਸੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਲੀ ਛੇ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ 150 ਆਦਮੀ ਸਨ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਤੱਟ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ - ਦੋ ਡੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।

Henry Every established a base in Madagascar, famously a haven for pirates, and conveniently situated between Africa and India. Off the Horn of Africa he captured the *Futteh Mahmood*, which belonged to a prominent merchant of Surat. Later he sailed down towards Bombay and took Emperor Aurangzeb’s own ship, the *Gunj Suwaie*. It was an amazing feat, for the *Gunj Suwaie* had eighty guns and 400 men with muskets. She was returning from

the Red Sea with some female pilgrims, together with gold and silver worth Rs 5,200,000. For a whole week Henry Every and his crew ransacked the ship as they searched for treasure. The women were assaulted. Several of them committed suicide by jumping into the sea or by knifing themselves. The plundered ship was then left to drift.

ਹੈਨਰੀ ਈਰੀ ਨੇ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਡਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਨਾਹਗਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਹੌਰਨ ਆਫ਼ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸਨੇ ਫੁਤੇਹ ਮਹਿਮੂਦ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੰਬਈ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼, ਗੁੰਜ ਸੁਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੰਜ ਸੁਵਾਈ ਕੋਲ ਅੱਸੀ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ 400 ਆਦਮੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਹ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 5,200,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਹੈਨਰੀ ਈਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ। ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਫਿਰ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Emperor Aurangzeb, enraged by this insult, directed his anger towards the Company. The Siddi army marched on Bombay. The president of the Company at Surat and sixty-two of his men were arrested, put

in irons, and kept as prisoners for nearly a year.

ਇਸ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲ ਕੱਢਿਆ। ਸਿੱਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਬੰਬਈ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ 62 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

In a mere six months Henry Every made his fortune in Indian seas and decided to retire. He sailed for the Bahamas, where he paid off his crew. He was believed to have returned to England. There are, however, no authentic records of what became of him, only fantastic rumours. Six of his crew were tried at the Old Bailey and given long jail sentences. Henry Every completely disappeared. He was immortalized in ballads, and in a play – *The Successful Pyrate*.

ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈਨਰੀ ਏਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਬਹਾਮਾਸ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ, ਸਿਰਫ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਫਵਾਹਾਂ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਓਲਡ ਬੇਲੀ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਹੈਨਰੀ ਏਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਗਾਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਟਕ - ਦ ਸਕਸੈੱਸਫੁੱਲ ਪਾਈਰੇਟ ਵਿੱਚ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ।

Tales of Every's wealth drew many more Europeans into Indian piracy. Some baulked at attacking fellow Europeans, but saw little wrong in robbing Asians. Others were not so scrupulous – the Company estimated that its losses from piracy at Surat alone were a million pounds. Such was the temptation that even the Company's own crews were liable to turn pirates. A Company ship, the *Mocha*, which was going from Bombay to China was captured by mutineers. They killed the captain, renamed the ship the *Defence*, and for three years brought more terror to the Indian Ocean.

ਹਰੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਕੁਝ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਸਨ, ਪਰ ਏਸ਼ੀਆਈਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਲਤੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰੇ ਇੰਨੇ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਪੌਂਡ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਾਲਚ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲੇ ਵੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼, ਮੋਚਾ, ਜੋ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਚੀਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਪਤਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਈ।

Captain Kidd was perhaps the most notorious of all the English pirates, as much for the political

implications of his actions as for the scale of his operations. The Company had asked the head of the Admiralty, Lord Orford, to send a naval force to India to put down the pirates. This he refused to do but, together with the Lord Chancellor, Lord Sommers, and the governor of New York, Lord Bellomont, he formed a syndicate to send a privateer against the French and the pirates of the Americas. The *Adventure Galley* – a thirty-gunned sailing ship that also had about thirty oars – was fitted out and put under the command of Captain Kidd. He sailed for New York where he took on more men. Then, totally ignoring the rampant piracy in the Americas, he set sail for Africa and the Indian Ocean.

ਕੈਪਟਨ ਕਿਡ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਨਾਮ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਐਡਮਿਰਲਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਲਾਰਡ ਔਰਫੋਰਡ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਲ ਸੈਨਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ, ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ, ਲਾਰਡ ਸੋਮਰਸ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਲਾਰਡ ਬੇਲੋਮੋਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਬਣਾਇਆ। ਐਡਵੈਂਚਰ ਗੈਲੀ - ਇੱਕ ਤੀਹ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਚੱਪੂ ਵੀ ਸਨ - ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਕਿਡ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ

ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

At Mocha, the *Adventure Galley* opened fire on an Indian merchant ship, but fled when an East India Company frigate, which had been sent to protect the Indian fleet, appeared. On 29 August 1697, just north of Bombay, Kidd captured a small merchant ship from Surat. He took the English master, Thomas Parker, prisoner and forced him to pilot the *Adventure Galley*. They sailed into Karwar for supplies, flying the English flag, but the people there had already been warned. John Harvey, chief of the Company's factory there, demanded the release of Parker, but Kidd denied all knowledge of him. Before he departed, some of Kidd's crew deserted and informed on him. He then sailed for Calicut, but received no assistance there. He did manage, however, to capture a small Dutch vessel.

ਮੋਚਾ ਵਿਖੇ, ਐਡਵੈਂਚਰ ਗੈਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਫ੍ਰੀਗੇਟ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਬੇੜੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭੱਜ ਗਿਆ। 29 ਅਗਸਤ 1697 ਨੂੰ, ਬੰਬਈ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਡ ਨੇ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਸਟਰ, ਥਾਮਸ ਪਾਰਕਰ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਐਡਵੈਂਚਰ ਗੈਲੀ ਦਾ

ਪਾਇਲਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕਾਰਵਾਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਨੇ ਪਾਰਕਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਿਡ ਨੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਡ ਦੇ ਕੁਝ ਚਾਲਕ ਦਲ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਾਲੀਕਟ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਡੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

Early in 1698, Kidd captured the *Quedah Merchant*, travelling from Surat to Bengal. It had an English captain, but was owned by local Armenian merchants. The loss of its valuable cargo resulted in a demand for compensation by the Mughal authorities, both for the *Quedah Merchant* and for the other piracies. Eventually, the demands were dropped, but the European companies had to agree to make good any future losses. The Europeans at Surat then took joint action to suppress piracy – the Dutch would guard the Red Sea and the pilgrims en route to Mecca; the French would guard the Persian Gulf; the English would guard the southern seas.

1698 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਕਿਡ ਨੇ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਬੰਗਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਦਾਹ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਪਤਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਕੀਮਤੀ ਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਦਾਹ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ

ਹੋਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਸੂਰਤ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ - ਡੱਚ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਮੱਕਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ; ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫ਼ਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ; ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੱਖਣੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ।

In England the actions of Captain Kidd caused a furore. His financiers were leading Whig politicians and, although Kidd had misled them, the opposition were in full cry. In India, meanwhile, Kidd was joined by others. He eventually had five ships wreaking havoc along the south-western coast.

ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਕਿਡ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਹੰਗਾਮਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਵਿੱਤਦਾਤਾ ਵਿਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਡ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੰਜ ਜਹਾਜ਼ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰਹੇ ਸਨ।

Having made his fortune, Kidd abandoned the *Adventure Galley*, which had become unseaworthy, and made for New York in the *Quedah Merchant*. He thought that he could, with some judicious presents, smooth matters over with the governor, Lord Bellomont – one of his original backers. There was,

however, too much at stake politically for Bellomont to be accommodating. Kidd was arrested and sent to London. He was tried at the Old Bailey and found guilty of murder and piracy. In 1701, Captain Kidd and six of his crew were hanged at Execution Dock. His assets were seized by the government and used to purchase the land for Greenwich Hospital.

ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਡ ਨੇ ਐਡਵੈਂਚਰ ਗੈਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਊਡਾਹ ਮਰਚੈਂਟ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ, ਗਵਰਨਰ, ਲਾਰਡ ਬੇਲੋਮੋਂਟ - ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ - ਨਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੇਲੋਮੋਂਟ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾਅ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਕਿਡ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ 'ਤੇ ਓਲਡ ਬੇਲੀ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। 1701 ਵਿੱਚ, ਕੈਪਟਨ ਕਿਡ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਛੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਡੌਕ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ।

Kidd’s activities prompted Parliament to pass new laws against piracy. Previously, pirates had to be brought to England for trial; now they could be tried anywhere by a court of seven lay persons. One of these had to be someone senior, such as the chief of a

Company factory. These courts could impose the death penalty on both pirates and on those who assisted them. Four Royal Navy warships were sent to the Indian Ocean. Free pardons were offered to pirates who surrendered. These measures gradually brought the activities of European pirates on Indian seas under some control.

ਕਿਡ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੱਤ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮੁਖੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਚਾਰ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ।

The Company’s difficulties were magnified by the appointment in 1682 of John Child as president of Surat and governor of Bombay. Child, under pressure from London, embarked on a programme of cost cutting. He drastically cut expenditure on the

garrison at Bombay. He not only economized on stores and munitions, but he also cut military and naval pay. This prompted a revolt, which was joined and then led by the commandant of the Company's garrison and navy, Richard Keigwin, whose own salary had been drastically reduced. The rebels declared the island under the protection of Charles II, and elected Keigwin as governor. John Child came from Surat to Bombay to negotiate, but the rebels refused to yield. Meanwhile, independent English merchants took advantage of the Company's loss of authority to trade on their own account.

1682 ਵਿੱਚ ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈਆਂ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਲਾਗਤ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਗੈਰੀਸਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੋਰਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਤ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੇ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਗਾਵਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗੈਰੀਸਨ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ, ਰਿਚਰਡ ਕੀਗਵਿਨ, ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰਲਸ II ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਟਾਪੂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੀਗਵਿਨ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਚੁਣਿਆ। ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ, ਪਰ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ।

The rebellion was finally settled when Keigwin surrendered to the king's representative in return for a free pardon for himself and for the rebels. The highly popular Keigwin was given a public farewell dinner, accompanied by gun salutes to the king, the queen and to each member of the royal family.

ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਅੰਤ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕੀਗਵਿਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੀਗਵਿਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਵਿਦਾਇਗੀ ਰਾਤ ਦਾ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਾ, ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Bombay was returned to the Company. Surat – twice devastated by Shivaji and no longer considered safe – was in decline. Moreover, the Company at Surat were at the mercy of their landlords, the Mughals, whereas Bombay was sovereign English territory. It was decided, therefore, to move the Company's headquarters from Surat to Bombay. Child relocated to Bombay where he continued to cut expenditure and clamp down on his employees' private trade. Meanwhile, he lived in luxury and was loathed.

ਬੰਬਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸੂਰਤ - ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਵਾਰ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ - ਪਤਨ

ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੰਬਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੱਚਾ ਬੰਬਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

Puffed up by being made captain general, admiral, commander-in-chief of all the Company’s forces, director general of mercantile affairs and being made a baronet, Sir John Child then completely overreached himself. Angered by some private traders doing business, he presented a long list of grievances to the Mughal governor at Surat. Receiving no reply, Child threatened retaliation. The enraged governor seized the Company’s goods in Surat, imprisoned the Company’s factors and offered a reward for Sir John Child, dead or alive. Child then raised the stakes by seizing dozens of Mughal merchant ships. These were taken to Bombay where their cargoes were confiscated. Child wrote to London, where he had the backing of the governor: ‘Wee think of nothing less now than goeing briskly to worke and letting the Mogull and all his hungry courtiers know and feel the force of your armes.’

ਕੈਪਟਨ ਜਨਰਲ, ਐਡਮਿਰਲ, ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼, ਵਪਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਬੈਰੋਨੇਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਰ ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁਗਲ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਰ ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਲਈ ਮੁਰਦਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਇਨਾਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁਗਲ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ: 'ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਭੁੱਖੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ।'

Not only did Child launch an attack on the Mughals, but he also captured a fleet of ships carrying supplies to the Siddis of Janjira.

ਬੱਚੇ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਗਲਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੇ ਜੰਜੀਰਾ ਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

The Siddis of Janjira were Africans. They were usually described as being from Abyssinia or Ethiopia, but given their prowess as sailors, it seems more likely that they were from the coastal areas of

the Horn of Africa, from what is now Somalia and Eritrea. Many from that part of Africa came to India, either as slaves or as mercenaries. Several rose to high ranks in the armies of the Muslim rulers. The name Siddis may be a corruption of the Muslim title of respect, Sayyid.

ਜੰਜੀਰਾ ਦੇ ਸਿੱਦੀ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਬੀਸੀਨੀਆ ਜਾਂ ਇਥੋਪੀਆ ਤੋਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਲਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੰਗ ਆਫ਼ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਸੋਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਏਰੀਟਰੀਆ ਹੈ। ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ। ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਿੱਦੀ ਨਾਮ ਮੁਸਲਿਮ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਸੱਯਦ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

There are several stories as to how the Siddis came to Janjira. Most accounts place the event as occuring towards the close of the fifteenth century. Most accounts also agree that there was already a fort built by the native Kolis on the island and that the Siddis were in the service of the Sultan of Ahmadnagar. Some stories describe a long siege, but the most romantic story describes trickery. In this, one Perim Khan and other Siddis came to Janjira dressed as merchants. They received permission from the Koli captain of the island to unload a shipment of large

boxes said to contain silk and wine. They then plied their hosts with the wine until they were incapable, opened the other boxes, which contained soldiers, and took the fort.

ਸਿੱਦੀ ਜੰਜੀਰਾ ਕਿਵੇਂ ਆਏ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਮੂਲ ਕੋਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਦੀ ਅਹਿਮਦਨਗਰ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਹਾਣੀ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੇਰੀਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਦੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੰਜੀਰਾ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਪੂ ਦੇ ਕੋਲੀ ਕਪਤਾਨ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖੇਪ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ, ਦੂਜੇ ਡੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

Whatever the truth, the Siddis had turned Janjira into a formidable fortress. They had also built up a powerful navy. When Ahmadnagar fell to the Mughals they put their services at the disposal of the new power, the Adil Shahs of Bijapur. They received little help from Bijapur when Shivaji attacked Janjira; so they then transferred their allegiance to the Mughal emperor, Aurangzeb. He gave them Rs

400,000 a year to maintain their fleet and gave their leader the high title of Yakoot Khan. He and his successors became the admirals of a Mughal navy. They had also built up a large army.

ਸੱਚਾਈ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਨੇ ਜੰਜੀਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਹਿਮਦਨਗਰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਬੀਜਾਪੁਰ ਦੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਜੰਜੀਰਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਜਾਪੁਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਦਦ ਮਿਲੀ; ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 400,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਯਾਕੂਤ ਖਾਨ ਦਾ ਉੱਚਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਮੁਗਲ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਐਡਮਿਰਲ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

Urged to show restraint by one of his own captains, Sir John Child declared that if the Siddi came to Bombay he ‘would blow him off again with the wind of his bum’.

ਆਪਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਕਪਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਜਮ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਸਰ ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਦੀ ਬੰਬਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ 'ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੰਮ ਦੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਉਡਾ ਦੇਵੇਗਾ'।

In February 1689 the Siddis arrived. They landed just north of Bombay’s town and castle with an army of

20,000 men. The English had only a tenth of that number and they were commanded by a Captain Pean, whom a Scottish observer described as ‘a fellow as well made for running as any I ever saw’. The Siddis soon occupied the island and began to lay siege to the English in their castle. A number of the Company’s soldiers, probably with grievances against Child, defected to the enemy. They advised the Siddis as to how the walls of the fort could be undermined. Although the Company’s ships did manage to bring in some provisions, supplies began to run low. Meanwhile, the Siddis increased their army to 40,000.

ਫਰਵਰੀ 1689 ਵਿੱਚ ਸਿੱਦੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹ 20,000 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਬੰਬਈ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਉਤਰੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਇੱਕ ਕੈਪਟਨ ਪੀਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਾਟਿਸ਼ ਨਿਰੀਖਕ ਨੇ 'ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਥੀ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਦੌੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ'। ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਈਲਡ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਢਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ 40,000 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

The English bowed to the inevitable. Emissaries were sent to the emperor to ask for mercy. In February 1690 Aurangzeb relented:

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅਟੱਲ ਸਥਿਤੀ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਹਿਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਾਟ ਕੋਲ ਦੂਤ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਫਰਵਰੀ 1690 ਵਿੱਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਈ:

All the English having made a most humble submissive petition, that the crimes they have done may be pardoned, that they would present the Emperor with a fine of 150,000 rupees and out of his princely condescension agrees that the merchants' goods be returned, the town flourish, and they follow their trade as in former times, and Mr Child, who did the disgrace, be turned out and expelled.

ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਵਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿ ਉਹ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ 150,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਧੇ-ਫੁੱਲੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਚਾਈਲਡ, ਜਿਸਨੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

Rather conveniently, before this message reached Bombay, Sir John Child died.

ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰ

ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

The restoration of the Company's privileges by the Mughals did not immediately result in the restoration of its fortunes. Bombay went into decline. The English population had dramatically decreased during the conflict – from 700 or 800 to only sixty – and it failed to recover for many years. There were two main reasons for this – the competition from English trading outside the Company's control and disease.

ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੁਰੰਤ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੰਬਈ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਟ ਗਈ ਸੀ - 700 ਜਾਂ 800 ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਠ ਰਹਿ ਗਈ - ਅਤੇ ਇਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ - ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ।

Bombay had a terrible reputation for disease and mortality. In all the Company's outposts, gluttony, excessive drinking and venereal disease took their toll, but Bombay seemed especially unhealthy. John Fryer, a doctor in the service of the East India Company, visited Bombay in 1673. He was impressed with the pomp that surrounded the Company's

president:

ਬੰਬਈ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਰ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਾਖ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੇਟੂਪੁਣਾ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਰੋਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਬੰਬਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ, ਜੌਨ ਫਰਾਇਰ, 1673 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ:

At meals he has his trumpets usher in his courses, and soft musick at the table: if he move out of his chamber the silver staves wait on him; if down stairs, the guard receive him; if he go abroad, the Bandarines and Moors under two standards march before him.

ਖਾਣੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਰਮ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਡੰਡੇ ਉਸਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜੇ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗਾਰਡ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਡਰੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਮੂਰ ਦੋ ਝੰਡਿਆਂ ਹੇਠ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Fryer, however, had no wish to stay:

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਰਾਇਰ ਦੀ ਰੁਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ:

But for all this gallantry, I reckon they walk but in charnel-houses, the climate being extremely unhealthy whence follows fluxes, dropsy, scurvy, barbiers (which is an enervating the whole body

being neither able to use hands or feet) gout, stone, malignant and putrid fevers, which are endemial diseases: among the worst of these, fool rack [arrack]and foul women may be reckoned.

ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਨਲ-ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੁਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਫਲਕਸ, ਜਲੋਧਰੀ, ਸਕਰਵੀ, ਬਾਰਬੀਅਰ (ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) ਗਾਊਟ, ਪੱਥਰੀ, ਘਾਤਕ ਅਤੇ ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ ਬੁਖਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹਨ: ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੂਰਖ ਰੈਕ [ਅਰੈਕ] ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Similarly the Reverend John Ovington, who visited Bombay in 1690, declined an offer to become the minister, citing:

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1690 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਆਏ ਰੈਵਰੈਂਡ ਜੌਨ ਓਵਿੰਗਟਨ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ:

My predecessors, one of whom was interred a fortnight before this time, and three or four more had been buried the preceding years: which common fatality has created a proverb among the English there that *two mussouns are the age of man*.

ਮੇਰੇ ਪੂਰਵਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ

ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਕਿਸ ਆਮ ਘਾਤਕ ਨੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮੁਸੌਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਹਨ।

Ovington was wise to be nervous. Twenty-four Europeans had arrived on his ship in May; by the time he left in the September, twenty had died.

ਓਵਿੰਗਟਨ ਨੇ ਘਬਰਾਉਣਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸਮਝੀ। ਮਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੌਵੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਏ ਸਨ; ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

Despite the spectre of death, many of the English failed to make wills. When they died intestate the Company sold their effects. The lists of contents make a fascinating read. Some of the effects of one Ambrose Thompson, presumably a doctor, give a glimpse into Bombay life and death in 1701:

ਮੌਤ ਦੇ ਭੂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਐਂਬਰੋਜ਼ ਥੌਮਸਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਸੀ, ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ 1701 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:

A box of medicines and instruments

ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਡੱਬਾ

A pair of pistols

ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜਾ

9 waistcoats

9 ਕਮਰਕੋਟ

A pallenqueen

ਇੱਕ ਪੈਲੇਨਕੁਈਨ

3 wiggs

3 ਵਿੱਗ

28 neck cloths

28 ਗਰਦਨ ਦੇ ਕੱਪੜੇ

18 shirts

18 ਕਮੀਜ਼ਾਂ

A parcel of stockings

ਸਟੋਕਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ

1 microscope

1 ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ

A bible

ਇੱਕ ਬਾਈਬਲ

A slave boy

ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਮੁੰਡਾ

A carboy of Portuguese wine

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਾਈਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਬੌਏ

48 gallons of Clarrett

48 ਗੈਲਨ ਕਲਾਰੇਟ

The slave boy sold for about the same amount as the parcel of stockings and somewhat less than the waistcoats.

ਗੁਲਾਮ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਟਾਕਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਮਰਕੋਟਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Six

ਛੇ

THE PORTUGUESE

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

TERROR, LUXURY AND DECAY

ਦਹਿਸ਼ਤ, ਲਗਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਸੜਨ

At the beginning of the sixteenth century, Gujarat was probably the most important trading centre in India. Broach, at the mouth of the great River Narmada, was its principal port and market. From there, goods were despatched to the Indian interior, southern and western India, Arabia, Central Asia, Europe and to the Far East. At the beginning of the century, much of the pepper and other spices of the Malabar Coast, and from the Far East, had been taken north to Gujarat for sale. When the Portuguese took control of the spice trade in Malabar and the East, and shipped directly to Europe, Gujarat’s trade

suffered. Nevertheless, with its access to the routes into northern India and Arabia, Gujarat was still a major business centre.

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਮਹਾਨ ਨਦੀ ਨਰਮਦਾ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬ੍ਰੋਚ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ, ਮਾਲ ਭਾਰਤੀ ਅੰਦਰੂਨੀ, ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ, ਅਰਬ, ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ, ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਸਾਲੇ, ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਤੋਂ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਯੂਰਪ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਰੂਟਾਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਸੀ।

The Gujaratis were considerable shipowners. Moreover, the Gujarati merchants regularly travelled on business to Arabia and the Far East. In other parts of India where trade was mostly in the hands of Hindu merchants, these were inhibited by the Hindu prohibition on ‘crossing the black sea’. Hindus who did travel were liable to be ruined by being expelled from their caste. In Gujarat, not only were there many Muslims who were, of course, free to travel, but also many well-off Hindus who had converted to Jainism. To become a Jain was perfectly acceptable

to most Hindus since they regarded the Jains as a Hindu sect. Moreover, they were much admired for their belief in the sanctity of all life. Naturally, adhering to such a belief meant the Jains were unable to indulge in warfare, a common occupation of upper-caste Hindus. The Jains were free to focus their energies on moneylending, banking and trade. Moreover, their religion had no restrictions on travel, so they were able to conduct business abroad. Both the Jains and the Muslims established themselves as major overseas traders.

ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਪਾਰੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਬ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵਪਾਰ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਪਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਲਾ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਨ' 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਜੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੈਨ ਬਣਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੈਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੰਪਰਦਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਸਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਜੈਨ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ-ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਕਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੈਨ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ

ਉਧਾਰ ਦੇਣ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਜੈਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

The Portuguese, having secured domination over Malabar, wanted to gain control over Gujarat too. Their first opportunity came in 1533, when the Mughals attacked Gujarat. In 1534 the ruler of Gujarat entered into a pact with the Portuguese to resist the Mughals. In return for their help, he gave them the district of Bassein and its dependencies, including the islands that would eventually become Bombay. The Portuguese greatly strengthened the existing fort at Bassein and built many more. Two years later, they managed to obtain the island fort of Diu. The Gujaratis tried to reclaim Diu in 1538 and again in 1546. The later siege was an epic battle. The governor of India (later viceroy), João de Castro, commanded the Portuguese relief. From Bassein, he sent one of his commanders on a preliminary foray to intercept any ships taking supplies to the enemy. This he did with great savagery. The mutilated bodies of the men he killed were cast into the mouths of the rivers so that they would drift up to the towns as a

warning of Portuguese vengeance. When the commander returned to Bassein, the yardarms of his ships were decorated with the hanging bodies of sixty Muslims.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ 1533 ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। 1534 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸੇਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਿਰਭਰਤਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਟਾਪੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਬਣ ਗਏ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਬਸੇਨ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਣਾਏ। ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਦੀਉ ਦੇ ਟਾਪੂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੇ 1538 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 1546 ਵਿੱਚ ਦੀਉ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸਰਾਏ), ਜੋਓਓ ਡੀ ਕਾਸਤਰੋ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਦਿੱਤੀ। ਬਸੇਨ ਤੋਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਵਹਿ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਕਮਾਂਡਰ ਬੇਸਿਨ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਸੱਠ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਸਨ।

It needed all the naval and military resources of the Portuguese to raise this siege of Diu, which could well have terminated their attempts at domination, but they prevailed and massively extended the fortifications. The reprisals after the second siege of Diu were savage. The governor told the king of Portugal that he had sent a commander with twenty ships to:

ਦੀਉ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਉ ਦੀ ਦੂਜੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੀਹ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ:

Burn and destroy the whole coast, in which he very well showed his diligence and gallantry, because he caused more destruction of the coast than was ever done before, or ever dreamt of, destroying every place from Daman up to Broach, so that there was no memory left of them, and he butchered everyone he captured without showing mercy to a living thing. He burnt twenty large ships and one hundred and fifty small ones and the town squares were covered in bodies, which caused great astonishment and fear in all Gujarat.

ਪੂਰੇ ਤੱਟ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿਓ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਤੱਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਦਮਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਰੋਚ ਤੱਕ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਯਾਦ ਨਾ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਵੀਹ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਡੇਢ ਸੌ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੌਕ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਡਰ ਫੈਲ ਗਿਆ।

At Gogha, the Portuguese heaped up the bodies of those they had killed in the temples. They then cut the throats of cows and defiled the temples by sprinkling them with the blood.

ਗੋਘਾ ਵਿਖੇ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵੱਢ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਛਿੜਕ ਕੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

In 1559, again as a result of a temporary alliance with a ruler of Gujarat, the Portuguese acquired the port of Daman. This they also heavily fortified. From these strongholds, the Portuguese set about the subjugation of Gujarat. The Portuguese were well aware that they could never actually conquer Gujarat. The population of Portugal was only about one million, which severely limited the number of troops that could be despatched. Moreover, Brazil

had become a drain on manpower. Many soldiers that were despatched to India died on the seas of scurvy or in storms. Those that did survive were subsequently depleted by tropical diseases. Unable to capture and hold large swathes of Gujarat, the Portuguese mounted a war of terror.

1559 ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਮਨ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਕਿਲ੍ਹਾਬੰਦ ਬਣਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਿਰਫ 10 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕ ਸਕਰਵੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਤੂਫਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਬਚ ਗਏ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਖੰਡੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ।

The slaughter started in Portuguese territory, where many of the Muslim traders were put to the sword. The Portuguese then went to Magdala (a town largely populated by people from the Horn of Africa, of which there were many in Gujarat), close to Surat, and set it on fire. They killed all the inhabitants

except one man. He was left to live, with his hands cut off, to tell others of the atrocity. Hansot, close to Broach, was set on fire too. In Diu, they attacked the city adjacent to their fort. Many coastal towns were destroyed, including Una, Mahua, Gogha and the major port of Gandhar. Somnath was attacked and many of its famous temples and mosques destroyed.

ਕਤਲੇਆਮ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੂਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਗਡਾਲਾ (ਇੱਕ ਕਸਬਾ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਨ) ਗਏ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕੇ। ਬ੍ਰੋਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੰਸੋਟ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੀਉ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਕਸਬੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਊਨਾ, ਮਹੂਆ, ਗੋਘਾ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੋਮਨਾਥ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

Finally, a Portuguese expedition was sent to Broach, whose soldiers were absent. The Portuguese arrived by ship in the night to begin the slaughter. Once they had killed all those who had come out on to the streets, they set fire to the houses and burnt those

hiding within – ‘the nobility and the people, the gardens and the houses, were reduced to ashes’.

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਰੋਚ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਸਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਤਲੇਆਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ - 'ਰਈਸ ਅਤੇ ਲੋਕ, ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਘਰ, ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਏ'।

These actions had the desired effect. The Gujarati merchants, the Vaniyas, were famously pragmatic. Their conciliatory behaviour, even when savagely provoked, was well illustrated by the Gujarati proverbs – ‘the Vaniya is ready for compromise’; ‘the Vaniya always changes allegiance according to circumstance’; ‘the Vaniya will not commit himself to anything’. Accordingly, the Gujarati merchants meekly took a Portuguese cartaz for their voyages and meekly paid at Diu the Portuguese levy on all imports and exports into and from Gujarat. Diu became the biggest financial contributor, after Goa, to the exchequer of the Portuguese state in India.

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਪਾਰੀ, ਵਾਣੀਆ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਭੜਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਹਾਵਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - 'ਵਾਣੀਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ'; 'ਵਾਣੀਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲਦਾ

ਹੈ'; 'ਵਾਣੀਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ'। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਾਰਟਾਜ਼ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਲੇਵੀ ਦੀਉ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਗੋਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੀਉ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ।

The pragmatism of the Gujarati merchants eventually paid dividends. Portuguese officials and the commanders of Portuguese ships were keen to conduct business on their own account, even though this was frowned upon by their government. They were strictly forbidden to deal in spices, which were the preserve of the crown, but Gujarat had much else to tempt them with. Gujarati cloth, sold willingly by the Gujaratis to their oppressors, became the staple of this private Portuguese trade. Even more pragmatically, several Gujarati merchants set up business in Goa itself. They became wealthy. Gujarati goods found their way to Goa and from there to Portugal. The Gujaratis in Goa even loaned the Portuguese governor money when it was urgently needed.

ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਦਾ ਫਲਸਰੂਪ ਲਾਭ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਾਜ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਕੱਪੜਾ, ਜੋ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਨਿੱਜੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਈ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਾਮਾਨ ਗੋਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਗੋਆ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਸੀ।

The Portuguese also opened up trade into the Bay of Bengal. This, again, was mostly unofficial business, for the sea was lawless, outside Portuguese control and full of pirates. Despite these dangers, the lure of the fine textiles of Bengal proved irresistible. The captains of Portuguese ships and colluding officials bought large quantities of textile to sell to the Far East and Europe on their own account. They traded mainly at Chittagong and Hooghly. Hooghly grew into a substantial town, with monasteries and churches. The Muslim authorities were often affronted by Catholic places of worship – more so than by the austere Protestant Dutch and English –

because of their statues and images. Nevertheless, nothing was done for a while. However, when the Portuguese decided to entrench further, a petition from the local authorities to Shah Jahan complained that they ‘had mounted their fort with cannons, and had grown insolent and oppressive’. Retribution followed.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ, ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਅਟੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਪਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਟਗਾਓਂ ਅਤੇ ਹੁਗਲੀ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੁਗਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਠਾਂ ਅਤੇ ਚਰਚ ਸਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਕਠੋਰ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਾਰਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ'। ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

In 1632 the governor of Bengal barricaded the river below Hooghly with boats to cut off the Portuguese.

He then had mines placed under their fort. When one of these was exploded, it caused massive damage to the fortifications and a great number of Portuguese soldiers were killed. Some Portuguese escaped but about 4,000 were taken captive, many of them women and children. They were marched to faraway Agra, a journey that took nearly a year. Shah Jahan then explained how much better their lot would be if they converted to Islam. Most did. They were found jobs or taken into harems. Those who refused to convert were whipped and imprisoned.

1632 ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਹੁਗਲੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁਰੰਗਾਂ ਰੱਖੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਫਟ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੈਨਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਲਗਭਗ 4,000 ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਆਗਰਾ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲੱਗਿਆ। ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿੰਨੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਹਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

The Portuguese were expelled from all of Bengal. They had overreached themselves by challenging the

Mughals. A few years before, the Portuguese might have exacted revenge. They might have mounted a blockage of the Bengal ports or bombarded the coastal towns. However, they were much weaker than at the turn of the nineteenth century. The arrival of the Dutch and the British had taken away much of their trade. The drain on their resources by having to maintain so many fortresses in a hostile environment was taking its toll. The Portuguese state in India was running a financial deficit.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਤੱਟਵਰਤੀ ਕਸਬਿਆਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ। ਡੱਚਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਪਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ।

The one great contribution the Portuguese made to India was to bring in the useful plants of the Americas. An extraordinary number of the fruits and vegetables that the Indians tend to regard as

indigenous in fact came from South and Central America. Some of these arrived relatively recently – probably via other European countries – such as the tomatoes and potatoes. Others, however, arrived in the sixteenth and early seventeenth centuries and were almost certainly brought in by the Portuguese. These included pineapples, custard apples, papaya, prickly pears, guavas, passion fruit, cashew nuts and groundnuts, cassava and maize. Most surprisingly, chillies, such a feature of the present Indian diet, also came from South America. The first known reference to them as being in India was in 1604.

ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗਿਣਤੀ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ - ਸ਼ਾਇਦ ਦੂਜੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਮਾਟਰ ਅਤੇ ਆਲੂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੋਰ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਨਾਸ, ਕਸਟਰਡ ਸੇਬ, ਪਪੀਤਾ, ਕੰਡੇਦਾਰ ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ, ਅਮਰੂਦ, ਪੈਸ਼ਨ ਫਲ, ਕਾਜੂ ਅਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ, ਕਸਾਵਾ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਿਰਚਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਵੀ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਹਵਾਲਾ 1604 ਵਿੱਚ ਸੀ।

The Portuguese were keen horticulturists, and early travellers often remarked on their gardens. Garcia d'Orta not only grew Indian medicinal plants in Goa but also many other fruits and flowers. In 1563 he wrote of the mangosteen, from South-East Asia, that it was 'one of the most delicious fruit they have in those regions. I myself planted some of these in my own garden.' Grafting, although known in India in ancient times, was given impetus by the Portuguese. It enabled much faster development of new varieties. In particular, they developed new and famous varieties of mangoes, such as the alphonso, which soon spread across India.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਲੋਕ ਬਾਗਬਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯਾਤਰੀ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਗਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗਾਰਸੀਆ ਡੀ'ਓਰਟਾ ਨੇ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਔਸ਼ਧੀ ਪੌਦੇ ਉਗਾਏ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਲ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਉਗਾਏ। 1563 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮੈਂਗੋਸਟੀਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਆਦੀ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਸਨ।' ਗ੍ਰਾਫਟਿੰਗ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸਨੇ ਨਵੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਲਫੋਂਸੋ, ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈਆਂ।

On the debit side, the Portuguese brought in tobacco.

Around 1604, one of Akbar’s courtiers chanced upon some tobacco, which he bought and gave to the emperor and his nobles. From the court, its use spread. However, it suffered a temporary decline when Akbar’s successor, Jahangir, issued an edict in 1617. ‘As the smoking of tobacco has taken a very bad effect upon the health and mind of many persons, I order that no one should practice this habit.’

ਡੈਬਿਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਤੰਬਾਕੂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। 1604 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ, ਅਕਬਰ ਦੇ ਇੱਕ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੰਬਾਕੂ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫੈਲ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅਕਬਰ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ 1617 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਆਦਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਾ ਕਰੇ।'

The most commonly cultivated flower in today’s India is the marigold. It adorns almost every deity and ancestral photograph in temple, shop, home or office. This plant was native to Mexico. The Portuguese probably introduced it to India for their own religious ceremonies.

ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫੁੱਲ ਗੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਦਰ, ਦੁਕਾਨ, ਘਰ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਹਰ ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ

ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੌਦਾ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦਾ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

Three accounts of life in Portuguese India during the seventeenth century give a good idea of how all changed. They were by French travellers – Francois Pyrard, Jean-Baptiste Tavernier and Abbé Carré. Pyrard was in Portuguese India from 1608 to 1610; Tavernier visited Goa in 1641 and again in 1648; Carré was in India from 1672 to 1674. Life for the Portuguese in India altered dramatically over those years.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਿਆ। ਉਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ - ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਪਿਰਾਰਡ, ਜੀਨ-ਬੈਪਟਿਸਟ ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਅਤੇ ਅਬੇ ਕੈਰੇ। ਪਿਰਾਰਡ 1608 ਤੋਂ 1610 ਤੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਨੇ 1641 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 1648 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ; ਕੈਰੇ 1672 ਤੋਂ 1674 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲ ਗਈ।

Remarkably little is known about Francois Pyrard's early life. He came from Laval in northern France. Some businessmen from there and from Saint-Malo

decided to set up a company to follow the Dutch and the English to the East. Two ships were commissioned and young Pyrard left with them from Saint-Malo in 1601, possibly as a purser. Storms delayed the expedition and it took over a year to reach the Maldives. As Pyrard’s ship approached the islands, the captain was ill below decks, the first and second mate were drunk and the watch was asleep. The ship struck a reef. Forty of the crew managed to get ashore with some of the ship’s silver. The Maldivians arrested them, beat them, confiscated their silver and refused them food so that they were reduced to eating grass and rats. Many of them died. Twelve men escaped and stole a ship, which they managed to sail to Quilon on the Malabar Coast. The Portuguese seized them and consigned them to the galleys after which they were never heard of again.

ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਪਿਰਾਰਡ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਲਾਵਲ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਂਥੋਂ ਅਤੇ ਸੇਂਟ-ਮਾਲੋ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡੱਚਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿਰਾਰਡ 1601 ਵਿੱਚ ਸੇਂਟ-ਮਾਲੋ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੱਸਰ ਵਜੋਂ। ਤੂਫਾਨਾਂ ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਿਰਾਰਡ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ, ਕਪਤਾਨ

ਡੇਕ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਚਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕੁਝ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਲਦੀਵੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਘਾਹ ਅਤੇ ਚੂਰੇ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰ ਗਏ। ਬਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਬਚ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਕੁਇਲੋਨ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

On the islands, Pyrard set about learning the local language. He then managed to ingratiate himself with the sultan and lived tolerably comfortably for five years. In 1607 the islands were invaded by some Bengalis, looking for Pyrard’s ship’s cannon. They rescued Pyrard and his three surviving companions and took them to Chittagong. From there the Frenchmen took a ship to Calicut, hoping to meet up with the Dutch. The Indians received them warmly since they were also enemies of the Portuguese. However, just outside Calicut, Pyrard and two of his companions were kidnapped by some Portuguese. They were taken as prisoners to Cochin where they were incarcerated in a prison so crowded that it was

impossible to sleep lying down. They were then sent by ship to Goa. On board, a cable snapped and Pyrard was badly injured.

ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ, ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸੁਲਤਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। 1607 ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪਿਰਾਰਡ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਤੋਪ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਰਾਰਡ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਟਗਾਓਂ ਲੈ ਗਏ। ਉੱਥੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਡੱਚਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀਕਟ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਗਏ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਪਿਰਾਰਡ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਕੋਚੀਨ ਲੈ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਭੀੜ ਵਾਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲੇਟ ਕੇ ਸੌਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਗੋਆ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਤਾਰ ਟੁੱਟ ਗਈ ਅਤੇ ਪਿਰਾਰਡ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ।

When Pyrard finally arrived in Goa in 1608, he was very ill and still shackled in irons. The chains were removed but Pyrard was too weak to walk. He was carried to the Royal Hospital. Pyrard was extremely impressed by the facilities. The hospital had been founded by Albuquerque and been generously supported by kings and viceroys. It was under the supervision of the Jesuits and was governed by

elaborate rules. It only admitted European single men – mostly soldiers. There were 1,500 beds and Pyrard was soon tucked into one:

ਜਦੋਂ ਪਿਰਾਰਡ 1608 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪਿਰਾਰਡ ਤੁਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਰਾਇਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਿਰਾਰਡ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਲਬੂਕਰਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜੇਸੁਇਟਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਿੰਗਲ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਪਾਹੀ। ਇੱਥੇ 1,500 ਬਿਸਤਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਰਾਰਡ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

Beautifully shaped, and lacquered with red varnish; some are chequered and some gilded; the sacking is of cotton, and the pillows of white calico filled with cotton; the mattresses and coverlets are of silk or cotton, adorned with different patterns and colours, the sheets, etc., are of very fine white cotton. Then came a barber, who shaved all our hair off; then an attendant brought water and washed us all over, and gave us drawers, a white shirt, a cap, and slippers, and also placed beside us a fan and an earthen ware bottle of water for drinking, and a chamber-pot,

besides a towel and handkerchief, which were changed every three hours.

ਸੁੰਦਰ ਆਕਾਰ ਦਾ, ਅਤੇ ਲਾਲ ਵਾਰਨਿਸ਼ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਕੁਝ ਚੈਕਰਡ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹਨ; ਬੋਰੀ ਸੂਤੀ ਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਚਿੱਟੇ ਕੈਲੀਕੋ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਪਾਹ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ; ਗੱਦੇ ਅਤੇ ਕਵਰਲੇਟ ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਟਰਨਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਚਾਦਰਾਂ, ਆਦਿ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਚਿੱਟੇ ਸੂਤੀ ਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਾਈ ਆਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਾਲ ਮੁੰਨ ਦਿੱਤੇ; ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਾਣੀ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧੋਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦਰਾਜ਼, ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼, ਇੱਕ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਚੱਪਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੱਖਾ ਅਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੈਂਬਰ-ਭਾਂਡਾ, ਇੱਕ ਤੌਲੀਆ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਹਰ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

There were Indian servants always present and a Portuguese superintendent visited every hour. For supper that first day Pyrard had a ‘large fowl roasted, with some dessert’ served on Chinese porcelain. It was no wonder Pyrard thought himself in the finest hospital in the world.

ਉੱਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਨੌਕਰ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹਰ ਘੰਟੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਪਿਰਾਰਡ ਕੋਲ ਚੀਨੀ ਪੋਰਸਿਲੇਨ 'ਤੇ ਇੱਕ 'ਵੱਡਾ ਮੁਰਗਾ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਮਿਠਾਈ ਦੇ ਨਾਲ' ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਿਰਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

In fact, despite the luxury of the accommodation and the solicitousness of the doctors, the Royal Hospital had a terrible reputation for mortality. There was something wrong with its management of disease and injury. A recent despatch to the king had reported that at least 300 or 400 men between the ages of eighteen and thirty died there every year. It has been calculated that 25,000 soldiers alone died there in the seventeenth century.

ਦਰਅਸਲ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਇਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਾਖ ਸੀ। ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਅਠਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 300 ਜਾਂ 400 ਆਦਮੀ ਉੱਥੇ ਮਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 25,000 ਸੈਨਿਕ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

Nevertheless, three weeks later Pyrard was feeling better. He was persuaded, however, to remain in the hospital until his sick companion had also recovered. This was just as well since, unbeknown to him, he was to be rearrested when discharged.

ਫਿਰ ਵੀ, ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਿਰਾਰਡ ਠੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਬਿਮਾਰ ਸਾਥੀ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਅਣਜਾਣ, ਉਸਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ

ਸੀ।

On leaving the hospital, Pyrard was taken to the prison appropriately known as the *Salle*, which he described as, ‘the most foul and filthy place in the world … where all the galley slaves and other sorts of vile people are cast pell-mell in a stinking air, sometimes two or three hundred or more’. Fortunately for him, there was a private room kept for Christians. Fortunately for him also, a month later he was able to get a message to a French Jesuit who managed to have a plea made on Pyrard’s behalf to the viceroy. At first the viceroy considered executing Pyrard and his companion, for they had disobeyed the law against the French travelling to the Portuguese East. After a month, however, they were released without charge. Having no money, Pyrard then managed to enlist as a soldier. Over the next two years he was mostly in Goa but he also travelled with his fellow soldiers to Gujarat, south India and Ceylon.

ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ 'ਤੇ, ਪਿਰਾਰਡ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੈਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ 'ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਦੀ ਅਤੇ ਗੰਦੀ ਜਗ੍ਹਾ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ... ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਗੈਲੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਘਟੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ'।

ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਲਈ, ਈਸਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕਮਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਲਈ ਵੀ, ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜੇਸੁਇਟ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਪਿਰਾਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਪਿਰਾਰਡ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਸੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਿਰਾਰਡ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੀਲੋਨ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ।

Pyrard was well positioned to write a full account of life in Goa. The soldiers were in the lower strata of European society, but they continually visited the houses of the upper-class Portuguese where, as was the custom, they were given free food and drink. He wrote:

ਪਿਰਾਰਡ ਗੋਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਚ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ, ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ:

I have been often astonished how in so few years the Portuguese managed to construct so many superb

buildings, churches, monasteries, palaces, forts and other edifices built in the European style; also at the good order regulation, and police they have established, and the power they have acquired, everything being as well maintained and observed as at Lisbon itself.

ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰ, ਮੱਠ, ਮਹਿਲ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਸਬਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Pyrard wrote of the shops of the jewellers, goldsmiths, lapidaries, carpet weavers, silk merchants and money changers. He pointed out that, although the Portuguese had many enemies in India who refused to trade directly, merchandise often arrived at Goa through the conduit of friendly merchants. There were horses from Persia and Arabia. Also there were the auctions of ‘numbers of slaves, whom they drive there as we do horses’. There were female slaves whose attraction was that they could play musical instruments, embroider or make sweets and preserves. And others that were virgins, for they ‘deem it no sin to have intercourse

with their slaves’.

ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਜੌਹਰੀ, ਸੁਨਿਆਰੇ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰ, ਗਲੀਚੇ ਬੁਣਨ ਵਾਲੇ, ਰੇਸ਼ਮ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਬਦਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਵਪਾਰਕ ਮਾਲ ਅਕਸਰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਅਰਬ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉੱਥੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ' ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਔਰਤ ਗੁਲਾਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ ਵਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਢਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਕੁਆਰੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀਆਂ ਸਨ'।

The Portuguese gentry travelled on horses caparisoned with silk embroidery, enriched with gold, silver and pearls. Stirrups were of silver gilt and the bridles set with precious stones. The Portuguese women travelled in palanquins hooded in silk or leather, carried by four slaves and followed by pages and female slaves all dressed in silk. When they went to church they dressed in all their finery – gowns of silk embroidered with gold and silver; crepe veils from head to foot. On their feet they wore slip-on pattens, the upper parts covered with pearls and gems. The cork soles were six inches high and so

unstable that the women had to be assisted into church by the men. It could take them a quarter of an hour to cover the forty or fifty paces to their pews.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਪਤਵੰਤੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੀ ਕਢਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਰਕਾਬ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਾਮਾਂ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਜੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਵਿੱਚ ਢੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਚਾਰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਨੇ ਅਤੇ ਔਰਤ ਗੁਲਾਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਸ਼ਮ ਵਿੱਚ ਸਜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਜਾਵਟ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਸਨ - ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਕਢਾਈ ਕੀਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਗਾਊਨ; ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰੇਪ ਪਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਿੱਪ-ਆਨ ਪੈਟਨ ਪਹਿਨੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਮੋਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਤਨ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਰ੍ਕ ਦੇ ਤਲੇ ਛੇ ਇੰਚ ਉੱਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਅਸਥਿਰ ਸਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਊ ਤੱਕ ਚਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਕਦਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਘੰਟਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ।

For entertainment there was horse riding and martial arts, picnics and music, but no dancing. There were authorized gambling houses where men played cards and dice, drank, ate and slept. Others played chess and draughts, skittles and bowls.

ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟਸ, ਪਿਕਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਾਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜੂਆ ਘਰ ਸਨ

ਜਿੱਥੇ ਆਦਮੀ ਤਾਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਸਾ ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਪੀਂਦੇ ਸਨ, ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੌਂਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਤਰੰਜ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ, ਸਕਿੱਟਲ ਅਤੇ ਕਟੋਰੇ ਖੇਡਦੇ ਸਨ।

The soldiers were a rough lot. Some had been exiled from Portugal's prisons for serious crimes and could not return to Portugal until they had served their time. For others, a passage back and an allowance was only granted after eight years' service in the army. Most of those who came out were under no obligation to join the army, but would receive no pay until they took up soldierly employment. In theory, they were free to return to Portugal whenever they wished. Since, however, it was the custom to give them full rations on the passage out but only water on the return voyage, this resulted in many of them never leaving India. These unemployed, unpaid soldiers caused much trouble. It was dangerous to walk in the town after 9 p.m. since bands of them would rob and, if necessary, murder their victims. In the evenings there would be an illegal market for stolen goods, sometimes with as many as 500 vendors. The government of Goa tried to mitigate this disorder by offering a small allowance to those soldiers who were prepared to decamp to other fort towns, but with no great success. Pyrard estimated that there were sometimes as many as 5,000

Portuguese soldiers in Goa.

ਸਿਪਾਹੀ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ, ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੈਨਿਕ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਾਹੁਣ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਰਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਲੁੱਟਦੇ ਸਨ ਅਤੇ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰ 500 ਤੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭੱਤਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ 5,000 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੈਨਿਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

Pyrard’s fellow soldiers either lived with a woman or shared a lodging with a few colleagues. Those who shared were often supported by married women or

widows. They dined freely at the aristocrats' mansions. Despite their often dubious origins, the soldiers put on a great show of being gentlemen. 'All the poor Indians they despise, as though they would trample them under their feet. So the Indians were all amazed when we told them these fellows were sons of porters, cobblers, drawers of water and other vile craftsmen.' Often they did not have enough fine clothes to promenade in, so they would go out to make a show and then return to hand over their clothes so that the next person could leave the house.

ਪਿਰਾਰਡ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਿਆਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਅਕਸਰ ਸ਼ੱਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਸੱਜਣ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। 'ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਭਾਰਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿੱਧ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਥੀ ਦਰਬਾਨਾਂ, ਮੋਚੀ, ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘਟੀਆ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।' ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਸਕੇ।

Pyrard gave very little personal information about

his own actions in his accounts on Goa. Nevertheless, he seemed inordinately interested in the habits of the women whose dress and behaviour he described at length – taking ‘their ease in their smocks or baju*s*, which are more transparent and fine than the most delicate crape of these parts; so that their skin shows beneath as clearly as if they had nothing on; more than that, they expose the bosom to such an extent that one can see quite down to the waist’. He wrote that ‘the women at Goa are exceedingly lewd, so amorous and so addicted to fleshy pleasures, that when they find the smallest opportunity, they fail not to use it’. He described how they used their servants and slaves to make assignations, even drugging their husbands so as to take their pleasure without risk. The viceroys would take any pretty woman they wanted, if necessary first sending their husbands away on official expeditions.

ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਗੋਆ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਉਸਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ - 'ਆਪਣੇ ਸਮੋਕ ਜਾਂ ਬਾਜੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕਰੈਪ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਹਨ; ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਹੇਠਾਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ

ਵੱਧ, ਉਹ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੰਗਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਕਮਰ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ'। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਗੋਆ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸ਼ਲੀਲ, ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਆਦੀ ਹਨ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ'। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜਦੇ ਸਨ।

As the office of the viceroy was used as a way of rewarding the king’s friends, viceroys were frequently changed. This gave them only two or three years to make their fortunes. They did this with great rapacity. Much was given to them by the captains and governors who only held office at the viceroy’s pleasure. Jobs and permits were sold to the highest bidders. In their final year the viceroys would make a tour of their forts with many ships, seizing all they could to take with them back to Portugal.

ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਇਸਰਾਏ ਅਕਸਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਪਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ਼

ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੀ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਨ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

Even in that first decade of the seventeenth century – the first decade of the Dutch and English challenge – Pyrard noted that things were beginning to change. Not only were the Portuguese no longer the masters of the sea, but their monopoly was also disappearing. The competition from the Dutch and English was driving up the buying price of commodities in Asia to four or five times their previous level. Moreover, the competition was driving the selling price in Europe of these commodities down. Nevertheless, several huge ships left Goa every year for Portugal. All were the king's ships – for trade with the East was still in the hands of the Crown. These were massive ships – several times the size of those of the Dutch and English – of up to 2,000 tons, with 1,000 or more a board. However, many of these ships were lost, either to the Dutch or in storms. This was due to both the unwieldiness of the ships and to the lack of professionalism among the officers. Many of these had given bribes to secure their appointment; others

had been appointed purely as a reward.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ - ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਹਾਕਾ - ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਦਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਹੁਣ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਰ ਸਾਲ ਗੋਆ ਤੋਂ ਕਈ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਪੁਰਤਗਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ - ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਤਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ - ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ - 2,000 ਟਨ ਤੱਕ, 1,000 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਾਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਾਂ ਤੂਫਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

In 1609 an edict arrived from the king to the viceroy commanding him to expel any Dutch, English or French, in case they were spies. Pyrard managed to get a free passage on a carrack going to Brazil. He must have been well regarded because he received farewell sums of money from the viceroy, the archbishop and other men of substance. Unfortunately, his pocket was then picked and his

purse stolen. His companions helped him out and he eventually sailed in February 1610. From Brazil he took a Flemish ship to Spain, landed near Vigo, and then made the pilgrimage to Santiago de Compostela, which he had vowed to do if he ever safely returned to Europe. Finally, he took a ship from Corunna to La Rochelle. Francois Pyrard arrived back at his hometown of Lavel, nearly ten years after his departure, in February 1611. It is said he took to drink.

1609 ਵਿੱਚ, ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਸੂਸ ਹੋਣ। ਪਿਰਾਰਡ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੈਰੇਕ 'ਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਰਸਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਏ, ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਜੇਬ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਸ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ 1610 ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਤੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਫਲੇਮਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਸਪੇਨ ਗਿਆ, ਵਿਗੋ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੈਂਟੀਆਗੋ ਡੀ ਕੰਪੋਸਟੇਲਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕੋਰੂਨਾ ਤੋਂ ਲਾ ਰੋਸ਼ੇਲ ਲਈ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲਿਆ। ਫ੍ਰਾਂਸੋਇਸ ਪਿਰਾਰਡ ਆਪਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਫਰਵਰੀ 1611 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਵੇਲ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ।

Jean-Baptiste Tavernier was born in Paris in 1605, where his father was a merchant. He travelled widely in Europe as a very young man and learnt several languages. In 1631 he went off to the Levant and Persia. Tavernier's main business was in precious stones and pearls. He presented himself as a gentleman trader rather than as a common merchant. This opened many doors for him and on later voyages he was able to sell jewels to both the Shah of Persia and Emperor Aurangzeb. In 1638 he went off to Persia again and from there carried on to India, visiting Surat and Agra. He was in Goa in 1641. In 1643 he left Paris again on another expedition to Persia and India. In 1648 he reached Goa once more.

ਜੀਨ-ਬੈਪਟਿਸਟ ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਦਾ ਜਨਮ 1605 ਵਿੱਚ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ। 1631 ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੇਵੈਂਟ ਅਤੇ ਫਾਰਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਵਪਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਾਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਵੇਚਣ ਦੇ

ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। 1638 ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਫਾਰਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਭਾਰਤ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਆਗਰਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ 1641 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। 1643 ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਿਰ ਪੈਰਿਸ ਛੱਡ ਕੇ ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਗਿਆ। 1648 ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Tavernier was much struck with the changes for the worse that had occurred in the seven years since he had last been in Goa: ‘The Portuguese were then all rich, the nobles on account of the governments and other offices, the merchants by the trade which they enjoyed before the English and Dutch came to cut the ground from under their feet.’ He described the condition in the Royal Hospital, the one that Francois Pyrard had so fulsomely praised, as deplorable. It was impossible to even obtain a drink of water without bribing the staff. ‘Many Europeans who enter it,’ he wrote, ‘do not leave it save to be carried to the tomb.’

ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਬਦਤਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ: 'ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਸਨ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਰਈਸ ਸਨ, ਵਪਾਰੀ ਉਸ ਵਪਾਰ ਕਰਕੇ ਜਿਸਦਾ ਆਨੰਦ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਕਟਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਣਦੇ ਸਨ।' ਉਸਨੇ ਰਾਇਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਪਿਰਾਰਡ ਨੇ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੇ

ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਬਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।'

It seems, however, that there might have been some advantages in the decline of the Portuguese for Tavernier:

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਵਰਨੀਅਰ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫਾਇਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

On my first visit to Goa I saw people who had property yielding up to 2,000 écus of income, who on my second visit came secretly in the evening to ask alms of me without abating anything of their pride, especially the women, who came in palanquins, and remained at the door of the house, whilst a boy, who attended them, came to present their compliments. You sent them then what you wished, or took it yourself when you were curious to see their faces; this happened rarely, because they cover all the head with a veil. Otherwise when one goes in person to give them charity at the door, the visitor generally offers a letter from some religious person who recommends them, and speaks of the wealth she formerly possessed, and the poverty into which she has now fallen. Thus you generally enter into a conversation with the fair one, and in honour

bound invite her to partake of refreshment, which lasts sometimes till the following day.

ਗੋਆ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 2,000 ਇਕੁਸ ਤੱਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਦੂਜੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਏ, ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ, ਜੋ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਰਹੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਤਾਂ ਖੁਦ ਲੈ ਲਿਆ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਢੱਕਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਲਾਨੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੌਲਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁਣ ਡਿੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਲੇ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

As the century progressed and Portuguese finances became ever more parlous, their soldiers in India became even less likely to be paid on time. Many deserted to join the armies of Indian rulers. Another favourite escape route for disaffected soldiers was to join one of the religious orders – not an obvious calling for ‘scoundrels from the prisons of Portugal’.

The church was the one sector not in decline. The Jesuits, the Dominicans and the Augustinians, with the vast endowments they had acquired in more prosperous times, had built numerous monasteries, convents, colleges and schools. Parish churches had sprung up everywhere until there were nearly seventy. Work on the great Se Cathedral had been started in 1562. It proceeded very slowly until the end of the sixteenth century and then began in earnest. The cathedral was finally completed in 1652. It was 250 feet long and 165 feet wide – the largest church in all Asia.

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜਦੀ ਗਈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭੱਜ ਗਏ। ਨਿਰਾਸ਼ ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਸੰਦੀਦਾ ਬਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ - 'ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ' ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਰਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜੋ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਸੁਇਟਸ, ਡੋਮਿਨਿਕਨ ਅਤੇ ਆਗਸਟੀਨੀਅਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਕਈ ਮੱਠ, ਕਾਨਵੈਂਟ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਪੈਰਿਸ਼ ਚਰਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਉੱਗ ਪਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਹਾਨ ਸੇ ਕੈਥੇਡ੍ਰਲ 'ਤੇ ਕੰਮ 1562 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਗਿਰਜਾਘਰ

ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1652 ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ 250 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਅਤੇ 165 ਫੁੱਟ ਚੌੜਾ ਸੀ - ਸਾਰੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਰਚ।

The onslaught of the Dutch in the middle of the seventeenth century dramatically affected Portuguese India. A blockade of Goa brought trade between Portugal and India almost to a halt. In 1659 the Portuguese queen-regent told the French ambassador that no news had been received from Portuguese India for three whole years. It was only after the marriage of Charles II to a Portuguese princess that things improved, but only slightly. The English and the French put pressure on the Dutch to make peace. The Portuguese were then able to resume sending ships to India, but they only managed to despatch one or two a year.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਗੋਆ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1659 ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਣੀ-ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਚਾਰਲਸ ਦੂਜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰੇ, ਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਡੱਚਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜਣਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੀ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।

In 1670, the Portuguese suffered another humiliating blow. Their fort at Diu, which had successfully withstood the great sieges of the previous century, was attacked by a small band of Arabs from Muscat. The Portuguese were unable to fend off this raid. The Arabs sacked Diu, took away much booty and destroyed it as a centre of trade.

1670 ਵਿੱਚ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ। ਦੀਉ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਘੇਰਿਆਂ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉੱਤੇ ਮਸਕਟ ਤੋਂ ਆਏ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਦੀਉ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਇਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

Abbé Carré was sent out to India by a minister at the court of Louis XIV to assist the head of a fledgling French East India Company, which would establish itself at Pondicherry. He travelled widely in India and made many interesting observations. After he departed from Surat, his Muslim-owned and -crewed ship was becalmed for weeks. He wrote of the superstitious rituals employed to summon the wind –

throwing great basins of food from the ship into the surrounding sea; bathing in the sea so as to ‘wash away the dirty impurities they commit with their young slaves’. At Goa, he noted that, since the trade in gems was a government monopoly in Portuguese India, it was usual for the merchants to do covert deals with the visiting English.

ਐਬੇ ਕੈਰੇ ਨੂੰ ਲੂਈ ਚੌਦਵੇਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਲਚਸਪ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ। ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਵਾਲਾ ਜਹਾਜ਼ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਰਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ - ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੇਸਿਨ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ; ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਹਾਉਣਾ ਤਾਂ ਜੋ 'ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੰਦੀਆਂ ਅਸ਼ੁੱਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਤਾ ਜਾ ਸਕੇ'। ਗੋਆ ਵਿਖੇ, ਉਸਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਤਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਪਾਰੀਆਂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸੌਦੇ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ।

When Abbé Carré arrived in Goa in 1672, he noted that he could ‘hardly find any shadow or vestige of its former splendour’. The principal palace, apart from the viceroy’s quarters, was derelict. The great arsenal, which had formerly housed the armaments

that supplied the Portuguese war machine across the East, was being used to store ships' cables and rigging. There were insufficient new arrivals from Portugal to maintain the population. The Portuguese nobles, who used to come out to India in droves, had disappeared. Such new arrivals as there were had been sent out from the jails and the scaffold.

ਜਦੋਂ ਐਬੇ ਕੈਰੇ 1672 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਛਾਵਾਂ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ'। ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁੱਖ ਮਹਿਲ ਖੰਡਰ ਸੀ। ਵੱਡਾ ਅਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇਬਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਗਿੰਗ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਨਵੇਂ ਆਗਮਨ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਰਈਸ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਆਗਮਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਕੈਫੋਲਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Thus it seems that this grand town, once so rich and called the Treasury and Queen of the East, is now at its last gasp. Everything changed very suddenly. First the great trade and commerce, which so enriched this town, ceased: and then all the treasure and immense wealth, which they had collected, vanished like smoke.

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਕਦੇ ਇੰਨਾ ਅਮੀਰ ਸੀ

ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ, ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ: ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਦੌਲਤ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਧੂੰਏਂ ਵਾਂਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ।

Seven

ਸੱਤ

THE DUTCH, THE ENGLISH AND THE DANES

ਡੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ

THE TRIUMPH OF PEACEFUL TRADE

ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਪਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ

For it was but an unwise undertaking for our East India Company, with a handful of men and money, to go make wars with one of the greatest monarchs in the world who, although not so well versed in war and manage of guns, yet had men enough to have eaten up all the Company's servants for a breakfast.

ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਲਈ, ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਕੰਮ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਮਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਆਦਮੀ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤੇ ਲਈ ਖਾ ਗਿਆ।

Edward Barlow, *Barlow's Journal*, 1692

ਐਡਵਰਡ ਬਾਰਲੋ, ਬਾਰਲੋ'ਜ਼ ਜਰਨਲ, 1692

In 1594 a group of Dutch merchants had sent four ships to the Far East, which successfully brought pepper back from Java. Other, often competing, companies soon followed suit. In 1602 these Dutch companies amalgamated their interests into the Vereenigde Oostindische Compagnie (United East India Company), known as the VOC.

1594 ਵਿੱਚ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜੋ ਜਾਵਾ ਤੋਂ ਮਿਰਚਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ। ਹੋਰ, ਅਕਸਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। 1602 ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਡੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਰੀਨਿਗਡੇ ਓਸਟਿੰਡੀਸ਼ੇ ਕੰਪੈਗਨੀ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ) ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ VOC ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

In 1604 the VOC sent a fleet of thirteen ships to western India. Its commander met with the Zamorin of Calicut and made a treaty, both to trade and to join forces to drive out the Portuguese. The Dutch then sent annual fleets to Calicut to buy spices. The Portuguese, however, were too powerful to be dislodged and they continued to dominate the Malabar trade. The Dutch, therefore, decided to concentrate their energies on setting up trading posts in other parts of the Indian Ocean. They set up factories on the east coast of India, in Surat, in Ceylon and, most importantly, in the Far East. They

built up an eastern fleet of heavily armed and outstandingly manoeuvrable ships – a fleet larger than those of the Portuguese, Spanish and English combined. It was only when they had sufficiently weakened the Portuguese by taking away much of their trade that they returned to attack them on the Malabar Coast.

1604 ਵਿੱਚ VOC ਨੇ ਤੇਰਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ। ਇਸਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ, ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ। ਫਿਰ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਬੇੜੇ ਕਾਲੀਕਟ ਭੇਜੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਇੰਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ, ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ, ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸੀਲੋਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਬੀ ਬੇੜਾ ਬਣਾਇਆ - ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਸਪੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਖੋਹ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ।

Cochin was the most important Portuguese base in Malabar. The Dutch realized that if they could

capture that superb port, they could capture the spice trade of Malabar. The Portuguese might still hold on to Goa, but it would be of little value.

ਕੋਚੀਨ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅੱਡਾ ਸੀ। ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਗੋਆ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

Royal politics in Cochin played into Dutch hands. The senior branch of the royal family had fallen out with the Portuguese and had been supplanted by a pliant junior branch. When the raja died in 1658, the Portuguese again bypassed the senior members of the royal family. These disgruntled aristocrats then sent an emissary to the Dutch in Ceylon to ask for assistance. The Dutch, under Rykloff van Goens, saw their opportunity. Van Goens had no sympathy with the VOC's current guidelines, which urged peaceful trade: 'There is nobody in Asia who wishes us well but on the contrary we are hated by all nations, so that in my opinion sooner or later war will be the arbiter.' He gathered forces from Ceylon, eastern India and Java, until he had a fleet of two dozen ships and 4,000 soldiers.

ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਸ਼ਾਹੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸ਼ਾਖਾ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਰਮ ਜੂਨੀਅਰ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ 1658 ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੁਲੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸੀਲੋਨ ਵਿੱਚ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਤ ਭੇਜਿਆ। ਰਾਈਕਲੌਫ ਵੈਨ ਗੋਏਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਿਆ। ਵੈਨ ਗੋਏਂਸ ਨੂੰ VOC ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: 'ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਸਾਲਸ ਹੋਵੇਗੀ।' ਉਸਨੇ ਸੀਲੋਨ, ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਜਾਵਾ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਦਰਜਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ 4,000 ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

The Dutch first attacked the tiny Portuguese fort of Pallippuram, opposite Cochin. This was soon overcome and they then took Quilon and Cranganore. The battle for Cochin was protracted and claimed 360 Dutch and 900 Portuguese lives before the Portuguese surrendered to van Goens on 6 January 1663. A week later the Dutch took Cannanore, the last remaining Portuguese fort on the south-west coast.

ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਚੀਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਲੀਪੁਰਮ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਇਲੋਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਂਗਨੋਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੋਚੀਨ ਲਈ

ਲੜਾਈ ਲੰਬੀ ਰਹੀ ਅਤੇ 6 ਜਨਵਰੀ 1663 ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੈਨ ਗੋਏਂਸ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 360 ਡੱਚ ਅਤੇ 900 ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕੈਨਾਨੋਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

The Dutch then installed the prince whom the Portuguese had sidelined as Raja of Cochin. He was merely a puppet of the Dutch. Van Goens himself put the crown on his head, a crown that bore the insignia of the Dutch East India Company. The raja then gave the Dutch a monopoly over his kingdom’s spice trade. The Portuguese had built a huge fort with five miles of perimeter wall. This the Dutch much reduced in size. They also demolished many fine buildings or converted them into warehouses. They renamed Cochin ‘New Orange’.

ਫਿਰ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕੋਚੀਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਡੱਚਾਂ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਸੀ। ਵੈਨ ਗੋਇਨਸ ਨੇ ਖੁਦ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਾਜ ਰੱਖਿਆ, ਇੱਕ ਤਾਜ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ। ਫਿਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜ ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਘੇਰੇ ਵਾਲੀ ਕੰਧ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਚੀਨ ਦਾ ਨਾਮ 'ਨਿਊ ਔਰੇਂਜ' ਰੱਖ

ਦਿੱਤਾ।

The Dutch, although overwhelmingly Protestant, were tolerant of Catholic wives and mistresses. Respectable Dutch women were loath to come to India. Women did travel to try and make a rich marriage, but the majority were described as ‘filthy strumpets and street-walkers’. Initially, the Dutch authorities tried to get their men married off to higher caste Hindus or Muslims, but there were few takers as this would have cut the women off from their families and communities. The majority of the men ended up making alliances with Indo-Portuguese women. In general they were anxious to retain their Catholic religion which, together with Portuguese as a first language, they passed down to their children.

ਡੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਸਨ, ਕੈਥੋਲਿਕ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਣਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਡੱਚ ਔਰਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਅਮੀਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ 'ਗੰਦੇ ਠੱਗ ਅਤੇ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀਆਂ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਡੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਇੰਡੋ-ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

Most of the Dutch in Malabar were servants of the Dutch East India Company. The lower levels were staffed by men who, for the most part, had only left the Dutch Republic as a last resort. Those who had a good job in Europe were not likely to exchange it for a journey of hardship followed probably by death from tropical disease. In general, the VOC's men were 'poor, ignorant, slavish-minded Netherlanders or debauched foreigners'. There were some independent adventurers who became smiths, carpenters or who ran taverns. They often married local women. These unions were not well regarded by the Dutch officials. As one remarked, 'The scum of our land are marrying the scum of the East Indies.'

ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਡੱਚ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੌਕਰ ਸਨ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਡੱਚ ਗਣਰਾਜ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਗਰਮ ਖੰਡੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, VOC ਦੇ ਆਦਮੀ 'ਗਰੀਬ, ਅਗਿਆਨੀ, ਗੁਲਾਮ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਜਾਂ ਬਦਚਲਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ'

ਸਨ। ਕੁਝ ਸੁਤੰਤਰ ਸਾਹਸੀ ਸਨ ਜੋ ਲੁਹਾਰ, ਤਰਖਾਣ ਬਣ ਗਏ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ ਚਲਾਏ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਥਾਨਕ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਡੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, 'ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੂੜਾ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੇ ਕੂੜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

Dutch life in the East was governed by strict protocol. An act covered the order of precedence and the precise details of how each level of society should behave and dress. Rules governed the value of the jewellery that wives and their servants could wear. They specified who could use silver cloth or who could sport a gold hatpin. Even the use of parasols and the decoration of the children’s chairs were regulated.

ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਡੱਚ ਜੀਵਨ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੀ। ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਸਹੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੌਣ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਣ ਸੋਨੇ ਦੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਛਤਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

The non-Dutch were treated with contempt. Although probably most of the Europeans in India thought themselves superior to the Indians; the

Dutch Calvinists were the most extreme. They habitually described themselves as the ‘Elect of God’, and the Indians as ‘black dogs’.

ਗੈਰ-ਡੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਸਮਝਦੇ ਸਨ; ਡੱਚ ਕੈਲਵਿਨਵਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੱਟੜ ਸਨ। ਉਹ ਆਦਤਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਰੱਬ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ' ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ' ਦੱਸਦੇ ਸਨ।

The vast majority of the inhabitants in the Dutch forts were slaves – a single Dutch household might employ fifty or sixty. Such was the poverty in parts of India that people sold their families into slavery in order to survive. Some even sold themselves. The Dutch fort at Pulicat, which had been built a little to the north of Madras in 1609, was the main centre for the export of slaves. Each year the Dutch in India sent at least 500 slaves to their establishments in the Far East. Not that slavery was new to India. In Malabar, particularly in Travancore, there had been large numbers of slaves from time immemorial. Their owners had power of life and death over them. They were forced to speak in a special inferior way – not referring to themselves as ‘I’, but as ‘your slave’; not to refer to their food as rice, but as ‘dirty gruel’. Not only were they ‘untouchable’ to upper-caste Hindus,

but they were also ‘unapproachable’. They were not allowed within sixty-four feet of a member of a Nair, warrior caste, or within ninety feet of a Brahmin.

ਡੱਚ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਸਨੀਕ ਗੁਲਾਮ ਸਨ - ਇੱਕ ਡੱਚ ਘਰ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਸੱਠ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਗਰੀਬੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਡੱਚ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਜੋ ਕਿ 1609 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 500 ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੁਲਾਮੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਵਿੱਚ, ਅਨਾਦਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਘਟੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਮੈਂ' ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਲਾਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ; ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਚੌਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਰੰਦੇ ਘੋਲ' ਕਹਿ ਕੇ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ 'ਅਛੂਤ' ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ 'ਪਹੁੰਚਣਯੋਗ' ਵੀ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਇਰ, ਯੋਧਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਚੌਂਹਠ ਫੁੱਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੋਂ ਨੱਬੇ ਫੁੱਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

The Dutch attacked Goa twice, but without success. However, their blockades severely affected Portuguese exports. Moreover, with much of the trade of the Far East and Malabar in Dutch hands, Goa dramatically declined in importance. It became a

well-fortified backwater, which the Dutch could afford to ignore. For Goa the ‘Golden Years’ were over.

ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਗੋਆ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਪਾਰ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੋਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੈਕਵਾਟਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਡੱਚ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਗੋਆ ਲਈ 'ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਾਲ' ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

For the Dutch, Malabar and their other Dutch bases in India were never as important as were Java and the Far East. Nevertheless, following their victories over the Portuguese, the Dutch had expected to make large profits from the Indian spice trade. However, the Zamorin of Calicut soon fell out with his recent ally. He wanted to have his old primacy over the Cochin rajas reinstated. The Dutch turned a deaf ear to his pleas. The Zamorin then took to trading with the English, the Danes and various independent merchants. In places where the Dutch were paramount, they tried to impose a monopoly and buy commodities cheap. Nevertheless, local merchants often managed to bypass the Dutch and sell at a higher price to others – principally to the English.

ਡੱਚਾਂ ਲਈ, ਮਾਲਾਬਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਡੱਚ ਅੱਡੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਵਾ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਾਂਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਲੀਕਟ ਦੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਾਲੀਆ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਚੀਨ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇ। ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ, ਡੈਨਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਤੰਤਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਡੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀ ਅਕਸਰ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ - ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ।

The Dutch ran into trouble at Cochin when they interfered with the succession in the royal family. This sparked a rebellion of the Nair *warriors*. This rebellion – together with the failure to establish a monopoly in pepper as the English expanded their operations – severely affected the VOC's finances. In 1697 the company scaled back its operations in Malabar. It both reduced the size of its forts and reduced their garrisons. Cochin was left with only 300 soldiers, while Quilon, Cannanore, Cranganore and the five smaller outposts were each left with less than 100. The English were poised to take over much

of their Malabar trade.

ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਇਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਬਗਾਵਤ - ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਰਚ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ - ਨੇ VOC ਦੇ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। 1697 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੈਰੀਸਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 300 ਸਿਪਾਹੀ ਬਚੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਇਲੋਨ, ਕੈਨਨੋਰ, ਕ੍ਰੈਂਗਨੋਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਛੋਟੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਵਿੱਚ 100 ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਿਪਾਹੀ ਬਚੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਪਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

The English East India Company had found it hard to establish itself on the south-west coast. The most important spice-growing areas of India lay in the hills behind that coast. The Portuguese and later the Dutch had secured bases in many of the better ports and estuaries, and then used their influence to undermine the English. The English had been at a disadvantage since they were loath to use military might. The Portuguese and Dutch had shown no compunction about using force to obtain and hold their Malabar bases – force, which in the long term,

proved too expensive to produce a profit.

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸਾਲੇ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਉਸ ਤੱਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਕਈ ਬਿਹਤਰ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਡੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ - ਤਾਕਤ, ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ।

A Company factory was established at Valapattanam, just north of Cannanore, in 1669. There were conflicts with local traders and it closed in 1675. That same year, the Company reopened a factory at Calicut. The Zamorins, however, were suspicious of Europeans – understandably so, given the behaviour of the Portuguese and the Dutch. Any attempt to fortify the factory was forbidden and for many years the Company was not even allowed to tile the factory roof. The Company decided, therefore, to look for new bases in Malabar.

1669 ਵਿੱਚ ਕੈਨਨੋਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਵਾਲਾਪੱਟਨਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਏ

ਅਤੇ ਇਹ 1675 ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਉਸੇ ਸਾਲ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਨ - ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ। ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਰਜਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਟਾਇਲ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

An opportunity came in 1682 when the French abandoned a small factory with mud walls they had at Tellicherry. A regent of the royal family at Cannanore, which controlled the area, agreed to the Company occupying it. The French later complained that they had intended to return, but the English refused to budge. Tellicherry, which the Company later fortified, was built on a rocky cliff projecting into the sea. It had neither access to a major river nor a major harbour. It had, however, the great advantage of being close to hills that produced pepper in abundance and the finest cardamom in the world.

1682 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਤੇਲੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫੈਕਟਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਨਨੋਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਰੀਜੈਂਟ, ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ

ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਲੀਚੇਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਲ੍ਹਾਬੱਧ ਕੀਤਾ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦੀ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨੀ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਨਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੱਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਲਾਇਚੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

The other opportunity for the Company to establish itself came at Anjengo. The Rani of Attingal, in whose territory it lay, had invited the Company to set up factories in her domains in 1678. Two small trading posts were established. Alexander Hamilton, who visited Malabar in 1703, described how the rani was given a yearly present from these factories:

ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਮਿਲਿਆ। ਅਟਿੰਗਲ ਦੀ ਰਾਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ, ਨੇ 1678 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਪੋਸਟਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਜੋ 1703 ਵਿੱਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ:

In anno 1685, when the present was sent, a young beautiful English gentleman had the honour to present it to her black majesty; and as soon as the queen saw him, she fell in love with him, and next day made a proposal of marriage to him, but he

modestly refused so great an honour: however, to please her majesty, he staid at court a month or two, and it is reported, treated her with the same civility as Solomon did the Queen of Ethiopia, or Alexander the Great did the Amazonian Queen, and satisfied her so well, that when he left her court, she made him some presents.

ਸਾਲ 1685 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੋਹਫ਼ਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੁੰਦਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਇਥੋਪੀਆ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਨੇ ਅਮੇਜ਼ਨ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ।

Whatever the truth of this, the rani was certainly well disposed towards the English. She gave the sandy spit of Anjengo to the Company for it to build a factory and a fort. Soon after work commenced, following protests by the Dutch, the rani cancelled this permission and tried to cut off supplies. The English, however, continued to receive necessities by

sea. There was a skirmish, which the English won, and a treaty was concluded in the Company's favour. The fort at Anjengo was completed in 1695. A row of houses ran from the fort to the Portuguese church at the other end of the spit. Although small, the fort's location on the narrow spit gave its guns command over the sea on the one side and over the river on the other. In other respects, however, it was not an ideal site. Fresh water was often scarce. It was not a good anchorage for heavy surf made it impossible to bring ships in closer than a mile and small boats had to ferry their cargoes to the shore. Nevertheless, Anjengo became a major conduit for the Company's purchases of spices and textiles. Business increased because financial difficulties had forced the Dutch East India Company to reduce operations at its Malabar factories. Anjengo became second only to Bombay in the western presidency.

ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਣੀ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚੰਗਾ ਰਵੱਈਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੰਜੇਂਗੋ ਦਾ ਰੇਤਲਾ ਥੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇੱਕ ਝੜਪ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਹੋਈ। ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਕਿਲ੍ਹਾ 1695 ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ

ਹੋਇਆ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਥੁੱਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਚਰਚ ਤੱਕ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਤੰਗ ਥੁੱਕ 'ਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਇਸਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਕਸਰ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਭਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਲੰਗਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅੰਜੇਂਗੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰਸਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਲਾਬਾਰ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੰਜੇਂਗੋ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਣ ਗਿਆ।

The last great trading region to be opened up by the Company in the seventeenth century was that of Bengal. Some trade into Bengal had already been done from the Company factories further south, but this had not amounted to much. In 1651 a factory was established on the bank of the River Ganges at Hooghly. Mindful of the expulsion of the Portuguese by the Mughals when they had attempted to fortify their base at Hooghly, the English arrived in a humble fashion. They left their ship off the coast and

merely requested permission to bring small boats up the river. They were under instructions to make secret enquiries into the business methods of the Dutch and to see how they could be superseded. The English had a useful advantage. A few years before, they had judiciously lent one of their surgeons to the Mughal viceroy of Bengal. He had granted a licence for the English to trade freely. It was not clear whether this document contained permission to trade in the interior as well as at the seaports, since it had been mysteriously lost. Nevertheless, the English took it as authority to trade both on the coast and in the interior. After some initial difficulties, Hooghly became the chief agency of the Company in Bengal, together with several subsidiary factories.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਮਹਾਨ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਬੰਗਾਲ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਪਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1651 ਵਿੱਚ ਹੁਗਲੀ ਵਿਖੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁਗਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਤੱਟ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੁਪਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਫਾਇਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਰਜਨ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਗਲ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਹੱਸਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਤੱਟ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਗਲੀ ਕਈ ਸਹਾਇਕ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਏਜੰਸੀ ਬਣ ਗਈ।

Over the course of the seventeenth century there had been an extraordinary transformation in the Company’s trade. Initially, textiles had been bought, not for export to Europe, but to take to the Far East in exchange for the spices that the English desired. There was almost no market for Indian decorative textiles in England. Plain and cheap calico and quilts were all that London wanted. When, in 1615, Sir Thomas Roe had come as ambassador to India, he had been bitterly disappointed with the goods on offer. He had imagined he would be able to find the highly decorated ‘oriental’ textiles and objets d’art he had seen on sale in the ‘China shops’ of London. ‘I had thought all India a China shop,’ he complained,

‘and that I should furnish all my friends with rarities.’ The Mughals too were not impressed by Indian artistic endeavours. They were taking steps to import craftsmen and techniques from Persia and Turkey, but these had yet to spread across India. The first textiles sent to England by the Company found few buyers.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਕੱਪੜਾ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਜਾਵਟੀ ਕੱਪੜਿਆਂ ਲਈ ਲਗਭਗ ਕੋਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਦੇ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਕੈਲੀਕੋ ਅਤੇ ਰਜਾਈ ਹੀ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਨ ਜੋ ਲੰਡਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ, 1615 ਵਿੱਚ, ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ 'ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ' ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਜਾਏ ਹੋਏ 'ਪੂਰਬੀ' ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕੇਗਾ। 'ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸਮਝਿਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਲੱਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।' ਮੁਗਲ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਤਮਕ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਹ ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਤੋਂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣਾ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮਿਲੇ।

The main attraction of Indian painted textiles –

called ‘painted’ because the dye was applied with a brush – was that their dyes were fast and their colours lasting. In Europe, patterns were applied to cloth and then, when washed, soon disappeared. The Indians had long since discovered that mordants could make their colours bright and permanent. Seeing the superiority of the Indian techniques but doubtful of their artistic ability, the Company in London wrote to Surat in 1643, suggesting modifications – flowers and branches as the painter pleased, but on a white rather than on a dull red background. In the 1660s detailed patterns were sent from England for the artisans to copy. Later, the Company even sent out the seeds of weld, a plant used to make yellow dye in England, suggesting that it could be used to advantage by the Indian dyers. What finally emerged was a synthesis of European and Indian taste. This sold well.

ਭਾਰਤੀ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ - ਜਿਸਨੂੰ 'ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੰਗ ਬੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਤੇਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਟਿਕਾਊ ਸਨ। ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ, ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਪੈਟਰਨ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਧੋਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਮੋਰਡੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ

ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1643 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ - ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਟਾਹਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਿੱਟੇ 'ਤੇ। 1660 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੈਟਰਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ, ਵੈਲਡ ਦੇ ਬੀਜ ਵੀ ਭੇਜੇ, ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਭਰਿਆ ਉਹ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਆਦ ਦਾ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਿਆ।

The Indians had used painted textiles principally for clothing. Initially, the Europeans used these cloths mostly for wall hangings (which had gained popularity as homes acquired smoke-free chimneys), cushions and bedspreads. As the century progressed, however, English taste in clothing changed. Instead of heavy broadcloth, light silks and cottons, readily obtainable from India, became the fashion for both men and women. In 1661 Samuel Pepys recorded in his diary that he had ‘bought an Indian gown for myself’. Two years later, he bought his wife ‘a very noble particoloured Indian gown’. When imports from France into England were prohibited in 1678, imports from India gained further impetus.

ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਲਈ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵਰਤੇ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਟਕਣ ਲਈ

ਵਰਤਦੇ ਸਨ (ਜੋ ਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਧੂੰਏਂ-ਮੁਕਤ ਚਿਮਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਏ ਸਨ), ਗੱਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਪਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੁਆਦ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਭਾਰੀ ਚੌੜੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਲਕੇ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣ ਗਏ। 1661 ਵਿੱਚ ਸੈਮੂਅਲ ਪੇਪਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ 'ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਗਾਊਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ'। ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ 'ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪਾਰਟੀਕਲਰ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਗਾਊਨ' ਖਰੀਦਿਆ। ਜਦੋਂ 1678 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

As the price of spices in Europe fell over the years due to oversupply in a limited market, Indian muslins and chintzes became the height of fashion and a more important source of income for the Company. In 1694 the Company wrote to Madras observing that the greatest ladies in England were wearing chintzes for both their upper garments and petticoats – and that the Indians could ‘never make, nor you send us, too many of them’. Muslins, so fine that they were almost transparent, were also in demand as were bales of silk. Coarser Indian calicoes were cheap enough to be purchased by the poor. At first only lengths of cloth were exported, but later ready-made clothes became important too. The East

India Company was in the enviable position of being suppliers to an insatiable market. Indian textiles, as Daniel Defoe wrote ‘crept into our houses, our closets, and bed chambers, curtains, cushions, chairs and at last beds themselves were nothing but calico or Indian stuffs. In short, everything that used to be made of wool or silk, relating either to the dress of women or the furniture of our houses, was supplied by the Indian trade.’ In addition to this vast market, the Company was also re-exporting to mainland Europe on a huge scale. By 1700, textiles comprised three quarters of all the Company’s exports to England. The share with the greatest value came from Bengal.

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀਮਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡਿੱਗਦੀ ਗਈ, ਭਾਰਤੀ ਮਸਲਿਨ ਅਤੇ ਚਿੰਟਜ਼ ਫੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਖਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਏ। 1694 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਟੀਕੋਟ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਚਿੰਟਜ਼ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਸਨ - ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤੀ 'ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ'। ਮਸਲਿਨ, ਇੰਨੇ ਵਧੀਆ ਕਿ ਉਹ ਲਗਭਗ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਨ, ਰੇਸ਼ਮ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ ਵਾਂਗ ਵੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮੋਟੇ ਭਾਰਤੀ ਕੈਲੀਕੋ ਗਰੀਬਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਸਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ

ਤਿਆਰ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰ ਹੋਣ ਦੀ ਈਰਖਾਲੂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਕੱਪੜਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੈਨੀਅਲ ਡਿਫੋ ਨੇ ਲਿਖਿਆ 'ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੈੱਡ ਚੈਂਬਰਾਂ, ਪਰਦੇ, ਗੱਦੇ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰੇ ਖੁਦ ਕੈਲੀਕੋ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।' ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਉੱਨ ਜਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫਰਨੀਚਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।' ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੰਪਨੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। 1700 ਤੱਕ, ਕੱਪੜਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ।

Despite periodic changes of viceroy, the Company was able to renew its early privileges in Bengal, although it had to pay heavily. In 1685 the Company’s agent asked the viceroy for permission to fortify a landing place for goods. This was indignantly refused, the Company’s trade brought to a halt and one of its factories besieged. The Company in London then initiated an important change in policy. Up until then they had always insisted that war and trade were incompatible. Occasionally, their men in India had ignored this directive, but London had always continued to urge peace. This time, however, they decided on confrontation. Asserting

that the local authorities had taken to ‘trampling upon us, and extorting what they please from our estate from us, by the besieging of our factorys and stopping of our boats upon the Ganges, they will never forbare doing so till we have made them as sensible of our power, as we have of our truth and justice’.

ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੰਪਨੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ। 1685 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਏਜੰਟ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਤੋਂ ਮਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਲੈਂਡਿੰਗ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫਿਰ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਅਸੰਗਤ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਲੰਡਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 'ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿੱਧਣ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲਣ, ਸਾਡੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਅਤੇ ਗੰਗਾ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਓਨਾ ਸਮਝਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ, ਜਿੰਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ।'

An expedition of ten ships with six companies of

infantry was despatched to Bengal. It was under instructions from London to rescue the Company's employees in Bengal, capture the ships of the Mughals, go to Dacca and extract a treaty from the Mughal viceroy there by force. There was no chance whatsoever of these objectives being achieved against a viceroy with an army of 100,000. The river below Hooghly was impassable to the Company's large ships, so 300 soldiers were sent up the river in small boats. To counter this, the Mughals surrounded the Hooghly factory with several thousand soldiers and several hundred cavalry. They then closed the bazaar to the English, which left them without food.

ਦਸ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਨ, ਬੰਗਾਲ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਢਾਕਾ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੁਗਲ ਵਾਇਸਰਾਏ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਲਈ ਜਾਵੇ। 100,000 ਦੀ ਫੌਜ ਵਾਲੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਗਲੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਰਿਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 300 ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਉੱਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਸੌ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁਗਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

The Company's chief agent at Hooghly was Job Charnock. Charnock had been in Bengal for thirty years. He had married an Indian widow, with whom he had at least four children, was fluent in several Indian languages and dressed as an Indian merchant. It was said that his wife was a widow whom he had rescued from committing sati on her husband's pyre and that after her death Charnock made a yearly sacrifice of a cock on her tomb. It was also said of him, probably truly, that 'when any poor ignorant native transgressed his laws, they were sure to undergo a severe whipping for a penalty'. Charnock had a deep knowledge of the Bengal trade, but his manners were rough. This led to a prickly relationship with some of his superiors – who often knew less than Charnock – and he was continually denied promotion. It was only as a result of his superior's death that he had assumed command.

ਹੁਗਲੀ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਟ ਜੌਬ ਚਾਰਨੌਕ ਸੀ। ਚਾਰਨੌਕ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਉਹ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਚਿਤਾ 'ਤੇ ਸਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਬਲੀ

ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗਰੀਬ ਅਗਿਆਨੀ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ'। ਚਾਰਨੌਕ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਸਖ਼ਤ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ - ਜੋ ਅਕਸਰ ਚਾਰਨੌਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਣਦੇ ਸਨ - ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰਿਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹੁਕਮ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ।

In October 1686 there was a skirmish between the English and the Mughals. The English had the better of it but, realizing that their long-term prospects of holding out were poor, they left Hooghly in small boats. Twenty-seven miles downstream, they landed on a bank with three villages, one of which was called Kalikata. It seemed to be a good defensive position – on one side there was a deep pool in the river, suitable for the heavily armed Company ships; on the other sides there were swamps.

ਅਕਤੂਬਰ 1686 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸੀ ਪਰ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਚਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘੱਟ ਸਨ, ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਗਲੀ ਛੱਡ ਗਏ। ਸਤਾਈ ਮੀਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਉਤਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਸਥਿਤੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ - ਇੱਕ ਪਾਸੇ

ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਤਲਾਅ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਲਦਲ ਸਨ।

Charnock built a few huts for his men and opened up negotiations with the local governor. However, as the dry season progressed the swamps diminished and the viceroy attacked. Charnock and his men had to take to their boats again. As they went downstream they attacked several Mughal forts and burnt a town. One boat was captured, some of its crew beheaded and their heads displayed at Hooghly. The rest of the men took refuge seventy miles further downstream at Hijli.

ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸੁੱਕਾ ਮੌਸਮ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਦਲਦਲ ਘੱਟਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਰਨੌਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮੁਗਲ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੁਗਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਹਿਜਲੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਰ ਮੀਲ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਪਨਾਹ ਲਈ।

Hijli was a famously unhealthy place about which there was a local proverb: ‘It is quite one thing to go to Hijli, but another to come back alive.’ And so it proved. The viceroy’s army cut off supplies. It began

to pound the encampment and the ships on the river with cannons. Disease took its toll. Within three months, 200 English soldiers died and another 100 were either sick or wounded. The 100 that remained active were racked with fever. Out of forty officers, only five and Charnock himself were alive and fit. The Company’s largest ship had been holed and the others had severely depleted crews.

ਹਿਜਲੀ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਕਹਾਵਤ ਸੀ: 'ਹਿਜਲੀ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਹੈ।' ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸਨੇ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਹਿਰ ਢਾਹ ਲਿਆ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, 200 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 100 ਹੋਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। 100 ਜੋ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ, ਉਹ ਬੁਖਾਰ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸਨ। ਚਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਅਤੇ ਚਾਰਨੌਕ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਸੀ।

All looked lost, when a new ship came into view carrying seventy soldiers. Charnock put on a great display of welcome: with cheers, banners, trumpets and drums. He then duplicated this welcome with the same troops, so that the enemy were deceived into thinking a great relief force had arrived. Charnock

was allowed to march out under truce with drums and flags. Once again, he departed downstream.

ਜਦੋਂ ਸੱਤਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਿਆ। ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ: ਜੈਕਾਰਿਆਂ, ਬੈਨਰਾਂ, ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਢੋਲਾਂ ਨਾਲ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਵਾਗਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਧੋਖਾ ਖਾਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਫੋਰਸ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਰਨੌਕ ਨੂੰ ਢੋਲ ਅਤੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਉਹ ਵਹਾਅ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।

Later, Charnock meekly accepted a rebuke from the Mughal viceroy. He then somehow managed to obtain permission to return to Hooghly or anywhere else of his choosing. Because of its defensive possibilities and trading location, he chose to return upstream to Kalikata. He built more huts and some minor defences. Then a Captain William Heath arrived there with a fleet and instructions from the Company that Charnock and his men should come aboard and sail away to capture Chittagong. It seems that the Company were under the impression that Chittagong lay up the River Ganges whereas, of course, it was actually on the north-eastern coast of the Bay of Bengal. Charnock remonstrated, but he had to leave. As they departed, Heath burnt and pillaged Kalikata. This led to the arrest of the

remaining Company factors in Bengal. Chittagong, as might have been expected, turned out to be heavily defended by the Mughals. After a month of fruitless negotiations, Heath’s fleet was forced to return to the sanctuary of Madras.

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਮੁਗਲ ਵਾਇਸਰਾਏ ਤੋਂ ਝਿੜਕ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਗਲੀ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸਦੀਆਂ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸਨੇ ਕਾਲੀਕਾਤਾ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਬਚਾਅ ਬਣਾਏ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਕੈਪਟਨ ਵਿਲੀਅਮ ਹੀਥ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਚਾਰਨੌਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚਟਗਾਓਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਚਟਗਾਓਂ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ, ਹੀਥ ਨੇ ਕਾਲੀਕਾਤਾ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਚਟਗਾਓਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰੀ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੀਥ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Charnock had to remain in Madras until 1690. The Mughal occupation of Bombay precipitated by the foolish aggression of Sir John Child had made the

Company realize that it was much weaker than it had imagined. Any idea of challenging the Mughal supremacy was jettisoned. The Company apologized, paid an indemnity and was authorized to continue its trade throughout the Emperor’s dominions. Charnock waited at Madras, however, until he had obtained a specific promise from the viceroy of Bengal. He managed to secure an agreement that, in return for an annual payment of a derisory Rs 3,000 a year, the Company could trade free of local duties. On receipt of this, he and his men returned to Kalikata or, as it would soon be called, Calcutta, and now Kolkata.

ਚਾਰਨੌਕ ਨੂੰ 1690 ਤੱਕ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਸਰ ਜੌਨ ਚਾਈਲਡ ਦੇ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਬੰਬਈ ਉੱਤੇ ਮੁਗਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਮੁਗਲ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਾਰਨੌਕ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ, 3,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਨਕ ਡਿਊਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਕਾਲੀਕਾਟਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਲਕੱਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

At Calcutta, Charnock found that the buildings painstakingly constructed the year before had been burnt. Through the monsoon of 1690 he and his men were forced to live in boats. Nevertheless, work proceeded and by the summer of 1692 there was a small settlement. The adjacent deep water attracted ships and trade. Indian merchants began to settle. A large number of Portuguese and Armenian merchants moved to the safety of the town and were given plots for their churches.

ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ, ਚਾਰਨੌਕ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1690 ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 1692 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਬਸਤੀ ਬਣ ਗਈ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀ ਵਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਚਾਂ ਲਈ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

Job Charnock died in 1693. He was buried at Calcutta. Within a decade, the Company would have acquired the two adjacent villages, begun work on the massively strong Fort William and put Calcutta well on the way to becoming its most important base in India.

ਜੌਬ ਚਾਰਨੌਕ ਦੀ ਮੌਤ 1693 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਉਸਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫੋਰਟ ਵਿਲੀਅਮ 'ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ।

Until the last decade of the seventeenth century, the East India Company had invariably been able to pay handsome dividends of 20 per cent or more. In the 1690s the Company suffered heavy losses due to the war against France and in 1696 the French seized the Company’s returning fleet of five fully laden ships. As the century came to an end the Company was also locked in a struggle for survival against a new company. This led to producers in India raising their prices and profit margins narrowing. Facing all these difficulties, the Company stopped paying dividends.

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ, ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਵਧੀਆ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਰਹੀ ਸੀ। 1690 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1696 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੰਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਦੀ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ, ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਸ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ

ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਮਾਰਜਿਨ ਘੱਟ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

The gravest threat to the Company, however, came from events in England. The Company's very success had provoked envy. There was an abortive attempt to resuscitate a Scottish company that had been given royal authority, afterwards rescinded, to trade with the East. This prompted the English Company to ask Parliament to confirm its own privileges. This had disastrous consequences. The government of the day was short of money and decided instead to auction the monopoly. The 'Old Company' lost out to a 'New Company', which was incorporated in 1698. The Old Company was, however, to be permitted to trade until 1701. Moreover, as the Old Company took the precaution of subscribing to a loan made to the New Company, it could legally continue to trade to the amount of this loan each year. It was a recipe for bitter conflict.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਕਾਟਿਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ

ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਲਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 'ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ' ਇੱਕ 'ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ' ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਈ, ਜਿਸਨੂੰ 1698 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 1701 ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੌੜੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਨੁਸਖਾ ਸੀ।

The ill feeling between the two companies in India was further inflamed by the New Company appointing all its senior officials from the staff of the Old Company. The Mughals initially sided with the Old Company. When, for example, the New Company’s president at Surat, Sir Nicholas Waite, despatched his men to haul down the Old Company’s flag, the Mughal governor sent his own troops to replace it. Waite retaliated by telling the Mughals that the Old Company was in league with pirates that were attacking Mughal ships. The Mughals then arrested the governor of Bombay, Sir John Gayer, and his wife. The unfortunate Sir John Gayer languished in prison for seven years and was not released by the Mughals until 1710. The following

year he sailed for England. The French intercepted his ship off the tip of India and he was killed. There were similar disputes between the two companies in southern and eastern India. It became clear to the shareholders in London that the companies would have to be amalgamated. An agreement was made in 1702 to phase this in over seven years.

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਭੜਕ ਗਈ। ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਰ ਨਿਕੋਲਸ ਵੇਟ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਭੇਜੇ, ਤਾਂ ਮੁਗਲ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਵੇਟ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਮੁਗਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਸਰ ਜੌਨ ਗੇਅਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਦਕਿਸਮਤ ਸਰ ਜੌਨ ਗੇਅਰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 1710 ਤੱਕ ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਸਨ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਲੇਵਾਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। 1702 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਅਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

All these difficulties, however, were only temporary – the war with France came to an end; the New Company was absorbed. As the United Company of Merchants of England Trading to the East Indies – generally known just as the East India Company – entered the new century, it was in an excellent position to expand its trade and profits. It had raised over £3 million by share issues to 3,000 investors. Short-term bonds supplied a further £6 million of capital. It was importing over half a million pounds worth of goods a year into England. It had set up a network of trading posts all over India. In general, it had been true to the counsel of Sir Thomas Roe to avoid wars or the establishment of large forts with many soldiers. Its many bases had all been acquired with the permission of Indian rulers; none had been acquired by force. There had been a few spats caused by overzealous Company or Indian officials, but generally these had been satisfactorily resolved. The fact was that both parties wanted to make money. The Indians were as keen as the English to expand trade, customs duties and mutual profit. There was no advantage to be gained by aggression.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਿਰਫ ਅਸਥਾਈ ਸਨ - ਫਰਾਂਸ ਨਾਲ ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ; ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਆਫ਼ ਮਰਚੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ - ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸਨੇ 3,000 ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ £3 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਂਡਾਂ ਨੇ ਹੋਰ £6 ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਧਾ ਮਿਲੀਅਨ ਪੌਂਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਯਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਠਿਕਾਣੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਝਗੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੱਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਤੱਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਪਾਰ, ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

The Company was also benefiting from its policy of religious tolerance. In contrast to the Portuguese, the Company had gone to considerable lengths to achieve religious harmony. At Surat they had prohibited the display of any images in their chapel that might offend the Muslims. At Bombay they had encouraged the settlement of Hindu merchants and

weavers. At Madras and Bengal they had attracted Catholic Portuguese and Orthodox Armenian merchants. All these communities had been allowed to worship freely. The Company, in spite of the strict enforcement of Protestant observance on its own senior employees, was happy to coexist with the followers of any religion that boosted its profits.

ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੈਪਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੁਲਾਹੇ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਆਰਥੋਡਾਕਸ ਅਰਮੀਨੀਆਈ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ, ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਸੀ।

All seemed fair as the Company entered the new century. By avoiding the expensive aggression of the Portuguese and the Dutch, the Company had secured the largest share of trade between India and Europe. The strictures of the Company’s founders and of the king’s ambassador, Sir Thomas Roe, that they confine

their activities to peaceful trade had produced great rewards. It was difficult at that time to imagine that the Company might jettison this advice.

ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ, ਸਰ ਥਾਮਸ ਰੋਅ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ, ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

At the beginning of the eighteenth century, embezzlement by its own employees was probably the biggest problem the Company had to face. The Company was happy for its men to conduct private trade to supplement their meagre salaries. They were not, however, supposed to compete with the Company in those commodities the Company itself traded in. Moreover, they were not, of course, supposed to use the Company's money to trade on their own account. Many ignored these strictures; William Gyfford was a classic example.

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਬਨ ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ।

ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਕਰਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਪਨੀ ਖੁਦ ਵਪਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ; ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ।

In 1717 William Gifford was appointed to be the chief factor at Anjengo. Gyfford devoted his energies to making a fortune for himself. Using the Company's money, he bought and sold pepper, a Company monopoly, on his own account. Furthermore, he alienated local merchants by making false entries in account books and by using counterfeit weights. There was also an altercation when his interpreter's mistress threw coloured powder, which was used by Hindus during the festival of Holi, over some Muslim traders. When one of the traders wounded the woman with his sword, Gyfford had the traders arrested and expelled from the fort. He also insulted them by breaking their swords. This incident provoked a series of skirmishes. Eventually calm was restored, but the resentment against Gyfford simmered on.

1717 ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਨੂੰ ਅੰਜੇਂਗੋ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ। ਗਿਫੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਮਿਰਚ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਵੇਚੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਵਜ਼ਨ ਵਰਤ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਰੰਗੀਨ ਪਾਊਡਰ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਗਿਫੋਰਡ ਨੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਝੜਪਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਗਿਫੋਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਉੱਗਦੀ ਰਹੀ।

The custom of giving annual gifts to the Rani of Attingal had been neglected for several years. Gyfford decided to make amends. On 11 April 1721, bearing seven years' presents, he set off on the four-mile journey up the river to Attingal. It was a large expedition comprising about 120 merchants and soldiers together and 120 porters. A large, seemingly friendly, crowd met them. Gyfford and his men were herded into an enclosure. They found themselves separated from their porters who had foolishly been allowed to carry the ammunition. Gyfford managed to send a note to Anjengo:

ਅਟਿੰਗਲ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਰਿਵਾਜ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਿਫੋਰਡ ਨੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1721 ਨੂੰ, ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਲੈ ਕੇ, ਉਹ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਐਟਿੰਗਲ ਤੱਕ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 120 ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕੱਠੇ ਸਨ ਅਤੇ 120 ਦਰਬਾਨ ਸਨ। ਇੱਕ ਵੱਡੀ, ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਭੀੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਗਿਫੋਰਡ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਪਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖਤਾ ਨਾਲ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿਫੋਰਡ ਅੰਜੇਂਗੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ:

Captain Sewell,

ਕੈਪਟਨ ਸਿਵੇਲ,

We are treacherously dealt with here, therefore keep a very good look-out of any designs on you. Have a good look to your two trankers [palisades]. We hope to be with you tonight. Take care and don’t frighten the women; we are in no great danger.

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। ਆਪਣੇ ਦੋ ਟਰੈਂਕਰਾਂ [ਪੈਲੀਸੇਡਾਂ] 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ। ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਡਰਾਓ; ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Shortly afterwards, the crowd overwhelmed them. Most of the soldiers were killed. The Company’s

merchants were tortured to death. Gyfford's interpreter died in great agony as he was slowly cut to pieces. Gyfford's tongue was cut out. He was then nailed to a log and floated down the river towards Anjengo.

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਭੀੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਾਈਫੋਰਡ ਦੇ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਦੀ ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਾਈਫੋਰਡ ਦੀ ਜੀਭ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵੱਲ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Gyfford's note reached Anjengo and some wounded soldiers followed. There were only three British officers and a gunner in the fort. One of the officers was ill and died soon afterwards. The other two set about plundering the warehouse and treasury. Then spirited their booty away in small boats. Only an artillery officer, Gunner Ince, remained steadfast. Fortuitously, a boat loaded with cowrie shells from the Maldives had arrived. Ince commandeered it and was able to evacuate the British women, including Gyfford's widow. He then set about preparing the fort for a siege. He moved all of the Company's servants from the outside houses into the fort. They were mainly boys and old men of whom there were

‘not twenty fit to hold a firelock’. The warehouse was also outside and Ince moved the food and the contents of the treasury – such as had not been plundered – to within the fort.

ਗਿਫੋਰਡ ਦਾ ਨੋਟ ਅੰਜੇਂਗੋ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਨਰ ਸਨ। ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਗੋਦਾਮ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਫਿਰ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਗਨਰ ਇੰਸ, ਦ੍ਰਿੜ ਰਿਹਾ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਾਲਦੀਵ ਤੋਂ ਕਾਉਰੀ ਸ਼ੈੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਸ ਨੇ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਿਫੋਰਡ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਮੇਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਅੱਗ ਦਾ ਤਾਲਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵੀਹ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ'। ਗੁਦਾਮ ਵੀ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਸ ਨੇ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

When the mob from Attingal arrived, they laid waste to the small town and killed many of its male inhabitants. The women and children were subsequently taken into the fort and were eventually given refuge by the Raja of Quilon. The attackers shot fire arrows into the fort. All its roofs were thatched with palm and these had to be hurriedly

stripped to prevent a conflagration. This exposed all inside to the sun at the hottest time of the year. A fortnight into the siege, two small British ships from Cochin delivered some supplies and seven soldiers. A week later, another fifty-two men from Calicut and Tellicherry were shipped in.

ਜਦੋਂ ਅਟਿੰਗਲ ਤੋਂ ਭੀੜ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਇਲੋਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੇ ਤੀਰ ਚਲਾਏ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਖਜੂਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਛਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਤਾਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਅੰਦਰ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ। ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਬਾਅਦ, ਕੋਚੀਨ ਤੋਂ ਦੋ ਛੋਟੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਿਪਾਹੀ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਕਾਲੀਕਟ ਅਤੇ ਤੇਲੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬਵੰਜਾ ਆਦਮੀ ਭੇਜੇ ਗਏ।

On 24 June the attack on the fort was launched. There was a large house set against the factory's wall, which the attackers occupied and then used as a base. Some of the Company's men made forays to dislodge them. At first they were unsuccessful, but finally they managed to hurl grenades through the windows with devastating effects. This completely demoralized the enemy. There were a few more small

raids and the blockade was maintained, but there were no more serious attacks.

24 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘਰ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਡੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜਨ ਲਈ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖਿੜਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

The arrival of the monsoon made it impossible for the Company to send a major relief expedition for several months. In their roofless fort, the defenders of Anjengo were exposed to the torrential rain. Finally, on 17 October, 300 men from Karwar and Surat arrived to lift the siege. Their commander, Mr Midford, immediately set about emulating Gyfford to make his own fortune – using the Company's money to trade pepper on his own account. However, he died within a year. It was left to his successor to conclude a formal treaty with the Rani of Attingal. This was highly favourable to the Company – the attackers were to be punished and their estates confiscated; the rani would compensate the Company for the affair and the Company would have the

exclusive right to the pepper trade in the rani's dominions.

ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮੁਹਿੰਮ ਭੇਜਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੱਤ ਰਹਿਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਜੇਂਗੋ ਦੇ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ, ਕਾਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਤੋਂ 300 ਆਦਮੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ, ਮਿਸਟਰ ਮਿਡਫੋਰਡ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਗਿਫੋਰਡ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਟਿੰਗਲ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸੰਧੀ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ - ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ; ਰਾਣੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਰਚਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

Perhaps the most interesting person of all those associated with the debacle at Anjengo was William Gyfford's wife, Catherine. Her life, both before and after her escape, was extraordinary.

ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਜੇਂਗੋ ਦੀ ਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਕੈਥਰੀਨ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਉਸਦੇ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ।

Born Catherine Cooke, she first landed in India at Karwar on 8 October 1709 when she was only thirteen or fourteen years old. She was with her father, a captain in the Company's Bengal army, her mother, brother and two younger sisters. They had sailed on the *Loyall Bliss* from England in March and had a difficult voyage. This tough journey had so delayed them that they had missed the south-west monsoon that would have carried them directly to Bengal. Being unable to round the tip of India, and anxious to evade the French who were rumoured to be harassing the British along the west coast, they had sought shelter at the Company factory at Karwar.

ਕੈਥਰੀਨ ਕੁੱਕ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਨਮੀ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 8 ਅਕਤੂਬਰ 1709 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਰ ਪਹੁੰਚੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾਂ ਜਾਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੰਗਾਲ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਪਟਨ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਲੋਇਲ ਬਲਿਸ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਔਖੇ ਸਫ਼ਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮਾਨਸੂਨ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਬੰਗਾਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਫਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਸੀ।

The Company's chief, John Harvey, offered hospitality to them and to the ship's officers. He was glad to receive the latest news from England. He was also delighted by the highly unusual arrival of a young unmarried and 'most beautiful' girl. John Harvey had been on the coast for many years. He was old – old enough to be Catherine Cooke's grandfather – and deformed. He was, however, rich. Captain Cooke was poor and he allowed himself to be cajoled into approving of a marriage by the promise of a lavish settlement. He and his wife then persuaded their daughter to comply. Since the captain of the Company's ship was keen to depart, the marriage was rushed through. On 22 October the *Loyall Bliss* sailed away and Catherine was left behind with her aged husband.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਣਵਿਆਹੀ ਅਤੇ 'ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ' ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਸੀ - ਕੈਥਰੀਨ ਕੁੱਕ ਦੇ ਦਾਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ - ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਮੀਰ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਕੁੱਕ ਗਰੀਬ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ।

ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। 22 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੋਇਲ ਬਲਿਸ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਥਰੀਨ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਤੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ।

The following year, John Harvey began the long process of settling his affairs in India. It was a complicated matter for he had, as was then usual, traded on his own account as well as the Company's and the two accounts were intertwined. Perhaps Catherine assisted her husband with the accounts. Harvey's successor was appointed and in August 1711 the couple went to Bombay.

ਅਗਲੇ ਸਾਲ, ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਮ ਵਾਂਗ, ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਖਾਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਹਾਰਵੇ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 1711 ਵਿੱਚ ਇਹ ਜੋੜਾ ਬੰਬਈ ਚਲਾ ਗਿਆ।

The new chief at Karwar died after only three months in post, long enough for him to embezzle a considerable amount of the Company's money – and another chief was appointed. The Harveys took the opportunity to travel down with him from Bombay to Karwar to sort out some of their accounts. Four months after their arrival, John Harvey died.

ਕਾਰਵਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਹੜੱਪਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ - ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਰਵੇਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

The Company then impounded Harvey's assets. This was normal procedure since virtually all their employees were mixing Company trade with their own. It would have been necessary for John Harvey to obtain clearance from the Company to leave India, and the same would be true for his widow. Catherine began to work on the accounts. She also laid claim to John Harvey's estate.

ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਰਵੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਲਈ ਵੀ ਸੱਚ ਹੁੰਦੀ। ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

Two months after Harvey's death, Thomas Chown was sent from Bombay to be a factor at Karwar. Chown had come out on a ship that had been wrecked off Bombay the year before. When the ship went down he had lost all his possessions. At Bombay

he had already met Catherine Harvey. Some weeks after his arrival at Karwar he married her.

ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਥਾਮਸ ਚਾਉਨ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਚਾਉਨ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਥਰੀਨ ਹਾਰਵੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

On 3 November 1712, Thomas and Catherine Chown sailed from Karwar for Bombay on the *Anne*, which carried a cargo of pepper and wax, to pursue their claim to Harvey's estate. Catherine was expecting a baby. Because of the danger from 'pirates', they were given an escort of an armed yacht and a frigate. Next day, four ships of the Maratha admiral, Kanhoji Angre, attacked them. The yacht had its masts shot away. Two ships took the *Anne* alongside and, running out of ammunition, it surrendered. During the battle, Thomas Chown's arm was ripped off by a cannon ball. He died in his pregnant wife's arms.

3 ਨਵੰਬਰ 1712 ਨੂੰ, ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਕੈਥਰੀਨ ਚਾਉਨ ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਰ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਲਈ ਐਨ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਮੋਮ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੈਥਰੀਨ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। 'ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ' ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯਾਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ੍ਰੀਗੇਟ ਦਾ ਸਹਾਇਕ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਮਰਾਠਾ ਐਡਮਿਰਲ, ਕਾਨਹੋਜੀ ਅੰਗਰੇ ਦੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਟ ਦੇ ਮਸਤੂਲਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਐਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇਸਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਥਾਮਸ ਚਾਉਨ ਦਾ ਬਾਂਹ ਤੋਪ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ।

The captured ships were sequestered. Their crews were taken to Angre’s fort at Gheriah. The Europeans, including Catherine Chown, were taken to the Maratha island fortress of Colaba. The Company at Bombay sent a letter to Kanhoji Angre asking for everyone to be repatriated. A month later all the prisoners were returned, except for the ships’ officers and Catherine Chown. They were all held for ransom.

ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਘੇਰੀਆ ਵਿਖੇ ਆਂਗਰੇ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੈਥਰੀਨ ਚਾਉਨ ਸਮੇਤ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲਾਬਾ ਦੇ ਮਰਾਠਾ ਟਾਪੂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਥਰੀਨ ਚਾਉਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

Complicated negotiations then ensued. Angre wanted money and a promise of no retaliatory action against

him by the British. Eventually, he got what he wanted. A lieutenant was sent with Rs 30,000, and he returned with all the remaining prisoners on 22 February 1713 – sixteen weeks after their capture. It was reported that Catherine was so poorly clothed that the lieutenant had to ‘wrap his clothes around her to cover her nakedness’. She was, however, unbowed. Shortly afterwards she gave birth to a son.

ਫਿਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਆਂਗਰੇ ਪੈਸੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨੂੰ 30,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ 22 ਫਰਵਰੀ 1713 ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੈਥਰੀਨ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਸੀ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨੂੰ 'ਆਪਣਾ ਨੰਗੇਜ਼ ਢੱਕਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਲਪੇਟਣੇ ਪਏ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਝੁਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

There was much sympathy in Bombay for Catherine’s plight. The Company advanced her Rs 1,000 and a small monthly living allowance. Her long-term prospects, however, were not good. She had a child and her claim against her first husband’s estate was looking weak. It had seemed at first that he had died without making a will – in which case she would have received one-third of his assets. Later, however,

it had been reported that he had made a will the year before they had met. This might leave her destitute.

ਕੈਥਰੀਨ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ 1,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ।

On her previous visit to Bombay, Catherine had met a young Company factor, William Gyfford. He now appeared to be a favourite of the governor and had been put in charge of Bombay Market. Catherine married him. She must have been well regarded by the governor too, for his consent was necessary for the marriage. The union had benefits both for Catherine and for William. Catherine’s claim on her first husband’s estate proceeded apace. John Harvey’s will seemed to disappear. It was officially recorded that both of her previous husbands had died intestate. In October she received one-third of Harvey’s estate – Rs 70,492. She and her new husband were now well off.

ਬੰਬਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਕੈਥਰੀਨ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕੰਪਨੀ ਫੈਕਟਰ, ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੰਬਈ ਮਾਰਕੀਟ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਕੈਥਰੀਨ ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇ ਸਨ। ਕੈਥਰੀਨ ਦਾ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਜੌਨ ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਿਨਾਂ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹਾਰਵੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ - 70,492 ਰੁਪਏ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਵਾਂ ਪਤੀ ਹੁਣ ਅਮੀਰ ਸਨ।

The following year William Gyfford was made supercargo of a Company ship trading to the Arabian port of Mocha. This gave him plenty of opportunities to make money on his own account in private trade, especially as he now had capital to invest. Three years later he was promoted chief at Anjengo. Four years after that he reaped the folly of his behaviour at Anjengo and was dead. Catherine, still only in her mid-twenties, was a widow for the third time.

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਨੂੰ ਮੋਚਾ ਦੀ ਅਰਬੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸੁਪਰਕਾਰਗੋ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕੈਥਰੀਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀਹਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵਿਧਵਾ ਸੀ।

The boat that evacuated Catherine from the siege of Anjengo made for Madras – a voyage around the tip of India and up the east coast of at least 500 miles. The journey, at the hottest time of the year, took over a month. She was with the two other British women and six children who had lived at Anjengo. The little boat had been carrying cowry shells that were used in India as small currency. It would have smelled dreadfully and would have been swarming with flies and insects. It must also have been overcrowded and unsanitary. But Catherine had been through worse before and she would have been comforted by the knowledge that she had the foresight to take the Company's account books with her.

ਕੈਥਰੀਨ ਨੂੰ ਅੰਜੇਂਗੋ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਮਦਰਾਸ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 500 ਮੀਲ ਦੀ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ। ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਦੋ ਹੋਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਛੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਕਿਸ਼ਤੀ

ਵਿੱਚ ਗਊਆਂ ਦੇ ਗੋਲੇ ਸਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਮੁਦਰਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗੰਦਾ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੈਥਰੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਦਿਲਾਸਾ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਸੋਚ ਸੀ।

Catherine reached Madras on 17 May 1721. She then fended off the Company's repeated demands for the return of the Anjengo accounts. Meanwhile, she received a letter from Lieutenant Lapthorne at Anjengo whom she had appointed as her agent:

ਕੈਥਰੀਨ 17 ਮਈ 1721 ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਪਹੁੰਚੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਐਂਜੇਂਗੋ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੂੰ ਐਂਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਲੈਪਥੋਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਏਜੰਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ:

Upon examining the Company's treasure, we found in gold & silver not above 2,100£, but Capt. Sewell says he saw an account by invoice that your husband had received by the Bombay fleet ten chests of treasure of the Company's.

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ 2,100 ਪੌਂਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਸੀਵੇਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਨਵੌਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਫਲੀਟ

ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਦਸ ਸੰਦੂਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ।

Catherine decamped to Calcutta to stay with her family. She eventually agreed that some money was owed to the Company and paid them Rs 7,312. Her agent at Madras eventually handed over the Anjengo account books to the Company. They were incomplete. Perhaps some papers had been genuinely lost; perhaps they had been deliberately removed. Whatever the truth, when the Company claimed Rs 50,000 from her, Catherine was able to reply:

ਕੈਥਰੀਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਲਕੱਤਾ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਬਕਾਇਆ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 7,312 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਂਜੇਂਗੋ ਅਕਾਉਂਟ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਅਧੂਰੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੱਚਾਈ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਕੈਥਰੀਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ:

I was favoured with yours, which unhappily informed me of advice from the Honble President and Council of Bombay, in relation to a debt which the said Council did suppose to be due from my deceased husband to the amount of fifty thousand rupees. In which I cannot but think they have used me a little hard in consideration that he met with his fate in performing his duty to his Masters, as his

death was sudden and unexpected and all the Company's servants (belonging to the settlement) destroyed in that fatal expedition, so it occasioned a general confusion of affairs, attended with the loss of several papers, which might perhaps been very instrumental in clearing the deceased from this demand.

ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ ਪਸੰਦ ਆਈ, ਜਿਸਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਕਤ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੌਕਰ (ਬਸਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਉਸ ਘਾਤਕ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਗੁਆਚ ਗਏ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

I have now gentlemen nothing to add, but to beg the favour of your Honble &ct to consider a little the vast complication of misfortune I have laboured under, and I cannot but hope from your candour and equity, that the hard circumstances of an unfortunate widow, and orphan, will draw from you a just and

favourable representation of this affair to the Honble company in behalf of

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੱਜਣਾਂ ਕੋਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੀ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀ ਗਈ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੇਚੀਦਗੀ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਅਨਾਥ ਦੇ ਔਖੇ ਹਾਲਾਤ, ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਾਣਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।

Your humble servant

ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਮਾਣਾ ਸੇਵਕ

Cathn Gyfford

ਬਿੱਲੀn ਐਫੋਰਡ

Calcutta, 26 April 1722

ਕਲਕੱਤਾ, 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1722

However much Catherine protested, she was still at the mercy of the Company, for there was the law that she needed their permission to leave the country. Once again, however, Catherine would show her mettle.

ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਈ।

Commodore Thomas Mathews had come to India in

command of a Royal Navy squadron charged with suppressing piracy. In fact, he was more interested in making money for himself and for this he traded aggressively. This was probably illegal and certainly against the interests of the Company. With his own warships, however, Mathews could do as he pleased. He and the Company had become bitter enemies. The fiasco at Colaba had increased this enmity. The Company's employees also railed against Mathews, for he was damaging their own, officially approved, private trade.

ਕਮੋਡੋਰ ਥਾਮਸ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਇੱਕ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ, ਮੈਥਿਊਜ਼ ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਲਾਬਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ, ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

Commodore Mathews arrived off Calcutta aboard his flagship, *Lyon*, in September 1722. Catherine Gyfford immediately became friendly. Mathews was appalled that a young British woman, thrice widowed by

Company men – two of them killed while defending the Company's interests – should be so persecuted by the Company. He informed them that he was putting Catherine under the protection of the Crown and that they should cease their harassment.

ਕਮੋਡੋਰ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਸਤੰਬਰ 1722 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫਲੈਗਸ਼ਿਪ, ਲਿਓਨ, 'ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕੈਥਰੀਨ ਗਿਫੋਰਡ ਤੁਰੰਤ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬਣ ਗਈ। ਮੈਥਿਊਜ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਔਰਤ, ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ - ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨਾ ਸਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੈਥਰੀਨ ਨੂੰ ਤਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

The Bengal authorities tried to take money from Catherine in another way. Her brother commanded a trading boat, the *Thomas*, in which Catherine had a major share. The Company commenced legal proceedings to seize the boat. They soon received a letter from Mathews advising them that Catherine had sold her share in the boat to him.

ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੈਥਰੀਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਕਿਸ਼ਤੀ, ਥਾਮਸ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਥਰੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੈਥਰੀਨ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

Ignoring the Company's plaintive appeals, Commodore Mathews sailed for Bombay with Catherine Gyfford. There they shared a house, which caused much scandal. At Bombay, the Company's demands on Catherine increased for they now had more precise details of William Gyfford's business activities. It seemed that all the goods at Anjengo – pepper, cloth, opium and rice – that supposedly belonged to him had actually been purchased with the Company's money. Once again the Company wrote to Catherine demanding that she not leave India before they were reimbursed. To forestall any attempt by the Company to arrest or confine her, she moved from the town house to Mathews's ship.

ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਮੋਡੋਰ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਕੈਥਰੀਨ ਗਿਫੋਰਡ ਨਾਲ ਬੰਬਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘਰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਘਪਲਾ ਹੋਇਆ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ, ਕੈਥਰੀਨ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਵੇਰਵੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਜੇਂਗੋ ਵਿਖੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ - ਮਿਰਚ, ਕੱਪੜਾ, ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਚੌਲ - ਜੋ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕੈਥਰੀਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾ ਛੱਡੇ। ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ।

At the end of 1723, Mathews sailed from Bombay with Catherine aboard. He wanted to do some final business transactions before leaving for England. The two of them stopped off in Karwar and Tellicherry. They also went to Anjengo – which must have caused a stir – so that Catherine could try and reclaim some of her possessions. Her agent, Peter Lapthorne, had written ‘I have in my possession nothing more than 2 wiggs & the bolster & bed on which you used to lay.’ She plainly did not believe him.

1723 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਥਿਊਜ਼ ਕੈਥਰੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਅੰਤਿਮ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਰ ਅਤੇ ਟੇਲੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ। ਉਹ ਐਂਜੇਂਗੋ ਵੀ ਗਏ - ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਤਾਂ ਜੋ ਕੈਥਰੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ, ਪੀਟਰ ਲੈਪਥੋਰਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ 2 ਵਿਗ ਅਤੇ ਬੋਲਸਟਰ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੇਟਦੇ ਸੀ।' ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

In July 1724 the *Lyon* reached England. Catherine’s dispute with the Company rumbled on. She took the initiative by claiming against them. Whether this was a ploy or whether she really believed she had been

ill-used is unclear. She backed out of arbitration. The Company were the first to go to court, but she then counter-sued. Patient research might find out if any final judgment was made, or whether, as often happened in those times, the litigation went on for years without resolution. We do know that at some stage she returned to Madras, where she was given a pension by the Company prior to her death in 1745.

ਜੁਲਾਈ 1724 ਵਿੱਚ ਲਿਓਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕੈਥਰੀਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਚਾਲ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੰਨਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਲਸੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਹੱਲ ਦੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ 1745 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

After Portugal, the Dutch Republic and England, Denmark – or more correctly Denmark-Norway as their crowns were united – was the next European country to establish a base in India. The Danish East India Company was incorporated in 1616 at the

instigation of some Dutch merchants doing business in Denmark. King Christian IV was the largest investor. Two ships left Copenhagen for the East in 1618, escorted by a tender and two of the king's warships. They first went to Ceylon where they started negotiations with the king of Kandy. These negotiations would eventually prove fruitless, but meanwhile an expedition to the south-eastern coast of India was more successful. In November 1620, the provincial governor of Tanjore granted the Danes a permit to trade duty-free on his territory and build a factory and fort at Tranquebar. Moreover, he barred the Dutch and the English from trade in his domains. Those two countries were too occupied with fighting each other in the Far East to intervene.

ਪੁਰਤਗਾਲ, ਡੱਚ ਗਣਰਾਜ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡੈਨਮਾਰਕ - ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹੀ ਡੈਨਮਾਰਕ-ਨਾਰਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਜ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 1616 ਵਿੱਚ ਡੈਨਮਾਰਕ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨ ਚੌਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੀ। 1618 ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਕੋਪਨਹੇਗਨ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਟੈਂਡਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦੋ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਲੋਨ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਂਡੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਆਖਰਕਾਰ ਵਿਅਰਥ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ

ਤੱਟ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਵਧੇਰੇ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਨਵੰਬਰ 1620 ਵਿੱਚ, ਤੰਜੌਰ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ-ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸਨ।

Roland Grappe, a merchant who had considerable experience with the Dutch East India Company, was left in charge of the Tranquebar factory. A large fort was built, named Dansborg. In 1623 a ship was despatched from Denmark to Tranquebar. It returned in 1625 with valuable cargo. As a company from a neutral country the Danish company was able to take advantage of the competition between the English and Dutch companies. In addition to this, they were able to undercut the prices offered by those companies as the Danish company received free protection from its king’s navy, whereas the Dutch and the English had to finance their own warships. The Danes established factories at Masulipatam and Pondicherry on the south-east coast and at Pipli in Bengal. They also set up bases in the Indonesian archipelago. Not having yet shown a profit, however, the company needed more capital to finance its

promising trade. Since Denmark was entering the Thirty Years War against Germany, capital was not available. Nevertheless, the company's Indian bases were able to survive by conducting local trade.

ਰੋਲੈਂਡ ਗ੍ਰੈਪ, ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਜਿਸਦਾ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਡੈਨਸਬਰਗ ਸੀ। 1623 ਵਿੱਚ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ 1625 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਡੈਨਿਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਡੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਡੈਨਿਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਪਿਪਲੀ ਵਿਖੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਟਾਪੂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਨਾਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਡੈਨਮਾਰਕ ਜਰਮਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਬੇਸ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰ ਕਰਕੇ ਬਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ।

Prospects began to look a bit brighter in the 1630s. However, when the able Roland Grappe departed in 1637 trouble followed. A new leader, Willem Leyel,

was not despatched from Denmark until 1639. His ship, the *Christianshavn*, was detained in the Canary Islands and did not arrive in India until September 1643. Meanwhile, the settlement was led by a Dutch merchant, Barrent Pessart. His speculations severely depleted the company's finances. Attempts then followed to sell Tranquebar to the Dutch, but these were unsuccessful. Events in Europe had severely damaged the Danish economy and Dutch merchants managed to increase their shareholding in the Danish East India Company. They marginalized it relative to the Dutch East India Company.

1630 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ 1637 ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਰੋਲੈਂਡ ਗ੍ਰੈਪ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਆਈਆਂ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੇਤਾ, ਵਿਲੇਮ ਲੇਅਲ, 1639 ਤੱਕ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼, ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸ਼ੈਵਨ, ਕੈਨਰੀ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ 1643 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀ, ਬੈਰੈਂਟ ਪੇਸਾਰਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਅਟਕਲਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰੈਂਕੇਬਾਰ ਨੂੰ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਇਹ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਡੱਚ ਵਪਾਰੀ ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

When Willem Leyel eventually arrived at Tranquebar, he was briefly shown around the seriously dilapidated fort by Pessart, who told him there was no business to be had locally and suggested they both take their ships north to make up a cargo for the *Christianshavn* to take to Denmark. Pessart put off their departure for two weeks while Leyel remained aboard the *Christianshavn* fretting at the delay. Pessart had time to secretly remove all the fort's removable assets – including the best guns, the account books and the money – and secrete them aboard his own ship.

ਜਦੋਂ ਵਿਲੇਮ ਲੇਯਲ ਆਖਰਕਾਰ ਟ੍ਰਾਂਕਵੇਬਾਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸਾਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸ਼ਵਨ ਲਈ ਡੈਨਮਾਰਕ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਮਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੇਸਾਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨਗੀ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੇਯਲ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸ਼ਵਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਰਿਹਾ। ਪੇਸਾਰਟ ਕੋਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਟਾਉਣਯੋਗ ਸੰਪਤੀਆਂ - ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਸਮੇਤ - ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।

Leyel and Pessart finally departed north in their own ships. They went to Madras and Masulipatam. Leyel was shocked to discover that Pessart had run up such

huge debts in Masulipatam that the company was no longer considered creditworthy. A few days later, some of Pessart's men came secretly in the night to Leyel and told him that Pessart intended to sail off on his own. Leyel decided to arrest Pessart. He was too late, however, for Pessart had already disappeared. Moreover, with the onset of the north-east monsoon it would be months before the *Christianshavn* could return Leyel to Tranquebar. He reached Madras in April 1644 and Tranquebar in June of that year.

ਲੇਯਲ ਅਤੇ ਪੇਸਾਰਟ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਗਏ। ਲੇਯਲ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਪੇਸਾਰਟ ਉੱਤੇ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਹੁਣ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਪੇਸਾਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੇਯਲ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੇਸਾਰਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲੇਯਲ ਨੇ ਪੇਸਾਰਟ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਸਾਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਈਸਾਈਸ਼ਵਨ ਨੂੰ ਲੇਯਲ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਣਗੇ। ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ 1644 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਪਹੁੰਚਿਆ।

The arrival of the *Christianshavn* at Tranquebar was greeted by a strange silence – no guns fired a salute, and no one came to the beach. A message was then

sent to the fort addressed to Jacob van Stackenborg, an old and infirm merchant whom Leyel had met previously, asking for information as to the state of the fort and also for provisions. There was no reply. Another similar letter was then sent, this time addressed to one of the two chaplains. At first there was no reply, but later that day a reply came signed by both van Stackenborg and the chaplain. It stated that they were unaware of any royal decree that allowed the removal of Pessart as leader. No provisions were sent.

ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਵਿਖੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸ਼ੈਵਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਚੁੱਪ ਨੇ ਕੀਤਾ - ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨੇ ਸਲਾਮੀ ਚਲਾਈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੀਚ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਜੈਕਬ ਵੈਨ ਸਟੈਕਨਬਰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਪਾਰੀ ਜਿਸਨੂੰ ਲੇਏਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਦੋ ਪਾਦਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਿਨ ਵੈਨ ਸਟੈਕਨਬਰਗ ਅਤੇ ਪਾਦਰੀ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਸਾਰਟ ਨੂੰ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ।

The *Christianshavn* remained anchored off Tranquebar for four days and then sailed a few miles

down the coast to Karikal to take on much-needed provisions. Leyel returned the following week with seventy armed men. The inhabitants of the town outside the fort, whose livelihoods had been damaged by the lack of trade, welcomed him. Together they blockaded the fort. This eventually resulted in the head of the guard emerging to negotiate. Leyel granted a pardon to those inside the fort who had resisted him and was allowed to enter and assume command.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨਸ਼ਵਨ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਹੇਠਾਂ ਕਰੀਕਲ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲੇਯਲ ਸੱਤਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗਾਰਡ ਦਾ ਮੁਖੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਭਰਿਆ। ਲੇਯਲ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

The fort was a sorry sight. Pessart had removed all the serviceable guns as well as all the company's cash, believed to have comprised 20,000 of the silver Spanish dollars known as 'pieces of eight'. Closer examination of doors and window frames revealed

them to have been hollowed out by white ants. The moat no longer functioned properly as it was filled with bricks and rubbish.

ਕਿਲ੍ਹਾ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਪੇਸਾਰਟ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨਕਦੀ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 20,000 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਡਾਲਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅੱਠ ਦੇ ਟੁਕੜੇ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਫਰੇਮਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨੇ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਈ ਹੁਣ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਕੂੜੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

Leyel was an energetic man with years of experience in the service of the Dutch VOC. He immediately set about importing good wood from further up the coast to renovate the fort. Within a short time the buildings were put into good condition, the moat was cleared of debris and Fort Dansborg was restored to its former glory.

ਲੇਯਲ ਇੱਕ ਊਰਜਾਵਾਨ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਡੱਚ VOC ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਤੱਟ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਲੱਕੜ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਖਾਈ ਨੂੰ ਮਲਬੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਡੈਨਸਬਰਗ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Unfortunately for Leyel, as a consequence of the wars

in Europe that Denmark had become embroiled in, the Danes had no spare ships to despatch to India. From 1639 to 1669 no Danish ships left Denmark for Tranquebar. Its inhabitants were left to fend for themselves. Following an incident in Bengal in which some Danish ships had been stranded on the coast and subsequently had their cargoes seized, a few residents of Tranquebar had taken to attacking and plundering Bengal ships. This privateering had become a steady source of income, much to the annoyance of the English and Dutch whom the Mughal authorities lumped together with the Danes.

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਲੇਯਲ ਲਈ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੈਨਮਾਰਕ ਉਲਝ ਗਿਆ ਸੀ, ਡੈਨਮਾਰਕ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1639 ਤੋਂ 1669 ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਡੈਨਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਲਈ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਡੈਨਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਤੱਟ 'ਤੇ ਫਸ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

Leyel tried to restrict privateering. In 1648 this provoked a mutiny amongst Leyel’s officers. Using

the pretext that he was misappropriating the company’s money, they imprisoned him and seized the treasury. Leyel’s papers were despatched to Denmark together with an indictment against him. When Leyel was released he was put aboard a ship going to Java and given enough money for an onward passage to Denmark. In Copenhagen he was cleared of any wrongdoing and in 1654 the king gave ‘our well-beloved Willem Leyel’ an annual grant of foodstuffs. Unfortunately, later that year he died, probably of the plague.

ਲੇਯਲ ਨੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। 1648 ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਲੇਯਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਗਾਵਤ ਭੜਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਲੇਯਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਡੈਨਮਾਰਕ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਲੇਯਲ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਵਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕੋਪਨਹੇਗਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 1654 ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਨੇ 'ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਵਿਲਮ ਲੇਯਲ' ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਪਲੇਗ ਨਾਲ।

Poul Hansen Kosør became the new leader at Tranquebar. Other Danes also departed. When Kosør died in 1655 the small remaining population of

Danes chose Eskild Andersen Kongsbakke to succeed him. Shortly afterwards he became the sole Dane left at Tranquebar.

ਪੌਲ ਹੈਨਸਨ ਕੋਸੋਰ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਵਿਖੇ ਨਵਾਂ ਆਗੂ ਬਣਿਆ। ਹੋਰ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ 1655 ਵਿੱਚ ਕੋਸੋਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਬਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਨੇ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਸਕਿਲਡ ਐਂਡਰਸਨ ਕੋਂਗਸਬਾਕੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਵਿਖੇ ਬਚਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਡੈਨਿਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ।

Kongsbakke, an almost illiterate commoner, managed with the help of the local Indians to defend Tranquebar for the next fourteen years. The ruler of Tanjore, incensed that tribute had not been paid, besieged the town several times, but Kongsbakke managed to survive. To better protect the town and its inner fort a wall was built around the whole. Privateering was accelerated and a large cash reserve was amassed from the proceeds. Progress reports were regularly despatched to Copenhagen. These were viewed with some scepticism in Denmark, but when augmented by a verbal report sent via a Dutch emissary, the Danish government decided to send a frigate to relieve the settlement. In 1669, after a gap of twenty-nine years, this Danish ship finally arrived at Tranquebar. It carried a notice from the king that formally appointed Kongsbakke as governor.

ਕੋਂਗਸਬਾਕੇ, ਇੱਕ ਲਗਭਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਆਮ ਆਦਮੀ, ਸਥਾਨਕ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਤੰਜੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਕੋਂਗਸਬਾਕੇ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨਕਦ ਰਿਜ਼ਰਵ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਪਨਹੇਗਨ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੈਨਮਾਰਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਡੱਚ ਦੂਤ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮੌਖਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਡੈਨਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫ੍ਰੀਗੇਟ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 1669 ਵਿੱਚ, ਉਨੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਡੈਨਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਂਗਸਬਾਕੇ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

In 1670 the Danish government reorganized and refinanced the Danish East India Company. Towards the end of the century, the Danes were able to take advantage of the damage to the Dutch and the English economies wrought by the nine years war (1688–1697) to increase their profitability in India and the East.

1670 ਵਿੱਚ ਡੈਨਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵੱਲ, ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ (1688-1697) ਦੁਆਰਾ ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

Moving into the eighteenth century, the Dutch and the British once again became the dominant European merchants in India and the East. The Danish company went into decline and was dissolved in 1729 to be reborn as the Asiatic Company in 1732. This company was given a forty-year monopoly on all Danish trade east of the Cape of Good Hope. In 1755, following various payments to the Nawab of Bengal and his local official, the company acquired land a few miles north of Calcutta at Serampore. It was governed by a regent of the Danish Crown, answerable to the company's governor of Tranquebar, and was renamed Frederiksnagore. A considerable trade was developed in textiles and saltpetre.

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਡੱਚ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯੂਰਪੀ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਗਏ। ਡੈਨਿਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ 1729 ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 1732 ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੇਪ ਆਫ਼ ਗੁੱਡ ਹੋਪ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1755 ਵਿੱਚ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਵਾਬ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੇਰਾਮਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸਦਾ ਸ਼ਾਸਨ

ਡੈਨਿਸ਼ ਕਰਾਊਨ ਦੇ ਇੱਕ ਰੀਜੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਫਰੈਡਰਿਕਸਨਾਗੋਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਨਮਕੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਵਪਾਰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

In 1763, Balasore, on the coast just south of Bengal, became a Danish possession governed from Tranquebar. Its bay was too shallow from which to conduct much trade and it only ever had a small Danish community.

1763 ਵਿੱਚ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬਾਲਾਸੋਰ, ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਡੈਨਿਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸਦੀ ਖਾੜੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਡੈਨਿਸ਼ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

The Asiatic Company also decided to colonize the Nicobar Islands, which were 800 miles east of the tip of India, with a view to plant spices and other crops. They were declared Danish in 1756, named Frederiksøerne and administered from Tranquebar. The colony had perished miserably by1759. The Danes then invited the Moravian (Herrnhuter) Mission to establish a new colony. This lasted from 1768 to 1787, but did not flourish. The Asiatic Company, dismayed by another failure, withdrew its protection in 1773 and left the missionaries to a miserable fate.

ਏਸ਼ੀਆਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ 800 ਮੀਲ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸਥਿਤ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1756 ਵਿੱਚ ਡੈਨਿਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਫਰੈਡਰਿਕਸੋਰਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਕਬਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1759 ਤੱਕ ਇਹ ਬਸਤੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੋਰਾਵੀਅਨ (ਹਰਨਹੂਟਰ) ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਸਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ 1768 ਤੋਂ 1787 ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ, ਪਰ ਵਧਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਏਸ਼ੀਆਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1773 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

When the charter of the Asiatic Company came up for renewal in 1772, its monopoly was removed and trade with India opened up to all Danes. The company limped on. In 1777 it was decided that administration of the company's sovereign territories in India – Tranquebar, Serampore and Balasore – would be removed from the company and that they would henceforth be ruled directly by the Danish Crown.

ਜਦੋਂ 1772 ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਸਾਰੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1777 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ - ਟ੍ਰਾਂਕੇਬਾਰ, ਸੇਰਾਮਪੁਰ ਅਤੇ ਬਾਲਾਸੋਰ - ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਡੈਨਿਸ਼

ਤਾਜ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰੇਗਾ।

Eight

ਅੱਠ

THE FRENCH AND THE BRITISH

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

TOWARDS CONQUEST

ਜਿੱਤ ਵੱਲ

From his first visit to India dates the renown of the English arms in the East. Till he appeared, his countrymen were despised as mere pedlars, while the French were revered as a people formed for victory and command. His courage and capacity dissolved the charm.

ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡ ਲਈ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨੇ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

Thomas Babington Macaulay, *Lord Clive*, 1840

ਥਾਮਸ ਬੈਬਿੰਗਟਨ ਮੈਕਾਲੇ, ਲਾਰਡ ਕਲਾਈਵ, 1840

The Portuguese, the Dutch, the English and the Danes were finally followed into India by the French. It was the French who would precipitate the

European conquest of India. When Emperor Aurangzeb died in 1707 there was a battle among his sons for the succession. The Mughal Empire started to disintegrate. Mughal nobles who had been held in check by the central administration became largely autonomous. They fought each other and also had to fight the Marathas and southern Hindus who saw their opportunity. These were ideal conditions for the Europeans to play one side off against the other. The French became very accomplished in these diplomatic manoeuvres.

ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਡੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਯੂਰਪੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਜਦੋਂ 1707 ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਟੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਗਲ ਸਰਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੜਨਾ ਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡਣ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਨ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਹਨਾਂ ਕੂਟਨੀਤਕ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਗਏ।

After the disastrous expedition of 1601, when

Francois Pyrard was shipwrecked, a company was set up in 1604, which was granted a monopoly of trade between the East and France for fifteen years. Nothing was achieved. In 1615 it was amalgamated with a newly established company and its privileges confirmed. This company did make two expeditions to the Far East, but then lapsed into inaction. In 1642 Cardinal Richelieu sponsored a new company. This company became bogged down in conflict at Madagascar, where the native people strongly resisted attempts at colonization, and lost its capital.

1601 ਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਪਿਰਾਰਡ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, 1604 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 1615 ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਲਈ ਦੋ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਈ। 1642 ਵਿੱਚ ਕਾਰਡੀਨਲ ਰਿਚੇਲੀਯੂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂੰਜੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ।

In 1664 the French at last established a company that could trade seriously with India. Jean-Baptiste Colbert, finance minister to Louis XIV, sponsored the

establishment of a Compagnie des Indes. It was given exclusive right to trade with the East for fifty years. Moreover, any losses incurred during the first ten years of operations would be reimbursed by the government. The state bought 20 per cent of its initial share offering, which made the launch a success. The company initially concentrated its efforts on Madagascar, where another debacle would ensue. There were enough resources, however, to also investigate possibilities in India.

1664 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਲੂਈ ਚੌਦਵੇਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀਨ-ਬੈਪਟਿਸਟ ਕੋਲਬਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਡੇਸ ਇੰਡੇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਂਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਯਤਨ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰੋਤ ਸਨ।

In 1666 six ships set sail for Madagascar. From Madagascar two of these ships made for Cochin. Afterwards they went north to Surat, where in 1668 was established the first French trading post in India. The enterprise was commanded by the director

general of French commerce in India, Francis Caron. He was an experienced trader who had run the Dutch East India Company's agency in Japan. Valuable cargoes were soon being exported from the Surat factory.

1666 ਵਿੱਚ ਛੇ ਜਹਾਜ਼ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਕੋਚੀਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਸੂਰਤ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ 1668 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਉੱਦਮ ਦੀ ਕਮਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਫਰਾਂਸਿਸ ਕੈਰੋਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਪਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਸੂਰਤ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਮਾਲ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

Caron was assisted by an Armenian from Persia, Marcara Avanchinz. He knew India and was despatched to the independent kingdom of Golconda, on the west coast of the country, where he obtained a permit to trade. He also secured permission to construct a trading post at Masulipatam, where the English and Dutch were already established. Perversely, Caron became jealous of this success and denounced Marcara to Colbert. Marcara was fully exonerated, but the incident led to enmity between the two. Destructive conflicts between the leading personalities would become a feature of the French

enterprises in India.

ਕੈਰੋਨ ਨੂੰ ਫਾਰਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਰਮੀਨੀਆਈ, ਮਾਰਕਾਰਾ ਅਵਾਨਚਿੰਜ਼ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਗੋਲਕੋਂਡਾ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਮਿਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਡੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਨ। ਉਲਟਾ, ਕੈਰੋਨ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਈਰਖਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਲਬਰਟ ਨੂੰ ਮਾਰਕਾਰਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਮਾਰਕਾਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਟਕਰਾਅ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

Caron then embarked on a more ambitious project. He persuaded Colbert to back an expedition to Ceylon with the objective of securing a base to enter the spice trade. It was also envisioned that such a base would be fortified, so giving the French a permanent settlement where they would not be at the mercy of a local ruler. A French fleet was put at Caron’s disposal. The king of Kandy intimated that he would support any ousting of the Dutch. In 1672 the French attacked Point de Galle, but were unable to capture it. They had more success at Trincomali, which they captured and began to strengthen. Soon, however, a Dutch fleet arrived. The French ships fled, leaving the garrison unprotected. It was quickly

overcome. The French fleet then abandoned Ceylon and made for St Thomé on the east coast of India. St Thomé had a formidable Portuguese fort that, a few years previously, had been taken by the Dutch. The French managed to capture it with only a few casualties.

ਕੈਰੋਨ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕੋਲਬਰਟ ਨੂੰ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀਲੋਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬੇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੇੜਾ ਕੈਰੋਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਂਡੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਡੱਚਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ। 1672 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਡੀ ਗਾਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿੰਕੋਮਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਡੱਚ ਬੇੜਾ ਆ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ ਭੱਜ ਗਏ, ਗੈਰੀਸਨ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੇੜੇ ਨੇ ਸੀਲੋਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸੇਂਟ ਥੋਮੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਸੇਂਟ ਥੋਮੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਕਿਲਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ।

The directors of the Compagnie des Indes were not

pleased when they learnt of the meagre success achieved by such vast expenditure. They recalled Caron. Together with the fortune he had accumulated, Caron sailed for Marseilles. As his ship entered the Mediterranean, Caron learnt that the authorities wanted to investigate his finances. He had the ship turn about and make for Lisbon. As it entered the harbour, it hit a rock and sank. The only survivor was one of Caron's sons.

ਕੰਪੈਗਨੀ ਡੇਸ ਇੰਡੇਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਰੋਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੈਰੋਨ ਮਾਰਸੇਲਜ਼ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਕੈਰੋਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਦੇ ਵਿੱਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਲਿਸਬਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਕੈਰੋਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਬਚਿਆ ਸੀ।

In India, the French feared an attempt by the Dutch to recapture St Thomé. They sent François Martin, who had distinguished himself in the engagements at Ceylon, to plead with an official of the Ruler of Bijapur for the grant of some land. The company was allocated a plot on the coast, about 100 miles south of Madras. Martin returned to St Thomé to learn that

the Dutch intended to attack. The Dutch had also persuaded the ruler of Golconda to aid them by convincing him that the French were in a dangerously expansionist phase. These allies were able to blockade the fort and force a French capitulation. The French were, however, allowed to leave for a destination of their choosing. Most, including the company's chief officers, went to Surat. François Martin, together with sixty men, marched south to the plot he had recently acquired. He arrived in April 1674 and began to construct a settlement. This became known as Pondicherry.

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡੱਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਂਟ ਥੋਮੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ੍ਰਾਂਸੋਆ ਮਾਰਟਿਨ, ਜਿਸਨੇ ਸੀਲੋਨ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੀਜਾਪੁਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 100 ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰਟਿਨ ਸੇਂਟ ਥੋਮੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਡੱਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਸੂਰਤ

ਚਲੇ ਗਏ। ਫ੍ਰਾਂਸੋਆ ਮਾਰਟਿਨ, ਸੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਉਸ ਪਲਾਟ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ 1674 ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

By shrewd bargaining with native officials and rulers, François Martin was able to obtain revenue rights to the villages near Pondicherry and was given permission to fortify the town. Martin’s soldiers were given land on which to build houses. The colony prospered until 1689, when war broke out again between France and the Dutch Republic. The Dutch were determined to exterminate the settlement at Pondicherry. In 1693 they arrived with a fleet of nineteen ships carrying over 2,000 soldiers. After a twelve-day siege, Martin capitulated. Once again, the French were allowed to march out in honour. This time, however, they had to undertake return to Europe. It seemed that French ambitions on the Coromandel Coast had been permanently extinguished. However, as was to happen so frequently in the eighteenth century, it was events in Europe that would determine what would happen in India.

ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ, ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਮਾਰਟਿਨ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਾਰਟਿਨ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਬਸਤੀ 1689 ਤੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਡੱਚ ਗਣਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਡੱਚ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ। 1693 ਵਿੱਚ ਉਹ 2,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਨੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

Peace came to Europe with the Treaty of Ryswick in 1697. This stipulated that all captured places should be returned. Moreover, in the case of Pondicherry, it stated that the additional fortifications made by the Dutch should be handed over intact. François Martin was accordingly sent back to Pondicherry to assume command again. He was sent 200 regular French troops and some artillery. He was also instructed to further improve the fortifications.

1697 ਵਿੱਚ ਰਿਸਵਿਕ ਦੀ ਸੰਧੀ ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਸਥਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਸੀ ਕਿ ਡੱਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਾਧੂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ 200 ਨਿਯਮਤ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤੋਪਖਾਨੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

Martin drew up an ambitious plan for the development of Pondicherry. Hundreds of new houses were quickly built. In 1701 it was decided to close the unprofitable factory at Surat (leaving behind large debts) and move the company's Indian administration to Pondicherry. Martin was appointed director general of French affairs in India. He built up excellent relations with local rulers and attracted many Indians to take up residence there. He came from a family with long connections of the French trade with the East. His father owned a spice shop in Paris. Although François Martin was born illegitimate, his father had seen that he was given good business training. François Martin was primarily a businessman, but he had scruples. In 1687 he wrote a note about the slave trade:

ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਸੈਂਕੜੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਜਲਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ। 1701 ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ ਗੈਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਾਯੋਗ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ (ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫ੍ਰਾਂਕੋਇਸ ਮਾਰਟਿਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਵਪਾਰਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਫ੍ਰਾਂਕੋਇਸ ਮਾਰਟਿਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਝਿਜਕ ਸੀ। 1687 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਗੁਲਾਮ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖਿਆ:

The English and the Danes derive considerable profit from the sale of slaves at Atjeh [Achin in Sumatra]. It was very easy now to obtain slaves on the Coromandel Coast as people were willing to sell themselves or their children into bondage for food. It was estimated that in two years as many as fifteen or twenty thousand had been brought in this way to Atjeh. I was approached by some parties to participate in this trade, but I refused as I felt this to be too demeaning an activity for the Company.

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਲੋਕ ਅਤਜੇਹ [ਸੁਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅਚਿਨ] ਵਿਖੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਭੋਜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਹ

ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤਜੇਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ।

By the time of François Martin's death in 1706, Pondicherry was a prosperous and well-ordered city with a population of 40,000.

1706 ਵਿੱਚ ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ ਮਾਰਟਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ 40,000 ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ।

Although Pondicherry prospered – mostly by trading with its neighbours in India and the East – the finances of the parent company were precarious. Military escapades had consumed much of its capital. It was unable to find sufficient resources to equip expeditions to trade with India and was reduced to assigning its rights to other French merchants. Nevertheless, when its fifty-year privileges lapsed in 1714, it was able to renew them to 1725. It had, however, no money. For several years no ships went out to India. Pondicherry was left to fend for itself.

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਇਆ - ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਕੇ - ਮੂਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਇਸਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਪੂੰਜੀ ਖਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੂਜੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 1714 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 1725 ਤੱਕ ਨਵਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Towards the end of the financial chaos that followed the death of Louis XIV in 1715, and the speculative bubble and collapse that ensued, the company was generously refinanced. Moreover, it had managed to renew its privileges again without any time limit. From 1720 it therefore became known as the Perpetual Company of the Indies. In 1723 it resumed operations, sending out ships laden with merchandise to Pondicherry. By 1730 Pondicherry was sending home annual cargoes worth over Rs 2 million.

1715 ਵਿੱਚ ਲੂਈ ਚੌਦਵੇਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਵਿੱਤੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਭਰੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਅਤੇ ਪਤਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵੱਲ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਵਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 1720 ਤੋਂ ਇਸਨੂੰ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। 1723 ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਮਾਲ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਭੇਜਿਆ। 1730 ਤੱਕ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਮਾਲ ਘਰ

ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

The French were also anxious to expand their sphere of operations. They wanted a share of the important spice trade on the south-west coast. A few miles to the south of the British base at Tellicherry, there was a small town called Maihi, later named Mahé, near the mouth of a river. Rocks made it very difficult to enter this river and the town was thought impregnable. However, a French naval captain, Mahé de La Bourdonnais, devised and led a successful French invasion on a large raft. The French then took control of the estuary and set up a trading post for their Perpetual Company of the Indies in 1725. Naturally, this infuriated the British at Tellicherry, and there were clashes between the militia of the two settlements as they disputed their boundary. Since Britain and France were supposed to be at peace, this alarmed the two governments and instructions were sent out for them to behave amicably. Friendly visits resulted, and ‘much gunpowder was spent in salutes’.

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਉਹ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਟੈਲੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬੇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਾਈਹੀ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਸਬਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਹੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ

ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿੱਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਪਤਾਨ, ਮਾਹੇ ਡੇ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ, ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਫਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ 1725 ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਾ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਪੇਚੁਅਲ ਕੰਪਨੀ ਆਫ਼ ਦ ਇੰਡੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਚੌਕੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੇ ਟੈਲੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਮਿਲੀਸ਼ੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਸਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਬਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ 'ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਬਾਰੂਦ ਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ'।

Significant developments also took place at Chandernagore in Bengal. Chandernagore, on the Hooghly River, had been occupied by some French settlers since 1676. In 1688 the Mughals had officially transferred the settlement to them. It had then been fortified. In 1701 the French government put it under the control of the governor of Pondicherry. Its trade was insignificant until the arrival of Joseph François Dupleix.

ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੰਦਰਨਗਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਹੁਗਲੀ ਨਦੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਚੰਦਰਨਗਰ 'ਤੇ 1676 ਤੋਂ ਕੁਝ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦਾ

ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। 1688 ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਕਿਲਾਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1701 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਜੋਸਫ਼ ਫ੍ਰਾਂਸੋਆ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਇਸਦਾ ਵਪਾਰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ।

Dupleix was the son of a director of the Compagnie des Indes. He went to sea when only seventeen and when only twenty-three his father secured for him the position of first councillor and military commissioner at Pondicherry. This post, the second most important in Pondicherry, he assumed in 1720. He took the lead in expanding trade and traded vigorously and very profitably on his own account. In 1726, however, he had a misunderstanding with the directors and was suspended. He was offered a free passage back home, but chose to stay in Pondicherry while awaiting the outcome of an appeal. Four years later he was cleared of any wrongdoing. In recompense he was sent to Chandernagore as director. He arrived there in 1731.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਕੰਪਨੀ ਡੇਸ ਇੰਡੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਕੌਂਸਲਰ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਉਸਨੇ 1720 ਵਿੱਚ

ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1726 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਰਸਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਚੰਦਰਨਾਗੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ 1731 ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Dupleix put the wealth he had accumulated at Pondicherry to work. He purchased ships, opened up inland trade and induced Indian traders to settle. He did this for the company and, with the approval of the company, on his own account. He made money for the company and added to his own fortune. From being semi-derelict, Chandernagore became a commercial hub. Some ships were loaded directly for France; others for Pondicherry and then to France. Dozens of other ships carried merchandise to Indian ports, and beyond to Arabia and China. There was a large trade from the interior in saltpetre, which was used in making gunpowder. This was sent on to Europe and many other destinations. Large quantities of cowrie shells were imported into Bengal where they were used as small currency – several thousand making one rupee. Pepper was brought from the

Malabar Coast. Coral from the Mediterranean was also in demand. Dupleix also ran a brisk trade in slaves from the interior. Many of these were sent on to Mauritius.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਅਤੇ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਅਰਧ-ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਚੰਦਰਨਾਗੌਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਜਹਾਜ਼ ਸਿੱਧੇ ਫਰਾਂਸ ਲਈ ਲੋਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ; ਕੁਝ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫਰਾਂਸ ਲਈ। ਦਰਜਨਾਂ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਰਬ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਮਕੀਨ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੂਦ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਾਉਰੀ ਸ਼ੈੱਲ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਮੁਦਰਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮਿਰਚ ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਕੋਰਲ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਵਪਾਰ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

While Dupleix at Chandernagore was expanding French trade, a new Governor General at Pondicherry was expanding French political influence. Pierre Benoît Dumas had been a successful governor of the

Isle de France and Bourbon – renamed Mauritius and Réunion – until in 1735 when he became director general of French affairs in India. He built on the good relations the French had already established with the rulers adjacent to Pondicherry. In particular he developed a close friendship with Dost Ali Khan, the Nawab of the Carnatic. Dost Ali, probably anticipating that French power might be useful in the future, obtained permission from the Mughal emperor for the French to produce Mughal coins with the Pondicherry stamp on them. The French took care to mint coins of high quality. These became popular and gave Pondicherry a considerable profit.

ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਨਗਰ ਵਿਖੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੀਅਰੇ ਬੇਨੋਇਟ ਡੂਮਾਸ 1735 ਤੱਕ ਆਇਲ ਡੀ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਬੌਰਬਨ - ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਅਤੇ ਰੀਯੂਨੀਅਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਦੇ ਇੱਕ ਸਫਲ ਗਵਰਨਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਉਸਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਬਣੇ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦੋਸਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨਾਲ ਨੇੜਲੀ ਦੋਸਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਸਤ ਅਲੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਤੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਮੁਗਲ

ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ।

In 1739 the Carnatic was invaded by large army of Marathas. Dost Ali met them in battle but was killed. Five days after the battle, Dost Ali's widow arrived outside Pondicherry, together with an escort of cavalry, a large entourage of relatives and her valuable jewellery. She asked Dumas for sanctuary. Knowing full well that the Marathas might attack Pondicherry if he acceded to her request, Dumas decided that the dishonour of not doing so would affect French interests even more and the gates of the city were thrown open. The widow and her entourage – which included 1,500 cavalry, 300 camels, 200 bullock carts and eight elephants – were welcomed by gun salutes. Some days later the wife and son of Chanda Sahib, Dost Ali's son-in-law, were also given protection.

1739 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਉੱਤੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਸਤ ਅਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਦੋਸਤ ਅਲੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੁਕੜੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਸਨੇ ਡੂਮਾਸ ਤੋਂ ਪਨਾਹ ਮੰਗੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਰਾਠੇ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ 'ਤੇ

ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਡੂਮਾਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1,500 ਘੋੜਸਵਾਰ, 300 ਊਠ, 200 ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਠ ਹਾਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ - ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸਤ ਅਲੀ ਦੇ ਜਵਾਈ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

The Marathas moved a considerable force into the vicinity of Pondicherry. An emissary went to Pondicherry to demand Rs 6 million and an annual tribute. He also demanded the surrender of Chanda Sahib's family and jewels. Dumas politely refused. The envoy was then taken on a tour of Pondicherry's now impressive fortifications. He was also given a gift for the Maratha commander of ten bottles of liqueurs. The commander's wife sampled these and found them very agreeable. Dumas sent another thirty bottles. The Marathas, impressed by Pondicherry's defences and Dumas's hospitality, withdrew.

ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜੀ। ਇੱਕ ਦੂਤ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਡੂਮਾਸ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉਸਨੂੰ ਮਰਾਠਾ ਕਮਾਂਡਰ ਲਈ ਦਸ ਬੋਤਲਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਾਂਡਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਪਾਇਆ। ਡੂਮਾਸ ਨੇ ਹੋਰ ਤੀਹ ਬੋਤਲਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਡੂਮਾਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ।

In recognition of this French assistance against the Marathas, the Mughal emperor in Delhi gave Dumas the title of nawab with the rights over 4,500 local horsemen to be provided free of any charge. Before he resigned, so as to return to France, Dumas managed to have this title made transferrable to his successor.

ਮਰਾਠਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਡੂਮਾਸ ਨੂੰ ਨਵਾਬ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 4,500 ਸਥਾਨਕ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੀਸ ਦੇ ਮੁਫ਼ਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਰਾਂਸ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡੂਮਾਸ ਨੇ ਇਸ ਖਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

Dumas was succeeded by the successful director of Chandernagore, Dupleix. On his arrival at Pondicherry in 1741, Dupleix made sure he was confirmed as a nawab of the Mughal Empire. As a mark of favour, the Mughal Emperor sent a flag and

kettledrum from Delhi. Dupleix also had himself installed as a nawab at Chandernagore. He accepted tribute from local nobles of lower rank and generally insisted on the respect due to an imperial officer. He then married the widow of a councillor, Joanna Vincens. Of mixed Portuguese and Indian blood, she had been born and brought up in India and was fluent in several Indian languages. She also had a good knowledge of Indian politics. She and Dupleix made a formidable couple.

ਡੂਮਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਦਰਨਗਰ ਦੇ ਸਫਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਰਾਜਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ। 1741 ਵਿੱਚ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਨਵਾਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ, ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਕੈਟਲਡਰਮ ਭੇਜਿਆ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਦਰਨਗਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨਵਾਬ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲਰ, ਜੋਆਨਾ ਵਿੰਸੇਂਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਮਿਸ਼ਰਤ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖੂਨ ਦੀ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪਲੀ-ਪਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਉਹ ਅਤੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜੋੜਾ ਬਣ ਗਏ।

The directorate in France wrote of the probability of there being a war with Britain. They intended to reduce the number of ships coming to India.

Perversely, they commanded Dupleix to cut expenditure, especially on fortifications. Dupleix ignored these instructions and proceeded apace with strengthening the walls around Pondicherry. The directors made no objection since Dupleix paid for the work out of his own vast fortune.

ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਖਰਚ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦੀ 'ਤੇ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕੰਮ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

Dupleix was also instructed to approach the English East India Company at Madras to suggest, should Britain and France go to war in Europe, that the two nations' settlements in India should remain neutral. The Company at Madras rejected this overture. They had already been told that a British fleet, which had been intercepting French ships going to China, was coming to India to exterminate French trade. Dupleix, who only had one warship at his disposal, decided to appeal to the Nawab of the Carnatic. Mindful of the assistance the French had given to his

predecessors and anxious to avoid any disruption of trade, the nawab told the Company in Madras that he would not tolerate any attack by the British on the French in his dominions. Equally, he would not countenance any attack by the French on the British. Reluctantly, the Company at Madras acquiesced.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬੇੜਾ, ਜੋ ਚੀਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ, ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਘਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ, ਨਵਾਬ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਝਿਜਕ, ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ।

The British fleet confined itself to attacking the French on the open seas. In 1746 the French sent a fleet of their own into Indian waters. The two fleets met off the south-east coast of India. There was an

indecisive encounter. The British, with one of their ships leaking, decided to abandon the fight and left for Ceylon. The French fleet then anchored off Pondicherry. It was commanded by Mahé de La Bourdonnais, the man who had captured Mahé, and followed Dumas as governor of the Isle de France and Bourbon. Dupleix and La Bourdonnais immediately began to plan an attack on the British at Madras.

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬੇੜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ। 1746 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਭਾਰਤੀ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਬੇੜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇ। ਇੱਕ ਦੁਚਿੱਤੀ ਭਰਿਆ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਲੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੜਾਈ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੀਲੋਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੇੜਾ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੰਗਰ ਲਗਾ। ਇਸਦੀ ਕਮਾਨ ਮਾਹੇ ਡੀ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੇ ਮਾਹੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਡੂਮਾਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਆਈਲ ਡੀ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਬੌਰਬਨ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

There were arguments between Dupleix and La Bourdonnais, who wanted to wait for reinforcements, over the timing of an assault on Madras. Eventually, La Bourdonnais was persuaded to set sail. He was given a contingent of 500 men from Pondicherry. On 14 May he landed these men together with cannons

on the coast twelve miles south of Madras. Next day he landed another 2000 troops, mostly Europeans.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ, ਜੋ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ 500 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 14 ਮਈ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਸਮੇਤ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੱਟ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ 2000 ਹੋਰ ਫੌਜਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਨ, ਉਤਾਰੀਆਂ।

Madras was thrown into panic. It had never occurred to the Company that the town might be attacked by a powerful European force – a force with modern weapons. The governor, Nicholas Morse, was the very same man who had rejected Dupleix's offer of neutrality. He now remembered the Nawab of the Carnatic's injunction against European wars on his territory. Accordingly, he sent a messenger to the nawab seeking protection. Foolishly, he omitted to send the customary gifts that were normally sent when seeking a favour. The nawab prevaricated. The French began the siege and bombardment of Madras. On 20 May the British made an attempt to buy off the French. This overture was rejected. The town was heavily bombarded throughout the night, both from land and sea. The next day the British capitulated.

ਮਦਰਾਸ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੋਰਸ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਫੋਰਸ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਸਨ। ਗਵਰਨਰ, ਨਿਕੋਲਸ ਮੋਰਸ, ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਤ ਭੇਜਿਆ। ਮੂਰਖਤਾ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਕੀਤੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 20 ਮਈ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਰਾਤ ਭਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਭਾਰੀ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

There were protracted negotiations to fix the terms of surrender. La Bourdonnais was inclined to ransom the town and then return it. The British encouraged this magnanimity by giving him a personal gift of £40,000. Dupleix, who wanted complete French domination of that coast, was outraged. Meanwhile, the Nawab of the Carnatic had learnt of the French assault and was also angry. Dupleix, determined that the British should be permanently ousted from Madras, accordingly informed the Nawab that the French had taken over the city on his behalf and

would hand it over once the surrender had been finalized.

ਸਮਰਪਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ £40,000 ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਡੁਪਲੈਕਸ, ਜੋ ਉਸ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਦਬਦਬਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Dupleix and La Bourdonnais continued their wrangling. It was perfectly clear that Dupleix had the final authority over French affairs in India, but La Bourdonnais continued to argue that his fleet was independent and under his own control. When Dupleix sent a deputation to implore La Bourdonnais to fall in with his plans to expel the British from Madras, and to insist on his right of command, La Bourdonnais arrested them.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਲਾ ਬੋਰਡੋਨੇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਝਗੜਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਡੁਪਲੈਕਸ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਲਾ ਬੋਰਡੋਨੇਸ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬੇੜਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ

ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਲਾ ਬੋਰਡੋਨੇਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਭੇਜਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਲਾ ਬੋਰਡੋਨੇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

Dupleix realized it would take a year or more to obtain confirmation of his position from France. It looked as though La Bourdonnais might get his way when the weather struck. A huge storm hit his fleet. Of eight ships, four were lost, two so damaged as to be unseaworthy and two were seriously incapacitated. Over 1,200 men were lost. La Bourdonnais decided he must leave Madras for Goa, a neutral port where his ships could be repaired and where he could buy new ones. He left Madras under the control of Dupleix’s deputies, with the signed capitulation and the troops from Pondicherry. La Bourdonnais sailed to Pondicherry. He tried to obtain money, guns, men and provisions from Dupleix. As he might have expected, Dupleix refused. La Bourdonnais then limped off to Mauritius to repair his ships. When he finally returned to France, he was arrested for disobeying orders and imprisoned in the Bastille.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ

ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੂਫਾਨ ਉਸਦੇ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਿਆ। ਅੱਠ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਚਾਰ ਗੁਆਚ ਗਏ, ਦੋ ਇੰਨੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। 1,200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਛੱਡ ਕੇ ਗੋਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਬੰਦਰਗਾਹ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਮਦਰਾਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ, ਬੰਦੂਕਾਂ, ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੈਸਟਿਲ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Dupleix was now faced with a serious dilemma. He had promised to hand over Madras, after it had surrendered, to the Nawab of the Carnatic. It may be that Dupleix made this offer in good faith. However, if so, he had probably intended to destroy its fortifications first, so as to avoid giving the nawab another powerful base close to Pondicherry. This destruction had been held back by La Bourdonnais's plans for a ransom. The Nawab knew of the capture

of Madras. He became agitated when, over a month later, it had still not been handed over to him.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਹੁਣ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਚੰਗੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅੱਡਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਦੀਆਂ ਫਿਰੌਤੀ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

The nawab sent 10,000 men – a small proportion of his army – under the command of his son, Mahfuz Khan, to make clear his determination to secure Madras. On the day La Bourdonnais left, they camped outside the city walls. Dupleix realized that to commence the destruction of the fortifications now would only further enrage the nawab. Furthermore, he feared that if the nawab obtained control of the city he might ransom it back to the British. Dupleix sent instructions from Pondicherry that his men must hold on to Madras at all costs, but should not initiate any hostilities towards Mahfuz Khan’s army. This was prudent since the French had

less than 1,200 troops. The French commander was forced to commence hostilities when Mahfuz Khan cut off Madras's only supply of fresh water. He decided to send a force to recapture the spring.

ਨਵਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਖਾਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ 10,000 ਆਦਮੀ - ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ - ਭੇਜੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੱਸਾ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਵਾਬ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਮਦਰਾਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਖਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਕੋਲ 1,200 ਤੋਂ ਘੱਟ ਫੌਜ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਝਰਨੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੋਰਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Four hundred men, with two cannon hidden behind them, made towards the spring. Some Mughal cavalry charged towards them. When these came within point-blank range, the French troops parted to reveal their cannon. Their first shots ripped into the Mughal horses. Before the cavalry could regroup, the

French fired their cannon again. For the Mughals, such rapid reloading of artillery was a new and unpleasant experience. Several other cannonades followed in quick succession. There were many casualties and the survivors fled.

ਚਾਰ ਸੌ ਆਦਮੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋ ਤੋਪਾਂ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਝਰਨੇ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਕੁਝ ਮੁਗਲ ਘੋੜਸਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਧੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜਾਂ ਆਪਣੀ ਤੋਪ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮੁਗਲ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਜੀਆਂ। ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੋਪ ਦੁਬਾਰਾ ਚਲਾਈ। ਮੁਗਲਾਂ ਲਈ, ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਲੋਡਿੰਗ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਕੋਝਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਈ ਹੋਰ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਭੱਜ ਗਏ।

Meanwhile, Dupleix had decided to despatch some of his soldiers at Pondicherry to the aid of those besieged at Madras. About 1,000 troops marched north. They were under the command of an engineer, not a regular officer, whom Dupleix had chosen for his ability and decisiveness – Louis Paradis. Mahfuz Khan learnt of their approach and moved his huge army a little to the south of Madras on to the bank of a river that it would be necessary for Paradis to cross. Paradis had no artillery. It must have been a daunting sight for him to see the massive force

awaiting him on the other side of the river. The river was fordable, however, and Paradis did not hesitate. He led his men across the river and straight into the middle of Mahfuz Khan's army. They fired their muskets and then charged. The startled Mughals fled. They made for the nearby town of St Thomé. The French followed them. They were able to fire repeated volleys into the troops confined by the narrow streets. The French soldiers at nearby Madras soon joined the action. Mahfuz Khan fled. His army followed in great confusion.

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਘੇਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਲਗਭਗ 1,000 ਫੌਜਾਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ - ਲੂਈ ਪੈਰਾਡਿਸ। ਮਹਿਫੂਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਰਡਿਸ ਲਈ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੈਰਾਡਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਤੋਪਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੇ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧਾ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਖਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਮੁਗਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਉਹ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੇਂਟ ਥੋਮੇ

ਵੱਲ ਵਧੇ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਫੌਜਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਨੇੜਲੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸੈਨਿਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਖਾਨ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਬਹੁਤ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

This extraordinary French victory transformed the relationship between the Indians and the Europeans. Previously, it had never occurred to the Europeans that they might challenge the supremacy of the huge Indian armies. Dupleix and his predecessors had always taken every precaution to placate the Mughals. Now, an extraordinary series of chance circumstances had shown how a relatively small European army, modernly equipped and trained, could defeat a vastly bigger Indian one.

ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ, ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅਚਾਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੜੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਛੋਟੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜ, ਆਧੁਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਸ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Dupleix was now master of Madras. He made Paradis its military governor. The final terms of surrender for the British were made more stringent than those proposed by La Bourdonnais, but they were still generous. Nicholas Morse and his council were taken as prisoners to Pondicherry. The rest of the British were, on undertaking not to fight against the French, allowed to leave. Some refused to give this assurance and escaped.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਹੁਣ ਮਦਰਾਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਫੌਜੀ ਗਵਰਨਰ ਬਣਾਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾ ਬੌਰਡੋਨੇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਦਾਰ ਸਨ। ਨਿਕੋਲਸ ਮੋਰਸ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਲੜਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ।

Fort St David, twelve miles south of Pondicherry, was well fortified. It had now become the East India Company’s main base on the eastern coast. A little to the south was the smaller Company fort at Cuddalore. Dupleix decided to take this fort and completely destroy the British on the Coromandel Coast. He summoned Paradis from Madras to take command of a military expedition from Pondicherry.

Paradis set off for Pondicherry with 300 soldiers and numerous porters carrying booty. Despite being harassed by the Mughals, he reached Pondicherry with his force intact. Dupleix now had a considerable army at his disposal.

ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਲ੍ਹਾਬੰਦ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਣ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦੂਰ ਕੁਡਲੋਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਪੈਰਾਡਿਸ 300 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਦਰਬਾਨਾਂ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਫੌਜ ਸੀ।

The British at Fort St David had 200 Europeans and 100 local troops. Dupleix had 900 Europeans, 600 locals and 100 African soldiers. In spite of this overwhelming superiority, however, Duplex had a problem. He wanted Paradis to command the expedition against Fort St David. The military establishment at Pondicherry opposed this. Louis Paradis was merely an engineer and the French army in India was under the command of General du Bury.

Du Bury was old and indecisive, but he insisted on his right to lead the expedition. Reluctantly, Dupleix gave way. On 19 December 1746, du Bury marched his troops towards Fort St David.

ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲ 200 ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ 100 ਸਥਾਨਕ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਕੋਲ 900 ਯੂਰਪੀਅਨ, 600 ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ 100 ਅਫਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਭਾਰੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਰਾਡਿਸ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰੇ। ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਫੌਜੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਲੂਈ ਪੈਰਾਡਿਸ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜ ਜਨਰਲ ਡੂ ਬਰੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸੀ। ਡੂ ਬਰੀ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਰਾਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। 19 ਦਸੰਬਰ 1746 ਨੂੰ, ਡੂ ਬਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ।

The British at Fort St David were determined to resist the French. They had recruited another 1,000 local troops. Moreover, they had mended relations with the Nawab of the Carnatic who was becoming seriously alarmed by the rise of French power. It had been agreed that when the French attacked the British, the nawab would attack the French rear.

ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1,000 ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰੇ ਸਨ ਜੋ

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘਬਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਨਵਾਬ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਪਿੱਛਿਓਂ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗਾ।

Du Bury's men set up camp in a garden a mile or so from Fort St David. They set about cooking a meal and du Bury neglected to post any sentries. Six thousand cavalry and 3,000 soldiers of the nawab descended on them. The French fled, with the Mughals in pursuit. Fortunately for the French, they managed to cross a river and their artillery were then able to inflict heavy damage on the Mughals. The nawab lost 2,000 men. Both sides then withdrew.

ਡੂ ਬਰੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੂਰ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ। ਉਹ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਡੂ ਬਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜਸਵਾਰ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦੇ 3,000 ਸਿਪਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭੱਜ ਗਏ, ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਫਿਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ। ਨਵਾਬ ਨੇ 2,000 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈਆਂ।

Dupleix did not abandon his ambitions. He instructed his troops to harass the Mughal forces around the nawab's base at Arcot. He also managed to summon a small flotilla of warships from the Far East. He then

reopened negotiations with the nawab, pointing out how much stronger the French were than the British. The nawab succumbed. He signed a treaty confirming French control over Madras and abandoning his support for the British. Furthermore, Dupleix managed to persuade his own officers that they be led by Paradis.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਆਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਅੱਡੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਦੂਰ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੇ ਤਾਕਤਵਰ ਸਨ। ਨਵਾਬ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਉੱਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੈਰਾਡਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

Paradis marched on Fort St David. In the same garden that Du Bury had abandoned, he set up camp and prepared an attack for the next morning. This was a crucial moment in French history. If the French could overcome the much weaker British, they would end the British presence on the Coromandel Coast and lay the foundations of a French Indian empire. When morning came, however, it brought a nasty

surprise. A squadron of British warships from Bengal had arrived. There were ten ships, all heavily armed. They had brought soldiers too.

ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੇ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਡੂਬਰੀ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਲਈ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਹੈਰਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕੁਐਡਰਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਦਸ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।

Paradis immediately realized that he would have to abandon his plans to attack Fort St David. Moreover, a fleet this size would be a threat to Pondicherry too. He hurried back there to offer protection.

ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਆਕਾਰ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ।

The British now temporally had the upper hand. They shipped in troops from the western coast to reinforce the garrison at Fort St David. Meanwhile,

Dupleix summoned up a French naval squadron from Mauritius. This managed to land soldiers and supplies for the French at Madras. It then, unbeknown to the British, returned to Mauritius. The British squadron went off in search of the French ships. This enabled Dupleix to make yet another attempt to capture Fort St David. The French plan was to attack the nearby fort at Cuddalore and from there move against Fort St David. The British pretended to evacuate Cuddalore and the French tried to occupy it by night. They were unnerved by formidable resistance and fled in disarray to Pondicherry.

ਹੁਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਿਖੇ ਗੈਰੀਸਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਸਕੁਐਡਰਨ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਕੁਐਡਰਨ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਡੁਪਲੈਕਸ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਯੋਜਨਾ ਕੁਡਲੋਰ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਦੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੁਡਲੋਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਏ

ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ।

At Pondicherry, information had been received that the British were sending a fleet to India. Dupleix put Paradis's engineering abilities to good use in strengthening the fortifications. Just beyond the city he erected impressive earthworks.

ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ, ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਰਾਡਿਸ ਦੀਆਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ।

In Britain the loss of Madras had enraged both the Company and the government. The government decided to send a Royal Navy fleet together with British soldiers to the aid of the Company. Admiral Boscawen set sail in November 1747. He arrived on the Coromandel Coast the following August where he was joined by the squadron from Bengal. In all, the British had amassed thirty warships – the most powerful force ever seen on Indian waters. It landed troops at Fort St David. This brought the garrison there up to 6,000 men, over half of them European.

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਬੇੜਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਐਡਮਿਰਲ

ਬੋਸਕਾਵੇਨ ਨਵੰਬਰ 1747 ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਸਕੁਐਡਰਨ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੇ ਤੀਹ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ - ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫੋਰਸ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਗੈਰੀਸਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6,000 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਨ।

Seven hundred men were sent to attack the outworks at Pondicherry. The British were unaware of the great improvements made by Paradis. They had no scaling ladders. When they were only forty yards away, the French mowed them down. The French then rode out and the British were routed. However, soon afterwards, the French gunpowder store exploded, killing many of their men. The outworks had to be abandoned and the survivors retreated into Pondicherry.

ਸੱਤ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਆਊਟਵਰਕਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੈਰਾਡਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਕੇਲਿੰਗ ਪੌੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਲੀ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਸਨ, ਤਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਸੁੱਟਿਆ। ਫਿਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਰ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਧਮਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਆਊਟਵਰਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ।

When the main attack on Pondicherry began on 6 September 1748, it was by the largest European force that had ever set foot in India. Admiral Boscawen had command of about 4,000 European and 2,000 Indian soldiers, complete with artillery. A few days into the siege, Paradis made a sortie out to attack a British detachment and was killed. He was an outstanding officer, almost impossible to replace. Dupleix himself, not of course a soldier, took over the command of the military. He proved to be as efficient a soldier as he had been an administrator. The British admiral, in contrast, knew little of land warfare. Under constant fire his men managed, over many days, to push forward to within half a mile of the fort. They then found that a marsh made it impossible to advance further. Boscawen's ships endeavoured to bombard the town, but could not get in close enough to cause serious damage. More disastrously, the rains had arrived, accompanied by fevers and dysentery. On 17 October, after six weeks of fighting that left over 1,000 British dead, Boscawen withdrew his army to Fort St David.

ਜਦੋਂ 6 ਸਤੰਬਰ 1748 ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਐਡਮਿਰਲ ਬੋਸਕਾਵੇਨ ਕੋਲ ਲਗਭਗ

4,000 ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ 2,000 ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋਪਖਾਨੇ ਵੀ ਸਨ। ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾਡਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਟੁਕੜੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਡੁਪਲਿਕਸ ਖੁਦ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਓਨਾ ਹੀ ਕੁਸ਼ਲ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਡਮਿਰਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਾ ਸੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੱਧੇ ਮੀਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਲਦਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਸਕਾਵੇਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਪੇਚਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ। 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ, ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਬੋਸਕਾਵੇਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ।

Two months after the raising of the siege of Pondicherry, news arrived of impending peace in Europe. In May 1749, details arrived of the Treaty of Aix-la-Chapelle. This forbade any further hostilities between the French and the British in India. It also stipulated that Madras be returned to the British. The war between the British and the French in India had been a complete waste of money and lives.

ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਉਣ

ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ। ਮਈ 1749 ਵਿੱਚ, ਐਕਸ-ਲਾ-ਚੈਪਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਆਏ। ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬਰਬਾਦੀ ਸੀ।

It had become clear during the years of conflict that Indian armies, although they had huge numbers of troops, were no match for the new European military. A few years previously the soldiers of the British and French had still been using pikes; now they all had modern muskets and bayonets. They had earlier been using artillery that took several minutes to reload, now in one minute they could fire a dozen times. Now with the advent of peace, both the British and the French companies had considerable armies that they could not use against each other and that were expensive to maintain. It was inevitable that some way would be found to employ them. Perhaps they could be loaned out to Indian rulers or pretenders, to mutual advantage.

ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਸੀ, ਨਵੀਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ

ਫੌਜੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਈਕ ਸਨ; ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸਕੇਟ ਅਤੇ ਬੇਯੋਨੇਟ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੋਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਿੰਟ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਵਾਰ ਫਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਟੱਲ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਜਾਂ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

The British were the first to try this post-war device. They decided to interfere in the affairs of the princely state of Tanjore. In 1749, Raja Sahuji had been deposed and replaced by Pratab Singh. Sahuji offered to pay all the expenses of an expedition to put himself back on the throne – which, he assured the British, was the desire of a people oppressed by Pratab Singh. He would also give the British the coastal town and adjacent land of Devikota, which lay 120 miles south of Madras. It seemed a generous offer and the British despatched 1,500 troops. When, however, they reached Tanjore territory they found there was no support for Sahuji. Moreover, a formidable army lay in wait. The British decided to abandon any immediate attempt to restore Sahuji but, nevertheless, capture Devikota for themselves.

To do this they needed naval support. This was disrupted by a huge storm that sank several ships. Finding Devikota too strong to attack unaided, the expedition returned to Fort St David. A second, much stronger, expedition was then assembled. This was taken south by ship and Devikota was captured. Pratab Singh then agreed to it being controlled by the British. In return, the British promised to abandon and restrain Sahuji.

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੰਜੌਰ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 1749 ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾ ਸਾਹੂਜੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਸਾਹੂਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ - ਜੋ ਕਿ, ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਤਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੱਟਵਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਦੇਵੀਕੋਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ 120 ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1,500 ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੰਜੌਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਾਹੂਜੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫੌਜ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਹੂਜੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਦੇਵੀਕੋਟਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਤੂਫਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਜਿਸਨੇ ਕਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ

ਡੁੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਵੀਕੋਟਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਮੁਹਿੰਮ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਜੀ, ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਮੁਹਿੰਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਵੀਕੋਟਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਤਾਬ ਸਿੰਘ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਹੂਜੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਰੋਕਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

While the British were preoccupied with Tanjore, the French had more ambitious plans. The Mughal Empire in the south, the Deccan, was nominally under the control of the Nizam. When the Nizam died in 1748, there were two claimants to his throne – his son, Nasir Jang, and his grandson, Muzaffar Jang. In the far south there was the Nawab of the Carnatic, nominally a vassal of the Nizam but actually largely independent, who had a smaller territory around Arcot. The current nawab, Anwar-ud-din, an impostor, was opposed by a member of the legitimate family, Chanda Sahib. However, Chanda Sahib was in no position to take action. He had been captured by the Marathas and was being held at Satara in western India for ransom. Muzaffar Jang met him there and the two agreed to work

together against Nasir Jang and the illegitimate Nawab of the Carnatic. Nothing could be done, however, until Chanda Sahib was released.

ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੰਜੌਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਨ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ, ਦੱਖਣ, ਨਾਮਾਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ 1748 ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਦੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ - ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੋਤਾ, ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ। ਦੂਰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਵਾਬ ਸੀ, ਨਾਮਾਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਤੰਤਰ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਕੋਟ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਵਾਬ, ਅਨਵਰ-ਉਦ-ਦੀਨ, ਇੱਕ ਯੋਖੇਬਾਜ਼, ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਾਇਜ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਤਾਰਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਨਵਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

Chanda Sahib's family had long been on excellent terms with the French. In difficult times, they had received shelter at Pondicherry. Much of their jewellery and other wealth was at Pondicherry. Dupleix decided to stand guarantor for Chanda Sahib's ransom, so as to allow his release from captivity. He also loaned him 2,000 Indian and 400

European troops. These would join Chanda Sahib, who had mustered an army of 6,000 and Muzaffar Jang who had another 30,000 men in the Carnatic. In return, the French would receive more land at Pondicherry.

ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਗਾਰੰਟਰ ਬਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ 2,000 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ 400 ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜਾਂ ਵੀ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 6,000 ਦੀ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ 30,000 ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੇਗੀ।

On 3 August 1749 the Nawab of the Carnatic, Anwar-ud-din waited for the advancing army at Ambur, fifty miles west of his capital of Arcot. He had an army of 20,000 supported by artillery operated by sixty European adventurers. They were in a well-chosen and fortified position. The French led the assault. Twice they were beaten back. Their commander was killed and his place taken by Charles de Bussy. A third assault broke through the enemy lines. A rout ensued. Anwar-ud-din was killed.

3 ਅਗਸਤ 1749 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ, ਅਨਵਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਆਪਣੀ

ਰਾਜਧਾਨੀ ਆਰਕੋਟ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਮੀਲ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਅੰਬੂਰ ਵਿਖੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਫੌਜ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 20,000 ਦੀ ਫੌਜ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੱਠ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਾਹਸੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਲਾਬੰਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚਾਰਲਸ ਡੀ ਬੁਸੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਤੀਜਾ ਹਮਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ। ਇੱਕ ਹਾਰ ਹੋਈ। ਅਨਵਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

Next day, the allies entered Arcot. Chanda Sahib was proclaimed the new Nawab of the Carnatic. He and Muzaffar Jang then proceeded to Pondicherry to thank the French for their support. Dupleix arranged a sumptuous reception. Full of gratitude, Chanda Sahib more than fulfilled his own promises. In addition to the villages around Pondicherry that he had undertaken to give to the French, he gave them the port of Masulipatam. He also gave them the district of Bahur, which surrounded Fort St David. The British feared that this might signal a French plan to cut them off from trade with the interior.

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਆਰਕੋਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਵਾਬ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਗਏ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ। ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਆਲੇ

ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਕੱਟਣ ਦੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

The British decided to pursue their late war against the French by proxy. They would support the son of Anwar-ud-din, Mohammed Ali, against Chanda Sahib; they would support Nasir Jang, the Nizam of the Deccan, against Muzaffar Jang.

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੌਕਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨਵਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ; ਉਹ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੱਖਣ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ।

In 1750 Nasir Jang was taking his army north to Delhi to help repel an invasion from Afghanistan. When he received the news of the victory of Muzaffar Jang and Chanda Sahib at Ambur, he turned back to confront them. Aided by Marathas and Pathans, he had a massive army of 60,000 soldiers, 45,000 cavalry, 700 elephants and a lot artillery. Fearing defeat, Muzaffar Jang opened negotiations with his uncle and was promised confirmation of his titles. However, when he surrendered he was imprisoned. Nasir Jang then made for Jinji, midway between

Chanda Sahib's capital at Arcot and the French at Pondicherry. His army was then bogged down for two months by the monsoon.

1750 ਵਿੱਚ, ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਬੂਰ ਵਿਖੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਅਤੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਅਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਕੋਲ 60,000 ਸੈਨਿਕਾਂ, 45,000 ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ, 700 ਹਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਸੀ। ਹਾਰ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਆਰਕੋਟ ਅਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿਖੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਿਨਜੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਫਿਰ ਮਾਨਸੂਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਫਸੀ ਰਹੀ।

The nearby French used this lull to open up negotiations with Nasir Jang. Under cover of these, they also opened up secret negotiations with some discontented Pathan officers in his court. These officers agreed to stand aside if the French attacked. They would signal when the time was favourable. At the very moment Dupleix had agreed terms with Nasir Jang, the signal was given. The French military, unaware that their instructions were being countermanded, stormed Nasir Jang's camp. As

promised, there was no resistance. One of the rebels shot Nasir Jang. Muzaffar Jang was released and instantly proclaimed as the new Nizam of the Deccan.

ਨੇੜਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਪਠਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਫਸਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਉਹ ਸਮਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਗੇ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਦੇ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਬਾਗ਼ੀ ਨੇ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਦੱਖਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

Muzaffar Jang immediately went to Pondicherry to thank Dupleix. The French organized another elaborate reception. Muzaffar took along Nasir Jang's captured treasure – eighteen chests of jewels and Rs 10 million. With some of this, he generously rewarded the French. He confirmed Chanda Sahib as the Nawab of the Carnatic. He also made Duplex his own deputy for all of southern India south of the River Krishna, including the Carnatic.

ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਤੁਰੰਤ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ - ਅਠਾਰਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਅਤੇ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵਾਬ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਡਿਪਟੀ ਵੀ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

Early in 1751, Muzaffar Jang went north to consolidate his position in the Deccan and to ascend the throne at Aurangabad. He asked Dupleix for a French escort. Charles de Bussy, together with 300 European and 2,000 Indian soldiers, was despatched. En route the allies were attacked and Muzaffar Jang was killed. This could have been a serious setback for the French. De Bussy, however, consulted with the Mughal officers and it was agreed to put Nasir Jang's brother, Salabat Jang, on the throne. Salabat was accordingly released from captivity. He was extremely grateful to the French for this sudden change of fortune and immediately awarded them several more parcels of land and townships. At the end of June, Salabat Jang and de Bussy made a triumphant entry into Aurangabad. The French were now at the height of their power. In effect, Dupleix

was the master of all of southern India. Except, that was, for the tiny enclaves of the British and the beleaguered Mohammed Ali.

1751 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਡੁਪਲੀਕਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਹਾਇਕ ਮੰਗਿਆ। ਚਾਰਲਸ ਡੀ ਬੁਸੀ, 300 ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ 2,000 ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਭੇਜੇ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਜੰਗ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੀ ਬੁਸੀ ਨੇ ਮੁਗਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਦੇ ਭਰਾ, ਸਲਾਬਤ ਜੰਗ ਨੂੰ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਬਤ ਨੂੰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਇਸ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਉਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਜੂਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਲਾਬਤ ਜੰਗ ਅਤੇ ਡੀ ਬੁਸੀ ਨੇ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਡੁਪਲੀਕਸ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਸਿਵਾਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਘੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ।

Mohammed Ali was still holed up in the west of the Carnatic, at the fort of Trichinopoly. Late in 1749 the British had sent a few troops to him as a gesture of their support. In 1751 a larger force was sent to intercept an army of Chanda Sahib together with some French soldiers who were making for

Trichinopoly. The British were forced into disarray and had to retreat to Trichinopoly. There, Mohammed Ali suggested to Robert Clive that the forces of Chanda Sahib might be diverted by an attack on Arcot.

ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ, ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1749 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। 1751 ਵਿੱਚ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੁਝ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਉੱਥੇ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਆਰਕੋਟ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Robert Clive had arrived in Madras in 1744 to work as a ‘writer’, a clerk, in the East India Company. He was eighteen years old. His journey from England had taken nearly fifteen months. His ship had been blown towards Brazil – a common occurrence – and had also been damaged. The wait for repairs and a fair wind enabled Clive to learn some Portuguese. This would prove useful, since a debased Portuguese was the lingua franca – a language used to make

communication possible between those who did not know each other’s own language – of much of coastal India. He arrived in India with debts, no useful connections and was prone to depression. As a boy he had been adventurous, famously climbing the outside of the church tower in his hometown of Market Drayton, so he must have found writing up ledgers very dull. Eight months after his arrival, he wrote to his cousin: ‘I have not enjoyed one happy day since I left my native country.’ A year later, the humdrum routine of an accounts clerk was suddenly interrupted by the arrival of the French army.

ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ 1744 ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਲੇਖਕ', ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵੱਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇੱਕ ਆਮ ਘਟਨਾ - ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹਵਾ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ - ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ - ਤੱਟਵਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਹਸੀ ਸੀ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਰਕੀਟ ਡ੍ਰੇਟਨ ਵਿੱਚ ਚਰਚ ਟਾਵਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚੜ੍ਹਨਾ,

ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੇਜ਼ਰ ਲਿਖਣਾ ਬਹੁਤ ਬੋਰਿੰਗ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ: 'ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਇਆ।' ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਅਕਾਊਂਟਸ ਕਲਰਕ ਦੀ ਹਲਕੀ ਰੁਟੀਨ ਅਚਾਨਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਵਿਘਨ ਪਈ।

After the surrender of Madras, the British had been allowed to leave provided they gave an undertaking not to fight against the French. Some of the Company's men refused to do this. One was Robert Clive. He and some companions disguised themselves as Indians by darkening their faces and wearing black stockings on their legs. They managed to travel south, beyond Pondicherry, to the Company fort of St David.

ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਲੜਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਕਾਲੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਸਟੋਕਿੰਗਜ਼ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਸ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ, ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ।

At Fort St David, Clive had volunteered for military service. This did not bar him from doing the private trading that was the normal and authorized way for

the underpaid Company men to make their fortunes. He invested in handkerchiefs and ruffles. In the military he did well enough in the repelling of the two attacks by the French to be given a commission as an ensign. He was under the command of Major Stringer Lawrence. This highly professional soldier, a veteran of Fontenoy and Culloden, was not like the usual Company officers who were famously incompetent. He took Clive under his wing and taught him much.

ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਿਖੇ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜੋ ਕਿ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਮ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਅਤੇ ਰਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਝੰਡੇ ਵਜੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੇਜਰ ਸਟ੍ਰਿੰਗਰ ਲਾਰੈਂਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿਪਾਹੀ, ਫੋਂਟੇਨੋਏ ਅਤੇ ਕਲੋਡੇਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ, ਆਮ ਕੰਪਨੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ।

In the post-war expeditions that followed the peace with the French, Clive had seen action at Tanjore and Devikota. He impressed Stringer Lawrence with the courage he displayed when leading his men into

battle. When Madras had been returned to the Company, Clive had applied for a promotion as captain in the Company's army. When this failed, he decided to return to civilian post. He became a steward at Madras, responsible for provisioning the settlement and its garrison. This was a highly lucrative appointment with plenty of commission. It also taught him how to provision an army.

ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਭਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਤੰਜੌਰ ਅਤੇ ਦੇਵੀਕੋਟਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਟ੍ਰਿੰਗਰ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਉਸ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਦਰਾਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਣ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਸਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਗੈਰੀਸਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੌਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ।

In 1751 Clive was in charge of supplies at the Trichinopoly debacle. He had returned to Fort St David and volunteered to rejoin the military without extra pay, provided he was made a captain. This offer had been gratefully received. Shortly afterwards, Clive was given command of the

expedition to attack Arcot. This town was Chanda Sahib's capital and had been left with only a skeleton garrison. Severely reducing their garrisons at Fort St David and Madras, the Company assembled a force of 300 sepoys – 'sepoy', a word of Persian origin was used to describe an Indian soldier drilled and dressed in the European manner – and 210 European soldiers. Captain Robert Clive was given command.

1751 ਵਿੱਚ, ਕਲਾਈਵ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਦੀ ਹਾਰ ਵੇਲੇ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਉਹ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਪਤਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਆਰਕੋਟ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਿੰਜਰ ਗੈਰੀਸਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੈਰੀਸਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ 300 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ - 'ਸਿਪਾਹੀ', ਇੱਕ ਫਾਰਸੀ ਮੂਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡ੍ਰਿਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ - ਅਤੇ 210 ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

Clive and his expedition left Madras on 22 August 1751. Arcot was about sixty-five miles away. This was not a modern professional fighting force. Most of

the officers were civilians; the European soldiers of the time would later be described by Clive as British ‘scum and refuse’; the Indian soldiers had hardly been trained. There were three small cannons. Halfway to Arcot, Clive learnt that Chanda Sahib’s garrison at Arcot was somewhat stronger than he had been led to believe. He sent a message to Madras to request more cannon, but continued to march. His detachment was hit by a huge thunderstorm, but Clive continued marching towards Arcot. He arrived at the gates of Arcot fort on the morning of 1 September. To everybody’s amazement, they encountered no resistance. Chanda Sahib’s men had learnt from their spies that Clive had been undaunted by the heavens opening and continued his march. To them, this indicated some supernatural force. The garrison of over 1,000 men had fled. The British took over the town.

ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 22 ਅਗਸਤ 1751 ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। ਆਰਕੋਟ ਲਗਭਗ ਪੈਂਹਠ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਲੜਾਕੂ ਸੈਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫ਼ਸਰ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨ; ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਲਾਈਵ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ 'ਕੂੜਾ ਅਤੇ ਕੂੜਾ' ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਸਨ। ਆਰਕੋਟ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ

ਗੈਰੀਸਨ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਦੀ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਕਲਾਈਵ ਆਰਕੋਟ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ 1 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਆਰਕੋਟ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਸੂਸਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਲਾਈਵ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਨਿਡਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਰਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। 1,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰੀਸਨ ਭੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

A spy sent details back to Pondicherry of the British success. He noted that they had arrived with two chests of liquor. Eighteenth-century soldiers were not noted for their restraints when fuelled with alcohol. However, the governor of Madras, Thomas Saunders, had given instructions that they were ‘not in any shape to molest or distress the inhabitants’. This injunction was strictly enforced by Clive. He noted the way it calmed opposition from the town’s population of 100,000, opposition that would have made life difficult for the invaders, and he would adopt this same policy in the future. He also took care to hoist the flags of the Mughals, so as to maintain the pretence that the British were solely

acting on their behalf – another fiction that he would find useful in the future.

ਇੱਕ ਜਾਸੂਸ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜੀ। ਉਸਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪੇਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਬਾਲਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਜਮ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਥਾਮਸ ਸਾਂਡਰਸ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ'। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਲਾਈਵ ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ 100,000 ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ, ਵਿਰੋਧ ਜੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਏਗਾ। ਉਸਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਲੱਗੇਗੀ।

Clive then prepared to resist an inevitable siege. The former garrison of Arcot moved their camp closer and closer to the fort. After a couple of failed attempts to harry them, Clive decided on an attack in the dead of night. Most of them were asleep when the British arrived. Before anyone could flee, Clive and his men opened fire. They wrought great damage before retiring back to the fort without losing a single soldier. In the days before the siege began, the two larger cannon that Clive had requested arrived,

together with 300 cattle for sustenance.

ਫਿਰ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਰਕੋਟ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਗੈਰੀਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਭੱਜ ਸਕਦਾ, ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਗੁਆਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ 300 ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।

Chanda Sahib's 4,000-strong army, together with 150 French soldiers, finally arrived to begin the siege. Supplemented with the former garrison and some other nearby troops, the besiegers had more than 10,000 men. Clive had 120 European soldiers and 200 sepoys. The very size of the fort at Arcot made it difficult to defend. The walls, which had to be constantly patrolled, were a mile in circumference. These walls were surrounded by the houses of the town outside, which made it easy for the enemy to get close enough to keep up constant musket fire. Three times during the siege the sergeant who accompanied Clive on his rounds was shot dead.

ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 4,000 ਦੀ ਤਾਕਤਵਰ ਫੌਜ, 150 ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ

ਨਾਲ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਾਬਕਾ ਗੈਰੀਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਕਲਾਈਵ ਕੋਲ 120 ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ 200 ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਆਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੰਧਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗਸ਼ਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਦਾ ਘੇਰਾ ਇੱਕ ਮੀਲ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਧਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਾਰਜੈਂਟ ਜੋ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

At Madras and Fort St David desperate efforts were made to assemble a relief force, but it was the end of October before 130 European soldiers and 100 sepoys left Madras for Arcot. This detachment was intercepted and had to take refuge. Meanwhile, artillery sent from Pondicherry had started to pound the fort and damage its walls. The outlook was grim until help arrived from an unlikely source. A Maratha army was camped in the hills away to the west. These 6,000 soldiers had been engaged to help Mohammed Ali, but were waiting to finalize details of their remuneration. Clive sent messages to them asking them to come to his rescue. Negotiations dragged on, but finally the Marathas moved towards Arcot. A detachment of Company troops was also

marching towards Arcot. News of these relief columns spurred the besiegers into action. They delivered an ultimatum to Clive, offering him honourable terms to surrender. Otherwise, they would storm the fort and put all to death.

ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਵਿਖੇ ਰਾਹਤ ਫੋਰਸ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 130 ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ 100 ਸਿਪਾਹੀ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਆਰਕੋਟ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਮਦਦ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਾਠਾ ਫੌਜ ਡੇਰਾ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਇਹ 6,000 ਸਿਪਾਹੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਉਣ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ। ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠੇ ਆਰਕੋਟ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਵੀ ਆਰਕੋਟ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਕਾਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦੇਣਗੇ।

The attack began on 14 November. A spy had given Clive the timing and he was well prepared. Elephants

charged towards the fort gates. Well-directed musket fire made them turn in panic and trample the men they were leading. Prolonged musket fire decimated the sepoys who tried to enter the fort through a breach in the wall. It was said that in one hour Clive's men fired 12,000 shots. Nevertheless, the sepoys managed to advance and their commander was able to plant a flag in the breach. Soon afterwards, he was shot and killed. His death demoralized his men. The French troops were badly led and ineffectual. Gradually, it became clear that the attack had failed. There was a truce to collect the dead. In the night the attacking army departed, leaving behind most of their artillery. The siege had come to an end. This was the first significant British success against the French and their allies.

ਹਮਲਾ 14 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਾਸੂਸ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਹਾਥੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਾੜ ਰਾਹੀਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ 12,000 ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਿਪਾਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ

ਦਰਾੜ ਵਿੱਚ ਝੰਡਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜੰਗਬੰਦੀ ਹੋਈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤੋਪਖਾਨੇ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਫਲਤਾ ਸੀ।

Later that morning the relief column from Madras arrived. Seeing that they were no longer needed, most of the Marathas went to join Mohammed Ali in Trichinopoly, but 1,000 cavalry remained with Clive for further action against the forces of the French and Chanda Sahib. There were victories at Arni and Conjeeveram. The governor of Madras wrote to congratulate Clive – ‘I am informed the Mullahs are writing a history of the wars of Arcot wherein you will be delivered down to future ages.’

ਉਸੇ ਸਵੇਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਕਾਲਮ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਾਠੇ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਰ 1,000 ਘੋੜਸਵਾਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ। ਅਰਨੀ ਅਤੇ ਕੋਨਜੀਵਰਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ - 'ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਲਾ ਆਰਕੋਟ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਯੁੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

The Marathas left to join the main body of their army at Trichinopoly. There was little more that Clive could do with his small force so he returned to Madras. He recruited another 500 sepoys. Another 100 European soldiers came from Bengal. Clive was ready to march into action again, when Stringer Lawrence arrived back from England to take command. This was a blessing for Clive. He had excited much jealousy among the Company's senior officers. These may well have refused to serve under him. With Lawrence in command – an officer who had already shown confidence in Clive – these problems were deflected.

ਮਰਾਠੇ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਟੁਕੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ 500 ਹੋਰ ਸਿਪਾਹੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ। ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਹੋਰ 100 ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਿਪਾਹੀ ਆਏ। ਕਲਾਈਵ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਟ੍ਰਿੰਗਰ ਲਾਰੈਂਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਇਹ ਕਲਾਈਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਲਾਰੈਂਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਲਾਈਵ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ - ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੂਰ ਹੋ

ਗਈਆਂ।

Lawrence and Clive arrived close to Trichinopoly at the end of March 1752. Mohammed Ali had been joined in the fort by the Marathas and other allies. The army of Chanda Sahib and the French was camped to the east. They failed to stop many of the Company's soldiers inside the fort from slipping out to join their approaching colleagues. Using a building for cover, Clive managed to move close to the enemy and rake them with his artillery. Chanda Sahib's cavalry commander's head was blown off by a cannon ball and his men retreated in disarray. Lawrence and Clive then entered Trichinopoly.

ਲਾਰੈਂਸ ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ ਮਾਰਚ 1752 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨਾਲ ਮਰਾਠਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਡੇਰਾ ਲਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ, ਕਲਾਈਵ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਕਮਾਂਡਰ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋਪ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਲਾਰੈਂਸ ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ ਫਿਰ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ।

To the north of Trichinopoly, the River Cauvery divided into two with the island of Srirangam in

between. The French, together with most of Chanda Sahib's men, crossed the river to Srirangam. A temple on the island was surrounded by a series of strong walls. The French thought it highly defensible and took it over. The British decided to mount a blockade of the island. They sealed access from the south and then sent Clive over the river to stop any supplies reaching the island from Pondicherry and the north. Clive was nearly killed when a French detachment, led by British deserters, surprised his camp one night, but they were beaten off. A French relief column was sent from Pondicherry, but Clive destroyed it. He was then able to defeat the last of Chanda Sahib's troops north of the river and train artillery across the river on to those camped on the island. The constant barrage demoralized Chanda Sahib's men. Many deserted and a large number transferred their allegiance to Clive. The French troops surrendered. Chanda Sahib was captured by one of Mohammed Ali's allies and beheaded.

ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ, ਕਾਵੇਰੀ ਨਦੀ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗਮ ਟਾਪੂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗਮ ਪਹੁੰਚੇ। ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਚਾਅ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ

ਲਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਟਾਪੂ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਟਾਪੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਲਾਈਵ ਲਗਭਗ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਰੌੜਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਸਦੇ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਹਤ ਕਾਲਮ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਗਾਤਾਰ ਬੈਰਾਜ ਨੇ ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਜੜ ਗਏ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਲਾਈਵ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

The battle of Trichinopoly seemed to have made Mohammed Ali the undisputed master of the Deccan with the British as his ally. The French appeared to have been marginalized. In the Carnatic they still held Pondicherry and some minor outposts, but they had lost most of their army. It was true that they were still in a powerful position with the Nizam further north, but that was a relatively poor region without the ports essential for overseas trade.

ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਮਾਲਕ

ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਨ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫੌਜ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਗਰੀਬ ਖੇਤਰ ਸੀ।

Dupleix, however, was not yet finished. He received some reinforcements from France. He was able to bribe the Marathas to switch sides and support the French. He used his extraordinary diplomatic skills to persuade the powers at Mysore to pay the French for the use of the French army in a joint effort to take back Trichinopoly. This ended in failure with the French losing 400 men. At the beginning of 1754, Dupleix initiated peace talks. Meanwhile, however, Dupleix was being undermined in Europe. The directors of the company in France were alarmed by the cost of the continual warfare. They were not convinced by the fiction that the battles with the British were merely in support of the Mughals. Moreover, the company was running out of money. The French company sent a deputation to discuss

affairs with the East India Company in London. The French ambassador had talks with the British government. It was decided to dismiss Dupleix.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਖ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕੂਟਨੀਤਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੈਸੂਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ। ਇਹ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ 400 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। 1754 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਗਾਤਾਰ ਯੁੱਧ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਭੇਜਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

On 1 August 1754 Charles Godeheu arrived off Pondicherry. He delivered three documents to Dupleix. One was a letter from himself hoping that matters could be resolved as amicably as possible; one asking for a full report on French affairs in India;

one from the king to recall Dupleix to France. Next day, Godeheu came ashore, went to the council chamber and read out his own commission to replace Dupleix. In the silence that followed, Dupleix shouted out – ‘Vive le Roi!’

1 ਅਗਸਤ 1754 ਨੂੰ ਚਾਰਲਸ ਗੋਡੇਹੂ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਸਨੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੌਂਪੇ। ਇੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪੱਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਲਈ; ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਗੋਡੇਹੂ ਕਿਨਾਰੇ ਆਇਆ, ਕੌਂਸਲ ਚੈਂਬਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ, ਡੁਪਲੈਕਸ ਚੀਕਿਆ - 'ਵਿਵੇ ਲੇ ਰੋਈ!'

Godeheu entered into negotiations with the East India Company. A provisional treaty was drawn up in which the two companies agreed to a policy of equal possessions. In theory this would have meant the French giving up most of the territory that Dupleix had acquired. However, the treaty had to be ratified in Europe before this actually happened. Progress towards this came to a halt when the two countries went to war once again in 1756.

ਗੋਡੇਹੂ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ

ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇ, ਇਸ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਵੱਲ ਤਰੱਕੀ ਉਦੋਂ ਰੁਕ ਗਈ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ 1756 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ।

Before Dupleix left Pondicherry, the French government had reconsidered its action. A message had been sent to Dupleix suggesting that perhaps Dupleix might continue as governor, but with Godeheu as emissary to make peace with the British. Unfortunately for Dupleix, he sailed before this arrived. When he reached France, he was initially well received. However, once the provisional treaty was finalized it was decided that Dupleix was of no further use. He had advanced large sums of his own money to the company to further his ambitions. He had also obtained credit for supplies. When his creditors demanded payment, the company refused to help him. The bailiffs were sent in. Fighting off efforts to imprison him for debt, he died in poverty in 1764.

ਡੁਪਲੈਕਸ ਦੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡੁਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਡੁਪਲੈਕਸ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੋਡੇਹਿਊ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੂਤ ਵਜੋਂ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਡੁਪਲੈਕਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ

ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਰਾਂਸ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸਥਾਈ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਡੁਪਲੈਕਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਲਿਫ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ 1764 ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

One concession was made by the French company before the treaty was ratified – they returned to the British a company of Swiss mercenaries captured on the sea off Pondicherry. The Swiss were the mercenaries par excellence in eighteenth-century battles between European forces. Out of 1,800 troops that the Company had recently landed at Madras, 500 were Swiss. Often, however, the ‘Swiss’ were adventurers from other European nations.

ਸੰਧੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਸਵਿਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਵਿਸ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ

ਉੱਤਮਤਾ ਵਾਲੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਉਤਾਰੀਆਂ 1,800 ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 500 ਸਵਿਸ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਕਸਰ 'ਸਵਿਸ' ਦੂਜੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਸੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

European military adventurers had long been coming to India where they were particularly prized for their expertise, real or supposed, with artillery. Many Indian rulers, especially those who had originated from Persia, had an ambivalent attitude to artillery. It was considered necessary, but unchivalrous. It was not an occupation for a gentleman. The Portuguese had similar reservations and, although they manufactured good artillery pieces, the accuracy they achieved in using them was notoriously poor. From almost the beginning of their time in India they had recruited German gunners. They also imported experts from other European nations to manufacture cannon. In 1503, two of their gun-founders from Milan defected to the Zamorin at Calicut, where they cast much artillery and trained many gunners. The Indians were making artillery from before the arrival of the Europeans, but it was mostly of an inferior quality. Moreover, they lacked the expertise in its effective use.

ਯੂਰਪੀ ਫੌਜੀ ਸਾਹਸੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਪਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰਤ, ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ

'ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜੋ ਪਰਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਦਾ ਤੋਪਖਾਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਵਿਧਾ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਣਵਿਆਹਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਨ ਅਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਦਨਾਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਗਭਗ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨ ਤੋਪਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੋਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1503 ਵਿੱਚ, ਮਿਲਾਨ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੂਕ-ਸੰਸਥਾਪਕ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੋਪਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਪਖਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਟੀਆ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।

Many Europeans entered the service of the Mughals. In the first half of the sixteenth century, Rumi Khan from Turkey modernized the artillery of Bahadur Shah of Gujarat. This led to the victories over the Rajasthani Rajputs. He was aided by European mercenaries, principally Portuguese. In the middle of the seventeenth century, there were enough Portuguese in the service of the Mughals at Narwar, 100 miles south of Agra, to warrant a Jesuit priest. The Venetian, Niccolao Manucci, was an artillery

officer for both Aurangzeb and his brother. Gemelli Careri observed of Aurangzeb's vast armies: 'All this artillery, especially the heavy, is under the direction of Franks or Christian gunners, who have extraordinary pay; especially the Portuguese, English, Dutch, German and French.' A few decades later, the senior artillery officer of Nasir Jang was an Irishman. Many other hopefuls followed, often having very little military experience. After it had been shown that a small force of soldiers with muskets trained in the European manner could defeat much larger traditional armies, Indian rulers also took on a great many European military officers for their infantry. By the end of the eighteenth century, European artillery and infantry officers were attached to most Indian armies.

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਤੁਰਕੀ ਤੋਂ ਰੂਮੀ ਖਾਨ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਉਸਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ, ਆਗਰਾ ਤੋਂ 100 ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਨਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਜੇਸੁਇਟ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਵੇਨੇਸ਼ੀਅਨ, ਨਿਕੋਲਾਓ ਮੈਨੂਚੀ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਜੈਮੇਲੀ ਕੈਰੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ

ਫੌਜਾਂ ਬਾਰੇ ਦੇਖਿਆ: 'ਇਹ ਸਾਰਾ ਤੋਪਖਾਨਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰੀ, ਫ੍ਰੈਂਕਸ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਤੋਪਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਨਖਾਹ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਡੱਚ, ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ।' ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਸਿਰ ਜੰਗ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਆਇਰਿਸ਼ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਕਸਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਫੌਜੀ ਤਜਰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫੋਰਸ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਫਸਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

After the victory at Trichinopoly, Robert Clive fought in a couple of minor battles and then resumed his post at the commissariat in Madras. He was ill for a while with stomach problems, possibly from gallstones, that would recur in the future. He recovered and began to look forward to soon returning to England. A friend wrote of ‘the pleasure I propose myself in ******* in company with you in Covent Garden’. However, this was not to be because, shortly before his departure, Clive married. Margaret Maskelyne had come out to visit her

brother who was one of those who had escaped in disguise with Clive from Madras. It was an impulsive gesture. Only three days before the ceremony Clive had booked a single passage back home. The couple sailed from Madras in March 1753 and arrived in England in the October. Clive had been in India for ten years. He was now wealthy, having made £40,000 in the commissariat and some extra by his private trading.

ਤ੍ਰਿਚਿਨੋਪੋਲੀ ਵਿਖੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸਰੀਏਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੱਤੇ ਦੀ ਪੱਥਰੀ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਆਵੇਗੀ। ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਲਿਖਿਆ 'ਮੈਂ ਕੋਵੈਂਟ ਗਾਰਡਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ******* ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਰਗਰੇਟ ਮਾਸਕਲੀਨ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਾਵੁਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਸਮਾਰੋਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਰਸਤਾ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਜੋੜਾ ਮਾਰਚ 1753 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕਲਾਈਵ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਅਮੀਰ ਸੀ, ਕਮਿਸਰੀਏਟ ਵਿੱਚ £40,000 ਅਤੇ ਆਪਣੇ

ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਕਮਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

Clive was in England for eighteen months. He stood for Parliament, was elected and then unseated by political machinations. He paid off most of the mortgage on the family home. The Company presented him with a sword – the hilt of gold set with diamonds – and made much of him. He entered into a five-year contract to return to India as the deputy governor of Fort St David with the right to eventually become the governor of Madras. He was also promoted to lieutenant colonel.

ਕਲਾਈਵ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਘਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ - ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੁਕਟ - ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਵਜੋਂ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Nine

ਨੌਂ

THE BRITISH

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

THE SEIZURE OF BENGAL

ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ

Robert Clive returned to India in 1755. His convoy reached Bombay during October, carrying three companies of artillery and several hundred British soldiers. It had been intended that he would move against the French in the Deccan. However, the authorities in Bombay (who were still independent of Madras) were reluctant to join this operation. They were busy trying to destroy the ‘pirates’ of the coast – something they had been trying to do for many decades.

ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ 1755 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਸਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਸੌ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦਮ ਰੱਖੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੰਬਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ) ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਤੱਟ ਦੇ 'ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ' ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਜੋ ਉਹ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

In 1674, Shivaji had been made king of the Marathas at Raigad. He was the first Hindu king in that area since the rise of Muslim power four centuries before. The East India Company saw that there was a new

authority to placate and they had sent a senior official bearing gifts who had successfully negotiated a treaty to facilitate trade.

1674 ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਰਾਏਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਜੇ ਸਨ ਜਿਸਨੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

Only six years later Shivaji died and his eldest son, Sambhaji, became king. Sambhaji had few military gifts and many vices. He drank to excess, participated in sexual orgies and could not control his temper. Nevertheless, he had military ambitions. He concentrated his efforts on trying to defeat the Siddis, the Mughal's allies on the coast south of Bombay. He had insufficient resources to do so. Various attempts to take the Siddi's island fort at Janjira came to nothing and Sambhaji's navy was largely destroyed in a foolish attack. Meanwhile, the Mughals, directed by Emperor Aurangzeb, had defeated the Adil Shahs of Bijapur – the former rulers of Goa. Now they were moving to attack the Marathas from the east. They, not the Siddis, should have been commanding Sambhaji's attention.

ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ, ਸੰਭਾਜੀ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ। ਸੰਭਾਜੀ ਕੋਲ ਘੱਟ ਫੌਜੀ ਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਨਸੀ ਅਨੈਤਿਕਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਫੌਜੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੰਬਈ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜੰਜੀਰਾ ਵਿਖੇ ਸਿੱਦੀ ਦੇ ਟਾਪੂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੇਕਾਰ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਜੀ ਦੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਇੱਕ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਸਕ - ਬੀਜਾਪੁਰ ਦੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਮਰਾਠਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

In 1689 a small column of Mughal soldiers had made a foray deep into Maratha territory. They made for the lakeside palace of Sangameshwar. Unlike the strong Maratha hill forts, it was a soft target. It was easy to capture the palace and easy to capture the king of the Marathas for Sambhaji was drunk.

1689 ਵਿੱਚ, ਮੁਗਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਸਤੇ ਨੇ ਮਰਾਠਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਝੀਲ ਕਿਨਾਰੇ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਰਾਠਾ ਪਹਾੜੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਫਟ ਟਾਰਗੇਟ ਸੀ। ਮਹਿਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਭਾਜੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੀ।

The Mughals took Sambhaji to Aurangzeb's camp in Tulapur. A red-hot iron was pushed into his eyes and his tongue was cut out. Later, he was beheaded, dismembered, and thrown to the dogs.

ਮੁਗਲ ਸੰਭਾਜੀ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਤੁਲਾਪੁਰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ-ਗਰਮ ਲੋਹਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅੰਗ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

During Sambhaji's disastrous reign there had been few consolations for the Marathas. In his battle with the Siddis, however, there had been one memorable event. The year before Sambhaji was captured, the Siddis had decided to besiege the Maratha fort of Suvarnadurg. This island fort, 100 miles south of Bombay, was a mile offshore, had freshwater wells and was enclosed by thick fifty-foot high walls. The Siddis blocked any replenishment of supplies by putting a large fleet into the surrounding waters and an army on the nearby shore. They waited a while, and then opened secret negotiations with the Maratha commander. It was a tactic that they had often used successfully.

ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਮਰਾਠਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਲਾਸੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੇ

ਸੁਵਰਨਦੁਰਗ ਦੇ ਮਰਾਠਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਟਾਪੂ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਬੰਬਈ ਤੋਂ 100 ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੀਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਸੀ, ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੂਹ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੇੜਾ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫੌਜ ਰੱਖ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਰਪਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਰਾਠਾ ਕਮਾਂਡਰ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਰਤਦੇ ਸਨ।

A young Maratha officer, Kanhoji Angre, whose father had once been deputy commander of Suvarnadurg, learnt of the proposed surrender. With some fellow officers, he arrested the fort commander and took control himself. He announced that they would resist the Siddis till the end. He led an attack against the Siddi army on shore. Many of his men were killed and he was taken prisoner. However, Kanhoji Angre managed to escape and swam back to the fort.

ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮਰਾਠਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਕਾਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ, ਜਿਸਦੇ ਪਿਤਾ ਕਦੇ ਸੁਵਰਨਦੁਰਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਾਂਡਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਿੱਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ। ਉਸਨੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿੱਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ,

ਕਾਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਤੈਰ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

The Siddis maintained the siege for a while. However, the monsoon was approaching, when it would become impossible to keep a fleet at sea and difficult to supply an army on land. The Siddis withdrew and a grateful Sambhaji confirmed Kanhoji Angre as commander of Suvarnadurg. When the new regent restructured the administration, he appointed an admiral with two deputies – one for southern Konkan and one for northern Konkan. The northern commander would take over the remnant of the fleets operating from the forts of Gheria and Suvarnadurg. The huge navy left by Shivaji – perhaps 200 warships – had been reduced by the follies of his son to a pitiful number. The northern commander inherited only eight or ten ships. He was Kanhoji Angre.

ਸਿੱਦੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਨਸੂਨ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬੇੜਾ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੰਭਾਜੀ ਨੇ ਕਨਹੋਜੀ ਅੰਗਰੇ ਨੂੰ ਸੁਵਰਨਦੁਰਗ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਰੀਜੈਂਟ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੋ ਡਿਪਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਐਡਮਿਰਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ - ਇੱਕ ਦੱਖਣੀ ਕੋਂਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਤਰੀ ਕੋਂਕਣ ਲਈ।

ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡਰ ਘੇਰੀਆ ਅਤੇ ਸੁਵਰਨਦੁਰਗ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੇੜਿਆਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲ ਸੈਨਾ - ਸ਼ਾਇਦ 200 ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ - ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਖਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤਰਸਯੋਗ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਜਾਂ ਦਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਨਹੋਜੀ ਅੰਗਰੇ ਸਨ।

Kanhoji began to rebuild his fleet. The commander of southern Konkan led a sedentary life and was happy for Kanhoji to operate within his territory. The southern seas – sometimes far south of Konkan and away from the powerful Siddi and English fleets – were easier places to capture stray shipping.

ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਖਣੀ ਕੋਂਕਣ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਸਤ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਦੱਖਣੀ ਸਮੁੰਦਰ - ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਂਕਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੇੜਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ - ਅਵਾਰਾ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਆਸਾਨ ਥਾਵਾਂ ਸਨ।

The Portuguese in their heyday had introduced a system of selling permits, their cartaz, to give safe passage. Anyone found by a Portuguese warship without one, or breaking its conditions regarding cargo, was liable to forfeiture. Kanhoji began to implement a similar system with his own permit, the *dastak*. In 1702 he seized a merchant ship without a dastak off Calicut. Although not an English ship, it

had Englishmen aboard and the East India Company demanded the ship and passengers be released. Kanhoji defied them.

ਆਪਣੇ ਉੱਜਵਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਮਿਟ, ਆਪਣਾ ਕਾਰਟਾਜ਼, ਵੇਚਣ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਮਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮਿਟ, ਦਸਤਕ, ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 1702 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਾਲੀਕਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਕ ਦੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

The next year, the Company again became agitated when Kanhoji captured a Dutch warship of thirty guns. When a ship from Konkan that carried one of Kanhoji's dastaks came to Bombay, the Company seized it. A year later, Kanhoji arrived with seven warships and parked them off Bombay. He made no threats, merely leaving them in a position where they could have cut off the island. A week later he sailed off. The Company rushed to be conciliatory, but Kanhoji refused to compromise on his demand that all ships travelling along the coast would need his dastak. The Company made it clear that they had no

intention of carrying the dastaks.

ਅਗਲੇ ਸਾਲ, ਕੰਪਨੀ ਫਿਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਨਹੋਜੀ ਨੇ ਤੀਹ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਡੱਚ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੋਂਕਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਨਹੋਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਕ ਸੀ, ਬੰਬਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਕਨਹੋਜੀ ਸੱਤ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਨਹੋਜੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੱਟ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦਸਤਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਸਤਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

The Company described Kanhoji Angre as a pirate. ‘Angria, a Sevagee pirate independent of that Rajah, came into the bay,’ they reported back to London. This would continue to be the Company’s appellation, even though Kanhoji always took care to sign himself as admiral of the Marathas. For some of Kanhoji’s time, because the succession to Sambhaji was disputed, the Company could perhaps claim that he was backing a usurper to the Maratha throne. Even when the succession had been settled, however, and Sambhaji’s son, Shahu, had been confirmed as king of the Marathas, the Company continued to describe Kanhoji as a pirate. Even when King Shahu

made Kanhoji his chief admiral and the commander of the whole of Konkan, he was still a pirate to the English.

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਾਪਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, 'ਆਂਗਰੀਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਕ ਸੇਵਾਗੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਸੀ, ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਨਹੋਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਐਡਮਿਰਲ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਸ਼ਾਇਦ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰਾਠਾ ਤਖਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਸ਼ਾਹੂ ਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਦੱਸਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਸ਼ਾਹੂ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਐਡਮਿਰਲ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਕੋਂਕਣ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਸੀ।

As the activities of the European pirates decreased, the seizure of ships by Kanhoji Angre began to increase. In 1706 his ships captured the Company's *Monsoon* at Karwar. In 1707 he attacked the Company's frigate *Bombay*, which sank. In 1710 there was an inconclusive battle with the Company's ship *Godolphin* – an engagement that lasted all day

and was witnessed from Bombay. In 1712, off Karwar, Kanhoji Angre took the governor's armed yacht and the *Anne*. That same year he also attacked the annual armada of Portuguese ships that took the profits from Goa back to Lisbon. One warship of thirty-four guns guarding the armada was captured and the other forced to withdraw. The East India Company wrote to London that Kanhoji Angre's fleet could 'take any ship except the largest European ships'.

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਯੂਰਪੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਘਟਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। 1706 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। 1707 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫ੍ਰੀਗੇਟ ਬੰਬਈ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। 1710 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਗੋਡੋਲਫਿਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ - ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਜੋ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਦੇਖੀ ਗਈ। 1712 ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਕਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯਾਟ ਅਤੇ ਐਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਆਰਮਾਡਾ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਗੋਆ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਵਾਪਸ ਲਿਸਬਨ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਰਮਾਡਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਚੌਂਤੀ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਦਾ ਬੇੜਾ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ'।

All this was despite the expansion of the British navies – Company's and Royal. The Company's navy had one ship of thirty-two guns, four ships of twenty or more guns, and twenty smaller ships carrying from five to twelve guns. In addition to this, the Royal Navy had an Arabian Sea fleet of one ship with seventy-four guns, one with fifty, eighteen with twelve to thirty-two guns each and some smaller boats with four to eight guns.

ਇਹ ਸਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਲ ਸੈਨਾਵਾਂ - ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਰਾਇਲ - ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਬੱਤੀ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼, ਵੀਹ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼, ਅਤੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਹ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਇਲ ਜਲ ਸੈਨਾ ਕੋਲ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੌਹੱਤਰ ਤੋਪਾਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਪੰਜਾਹ ਵਾਲਾ, ਅਠਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਤੀ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤੋਂ ਅੱਠ ਤੋਪਾਂ ਸਨ।

How did Kanhoji Angre manage to defy what had become one of the most powerful naval powers in the world? Year after year he had gradually built up the small navy which he had inherited. He had also recruited well – not only from among the Marathas, but also from among the Europeans. There were numerous renegade Europeans in India, some of them once pirates, who were only too willing to take a share of the Maratha spoils. Kanhoji was always on

the lookout for good gunners and good shipbuilders. It was said that many of his best captains were Dutch. Kanhoji's main asset, however, was his grasp of tactics. He operated like the guerrilla commander he had so successfully been on land. He avoided confronting the European navies on the high seas, for there they could out-sail and out-gun him. He always made sure that in any engagement he was close to the shore.

ਕਾਨਹੋਜੀ ਆਂਗਰੇ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਟਾਲਿਆ? ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਛੋਟੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਬਣਾਈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਚੰਗੀ ਭਰਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਾਠਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਗੋਂ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਗ਼ੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਸਨ, ਜੋ ਮਰਾਠਾ ਲੁੱਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੇ ਤੋਪਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਕਪਤਾਨ ਡੱਚ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੀਲਾ ਕਮਾਂਡਰ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਜਲ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ।

There were two main types of ships in the Maratha

fleet – the Ghurab and the Gallivat. The Ghurabs were the heavy armed ships, usually twin-masted, ranging from 150 to 400 tons. Typically they might have two guns firing forward and six along each side. Neither their guns nor their gunpowder were equal to that of the European ships. They were slow and cumbersome.

ਮਰਾਠਾ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ - ਘੁਰਾਬ ਅਤੇ ਗੈਲੀਵਟ। ਘੁਰਾਬ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ-ਮਾਸਟ ਵਾਲੇ, 150 ਤੋਂ 400 ਟਨ ਤੱਕ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਤੋਪਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਛੇ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਰੂਦ ਯੂਰਪੀਅਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸਨ।

The much more numerous Gallivats were light and fast. Most were less than seventy tons and had bamboo decks unable to take the weight of cannon. They relied on bows and arrows, and slings until their crews were able to use their curved Maratha swords. The Gallivats had two masts, one with a large triangular sail and one with a small one. They also had forty or fifty oars.

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਗੈਲੀਵਾਟ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੱਤਰ ਟਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਾਂਸ ਦੇ ਡੇਕ ਸਨ ਜੋ ਤੋਪ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਧਨੁਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲੇਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਆਪਣੀਆਂ

ਵਕਰਦਾਰ ਮਰਾਠਾ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਗੈਲੀਵਾਟੀਆਂ ਕੋਲ ਦੋ ਮਸਤੂਲ ਸਨ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਤਿਕੋਣੇ ਬਾਦਬਾਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਚੱਪੂ ਵੀ ਸਨ।

Kanhoji's tactics were simple. His men waited until a potential prize came inshore or was lured there. Ideally, there would be little or no wind. Then, out of their hiding places, the Marathas would attack. The Ghurabs would be towed, or half-sailed and half-towed, into position by a cluster of oared Gallivats. The Ghurabs would then open fire at point-blank range, hoping to bring down a mast or otherwise disable their quarry. Then the Marathas would board. Usually the men on their packed ships would totally outnumber the sailors aboard their enemy. In any event, the Marathas were expert swordsmen and deadly in close fighting.

ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਸਰਲ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਇਨਾਮ ਕਿਨਾਰੇ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਲੁਭਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਆਦਰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ, ਆਪਣੇ ਲੁਕਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਮਰਾਠੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ। ਘੁਰਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਘੜਿਆ ਹੋਇਆ ਗੈਲੀਵਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਅੱਧਾ-ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਅੱਧਾ-ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਘੁਰਾੜੇ ਇੱਕ ਮਸਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ, ਬਿੰਦੂ-ਖਾਲੀ ਰੇਂਜ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮਰਾਠੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ

ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਮਲਾਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਰਾਠੇ ਮਾਹਰ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸਨ।

If possible, the prize would be towed back to one of Kanhoji's forts. It would then be stripped of its cargo and valuables. The Europeans and other wealthy captives would be held for ransom. When repaired, the ship would join Kanhoji's fleet.

ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਲ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਰੰਮਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਹਾਜ਼ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

After many successes against the Company, Kanhoji became the diplomat. There were complications in the Maratha succession and he wanted to use his army to influence events. Not wishing to fight on two fronts, he proposed a treaty of friendship with the Company. The Company was keen to agree and a treaty was signed in April 1713. In 1715, Kanhoji signed another treaty of peace – this time with his traditional enemies, the Siddis. With the Maratha succession decided in his favour and at peace with

his two main enemies, Kanhoji set about fortifying Khanderi. This small island lay ten miles south of Bombay and three miles off the coast. It had been taken by Shivaji in 1679, but nothing had been done with it. It was ideally placed to gather intelligence on the activities at Bombay port.

ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਨਹੋਜੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਰਾਠਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1713 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। 1715 ਵਿੱਚ, ਕਨਹੋਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ - ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਨਾਲ। ਮਰਾਠਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਨਹੋਜੀ ਨੇ ਖੰਡੇਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟਾਪੂ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਦਸ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਤੱਟ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ 1679 ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬੰਬਈ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੀ।

Shortly after the peace treaty between the Company and Kanhoji was signed, a new governor arrived at Bombay. Charles Boone was energetic and aggressive. He immediately began to strengthen the defences of Bombay. A tax was imposed on the

Indian and other merchants to finance a wall with fortified gates around the township. He also started a large shipbuilding programme. Within six months, he had added three frigates to the Company's fleet. By 1718 he had added another frigate, two fire ships and the *Phram* – a floating battery of guns – the very latest thing in naval architecture. These were not defensive weapons.

ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਗਵਰਨਰ ਬੰਬਈ ਆਇਆ। ਚਾਰਲਸ ਬੂਨ ਊਰਜਾਵਾਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਬੰਬਈ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਿਲਾਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕੰਧ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਪਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਫ੍ਰੀਗੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ। 1718 ਤੱਕ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫ੍ਰੀਗੇਟ, ਦੋ ਫਾਇਰ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਫਰਾਮ - ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੈਰਦੀ ਬੈਟਰੀ - ਨੂੰ ਜਲ ਸੈਨਾ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨਵੀਨਤਮ ਚੀਜ਼ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

Kanhoji soon gave Boone an excuse to act. Firstly, he failed to return the timber and cannon he had appropriated when he had captured the *Anne* and the governor's yacht at Karwar. Secondly, he seized four ships flying the English flag. These ships were Indian-owned, but carried the Company's cargo. Kanhoji

insisted that since these ships did not carry his dastak he was within his rights, but the Company maintained that they had immunity. In April 1718, Boone issued secret orders to seize Kanhoji's vessels. Shortly afterwards, one of Kanhoji's ships was taken near Bombay. 'Our friendship is over,' Kanhoji wrote to Boone, 'and from this day forward, what God gives, I shall take.' Boone then decided to send an expedition against Kanhoji's main base – the fort at Gheria.

ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੂਨ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਲੱਕੜ ਅਤੇ ਤੋਪ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਐਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਰ ਵਿਖੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਯਾਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਬਜੈਕਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਝੰਡੇ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਉਸਦਾ ਦਸਤਕ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1718 ਵਿੱਚ, ਬੂਨ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਗੁਪਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। 'ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ,' ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਬੂਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, 'ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਜੋ ਰੱਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਲਵਾਂਗਾ।' ਫਿਰ ਬੂਨ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ - ਘੇਰੀਆ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

It was an excellent time to attack. The monsoon was imminent and Kanhoji's fleet was at anchor.

Moreover, many of the sailors had departed to their villages and most of the officers were at Colaba for the wedding of Kanhoji's daughter. The British had another advantage too, for one of Kanhoji's senior advisors, the Portuguese adventurer, Manuel de Castro, had defected to them. He appeared to know a great deal about the Maratha fleet and had assured Boone that it would be easy to float a fire ship into the huddled vessels in Gheria harbour and then take the fort by storm. Nevertheless, a formidable force was assembled, of twenty Gallivats filled with soldiers, 2,500 men in all.

ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਮਾਨਸੂਨ ਨੇੜੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਲੰਗਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਲਾਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕੋਲਾਬਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਹਸੀ, ਮੈਨੂਅਲ ਡੀ ਕਾਸਤਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਰਾਠਾ ਬੇੜੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬੂਨ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਘੇਰੀਆ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਹੋਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਤੈਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਗੈਲੀਵੈਟਸ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕੁੱਲ 2,500 ਆਦਮੀ।

When the English squadron arrived, they found the

reality was somewhat different. Kanhoji's ships were there. However, they were not in the harbour by the fort, but in the river. A strong boom had been put across the river mouth, which made it impossible to send in fire ships. The fort was also not as imagined either. Its walls were so high that the British ladders were useless. A two-day bombardment of the fort failed to achieve much. However, since it seemed that there were only a few defenders, a landing was made beneath its walls. The troops were supposed to march to the river and set fire to Kanhoji's fleet. This plan was abandoned when they found themselves in a swamp. As the men tried to regain their ships, they came under heavy fire from within the fort. The British then left for Bombay 'to repair our frigates and take care of our wounded men, of whom we had a considerable number'.

ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੁਐਡਰਨ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਥੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੋਲ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹਾ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪੌੜੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਸਨ। ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬੰਬਾਰੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼

ਕੁਝ ਹੀ ਡਿਫੈਂਡਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਲੈਂਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ 'ਸਾਡੇ ਫ੍ਰੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖਮੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ' ਲਈ ਬੰਬਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

Despite the failure of this expedition and a similar repulse with heavy casualties later in the year at Kanhoji's island fort of Khanderi, Governor Boone determined to attack Gheria again. At the end of the monsoon in 1720 a large fleet set sail from Bombay under the command of a Company official, Mr Walter Brown, who had been made admiral and commander-in-chief for the occasion. His flagship was the *London*, of forty guns. He also had five other large warships, various smaller ships, a fire ship and a bomb ketch, the *Terrible Bomb*. The fleet was to be augmented later by two more ships and the *Phram*. There were 2,000 sailors in all, plus 350 British soldiers and 80 others, mostly Africans.

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੇ ਟਾਪੂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਖੰਡੇਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗਵਰਨਰ ਬ੍ਰੂਨ ਨੇ ਘੇਰੀਆ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 1720 ਵਿੱਚ ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੇੜਾ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਲਟਰ ਬ੍ਰਾਊਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਲਈ ਐਡਮਿਰਲ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਫਲੈਗਸ਼ਿਪ ਲੰਡਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਲੀ ਤੋਪਾਂ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਪੰਜ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼, ਇੱਕ ਫਾਇਰ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੰਬ ਕੈਚ, ਟੈਰੀਬਲ ਬੰਬ ਵੀ ਸੀ। ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 2,000 ਮਲਾਹ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ 350 ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ 80 ਹੋਰ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫਰੀਕੀ।

On arrival at Gheria on 18 September, Brown lined up his ships and gave the order to open fire. Unfortunately, they were still a mile away and all the shots fell into the sea. The *Terrible Bomb* was then sent inshore to blast the fort. It only fired twice before it became apparent that its gun barrels were too weak to use an adequate charge of gunpowder. Four days later, a party of fifty soldiers was put ashore to capture a building on top of a nearby hill. The building turned out to be merely a pile of stones. The men returned and suffered heavy losses as they tried to regain their ships.

18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਘੇਰੀਆ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ

ਕਤਾਰਬੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਹ ਅਜੇ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਫਿਰ ਭਿਆਨਕ ਬੰਬ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਰਲਾਂ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਚਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ। ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਹ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੂੰ ਨੇੜਲੀ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਮਾਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣ ਗਈ। ਆਦਮੀ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ।

Brown was under the impression that his men would fight better if intoxicated. As discipline broke down, some of the officers begged him to stop issuing rum. He refused, saying, ‘Let them drink as they please.’

ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਬਿਹਤਰ ਲੜਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਪੀਣ ਦਿਓ।'

There was a hiatus while they waited for the *Phram*, in which Brown had great confidence, to arrive. Meanwhile, seeing the inaction, the Maratha commander brought in new supplies and new men. The *Phram* arrived on 27 September and was immediately sent into the attack. However, its gun slits were too low and it only managed to fire into

the sea twenty yards away. The next day was spent in making modifications.

ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਰਾਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅੰਤਰਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਮਰਾਠਾ ਕਮਾਂਡਰ ਨਵੀਂ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਆਦਮੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਫਰਾਮ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵੀਹ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਗਿਆ।

On 29 September, the combined assault began. Brown had assumed that the sailors would be part of the force, but most of them refused. Only 239 men volunteered to take the forty-rupee reward. The *Phram* went into action. It fired shells indiscriminately among friend and foe alike. This resulted in Brown ordering it to go under cover of darkness right beneath the fortress's walls. It was to open fire the next morning. To steady their resolve he sent them 'six dozen each of wine and arrack'. This was well received by the *Phram's* commander, Lieutenant Wise. He became too drunk to take any further part in the action.

29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਲਾਹ ਫੋਰਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰਫ਼ 239 ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਚਾਲੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ

ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਫਰਾਮ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਸਨੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੇ ਦਾਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਛੇ ਦਰਜਨ ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਅਰੈਕ' ਭੇਜੇ। ਫਰਾਮ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਵਾਈਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਗਿਆ।

Those sober enough to do so opened fire from the *Phram*. Their most devastating salvo went into a British ship. This had the Company's African troops aboard. Half of them were killed; half were 'terribly scorched'. The Marathas then opened fire on the *Phram*, killing fifteen and wounding thirty.

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨਾ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰਾਮ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹਮਲਾ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਫਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਮਾਰੇ ਗਏ; ਅੱਧੇ 'ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਲਸ ਗਏ'। ਫਿਰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਫਰਾਮ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਤੀਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

The English withdrew their ships, including the *Phram*, and resumed drinking. Captain Woodward of the *Revenge* reported to Brown that his ship had run aground and was lost. This turned out to be a delusion and he was 'put into irons for cowardness'.

There was a fist fight between some of the other officers.

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਵੁੱਡਵਰਡ ਨੇ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 'ਕਾਇਰਤਾ ਲਈ ਲੋਹੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ'। ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋਈ।

There was then a lull in hostilities for the liquor was running out. Brown sent a ship to Goa for fresh supplies. When the arrack arrived, Brown proposed another assault on Gheria. His officers refused to even consider it – one telling Brown he was mad. To salvage some pride, Brown then took off his fleet to bombard the nearby Maratha fort of Devgad. This had little effect and on 21 October the fleet set sail for Bombay. Then occurred the most extraordinary disaster of all.

ਉਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਗੋਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਘੇਰੀਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਇੱਕ ਨੇ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਮਰਾਠਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇਵਗੜ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਾਰਿਆ। ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਪਿਆ ਅਤੇ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬੇੜਾ ਬੰਬਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ।

Just off Gheria, Brown saw four pirate ships. Frightened by the possibility of an encounter, Brown's flotilla sailed into Gheria harbour hoping the pirates would be nervous of getting too close to the Marathas. At night they crept out to sea again. In the dark, probably entirely by coincidence, they ran into the pirate fleet. The pirate ship *Victory* then fired across the bows of the Company's ship *Victory*. Brown's flagship, the *London*, then hailed the ship that had fired the shots to ask her name. When, out of the darkness, she replied that she was the *Victory*, the *London* announced her own identity. A pirate broadside then raked her.

ਘੇਰੀਆ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ, ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਚਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇਖੇ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ, ਬ੍ਰਾਊਨ ਦਾ ਬੇੜਾ ਘੇਰੀਆ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਕਟਰੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਕਟਰੀ ਦੇ ਕਮਾਨ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਬ੍ਰਾਊਨ ਦੇ ਫਲੈਗਸ਼ਿਪ, ਲੰਡਨ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਦੋਂ, ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ, ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਟਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਡਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇੱਕ

ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਚੌੜੇ ਪਾਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ।

The pirate commander was Edward England. Based in Madagascar, he had recently captured and commandeered the Company's ship *Cassandra*, which had been coming to India with the annual injection of cash for investment – some £75,000. Normally, the pirates would have avoided a battle against such a large force, but it was soon apparent that, despite their overwhelming superiority, the Company's fleet was more in fear of them. Admiral Brown gave the order for all the flags of his fleet to be hauled down and then ran for Goa. They were slowed down in their escape by the ungainly *Phram*. It was set on fire and cast adrift.

ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਐਡਵਰਡ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੀ। ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ, ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਕੈਸੈਂਡਰਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਨਕਦੀ ਦੇ ਟੀਕੇ - ਲਗਭਗ £75,000 ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਐਡਮਿਰਲ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਆ ਲਈ ਭੱਜ ਗਏ। ਬੇਰਹਿਮ ਫਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਭਟਕਾਇਆ ਗਿਆ।

Before Governor Boone left Bombay, he supervised one more operation against Kanhoji. The Company entered into an alliance with the Portuguese to attack Colaba. Although this fort was on an island, at low tide it was possible to reach it from the mainland by foot. A combined Anglo-Portuguese force of over 6,000 men was assembled. Ten large warships were to pound the fort from the sea. The ineptitude of the commanders and the animosity between the two nations resulted in another failure. The Royal Navy commander, Commodore Mathews, was so incensed that he abused the viceroy and accusing one of the Portuguese generals of treachery ‘thrust his cane into his mouth’. Kanhoji took advantage of the situation to make a new treaty of friendship, this time with the Portuguese.

ਗਵਰਨਰ ਬੂਨ ਦੇ ਬੰਬਈ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕੋਲਾਬਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਇੱਕ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। 6,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਐਂਗਲੋ-ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਸ ਵੱਡੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨੀ ਸੀ। ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ। ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਕਮਾਂਡਰ, ਕਮੋਡੋਰ ਮੈਥਿਊਜ਼, ਇੰਨਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ

ਕੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜਰਨੈਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ 'ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ'। ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ।

Charles Boone left Bombay in 1722. He had done much to improve Bombay, but wasted much money and many lives on disastrous military adventures. The Royal Navy departed with Commodore Mathews. As a final insult to the Company, Mathews sent a message to the Portuguese viceroy telling him that if he failed to capture every one of the Company's ships he would send him a petticoat.

ਚਾਰਲਸ ਬੂਨ ਨੇ 1722 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਫੌਜੀ ਸਾਹਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੀਆਂ। ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਕਮੋਡੋਰ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅਪਮਾਨ ਵਜੋਂ, ਮੈਥਿਊਜ਼ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਰ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਟੀਕੋਟ ਭੇਜੇਗਾ।

The new governor of Bombay, William Phipps, was more level-headed than Boone. Realizing he could not defeat Kanhoji, he refrained from attacking him. An uneasy truce resulted and there was an exchange

of prisoners. In 1729 Kanhoji Angre fell ill and died. Gradually, over three decades, he had built up a formidable Maratha fleet, which had successfully taken on the navies of the Portuguese, the Dutch and the British. He had also made the Maratha coastal forts virtually impregnable.

ਬੰਬਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਗਵਰਨਰ, ਵਿਲੀਅਮ ਫਿਪਸ, ਬ੍ਰੂਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨਹੋਜੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਉਸਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਬੇਚੈਨ ਜੰਗਬੰਦੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ। 1729 ਵਿੱਚ ਕਾਨਹੋਜੀ ਅੰਗਰੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਰਾਠਾ ਬੇੜਾ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਡੱਚ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਜਲ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਮਰਾਠਾ ਤੱਟਵਰਤੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਭਗ ਅਜਿੱਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

Kanhoji left five sons. Although they divided Kanhoji's legacy and fought among themselves, the Angre family managed to resist the Europeans for another twenty-five years and often captured their ships. Year after year, however, the British were becoming more formidable.

ਕਾਨਹੋਜੀ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਛੱਡ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨਹੋਜੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜੇ, ਪਰ ਆਂਗਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਗਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

In 1755, the Angre fort at Suvarnadurg was captured by a small Company fleet under Commodore William James. Handling a bombardment with great skill, James managed to explode the fort's gunpowder magazine, which then set the other buildings on fire. He subsequently captured three subsidiary forts and raised the English flag on all four. This victory was a turning point for the Company. It showed that against competent professional leadership, the Marathas were not invincible. On Shooters Hill near Woolwich Common in London there is an impressive monument to Sir William James – a triangular tower still known as Severndroog Castle.

1755 ਵਿੱਚ, ਸੁਵਰਨਦੁਰਗ ਵਿਖੇ ਆਂਗਰੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਮੋਡੋਰ ਵਿਲੀਅਮ ਜੇਮਜ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਬੰਬਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਮਜ਼ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਹਾਇਕ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮੋੜ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਰਾਠੇ ਅਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਵੂਲਵਿਚ ਕਾਮਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸ਼ੂਟਰਜ਼ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਜੇਮਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਰਕ ਹੈ - ਇੱਕ ਤਿਕੋਣੀ ਟਾਵਰ ਜਿਸਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੇਵਰਨਡਰੂਗ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

The attack against Gheria involved a much larger fleet. Commodore James's ships were again involved, together with another Company fleet. They were joined by six ships of the Royal Navy and the landing craft for Robert Clive's 1,400 soldiers. In addition, Clive was to be joined by a Maratha land force. The Maratha leadership had fallen out with the Angres following an incident in which some of their men, who had been sent to collect tribute from the Angres, had been returned with their noses cut off.

ਘੇਰੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬੇੜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਕਮੋਡੋਰ ਜੇਮਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਇਲ ਨੇਵੀ ਦੇ ਛੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਰੌਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਦੇ 1,400 ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ ਲੈਂਡਿੰਗ ਕਰਾਫਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਰਾਠਾ ਲੈਂਡ ਫੋਰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮਰਾਠਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਐਂਗਰੇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿੱਗ ਪਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਂਗਰੇਸ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਕੱਟ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

When the British arrived at Gheria, they found the Maratha army already besieging the fort. The Marathas had previously captured the Angre leader and they wanted to take the fort without British help. The British, however, were determined to take the fort themselves, even though they were committed to returning it to the Marathas afterwards. It was

rumoured that there were great spoils to be had and the British officers had already decided how to divide it among themselves and their men.

ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਘੇਰੀਆ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਾਠਾ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਖੁਦ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਨ। ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡਣਾ ਹੈ।

The British ships opened up with a massive barrage from over 150 cannon. After two hours of continuous firing, they set one of the enemy ships on fire – actually a Company ship that had been captured earlier and refitted for the Angre navy – and the blaze spread throughout the moored fleet. Soon the buildings inside the fort were also on fire. Clive then took his men ashore a mile or two away from the fort. The Marathas joined him.

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਤੇ ਅੱਗ ਸਾਰੇ ਮੋਰ ਵਾਲੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਜਲਦੀ

ਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਫਿਰ ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮੀਲ ਦੂਰ ਕਿਨਾਰੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਰਾਠੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

Next morning there were surrender talks, but Angre's men fought on. Clive then moved his men closer to the fort and started shelling it from the land side. A powder magazine blew up inside the fort. Shortly afterwards, the Angre flag was lowered to indicate surrender. The Marathas tried to gain entry to the fortress, but Clive's men stopped them and next day took over the fort themselves. Ten British and three Dutch prisoners were found and released. The search for treasure then began. The official value of the seized gold, silver and jewels came to £130,000 and this was divided as agreed among the British. No doubt, there were other pickings too.

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਪਰ ਆਂਗਰੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਸਿਓਂ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਾਊਡਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਫਟ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਆਂਗਰੇ ਦਾ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਖੁਦ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਦਸ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਡੱਚ ਕੈਦੀ ਲੱਭੇ ਗਏ ਅਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ

ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਮਤ £130,000 ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਹੋਰ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਸਨ।

Richer by the £5,000 he had gained from Gheria, Clive reached Fort St David in May 1756. Now he was second in the Company only to the governor of Madras. He arrived at a time of crisis for the Company in Bengal.

ਘੇਰੀਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ £5,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਮੀਰ ਹੋ ਕੇ, ਕਲਾਈਵ ਮਈ 1756 ਵਿੱਚ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਡੇਵਿਡ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ।

A month before Clive’s arrival, the Nawab of Bengal, whose territory also included Orissa and Bihar, had died. He had been succeeded by his grandson, Siraj-ud-daula. Calcutta had grown phenomenally since its founding and now was nearly as large as the nawab’s capital, Murshidabad. This had alarmed the old nawab who saw it as an abuse of the Company’s original authority to merely trade, especially so as Calcutta’s fortifications were continually being enhanced. His grandson had the same opinion and was determined to do something about it. He ordered

the Company to demolish the latest improvements to Calcutta's fortifications. The governor of Calcutta, Roger Drake, was not suited to diplomacy. He dismissed the nawab's envoy with disdain. The nawab was furious: 'What honour is left to us, when a few traders who have not yet learnt to wash their bottoms reply to the ruler's order by expelling his envoy?'

ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਵਾਬ, ਜਿਸਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਉਸਦੇ ਪੋਤੇ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਨਵਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੁਰਸ਼ੀਦਾਬਾਦ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਘਬਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੋਤੇ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਰਾਏ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਮ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਲਕੱਤਾ ਦਾ ਗਵਰਨਰ, ਰੋਜਰ ਡਰੇਕ, ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਵਾਬ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ: 'ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਸਨਮਾਨ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਤਲੇ ਧੋਣੇ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?'

Siraj-ud-daula moved fast. He occupied the Company's outpost near his capital, at Cossimbazar,

and then marched his army towards Calcutta. Governor Drake then made a serious error – rather than bolster up the defences of the fort, he constructed artillery batteries on its approaches. Siraj-ud-daula's army overran these. They set fire to the town and bazaar. Fearing that he had too few men to defend the fort, Drake made the decision to evacuate by boat. In the confusion that ensued, many boats sank and many lives were lost. Drake escaped, having abandoned many of his garrison to the enemy. These were confined in a small dungeon that became infamous as 'The Black Hole of Calcutta'. On the night of 20 June, most of them died from overcrowding and suffocation. Nowhere near as many died as was subsequently alleged (modern estimates vary, from less than twenty to more than forty) but it was, nevertheless, a barbaric event. It is doubtful whether it had any part in the decision to regain Calcutta from Madras.

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਸਿਮਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਗਵਰਨਰ ਡ੍ਰੇਕ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬੈਟਰੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਡ੍ਰੇਕ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਰਾਹੀਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਡੁੱਬ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਡ੍ਰੇਕ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੈਰੀਸਨ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 'ਕਲਕੱਤਾ ਦਾ ਬਲੈਕ ਹੋਲ' ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। 20 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਅਤੇ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ (ਆਧੁਨਿਕ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀਹ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੱਕ) ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਹਿਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਕਲਕੱਤਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

News of the fall of Calcutta reached Madras on 16 August. After much bickering, command of a relief operation was entrusted to Robert Clive. He finally sailed for Bengal on 16 October. He had 800 European soldiers and 1,000 Indian sepoys. The wind was against them, blowing some of the fleet as far south as Ceylon, and it was December before they began to enter the River Hooghly. On 15 December the fleet anchored at Fulta, forty miles downstream from Calcutta. There, they met up with the British fugitives. Contact was established with Siraj-ud-daula and his commanders, with whom there was a civil exchange of messages. From the British, however,

this was probably just a device to gain time while they waited for a tide high enough to enable them to go upstream to Calcutta.

ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ 16 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਪਹੁੰਚੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਕੋਲ 800 ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ 1,000 ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਹਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਕੁਝ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਸੀਲੋਨ ਤੱਕ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੁਗਲੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਬੇੜਾ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਮੀਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ, ਫੁਲਟਾ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਲਗਾ। ਉੱਥੇ, ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਗੌੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦਾ ਸਿਵਲ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

On 27 December the expedition moved towards Calcutta. Halfway, there was a skirmish with a detachment of the nawab’s army. Clive had managed to have his artillery dragged overland, which enabled him to inflict heavy casualties on the enemy. The advance to Calcutta continued, with Clive and the European troops aboard the ships and the sepoys marching along the riverbank. They reached Calcutta on the morning of 2 January 1757. There was a brief

exchange of fire, then the small garrison of the nawab’s troops fled. The town was severely damaged. Large areas of the bazaar had been consumed by fire. The European houses and their church had been destroyed. In a breach in the fort walls, a mosque was under construction.

27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਹਿੰਮ ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਨਵਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ 2 ਜਨਵਰੀ 1757 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਨਵਾਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੌਕੀ ਭੱਜ ਗਈ। ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਘਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਰਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰੇੜ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਸੀ।

Clive was determined that Siraj-ud-daula should compensate the Company for its losses. Two British warships were sent up the river to Hooghly, where the nawab’s troops who had fled from Calcutta were camped. They were bombarded by the ship’s guns and fled again. The British, before they departed, plundered and set fire to the town and its surrounding areas.

ਕਲਾਈਵ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰੇ। ਦੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੁਗਲੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਨਵਾਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਭੱਜ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

Siraj-ud-daula came south with the bulk of his army, about 100,000 strong, through Hooghly and was shocked by the damage the British had wrought. It seemed as though he would meet the British demands for restitution and confirmation of their privileges. As he neared Calcutta, however, he became more belligerent. He camped his huge army just outside Calcutta.

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ, ਲਗਭਗ 100,000 ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ, ਹੁਗਲੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਲੜਾਕੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ।

Clive decided to launch a night attack on Siraj-ud-daula's camp, during which he hoped he might incapacitate or take away the Nawab's cannon. Vice

Admiral Charles Watson agreed to supply 600 sailors to carry off the cannon. They arrived late, however, and it was dawn before the British attacked. The element of surprise was lost and Clive might have been defeated. However, by good fortune, a fog descended. Clive and his men were able to cut a swath through the nawab's camp, firing as they went. They failed to capture any cannon and lost fifty men. However, they had killed 1,300 of the nawab's men. Perhaps the nawab would have fought on, but he had received intelligence of a greater threat – an Afghan army was marching towards Bengal. He rapidly agreed a peace treaty, giving the British what they wanted, and took away his army.

ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਦੇ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਬ ਦੀ ਤੋਪ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਖੋਹ ਲਵੇਗਾ। ਵਾਈਸ ਐਡਮਿਰਲ ਚਾਰਲਸ ਵਾਟਸਨ ਤੋਪ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ 600 ਮਲਾਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਤੱਤ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ, ਧੁੰਦ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਨਵਾਬ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੱਦ ਕੱਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਤੋਪ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵਾਬ ਦੇ 1,300 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਨਵਾਬ ਲੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ,

ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ - ਇੱਕ ਅਫਗਾਨ ਫੌਜ ਬੰਗਾਲ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ।

The Seven Years War had started in Europe. News reached India that Britain and France were once again enemies. Clive was not confident that Siraj-ud-daula would respect the treaty. He worried that the nawab might forge an alliance with the French in the future to overwhelm the British. There were two possible options for him – either to agree to a treaty of neutrality with the French at Chandernagore or to capture that settlement. There were talks about neutrality but eventually, with the nawab distracted by the menace from the approaching Afghans, Clive decided to attack Chandernagore. The nawab had left some troops behind to aid the French if they were attacked. Clive managed to bribe the nawab's representative, Nundcomar, not to use these in the conflict. The British then captured the town and laid siege to its fort. It was a hard-fought battle. Both sides lost about 200 men. Most of the British losses were sailors, on board the ships that were brought in close to cannonade the French. Their efforts were decisive in the British getting the upper hand. The

French surrendered on 23 March. It was a body blow to the French company, for most of its profits came from Bengal.

ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਸੰਧੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵਾਬ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਲਈ ਦੋ ਸੰਭਵ ਵਿਕਲਪ ਸਨ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੰਦਰਨਗਰ ਵਿਖੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਸੰਧੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਨਵਾਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਣ ਨਾਲ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਚੰਦਰਨਗਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੁਝ ਫੌਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਈਵ ਨਵਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ, ਨੰਦਕੋਮਾਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਰਤਣ। ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 200 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਲਾਹ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ ਜੋ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ 'ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਰਹੀਆਂ। 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਨਾਫਾ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

Siraj-ud-daula had excited much resentment among the financial elite of Bengal. A large proportion of their profits came from dealing with the European exporters. Moreover, the nawab had insulted some of them for not being Muslim. One of the principal businessmen of Calcutta was Omichand. The nawab had used him as an intermediary with the British. Now, Omichand advised Clive that there were powerful bankers at Murshidabad who believed that if the nawab were to show hostility to the British again, it might be politic to have him removed. There were nobles who might be willing to support a coup. The most powerful of these was a military commander and relative of the nawab, Mir Jafar. He was chosen by the conspirators to replace the nawab if the British would support a coup d'état. A committee of the Company, including both Clive and the governor of Calcutta, agreed to proceed. Mir Jafar, if installed, would compensate the Company and its employers, who traded privately, for all losses over the previous year; more land around Calcutta would be granted to the Company; the personnel of the army and navy would divide a gift of Rs 4,000,000; the four members of the committee would divide another Rs 1,200,000.

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਯੂਰਪੀਅਨ ਨਿਰਯਾਤਕਾਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਵਾਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਓਮੀਚੰਦ ਸੀ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਓਮੀਚੰਦ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬੈਂਕਰ ਸਨ ਜੋ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਵਾਬ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਈਸ ਸਨ ਜੋ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਸੀ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਨਵਾਬ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੀਰ ਜਾਫਰ, ਜੇਕਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਫੌਜ ਅਤੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 4,000,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਵੰਡਣਗੇ; ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਹੋਰ 1,200,000 ਰੁਪਏ ਵੰਡਣਗੇ।

Clive summoned Omichand, showed him a display of military manoeuvres, and sent him to report to the nawab. Omichand told the nawab that Clive intended to attack his capital next day. The threat from the Afghans had receded and the nawab ordered Mir

Jafar to march an army towards Calcutta. Soon afterwards, Clive received a proposal from some Marathas that offered him assistance against the nawab. He sent a bland response, saying that he was friendly with the nawab, and then arranged for the nawab to see the message. The nawab recalled his army.

ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਓਮੀਚੰਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਫੌਜੀ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਿਖਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਵਾਬ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਓਮੀਚੰਦ ਨੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਲਾਈਵ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਘੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਨੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਫੌਜ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਰਾਠਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਵਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨਰਮ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਈ।

Omichand then threw matters into confusion by demanding a percentage of Siraj-ud-daula’s money and jewels. This would have amounted to millions of rupees. It was suspected that he would reveal the plot if not placated. Clive had two documents drafted – a red one for Omichand, which would give him Rs 2,000,000, and a white one, the real agreement, with nothing for Omichand. Mir Jafar was then told that

the white document was the genuine treaty and both parties signed both papers. The Company officials who had been acting as emissaries to the nawab's court made their escape. Next day, on 13 June, Clive marched towards Murshidabad. He was joined by some sailors and some soldiers from Calcutta. In all, Clive had about 1,000 European troops and 2,000 sepoys. They had about eight pieces of light artillery.

ਫਿਰ ਓਮੀਚੰਦ ਨੇ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੰਗ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਲਾਈਵ ਕੋਲ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਇੱਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਓਮੀਚੰਦ ਲਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ 2,000,000 ਰੁਪਏ ਮਿਲਣਗੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ, ਅਸਲ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਓਮੀਚੰਦ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਚਿੱਟਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲੀ ਸੰਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਨਵਾਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਭੱਜ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, 13 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਕਲਾਈਵ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਲਾਹ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਕਲਾਈਵ ਕੋਲ ਲਗਭਗ 1,000 ਯੂਰਪੀਅਨ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ 2,000 ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਲਕੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਟੁਕੜੀਆਂ ਸਨ।

Siraj-ud-daula had an army that was many times larger than Clive's. He seems to have had about 40,000 infantry. These were not well trained and

many were armed only with pikes or bows. However, he also had 18,000 Pathan cavalry. These competent horsemen mostly had swords or lances. Finally, he had fifty pieces of artillery. These were large guns, much larger than Clive's, and were operated by French gunners who had escaped from Chandernagore. They were eager to avenge that defeat.

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਕੋਲ ਕਲਾਈਵ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲਗਭਗ 40,000 ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਈਕ ਜਾਂ ਧਨੁਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਕੋਲ 18,000 ਪਠਾਨ ਘੋੜਸਵਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਜਾਂ ਨੇਜ਼ੇ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਕੋਲ ਪੰਜਾਹ ਤੋਪਖਾਨੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਲਾਈਵ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਚੰਦਰਨਗਰ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਤੋਪਖਾਨਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ।

Given the disparity between the size of the armies, Clive was entirely dependent on Mir Jafar, who was to command one of the three divisions of the nawab's infantry, and his co-conspirators. The nawab's army lay on an island in the river. Clive would have to take his men across in boats. If Mir Jafar reneged on his promises, Clive would find retreat extremely difficult. There were rumours that Mir Jafar and

Siraj-ud-daula had become reconciled. In fact, the nawab had attempted to regain Mir Jafar’s loyalty, and the two had pledged friendship on the Quran. On 20 June, a messenger brought a note to Clive from Mir Jafar – he now considered himself bound by his oath of friendship to the nawab. He could not fight against the nawab. However, he and his men would stand aside from any battle.

ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਲਾਈਵ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਰ ਜਾਫਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ। ਨਵਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਨਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪਈ ਸੀ। ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਫਵਾਹਾਂ ਸਨ ਕਿ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਅਤੇ ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਦਾ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਵਾਬ ਨੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕੁਰਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 20 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਦੂਤ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਤੋਂ ਕਲਾਈਵ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ - ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਵਾਬ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਗੇ।

Heavy rain set in, the river began to swell. This made it even more likely that, if the British crossed the river, they would find themselves marooned on the island with no possibility of escape. With Mir Jafar’s

support doubtful, Clive began to have doubts about the whole enterprise. He wrote to the other members of the Company's committee asking for their advice. A reply was so delayed that on 21 June Clive convened a council of war with his own officers. Nine senior officers voted – seven of them were against immediate action and two in favour. Eight junior officers also voted – three were against immediate action and five in favour. Clive prevaricated. A letter arrived from Mir Jafar, which gave him hope. It ended:

ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਪਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉੱਦਮ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਗਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ। ਜਵਾਬ ਇੰਨਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਆਇਆ ਕਿ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬੁਲਾਈ। ਨੌਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਅੱਠ ਜੂਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਈ - ਤਿੰਨ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕੀਤੀ। ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਆਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮੀਦ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਖਤਮ ਹੋਇਆ:

When you come near I shall be able to join you. If

you would send two or three hundred good fighting men the upper road towards Cossimbazar, the Nabob's army would themselves retreat. Then the battle will have no difficulty. When I am arrived near the army I will send you privately all the intelligence. Let me have previous notice of the time you intend to fight.

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨੇੜੇ ਆਓਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਾਂਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਾਸਿਮਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਉੱਪਰਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਚੰਗੇ ਲੜਾਕੂ ਆਦਮੀ ਭੇਜੋਗੇ, ਤਾਂ ਨਬੋਬ ਦੀ ਫੌਜ ਖੁਦ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫੌਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਲੜਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ।

Clive replied:

ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

Upon receiving your letter I am come to a resolution to proceed immediately to Placis.

ਤੁਹਾਡਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਪਲੈਸਿਸ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

That evening, Clive's army crossed the river.

ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਕਲਾਈਵ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ।

Clive marched his men in darkness, over the sodden

ground, until at 1 a.m. they reached the village of Plassey. They took possession of a large mango orchard. This, surrounded by a ditch and a high bank, was highly defensible. The space between the orchard and the river was taken up by a substantial hunting lodge, which Clive himself occupied.

ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਗਿੱਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ 1 ਵਜੇ ਪਲਾਸੀ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ, ਇੱਕ ਖਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਖੁਦ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

At dawn on 23 June 1757, Robert Clive stood on the lodge roof and watched the nawab’s army of 50,000 men spread across the landscape. Luke Scrafton, a Company factor who was there, described the scene: ‘… and what with the number of elephants all covered with scarlet cloth and embroidery; their horse with their drawn swords glittering in the sun; their heavy cannon drawn by vast trains of oxen; and their standards flying, they made a most pompous and formidable appearance.’

23 ਜੂਨ 1757 ਦੀ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ, ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ ਲਾਜ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦੀ 50,000 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਕੁਨ, ਲੂਕ ਸਕ੍ਰਾਫਟਨ,

ਜੋ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਨੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ: '... ਅਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਕਢਾਈ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੋੜਾ ਆਪਣੀਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਤੋਪ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੇਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਉੱਡਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦਿੱਖ ਦਿਖਾਈ।'

Clive had heard nothing further from Mir Jafar and was not confident that he would stand aside from the fray. At 7 a.m., he sent him a message:

ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ:

Whatever could have been done by me I have done, I can do no more. If you will come to Daudipore I will march from Placis to meet you, but if you won't comply even with this, pardon me, I shall make it up with the Nabob.

ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਾਉਦੀਪੁਰ ਆਓਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਲਾਸਿਸ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਨਬੋਬ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਾਂਗਾ।

In fact, Clive was firm in his belief that an audacious confrontation might win the day.

ਦਰਅਸਲ, ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਲੇਰਾਨਾ

ਟਕਰਾਅ ਦਿਨ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Clive’s troops moved out from the cover of the orchard to form a line facing the approaching army. The nawab’s army stretched from the river on Clive’s left, along the face of the orchard, and curved around to Clive’s right flank. The artillery of both sides opened up a barrage. The Company’s guns were too light to damage the nawab’s heavy cannon. Although Clive’s artillery was killing many of the nawab’s infantry, Clive was losing some of his own men. With his much smaller force, he could not afford many losses. He withdrew his troops back into the orchard. Settled behind the protective wall, they continued to fire at the approaching army.

ਕਲਾਈਵ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਢੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆ ਰਹੀ ਫੌਜ ਵੱਲ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਬਣਾਈ। ਨਵਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਨਦੀ ਤੋਂ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਬਾਗ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਵਾਬ ਦੀ ਭਾਰੀ ਤੋਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਲਕੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਲਾਈਵ ਦੀ ਤੋਪਖਾਨਾ ਨਵਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਲਾਈਵ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਫੌਜ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਉਹ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਫੌਜ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

At noon there was a tremendous thunderstorm. Much of the ammunition of the nawab's army was soaked and their firing became intermittent. Thinking that Clive's men were similarly affected, the nawab's best commander, Mir Madan, charged with his cavalry. In fact, the British had protected their ammunition with tarpaulins. They were able to maintain their fire and Mir Madan was hit and fatally wounded.

ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ। ਨਵਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਭਿੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਨਵਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮਾਂਡਰ, ਮੀਰ ਮਦਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਨੂੰ ਤਰਪਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਮੀਰ ਮਦਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ।

The nawab was deeply shocked by the loss of Mir Madan. He called for Mir Jafar, threw his turban at the traitor's feet, and entreated him to help. Mir Jafar advised the nawab that it was too late to attack that day and suggested he recall his troops. Another conspirator gave the same advice. Mir Jafar then wrote to Clive (this letter was not received until the battle was over):

ਨਵਾਬ ਮੀਰ ਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੀਰ ਜਾਫ਼ਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਗੱਦਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਦਦ

ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੀਰ ਜਾਫ਼ਰ ਨੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਵੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਮੀਰ ਜਾਫ਼ਰ ਨੇ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ (ਇਹ ਪੱਤਰ ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ):

Attack him at 3 in the morning; they will run away, and then will be my opportunity. The forces want to return to the city. Attack him in the night by all means. We three shall be to the left of the Nabob … We three are ready for your service and will see you by and by.

ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੋ; ਉਹ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫ਼ੌਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਨਬੋਬ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ... ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਮਿਲਾਂਗੇ।

As the nawab’s troops withdrew, Clive went to the lodge to change into dry clothes. Shortly afterwards he was told that, despite his orders to do nothing, a detachment of his troops had moved forward to take control of a reservoir recently abandoned by the French artillery. Angrily, Clive rushed out and threatened to put his second-in-command under arrest. When he calmed down, he realized that it would be folly to give the impression of withdrawing. He summoned up more of his troops

and then launched another attack. The nawab's troops, backed up by French artillery, counter-attacked. Clive's cannon were able to cause havoc among the oxen that drew the nawab's huge artillery platforms. Some elephants stampeded. Several of the nawab's senior officers were killed. His troops began to lose confidence.

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਨਵਾਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟੀਆਂ, ਕਲਾਈਵ ਸੁੱਕੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਗਏ ਇੱਕ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਈਵ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਵਾਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਕਲਾਈਵ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਵਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਬਲਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਕੁਝ ਹਾਥੀਆਂ ਨੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ। ਨਵਾਬ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

Until this point Clive, not having received Mir Jafar's message, had been unsure about the intentions of the nawab's army deployed to his right. As they held back from the fight, however, he became sure that

they must be the troops commanded by Mir Jafar and his co-conspirators. This prompted him to call up the rest of his army to attack the enemy in front. The nawab's soldiers soon realized they were losing the battle and fled. The Nawab himself had already gone. He took a fast camel back to his capital. By 5 p.m., the battle of Plassey was over.

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਲਾਈਵ, ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਤਾਇਨਾਤ ਨਵਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ, ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਨਵਾਬ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਨਵਾਬ ਖੁਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਊਠ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

For such a massive confrontation, there were very few casualties. The nawab lost about 500 men. The British losses were only four Europeans and sixteen sepoys. The treachery of Mir Jafar had won the day.

ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਲਗਭਗ 500 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਸੋਲਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ ਨੇ ਦਿਨ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ।

On the morning after the battle, Mir Jafar visited Clive. The two embraced and Clive hailed him as the new ruler of Bengal. Mir Jafar hastened to his own palace at Murshidabad. Siraj-ud-daula was in his palace across the river. That night, he disguised himself and, together with a favourite wife and daughter and a eunuch, made for Patna where he thought he still had support.

ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੇਰੇ, ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਭੇਸ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਪਤਨੀ, ਧੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸਰੇ ਨਾਲ ਪਟਨਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਹੈ।

Clive entered Murshidabad two days later, accompanied by a large escort. He went to pay his respects to Mir Jafar. He punctiliously maintained the fiction that Mir Jafar was master of Bengal, Bihar and Orissa, and not himself. Next day they discussed money. The treasury had been partly emptied by Siraj-ud-daula and by looters, so was not as full as had been supposed. It was eventually agreed that Mir

Jafar should pay one half of what had been agreed immediately, mostly in cash but some in jewels, silver and goods. The other half would be paid in instalments over three years. Seventy-five boats were loaded up, each carrying a large chest containing Rs 100,000. They headed down the river to Calcutta, escorted by the navy, and serenaded by music and drums. Clive received the money due to himself as commander-in-chief, as a member of the committee and as privately promised by Mir Jafar. Altogether, this came to nearly a quarter of a million pounds sterling. In all, the equivalent of one year's total revenue of Bengal found its way to Britain.

ਕਲਾਈਵ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਐਸਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਹ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗਲਪ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਖੁਦ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਓਨਾ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਰੰਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਪਰ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਵਿੱਚ। ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਝੱਤਰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ 100,000 ਰੁਪਏ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੰਦੂਕ ਸੀ। ਉਹ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਕਲਕੱਤਾ

ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਢੋਲ ਦੁਆਰਾ ਸੇਰੇਨੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸਾ ਮਿਲਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਪੌਂਡ ਸਟਰਲਿੰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

Siraj-ud-daula was brought back to Murshidabad as a prisoner. He had been recognized and then captured by Mir Jafar’s brother. Within a few hours he was stabbed to death. Before he was buried, his corpse was paraded around the city on the back on an elephant.

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਥੀ 'ਤੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਇਆ ਗਿਆ।

POSTSCRIPT

ਪੋਸਟਸਕ੍ਰਿਪਟ

The role of the East India Company in India was completely transformed by Clive’s tactics. The directors of the Company in London were still adamant that peaceful trade should be Company

policy. They complained that their men in India were ‘so thoroughly possessed of military ideas as they forget their employers [were] merchants and trade was their principal object…Were we to adopt your several plans for fortifying, half our capital would be buried in stone walls.’ However, it took many months, sometimes over a year, for correspondence to go back and forth from England to India. London’s efforts to control events were further negated when Clive and his friends used their new money to buy large quantities of the Company’s shares. Meanwhile, the men in India did what was in their own best interests.

ਕਲਾਈਵ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੜੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ 'ਫੌਜੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਸਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ [ਵਪਾਰੀ] ਸਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ... ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿਲਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਅੱਧੀ ਪੂੰਜੀ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਲਾਈਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੇ

ਨਵੇਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।

Clive's agreement with Mir Jafar had stipulated that the Company would be allowed to import and export goods without paying any duty. This enabled the Company and its employees to undercut the Indian merchants and seize control of much of the trade. Moreover, their profits were sent back to Britain rather than used to boost local businesses. This, together with the loss to Bengal of the money paid over by Mir Jafar, severely damaged the economy.

ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ, ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ।

In 1760 Clive returned to Britain with a vast fortune. He was given an Irish peerage, became an MP and was given an honorary doctorate by Oxford University. In his absence from Bengal, mismanagement by the officers of the Company

became even more rampant. Henry Vansittart, who took over from Clive as governor, wrote:

1760 ਵਿੱਚ, ਕਲਾਈਵ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਆਇਰਿਸ਼ ਪੀਅਰੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਹੈਨਰੀ ਵੈਨਸਿਟਾਰਟ, ਜਿਸਨੇ ਕਲਾਈਵ ਤੋਂ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

A trade was carried on without payment of duties, in the prosecution of which infinite oppressions were committed. English Agents or Gomashtas [native agents], not content with injuring the people, trampled on the authority of government, binding and punishing the Nabob's officers whenever they presumed to interfere.

ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਬਿਨਾਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਗੋਮਾਸ਼ਤਾ [ਮੂਲ ਏਜੰਟ], ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਬੋਬ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

Bengal's coffers were empty and Vansittart decided to remedy this by installing a stronger nawab. Accordingly, he used the Company's army to depose Mir Jafar and replace him with his son-in-law Mir

Qasim. For this, Mir Qasim generously rewarded Vansittart and his colleagues. Furthermore, several districts of Bengal that were adjacent to Calcutta were ceded to the Company.

ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਂਸਿਟਾਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਵਾਬ ਲਗਾ ਕੇ ਇਸਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸਦੇ ਜਵਾਈ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਇਸਦੇ ਲਈ, ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੇ ਵਾਂਸਿਟਾਰਟ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜੋ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

Mir Qasim was a capable ruler and substantially improved his administration and army. However, the depredations of the Company's men, who were using the Company's right to illegally trade duty-free on their own account and even selling this right on to local merchants, severely hampered Mir Qasim's attempts at reform. He gradually became more hostile to the Company and decided to curtail the Company's activities by abolishing all duties so as to reopen trade on a more equal basis. He further enraged the Company by seizing a shipment of its arms and detaining some of its men. A Company officer took it upon himself to attack Mir Qasim's men at Patna and was captured. The Company

declared war, pronounced Mir Qasim unfit to rule and reinstated Mir Jafar as nawab. Once again he paid up for this. In eight years the Company's senior officers had received a total of £3,770,833, this at a time when a British labourer's family might make £37 a year and a Bengali family less than £2.

ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ, ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ-ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖੇਪ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਐਲਾਨਿਆ ਅਤੇ ਮੀਰ ਜਾਫਰ ਨੂੰ ਨਵਾਬ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ £3,770,833 ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ £37 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ £2 ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

Mir Qasim retreated west, where he linked up with

the viceroy of Awadh and the Mughal emperor. On 23 October 1764, the Company defeated their combined armies at Buxar, a town on the western edge of Bihar, which was a part of the nawab's fiefdom. This victory would eventually result in the Company extending its influence beyond Bengal.

ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਅਵਧ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ। 23 ਅਕਤੂਬਰ 1764 ਨੂੰ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਬਕਸਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਨਵਾਬ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਫੈਲਾਇਆ।

Clive returned to India for the third and final time in 1765. The defeat of Mir Qasim and his allies at Buxar enabled the Company to dictate terms to the losers. Mir Qasim fled to Delhi and died in poverty. Rather than conquer further territories, Clive decided to allow the viceroy of Awadh to resume office, but give some of his land to the Mughal emperor. In gratitude the emperor bestowed the 'Dewani' of Bengal, Bihar and Orissa on the Company. This made them the legal rulers and gave them the right to all the revenue. This momentous document was delivered at Benares by the Mughal emperor himself. He handed it down from a makeshift throne made by taking a

chair from Clive’s tent and putting it on top of an English dining table that had been covered with an embroidered cloth. It was the beginning of British rule in India.

ਕਲਾਈਵ 1765 ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਬਕਸਰ ਵਿਖੇ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦਿੱਲੀ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਅਵਧ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਨੇ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦੀ 'ਦੀਵਾਨੀ' ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਲਾਈਵ ਦੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਕੁਰਸੀ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਾਇਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੋਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਕਢਾਈ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ।

On his arrival from England, Clive had declared himself shocked as ‘such a scene of anarchy, confusion, bribery, corruption, and extortion was never seen or heard of in any country but Bengal; nor so many fortunes acquired in so unjust and rapacious a manner’. He introduced various restrictions on private trade and banned bribes and lavish gifts. He

realized, nevertheless, that he would need to augment his officer's modest official salaries. An 'Exclusive Company' was established whose profits would be distributed among the East India Company's senior officers according to seniority. Clive himself was given the largest number of shares. It would have an exclusive monopoly to make what profit it could on tobacco, betel nut and salt. In the three years before London forced its closure, it made a profit of over Rs 6 million, when the basic wage for Bengalis was one or two rupees a month. Once again, these profits left Bengal for Britain. Clive finally left India in 1767 and was succeeded by Harry Verelst who, at the end of 1769, was succeeded by John Cartier. That year and the year that followed were the most traumatic in Bengal's history.

ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਕਲਾਈਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 'ਅਰਾਜਕਤਾ, ਉਲਝਣ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ; ਨਾ ਹੀ ਇੰਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਨੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ'। ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਇੱਕ 'ਐਕਸਕਲੂਸਿਵ ਕੰਪਨੀ'

ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲਾਈਵ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ੇਅਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਤੰਬਾਕੂ, ਸੁਪਾਰੀ ਅਤੇ ਨਮਕ 'ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਮੁਨਾਫਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੰਡਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਨੇ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਲਈ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਇਹ ਮੁਨਾਫਾ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਕਲਾਈਵ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1767 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੈਰੀ ਵੇਰੇਲਸਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਿਆ, ਜੋ 1769 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੌਨ ਕਾਰਟੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਸਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ।

In most of Bengal, there were normally three harvests a year: a small crop of pulses in the spring, a rice crop in September and a bigger rice crop in December. Normally, it was one of the most fertile parts of India. As the widely travelled Italian, Ludovico di Varthema, put it after his visit in the sixteenth century: ‘The country abounds in grain of every kind, sugar, ginger, the best place in the world to live in.’ However, the harvests of 1768 had been poor, which caused a rise in the price of food that extended into 1769. In that year there was very little

rainfall over most of Bengal and the rice crops failed. Food became extremely scarce and the agents of the Company’s men cornered the market in such grain as there was and ruthlessly raised its price.

ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਫ਼ਸਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ: ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਫ਼ਸਲ, ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫ਼ਸਲ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫ਼ਸਲ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਜਾਊ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਤਾਲਵੀ, ਲੁਡੋਵਿਕੋ ਡੀ ਵਰਥੇਮਾ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ: 'ਇਹ ਦੇਸ਼ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨਾਜ, ਖੰਡ, ਅਦਰਕ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਹੈ।' ਹਾਲਾਂਕਿ, 1768 ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਮਾੜੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜੋ 1769 ਤੱਕ ਵਧਿਆ। ਉਸ ਸਾਲ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਭੋਜਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚ ਘੇਰ ਲਿਆ ਜੋ ਉੱਥੇ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ।

In the thirteen years since the Battle of Plassey huge sums of money had left Bengal for Britain; this had depressed the local economy. Moreover, the land tax had been collected especially rigorously. Traditionally, this tax had been paid by the cultivator to his landlord, either in cash or kind, at a rate that represented around one-third of his crop. As the

landlord lived close to his cultivators, he had a good idea of what was a reasonable assessment. If there was a poor crop the landlord should, of course, receive less than in a good year. The landlord, who was in effect merely a tax collector, then passed on nine-tenths of the collected tax to the government, retaining one-tenth for his services. This system required careful supervision by the government, otherwise unscrupulous landlords would squeeze the cultivators. The Company, short of staff, failed to do this effectively and many cultivators were unfairly assessed when their crops failed. As long as the Company received generous revenues, it turned a blind eye to these abuses.

ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਇਸ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਟੈਕਸ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਟੈਕਸ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਕਦ ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਫਸਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ

ਦਾ ਨੌਂ-ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਚੋੜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ, ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਚਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮਾਲੀਆ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਇਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ।

In 1769 the population, having been bled dry over the previous years, had no cash reserve with which to buy in food from parts of India where food was available. The Company could have done this, but chose not to. The famine accelerated, not because there was no food in India, but because the people of Bengal had no money with which to purchase it. The Company made minor arrangements for relief, but continued to ruthlessly collect the land tax and its other revenues. As the famine increased in intensity the loss of life became terrible.

1769 ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਆਬਾਦੀ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਕਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਭੋਜਨ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਕਾਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੋਰ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਲ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

These developments seem to have been hardly noticed by the governor in Calcutta. Verelst retired on 24 December 1769 without giving London any intimation of the approaching famine or of the loss of revenue it would cause the Company. Nor did his successor, Governor Cartier, who took over on that same day, report anything amiss until late January 1770. The principal concern of both men was the land tax. This was despite having been told by Mr Alexander, the supervisor of Bihar, of the ‘extremity of immediate distress’ and that ‘each day lost in deliberation adds to the calamity’ and that ‘To judge from the city of Patna, the interior of the country must be in a deplorable condition. From fifty to sixty people have died of absolute hunger in the streets every day for these ten days past.’

ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਵੇਰੇਲਸਟ 24 ਦਸੰਬਰ 1769 ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਗਵਰਨਰ ਕਾਰਟੀਅਰ, ਜਿਸਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1770

ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਟੈਕਸ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਸ੍ਰੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਦੁਆਰਾ 'ਤੁਰੰਤ ਸੰਕਟ ਦੀ ਹੱਦ' ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ 'ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚਿਆ ਹਰ ਦਿਨ ਬਿਪਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਪਟਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਸੱਠ ਲੋਕ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨਾਲ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।'

In February, Cartier reported that he had not ‘yet found any failure in the revenue’. Extraordinarily, in April the government increased the land tax by 10 per cent. By May, however, it was beginning to dawn on the administration that something serious was happening. They reported: ‘The mortality and beggary exceed all description. Above one-third of the inhabitants have perished in the once plentiful province of Purnea, and in other parts the misery is equal.’

ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਟੀਅਰ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 'ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ'। ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਈ ਤੱਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: 'ਮੌਤ ਦਰ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਸਾਰੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸਨੀਕ ਪੂਰਨੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਭਰਪੂਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।'

Throughout the hot season the famine continued. Mohamed Ala Khan, the Foujdar (judge) of Purnea, wrote to Calcutta:

ਗਰਮ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਪੂਰਨੀਆ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ (ਜੱਜ) ਮੁਹੰਮਦ ਅਲਾ ਖਾਨ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ:

Hardly a day passes without thirty or forty people dying. Multitudes have, and continue to perish from hunger. Seed grain has been sold for food, and cattle and agricultural utensils. Children offered for sale and no buyers.

ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਲੰਘਦਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਤੀਹ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਲੋਕ ਨਾ ਮਰਦੇ ਹੋਣ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਜ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਲਈ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਲਈ। ਬੱਚੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

The Aumil (collector of revenue) of Jessore wrote:

ਜੈਸੋਰ ਦੇ ਔਮਿਲ (ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

The people are bringing in the leaves of the trees from the jungles for food; and they offer to sell their sons and daughters. Many of the ryots [tenants] are running away.

ਲੋਕ ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਇਤ [ਕਿਰਾਏਦਾਰ] ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ।

Most shockingly, the resident of the Durbar reported:

ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ:

The scene of misery that intervened, and still continue, shocks humanity too much to bear description. Certain it is, that in several parts the living have fed on the dead, and that the number that has perished in those provinces that have most suffered is calculated to have been, within these few months, as six is to sixteen of the whole inhabitants.

ਦੁੱਖ ਦਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੋ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਧਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੁੱਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

And later, in mid-July, after the rains had finally come, he reported to the governor and his council:

ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਆ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:

Previous representations are faint in comparison to the miseries now endured … in the city of Moorshedabad [Murshidabad] alone it is calculated that more than five hundred are starved daily, and in

the villages and country adjacent the numbers said to perish exceed belief … In one month we may expect relief from our present distresses from the new harvest, if people survive to gather it in; but the numbers that I am sensible must perish in that interval, and those that I see dying around me, greatly affect my feelings and humanity as a man, and make me, as a servant of the Company, apprehensive of the consequences that may ensue to the revenues.

ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਹੁਣ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ... ਸਿਰਫ਼ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ [ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ] ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ... ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨਵੀਂ ਫ਼ਸਲ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾਰ ਹਾਂ, ਉਸ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮਰਦੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ, ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

The rainfall in the second half of 1770 was abundant. The crops, in places where there were people left to plant them and where seed that had not been eaten to survive, were good. It was, however, too late for

many. In 1772, officials toured the Company's territories to ascertain the mortality. They estimated that, out of a population of thirty million, some ten million had died. For many years afterwards great swathes of Bengal remained uncultivated and reverted to wilderness. The land was roamed by desperate bandits.

1770 ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਫਸਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਬੀਜ ਜੋ ਬਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਖਾਧੇ ਗਏ ਸਨ, ਚੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 1772 ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਤੀਹ ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਿਨਾਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਹਤਾਸ਼ ਡਾਕੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ।

It is impossible to know what the mortality would have been had the Company not become the rulers of Bengal and Bihar. It seems clear that it would have been much lower since traditionally, in times of drought, the collection of the land tax was enforced less rigidly and certainly not increased. Moreover, all the money collected would have remained within the country, as would the huge sums given by the nawabs to the Company and its men. The

administration and the populace would, therefore, have had more money with which to buy in grain from other parts of India. It seems likely that in the first thirteen years of British rule, more harm was done to the people of India than by all the other European invaders of the centuries before.

ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦਰ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੋਕੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਘੱਟ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵਾਬਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

John Shore, who would later become Governor General of India in 1793, arrived in Bengal to work for the Company in 1769 and a year later was posted to Murshidabad. Nearly forty years later the memory was still with him:

ਜੌਨ ਸ਼ੋਰ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1793 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਬਣੇ, 1769 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਗਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਸਾਲ

ਬਾਅਦ ਵੀ ਯਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ:

Still fresh in memory’s eye the scene I view,

ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ,

The shrivelled limbs, sunk eyes, and lifeless hue;

ਸੁੰਗੜੇ ਹੋਏ ਅੰਗ, ਡੁੱਬੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਅਤੇ ਬੇਜਾਨ ਰੰਗ;

Still hear the mother’s shrieks and infant’s moans,

ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੋ,

Cries of despair and agonizing moans.

ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਚੀਕਾਂ।

In wild confusion dead and dying lie;-

ਜੰਗਲੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਮੁਰਦਾ ਅਤੇ ਮਰ ਰਿਹਾ ਝੂਠ;-

Hark the jackal’s yell and vulture’s cry,

ਗਿੱਦੜ ਦੀ ਚੀਕ ਅਤੇ ਗਿਰਝ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣੋ,

The dogs fell howl, as midst the glare of day

ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤੇ ਚੀਕਣ ਲੱਗ ਪਏ

They riot unmolested on their prey!

ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ 'ਤੇ ਬੇਰੋਕ ਦੰਗਾ ਕਰਦੇ ਹਨ!

Dire scenes of horror, which no pen can trace,

ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਲਮ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੀ,

Nor rolling years from memory’s page efface.

ਨਾ ਹੀ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਮਿਟਣ ਤੋਂ ਸਾਲ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ।

In Britain the newly acquired fortunes of the Company's men caused envy and alarm among the established families. Moreover, the wealth seemed not to have benefited the Company or its shareholders. The Company paid for the armies in India and the adventures of its soldiers, but any rewards had been seized by the Company's employees. The benefits to the Company that had been supposed to flow from the conquest of Bengal never materialized. The costs of administration and conflict began to eat up any increase in revenue.

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੌਲਤ ਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੌਲਤ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਸ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਾਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜੋ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਖਰਚੇ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਏ।

In India the Company's men continually expanded the Company's army so as to control more territory. At the beginning of the century it had been a thousand or so strong; by 1794 it had 13,000 Europeans and 57,000 Indian soldiers. With so much

money to be made by its employees, the Company in India was beyond control.

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਾਕਤਵਰ ਸੀ; 1794 ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ 13,000 ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ 57,000 ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

In 1767 the East India Company was unable to pay an agreed annual levy to the treasury of £400,000. Parliament forced through some reforms to control the activities of the Company's employees. Administration improved but, nevertheless, in 1773 the Company had to beg for a government loan of £1,500,000. The Company then found itself involved in more wars, this time against the Marathas in central India. Huge sums had to be extorted from Indian rulers to meet the cost. The resulting furore led to the impeachment of the Company's Governor General. In 1784 ultimate control of the Company passed to the British government. Soon, imperial ambitions would make the Company, as an agent of the British government, no longer a business enterprise but the ruler of India. Profitable trade and conquest had proved incompatible.

1767 ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ £400,000 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਲੇਵੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਪਰ, ਫਿਰ ਵੀ, 1773 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ £1,500,000 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ। ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣੀ ਪਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਏ ਹੰਗਾਮੇ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ 'ਤੇ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। 1784 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ, ਸਾਮਰਾਜੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਅਸੰਗਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ।

© University of Texas at Austin. Colbeck, C. (ed.), from The Public Schools Historical Atlas, 1905.

© ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਟੈਕਸਾਸ ਐਟ ਔਸਟਿਨ। ਕੋਲਬੈਕ, ਸੀ. (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਦ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਜ਼ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਐਟਲਸ, 1905 ਤੋਂ।

BIBLIOGRAPHY

ਗ੍ਰੰਥ ਸੂਚੀ

Barlow, Edward, *Barlow's Journal*, Basil Lubbock (transcribed by), London: Hurst and Blackett, 1934.

ਬਾਰਲੋ, ਐਡਵਰਡ, ਬਾਰਲੋ'ਜ਼ ਜਰਨਲ, ਬੇਸਿਲ ਲੁਬੌਕ (ਲਿਪੀਬੱਧ), ਲੰਡਨ: ਹਰਸਟ ਅਤੇ ਬਲੈਕੇਟ, 1934।

Bence-Jones, Mark, *Clive of India*, London: Constable and Robinson, 1974.

ਬੈਂਸ-ਜੋਨਸ, ਮਾਰਕ, ਕਲਾਈਵ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਲੰਡਨ: ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਰੌਬਿਨਸਨ, 1974।

Biddulph, John, *The Pirates of Malabar*, London: Smith, Elder and Company, 1907.

ਬਿਡੁਲਫ, ਜੌਨ, ਦ ਪਾਈਰੇਟਸ ਆਫ਼ ਮਾਲਾਬਾਰ, ਲੰਡਨ: ਸਮਿਥ, ਐਲਡਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1907।

Bredsdorff, Asta, The Trials and Travels of Willem Leyel: An Account of the Danish East India Company in Tranquebar, 1639–48, Copenhagen: Museum Tusculanum Press, University of Copenhagen, 2009.

ਬ੍ਰੇਡਸਡੋਰਫ, ਅਸਟਾ, ਦ ਟ੍ਰਾਇਲਸ ਐਂਡ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼ ਆਫ਼ ਵਿਲਮ ਲੇਯਲ: ਐਨ ਅਕਾਉਂਟ ਆਫ਼ ਦ ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਇਨ ਟ੍ਰੈਂਕੇਬਾਰ, 1639–48, ਕੋਪਨਹੇਗਨ: ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਟਸਕੁਲੇਨਮ ਪ੍ਰੈਸ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਕੋਪਨਹੇਗਨ, 2009।

Boxer, Charles Ralph, *Two Pioneers of Tropical Medicine*, London: Wellcome Historical Medical

Library, 1963.

ਬਾਕਸਰ, ਚਾਰਲਸ ਰਾਲਫ਼, ਟੂ ਪਾਇਨੀਅਰਜ਼ ਆਫ਼ ਟ੍ਰੌਪੀਕਲ ਮੈਡੀਸਨ, ਲੰਡਨ: ਵੈਲਕਮ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, 1963।

Boxer, Charles Ralph, *The Portuguese Seaborne Empire*, Manchester: Carcanet Press, 1991.

ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼, ਚਾਰਲਸ ਰਾਲਫ਼, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੀਬੋਰਨ ਐਂਪਾਇਰ, ਮੈਨਚੈਸਟਰ: ਕਾਰਕੇਨੇਟ ਪ੍ਰੈਸ, 1991।

Bruce, John, *Annals of the Honourable East-India Company*, London: Black, Parry, and Kingsbury, 1810.

ਬਰੂਸ, ਜੌਨ, ਐਨਲਸ ਆਫ਼ ਦ ਆਨਰੇਬਲ ਈਸਟ-ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ, ਲੰਡਨ: ਬਲੈਕ, ਪੈਰੀ, ਅਤੇ ਕਿੰਗਸਬਰੀ, 1810।

Chaudhuri, Kirti Narayan, *Asia before Europe*, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

ਚੌਧਰੀ, ਕੀਰਤੀ ਨਾਰਾਇਣ, ਏਸ਼ੀਆ ਬਿਫੋਰ ਯੂਰਪ, ਕੈਂਬਰਿਜ: ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1990।

Churchill, Awnsham and John Churchill, *A Collection of Voyages and Travels*, London: Bookseller, 1704–32.

ਚਰਚਿਲ, ਅਵਨਸ਼ੈਮ ਅਤੇ ਜੌਨ ਚਰਚਿਲ, ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਲੰਡਨ: ਬੁੱਕਸੇਲਰ, 1704–32।

Commissariat, M.S., *Mandelslo's Travels in Western India*, London and Bombay: Oxford University Press, 1931.

ਕਮਿਸਰੀਏਟ, ਐਮ.ਐਸ., ਮੈਂਡੇਲਸਲੋਜ਼ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼ ਇਨ ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ, ਲੰਡਨ ਐਂਡ ਬੰਬੇ: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1931।

___, *History of Gujarat*, Vol III, Ahmedabad: Gujarat Vidya Sabha, 1980.

___, ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਗ III, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਦਿਆ ਸਭਾ, 1980।

Gerson da Cunha, J., *The Origin of Bombay*, New Delhi: Asian Educational Services, 1993.

ਗੇਰਸਨ ਦਾ ਕੁਨਹਾ, ਜੇ., ਬੰਬਈ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, 1993।

R. de Souza, Teotonio, (ed.), *Essays in Goan History*, New Delhi: Concept, 2002.

ਆਰ. ਡੀ ਸੂਜ਼ਾ, ਟੀਓਟੋਨੀਓ, (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਐਸੇਜ਼ ਇਨ ਗੋਆਨ ਹਿਸਟਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਕਲਪ, 2002।

Dodwell, Henry, *Dupleix and Clive: The Beginning of Empire*, London: Methuen Books, 1920.

ਡੌਡਵੈਲ, ਹੈਨਰੀ, ਡੁਪਲਿਕਸ ਅਤੇ ਕਲਾਈਵ: ਦ ਬਿਗਨਿੰਗ ਆਫ਼ ਐਂਪਾਇਰ, ਲੰਡਨ: ਮੈਥੁਏਨ ਬੁੱਕਸ, 1920।

Downing, Clement, *A History of the Indian Wars*, Oxford: Oxford University Press, 1924.

ਡਾਊਨਿੰਗ, ਕਲੇਮੈਂਟ, ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦ ਇੰਡੀਅਨ ਵਾਰਜ਼, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1924।

Dutt, Ramesh C., *The Economic History of India*,

London: Routledge and Kegan Paul, 1906.

ਦੱਤ, ਰਮੇਸ਼ ਸੀ., ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਲੰਡਨ: ਰੂਟਲੇਜ ਅਤੇ ਕੇਗਨ ਪਾਲ, 1906।

Eraly, Abraham, *The Mughal World: India's Tainted Paradise*, London: Weidenfeld and Nicolson, 2007.

ਏਰਾਲੀ, ਅਬਰਾਹਿਮ, ਦ ਮੁਗਲ ਵਰਲਡ: ਇੰਡੀਆਜ਼ ਟੈਂਟੇਡ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼, ਲੰਡਨ: ਵੇਡੇਨਫੀਲਡ ਅਤੇ ਨਿਕੋਲਸਨ, 2007।

Foster, William, *The English Factories in India*, Oxford: Clarendon Press, 1908–55.

ਫੋਸਟਰ, ਵਿਲੀਅਮ, ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਇਨ ਇੰਡੀਆ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1908–55।

Gokhale, Balkrishna Govind, *Surat in the Seventeenth Century*, London/Malmo: Curzon Press, 1979.

ਗੋਖਲੇ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਵਿੰਦ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ, ਲੰਡਨ/ਮਾਲਮੋ: ਕਰਜ਼ਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1979।

Grose, John Henry, *A Voyage to the East Indies*, London: (printed for) S. Hooper, and A. Morley, 1757.

ਗ੍ਰੋਸ, ਜੌਨ ਹੈਨਰੀ, ਏ ਵੌਏਜ ਟੂ ਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਲੰਡਨ: (ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਐਸ. ਹੂਪਰ, ਅਤੇ ਏ. ਮੋਰਲੇ, 1757।

Hourani, George Fadlo, Arab Seafaring in the Indian Ocean in Ancient and Early Medieval Times, Princeton: Princeton University Press, 1995.

ਹਉਰਾਨੀ, ਜਾਰਜ ਫੈਡਲੋ, ਅਰਬ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ: ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1995।

Hunter, William W., *The Annals of Rural Bengal*, London: Smith, Elder and Company, 1868.

ਹੰਟਰ, ਵਿਲੀਅਮ ਡਬਲਯੂ., ਦ ਐਨਲਸ ਆਫ਼ ਰੂਰਲ ਬੰਗਾਲ, ਲੰਡਨ: ਸਮਿਥ, ਐਲਡਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1868।

Jayne, K.G., *Vasco da Gama and His Successors*, London: Methuen Books, 1910.

ਜੇਨ, ਕੇ.ਜੀ., ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਲੰਡਨ: ਮੈਥੁਏਨ ਬੁੱਕਸ, 1910।

Krishna, Bal, Commercial Relations between India and England, 1601 to 1757, London: Routledge, 1924.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਬਾਲ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧ, 1601 ਤੋਂ 1757, ਲੰਡਨ: ਰੂਟਲੇਜ, 1924।

Lawford, James P., *Britain's Army in India*, London: Allen and Unwin, 1978.

ਲਾਫੋਰਡ, ਜੇਮਜ਼ ਪੀ., ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਫੌਜ, ਲੰਡਨ: ਐਲਨ ਅਤੇ ਅਨਵਿਨ, 1978।

Lach, Donald F., and van Kley, Edwin J., *Asia in the Making of Europe*, Vol III, Chicago: University of Chicago, 1993.

ਲੈਚ, ਡੋਨਾਲਡ ਐੱਫ., ਅਤੇ ਵੈਨ ਕਲੇ, ਐਡਵਿਨ ਜੇ., ਏਸ਼ੀਆ ਇਨ ਦ ਮੇਕਿੰਗ ਆਫ਼ ਯੂਰਪ, ਭਾਗ III, ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ,

1993।

Lockyer, Charles, *An Account of the Trade in India*, London: General Books LLC, 1711.

ਲੌਕੀਅਰ, ਚਾਰਲਸ, ਐਨ ਅਕਾਉਂਟ ਆਫ਼ ਦ ਟ੍ਰੇਡ ਇਨ ਇੰਡੀਆ, ਲੰਡਨ: ਜਨਰਲ ਬੁੱਕਸ ਐਲਐਲਸੀ, 1711।

Mainwaring, Arthur Edward, *Crown and Company*, London: Arthur L. Humphreys, 1911.

ਮੇਨਵਾਰਿੰਗ, ਆਰਥਰ ਐਡਵਰਡ, ਕਰਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਲੰਡਨ: ਆਰਥਰ ਐਲ. ਹੰਫਰੀਜ਼, 1911।

Malgonkar, Mahohar, *Kanhoji Angrey Maratha Admiral*, London: Asia Publishing House, 1959.

ਮਾਲਗੋਂਕਰ, ਮਹੋਹਰ, ਕਾਨਹੋਜੀ ਅੰਗਰੇ ਮਰਾਠਾ ਐਡਮਿਰਲ, ਲੰਡਨ: ਏਸ਼ੀਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1959।

Marshall, P.J., East Indian Fortunes: The British in Bengal in the Eighteenth Century, Oxford: Oxford University Press, 1976.

ਮਾਰਸ਼ਲ, ਪੀ.ਜੇ., ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਰਚੂਨ: ਦ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇਨ ਬੰਗਾਲ ਇਨ ਦ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1976।

Miller, James Innes, *The Spice Trade of the Roman Empire*, Oxford: Clarendon Press, 1969.

ਮਿਲਰ, ਜੇਮਸ ਇਨਸ, ਦ ਸਪਾਈਸ ਟ੍ਰੇਡ ਆਫ਼ ਦ ਰੋਮਨ ਐਂਪਾਇਰ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1969।

Nairne, Alexander Kyd, *History of the Konkan*, Bombay: Government Central Press, 1894.

ਨਾਇਰਨ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਕਿਡ, ਕੋਂਕਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਬੰਬਈ: ਸਰਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1894।

Nambiar, O.K., *The Kunjalis*, Bombay: Asia Publishing House, 1963.

ਨੰਬਰਬੀਅਰ, ਓ.ਕੇ., ਦ ਕੁੰਜਲਿਸ, ਬੰਬਈ: ਏਸ਼ੀਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1963।

Oaten, Edward Farley, *European Travellers in India*, London: Kegan Paul, Trench, Trubner and Company, 1909.

ਓਟੇਨ, ਐਡਵਰਡ ਫਾਰਲੇ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਟ੍ਰੈਵਲਰਜ਼ ਇਨ ਇੰਡੀਆ, ਲੰਡਨ: ਕੇਗਨ ਪੌਲ, ਟ੍ਰੈਂਚ, ਟਰਬਨਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1909।

Pagadi, Setu Madhavrao, *Chhatrapati Shivaji*, Poona: Continental Prakashan, 2004.

ਪਗੜੀ, ਸੇਤੂ ਮਾਧਵਰਾਓ, ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ, ਪੂਨਾ: ਕਾਂਟੀਨੈਂਟਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2004।

Pinkerton, John, *A General Collection of the Best and Most Interesting Voyages and Travels*, London: Longman, Hurst, Rees, Orme and Brown, 1808–14.

ਪਿੰਕਰਟਨ, ਜੌਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਲੰਡਨ: ਲੌਂਗਮੈਨ, ਹਰਸਟ, ਰੀਸ, ਓਰਮ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਊਨ, 1808–14।

Poddar, Prem, Rajeev S., Patke, and Lars Jensen,

(eds), *A Historical Companion to Postcolonial Literature: Continental Europe and its Empires*, Edinburgh: Edinburg University, 2008.

ਪੋਦਾਰ, ਪ੍ਰੇਮ, ਰਾਜੀਵ ਐਸ., ਪਟਕੇ, ਅਤੇ ਲਾਰਸ ਜੇਨਸਨ, (ਸੰਪਾਦਕ), ਏ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਕੰਪੈਨੀਅਨ ਟੂ ਪੋਸਟਕੋਲੋਨੀਅਲ ਲਿਟਰੇਚਰ: ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਮਰਾਜ, ਐਡਿਨਬਰਗ: ਐਡਿਨਬਰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, 2008।

Poonen, T.I., *Dutch Hegemony in Malabar*, Trivandrum: University of Kerala, 1978.

ਪੂਨੇਨ, ਟੀ.ਆਈ., ਡੱਚ ਹੇਜਮਨੀ ਇਨ ਮਾਲਾਬਾਰ, ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ: ਕੇਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, 1978।

Priolkar, Anant Karba, *The Goa Inquisition*, New Delhi: A.K. Priolkar, 1991.

ਪ੍ਰਿਓਲਕਰ, ਅਨੰਤ ਕਰਬਾ, ਦ ਗੋਆ ਇਨਕੁਆਇਜ਼ੀਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਏ.ਕੇ. ਪ੍ਰਿਓਲਕਰ, 1991।

Rasmussen, Peter Ravn, *Tranquebar: The Danish East India Company 1616–1669*, available at http://scholiast.org/history/tra-narr.html (last accessed on 10 August 2016).

ਰਾਸਮੁਸੇਨ, ਪੀਟਰ ਰਾਵਨ, ਟ੍ਰੈਂਕੇਬਾਰ: ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ 1616–1669, http://scholiast.org/history/tra-narr.html 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ (ਆਖਰੀ ਵਾਰ 10 ਅਗਸਤ 2016 ਨੂੰ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)।

Rawlinson, H.G., *British Beginnings in Western India*,

Oxford: Clarendon Press, 1920.

ਰਾਵਲਿਨਸਨ, ਐੱਚ.ਜੀ., ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1920।

Subrahmanyam, Sanjay, *The Career and Legend of Vasco da Gama*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

ਸੁਬ੍ਰਾਹਮਣੀਅਮ, ਸੰਜੇ, ਦ ਕਰੀਅਰ ਐਂਡ ਲੈਜੈਂਡ ਆਫ਼ ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ, ਕੈਂਬਰਿਜ: ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1997।

Markus Vink, 'The World's Oldest Trade: Dutch Slavery and Slave Trade in the Indian Ocean in the Seventeenth Century', *Journal of World History, Vol. 14, No. 2*, Hawaii: University of Hawaii Press, 2003.

ਮਾਰਕਸ ਵਿੰਕ, 'ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵਪਾਰ: ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਡੱਚ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਵਪਾਰ', ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਵਰਲਡ ਹਿਸਟਰੀ, ਭਾਗ 14, ਨੰਬਰ 2, ਹਵਾਈ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਹਵਾਈ ਪ੍ਰੈਸ, 2003।

Welsh, James, *Military Reminiscences*, London: Smith, Elder & Co., 1830.

ਵੈਲਸ਼, ਜੇਮਜ਼, ਮਿਲਟਰੀ ਰੀਮਿਨਿਸੈਂਸ, ਲੰਡਨ: ਸਮਿਥ, ਐਲਡਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1830।

Whiteway, R.S., *The Rise of Portuguese Power in India 1497–1550*, Westminster: Archibald Constable, 1899.

ਵ੍ਹਾਈਟਵੇਅ, ਆਰ.ਐਸ., ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਉਭਾਰ 1497–1550, ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ: ਆਰਚੀਬਾਲਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, 1899।

Goverment Publications, etc.

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਆਦਿ।

Gazetteer of the Bombay Presidency, Bombay: Central Government Press, 1880.

ਬੰਬੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਦਾ ਗਜ਼ਟੀਅਰ, ਬੰਬੇ: ਸੈਂਟਰਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਪ੍ਰੈਸ, 1880।

Imperial Gazetteers of India, Oxford: Clarendon Press, 1908.

ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਗਜ਼ਟੀਅਰਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1908।

Oxford Dictionary of National Biography, Oxford: Oxford University Press, 2004–05.

ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬਾਇਓਗ੍ਰਾਫੀ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2004–05।

Parliamentary Papers: Report of the Indian Famine Commission, Part III, Famine Histories, 18, India, Famine Inquiry Commission, London: Printed for His/Her Majesty's Stationery Office, Darling and Son, 1901.

ਸੰਸਦੀ ਪੇਪਰ: ਭਾਰਤੀ ਅਕਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਭਾਗ III, ਅਕਾਲ ਇਤਿਹਾਸ, 18, ਭਾਰਤ, ਅਕਾਲ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਲੰਡਨ: ਹਿਜ਼/ਹਰ ਮੈਜੇਸਟੀ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਦਫਤਰ, ਡਾਰਲਿੰਗ ਐਂਡ ਸਨ, 1901 ਲਈ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ।

Hakluyt Society Publications

ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

Burnell, A.C., and P.A. Tiele, (eds), *The Voyage of J. H. van Linschoten to the East Indies*, London: Hakluyt Society, 1885.

ਬਰਨੇਲ, ਏ.ਸੀ., ਅਤੇ ਪੀ.ਏ. ਟਾਈਲੇ, (ਸੰਪਾਦਕ), ਦ ਵੌਏਜ ਆਫ਼ ਜੇ. ਐਚ. ਵੈਨ ਲਿੰਸ਼ੋਟਨ ਟੂ ਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1885।

Major, R.H. (ed.), India in the Fifteenth Century: Being a Collection of Narratives of Voyages to India, London: Hakluyt Society, 1857.

ਮੇਜਰ, ਆਰ.ਐੱਚ. (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ: ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੋਣਾ, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1857।

Ravanstein, E.G. (ed.), *A Journal* [by an unknown writer] *of the First Voyage of Vasco da Gama, 1497-1499*, London: Hakluyt Society, 1898.

ਰਾਵਨਸਟਾਈਨ, ਈ.ਜੀ. (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਜਰਨਲ [ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ], 1497-1499, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1898।

Stanley, H.E.J. (ed.), *The Three Voyages of Vasco da Gama and his Viceroyalty*, London: Hakluyt Society, 1869.

ਸਟੈਨਲੀ, ਐੱਚ.ਈ.ਜੇ. (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਾਇਸਰਾਏਲਟੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਯਾਤਰਾਵਾਂ, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1869।

Gray, Albert and Harry Charles Purvis, Bell (eds), The Voyage of François Pyrard of Laval to the East Indies, the Maldives, the Moluccas, and Brazil, London: Hakluyt Society, 1887.

ਗ੍ਰੇ, ਐਲਬਰਟ ਅਤੇ ਹੈਰੀ ਚਾਰਲਸ ਪੁਰਵਿਸ, ਬੈੱਲ (ਸੰਪਾਦਕ), ਦ ਵੌਏਜ ਆਫ਼ ਫ੍ਰਾਂਸੋਆ ਪਿਰਾਰਡ ਆਫ਼ ਲਾਵਲ ਟੂ ਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਦ ਮਾਲਦੀਵਜ਼, ਦ ਮੋਲੂਕਾਸ, ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1887।

Huntingford, G.W.B. (ed.), *The Periplus of the Erythraean Sea*, London: Hakluyt Society, 1980.

ਹੰਟਿੰਗਫੋਰਡ, ਜੀ.ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਦ ਪੇਰੀਪਲੱਸ ਆਫ਼ ਦ ਏਰੀਥਰੀਅਨ ਸੀ, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1980।

Temple, Sir Richard Carnac (ed.), *The Travels of Peter Mundy in Europe and Asia, 1608–1667*, Cambridge: Hakluyt Society, 1907.

ਟੈਂਪਲ, ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਰਨੈਕ (ਸੰਪਾਦਿਤ), ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਪੀਟਰ ਮੁੰਡੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, 1608–1667, ਕੈਂਬਰਿਜ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1907।

Fryer, John, (Crooke William, ed.), A New Account of East India and Persia, Being Nine Years' Travels, 1672–1681, by John Fryer, London: Hakluyt Society, 1909–15.

ਫਰਾਇਰ, ਜੌਨ, (ਕਰੂਕ ਵਿਲੀਅਮ, ਸੰਪਾਦਿਤ), ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਲੇਖਾ, ਬੀਇੰਗ ਨੌਂ ਯੀਅਰਜ਼ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼, 1672–1681, ਜੌਨ ਫਰਾਇਰ ਦੁਆਰਾ, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1909–

15।

Foster, Sir William (ed.), The Voyages of Sir James Lancaster to Brazil and the East Indies, 1591–1603, London: Hakluyt Society, 1940.

ਫੋਸਟਰ, ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ (ਸੰਪਾਦਕ), ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਲੈਂਕੈਸਟਰ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ, 1591–1603, ਲੰਡਨ: ਹਕਲੂਇਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1940।

FURTHER READING

ਹੋਰ ਪੜ੍ਹੋ

Cipolla, Carlo M., Guns and Sails in the Early Phase of European Expansion, 1400–1700, London: Collins, 1965.

ਸਿਪੋਲਾ, ਕਾਰਲੋ ਐਮ., ਯੂਰਪੀਅਨ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼, 1400–1700, ਲੰਡਨ: ਕੋਲਿਨਜ਼, 1965।

Cliff, Nigel, The Last Crusade: The Epic Voyages of Vasco da Gama, New York: Harper Perennial, 2011.

ਕਲਿਫ, ਨਾਈਜੇਲ, ਦ ਲਾਸਟ ਕਰੂਸੇਡ: ਦ ਐਪਿਕ ਵੌਏਜੇਜ਼ ਆਫ਼ ਵਾਸਕੋ ਡਾ ਗਾਮਾ, ਨਿਊਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਪੇਰੇਨਿਅਲ, 2011।

Farrington, Anthony, *Trading Places*, Exhibition Catalogue, London: British Library, 2002.

ਫੈਰਿੰਗਟਨ, ਐਂਥਨੀ, ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਪਲੇਸ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਸ਼ਨ ਕੈਟਾਲਾਗ, ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, 2002।

Hamilton, Alexander, *A New Account of the East*

Indies, London: Argonaut Press, 1930.

ਹੈਮਿਲਟਨ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ, ਏ ਨਿਊ ਅਕਾਊਂਟ ਆਫ਼ ਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਲੰਡਨ: ਅਰਗੋਨੌਟ ਪ੍ਰੈਸ, 1930।

Keay, John, The Honourable Company: A History of the English East India Company, London: HarperCollins, 1991.

ਕੀ, ਜੌਨ, ਦ ਆਨਰੇਬਲ ਕੰਪਨੀ: ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ, ਲੰਡਨ: ਹਾਰਪਰ ਕੋਲਿਨਜ਼, 1991।

Smith, Vincent A., (Percival Spear, ed.), *The Oxford History of India*, 3rd ed., Oxford: Clarendon Press, 1958.

ਸਮਿਥ, ਵਿਨਸੈਂਟ ਏ., (ਪਰਸੀਵਲ ਸਪੀਅਰ, ਸੰਪਾਦਿਤ), ਦ ਆਕਸਫੋਰਡ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਤੀਜਾ ਸੰਪਾਦਿਤ, ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1958।

Spear, Percival, *The Nabobs*, London: Oxford University Press, 1963.

ਸਪੀਅਰ, ਪਰਸੀਵਲ, ਦ ਨੈਬੋਬਸ, ਲੰਡਨ: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1963।

Tindall, Gillian, *City of Gold*, London: Penguin, 1992.

ਟਿੰਡਲ, ਗਿਲੀਅਨ, ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਗੋਲਡ, ਲੰਡਨ: ਪੈਂਗੁਇਨ, 1992।

PLACE NAME CHANGES

ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲਣਾ

Many place names in India have been changed in

recent years and some of the old place names that have been given either new names or revised spellings are listed below:

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸਪੈਲਿੰਗ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

Baroda
ਬਰੌਦਾ
ਉਹ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Bassein
ਬਸੀਨ
ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਲ

Bombay
ਬੰਬਈ

Broach
ਬ੍ਰੋਚ

Calcutta
ਕੋਲਕੱਤਾ

Calicut
ਕੋਜ਼ੀਕੋਡ

Cannanore
ਕੈਨੂਨੋਰ

Cochin
ਕੋਚੀਨ

Conjeeveram
ਕੋਂਜੀਵਰਮ

Coringapoor

Bengaluru

ಬೆಂಗಳೂರು

Dhaka

ढाका

Devkota

देवकोटा

Gujranwala

ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ

Hooghly

ಹುಗ್ಲಿ

Chennai

சென்னை

Machilipatnam

మచిలీపట్నం

Ormuz

ઓરમુઝ

Panaji

पणजी

Koyilandy

കൊയിലാണ്ടി

Kollam

கொல்லம்

Thalassery

തലശ്ശേരി

Tiruchirappalli

திருச்சிராப்பள்ளி

INDEX

ਸੂਚਕਾਂਕ

Akbar

ਅਕਬਰ

Albuquerque, Afonso de

ਅਲਬੂਕਰਕੀ, ਅਫੋਂਸੋ ਡੀ

Ali, Mohammed

ਅਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ

Angre, Kanhoji (Maratha admiral)

ਆਂਗਰੇ, ਕਨਹੋਜੀ (ਮਰਾਠਾ ਐਡਮਿਰਲ)

and British

ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

and Siddis

ਅਤੇ ਸਿੱਦੀ

implemented *dastak*

ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ

treaty of peace

ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਧੀ

Anjego

ਐਂਜੇਗੋ

Anwar-ud-din, Nawab of the Carnatic

ਅਨਵਰ-ਉਦ-ਦੀਨ, ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਵਾਬ

Arabs

ਅਰਬ

Armenians

ਅਰਮੀਨੀਆਈ

Attingal

ਅਟਿੰਗਲ

Rani of

ਰਾਣੀ

Aungier, Gerald (English)

ਔਂਗੀਅਰ, ਗੈਰਾਲਡ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Aurangzeb

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

Barlow, Edward (English)

ਬਾਰਲੋ, ਐਡਵਰਡ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

his ship, the *Experiment*

ਉਸਦਾ ਜਹਾਜ਼, ਪ੍ਰਯੋਗ

Bengal, British in

ਬੰਗਾਲ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿੱਚ

trade business in

ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ

East India Company

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ

under Mughals

ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ

Boone, Charles (English)

ਬੂਨ, ਚਾਰਲਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Boscawen, Admiral (English)

ਬੋਸਕਾਵੇਨ, ਐਡਮਿਰਲ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Bourdonnais, Mahé de La (French)

ਬੋਰਡੋਨੇਸ, ਮਾਹੇ ਡੇ ਲਾ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Brown, Admiral Walter (English)

ਬ੍ਰਾਊਨ, ਐਡਮਿਰਲ ਵਾਲਟਰ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Cabral, Pedro Álvares (Portuguese)

ਕਾਬਰਾਲ, ਪੇਡਰੋ ਅਲਵਾਰੇਸ (ਪੁਰਤਗਾਲੀ)

Calcutta, British in

ਕਲਕੱਤਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿੱਚ

trade from

ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

Calicut

ਕਾਲੀਕਟ

Carnatic

ਕਰਨਾਟਕ

British in

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿੱਚ

French in

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿੱਚ

Marathas in

ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ

Caron, Francis (French)

ਕੈਰਨ, ਫਰਾਂਸਿਸ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Carré, Abbé (French)

ਕੈਰੇ, ਅਬੇ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Chanda Sahib (Carnatic)

ਚੰਦਾ ਸਾਹਿਬ (ਕਰਨਾਟਿਕ)

Chandranagar

ਚੰਦਰਨਗਰ

Charles de Bussy (French)

ਚਾਰਲਸ ਡੀ ਬੁਸੀ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Charnock, Job (English)

ਚਾਰਨੌਕ, ਜੌਬ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Child, John (English)

ਚਾਈਲਡ, ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Christianity in India

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਧਰਮ

Clive, Robert

ਕਲਾਈਵ, ਰਾਬਰਟ

Cooke, Catherine (married John Harvey, Thomas Chown, and William Gyfford)

ਕੁੱਕ, ਕੈਥਰੀਨ (ਜੋਹਨ ਹਾਰਵੇ, ਥਾਮਸ ਚਾਉਨ ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਗਿਫੋਰਡ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ)

Cooke, Humphrey (English)

ਕੁੱਕ, ਹੰਫਰੀ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Courten, Sir William

ਕੋਰਟਨ, ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ

Danish East India Company

ਡੈਨਿਸ਼ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ

reborn as Asiatic Company

ਏਸ਼ੀਆਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ

Denmark

ਡੈਨਮਾਰਕ

Devikota

ਦੇਵੀਕੋਟਾ

Drake, Roger (English)

ਡਰੇਕ, ਰੋਜਰ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Drake, Sir Francis (English)

ਡਰੇਕ, ਸਰ ਫਰਾਂਸਿਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

du Bury, General (French)

ਡੂ ਬਰੀ, ਜਨਰਲ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Dumas, Pierre Benoît (French)

ਡੂਮਾਸ, ਪੀਅਰੇ ਬੇਨੋਇਟ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Dupleix, Joseph François

ਡੁਪਲੈਕਸ, ਜੋਸਫ਼ ਫ੍ਰਾਂਸੋਆ

differences with La Bourdonnais

ਲਾ ਬੋਰਡੋਨੇਸ ਨਾਲ ਅੰਤਰ

Dutch

ਡੱਚ

and Cochin

ਅਤੇ ਕੋਚੀਨ

and English

ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

and Goa

ਅਤੇ ਗੋਆ

and Portuguese

ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ

and religion

ਅਤੇ ਧਰਮ

and Zamorin

ਅਤੇ ਜ਼ਮੋਰਿਨ

at Surat

ਸੂਰਤ ਵਿਖੇ

companies (VOC)

ਕੰਪਨੀਆਂ (VOC)

East India Company

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ

trade by

ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

East India Company

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ

and Mughals

ਅਤੇ ਮੁਗਲ

army in India

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੌਜ

at Bombay

ਅਤੇ ਬੰਬਈ

life of employees

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

money used for private trade

ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੈਸਾ

policy of peaceful trade

ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਪਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ

policy of religious tolerance

ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ

problems they faced

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

Egypt

ਮਿਸਰ

English economy in the sixteenth century

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ

Every, Henry (pirate)

ਹਰ, ਹੈਨਰੀ (ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ)

exports from India

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ

slaves

ਗੁਲਾਮ

spices

ਮਸਾਲੇ

textiles

ਕੱਪੜਾ

famines

ਅਕਾਲ

Francisco de Almeida, Viceroy

ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਡੀ ਅਲਮੇਡਾ, ਵਾਇਸਰਾਏ

Fremlen, William

ਫ੍ਰੇਮਲੇਨ, ਵਿਲੀਅਮ

French

ਫ੍ਰੈਂਚ

and British

ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

and Carnatic

ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ

and Dutch

ਅਤੇ ਡੱਚ

and Marathas

ਅਤੇ ਮਰਾਠੇ

and Mughals

ਅਤੇ ਮੁਗਲ

enterprises, conflict within

ਉੱਦਮ, ਅੰਦਰ ਟਕਰਾਅ

in Bengal

ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ

in Madras

ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ

in Pondicherry

ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ

trade with India

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਪਾਰ

trading company

ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ

Fryer, John (English)

ਫਰਾਇਰ, ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Gayer, Sir John (English)

ਗੇਅਰ, ਸਰ ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Gyfford, William (English)

ਗਿਫੋਰਡ, ਵਿਲੀਅਮ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Goa

ਗੋਆ

attacked by Adil Shah

ਆਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

Dutch in

ਡੱਚ ਵਿੱਚ

Portuguese in

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ

Godeheu, Charles (French)

ਗੋਡੇਹੂ, ਚਾਰਲਸ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Golconda

ਗੋਲਕੌਂਡਾ

Grappe, Roland (Dutch)

ਗ੍ਰੇਪੇ, ਰੋਲੈਂਡ (ਡੱਚ)

Gujarat

ਗੁਜਰਾਤ

life in

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ

trade from

ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

Hamilton, Alexander

ਹੈਮਿਲਟਨ, ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ

Harvey, John (English)

ਹਾਰਵੇ, ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Hawkins, William, captain of *Hector*

ਹਾਕਿੰਸ, ਵਿਲੀਅਮ, ਹੈਕਟਰ ਦਾ ਕਪਤਾਨ

Heath, Captain William (English)

ਹੀਥ, ਕੈਪਟਨ ਵਿਲੀਅਮ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Hindus, treatment given by external powers to

ਹਿੰਦੂਆਂ, ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਲੂਕ

Honavar, Raja of

ਹੋਨਾਵਰ, ਰਾਜਾ

Ibn Batuta’s account of Malabar

ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ ਦਾ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ

India and Persia, trade between

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੀਆ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ

Islam

ਇਸਲਾਮ

Jafar, Mir

ਜਾਫ਼ਰ, ਮੀਰ

Jahangir

ਜਹਾਂਗੀਰ

Jains

ਜੈਨ

James, Commodore William (English)

ਜੇਮਜ਼, ਕਮੋਡੋਰ ਵਿਲੀਅਮ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Jang, Muzaffar

ਜੰਗ, ਮੁਜ਼ੱਫਰ

Jang, Nasir

ਜੰਗ, ਨਾਸਿਰ

João de Castro (Portuguese)

ਜੌਨ ਆਫ ਕਾਸਤਰੋ (ਪੁਰਤਗਾਲੀ)

Keeling, William, captain of *Dragon*

ਕੀਲਿੰਗ, ਵਿਲੀਅਮ, ਡਰੈਗਨ ਦਾ ਕਪਤਾਨ

Khan, Dost Ali (Carnatic)

ਖਾਨ, ਦੋਸਤ ਅਲੀ (ਕਰਨਾਟਿਕ)

Khan, Mahfuz

ਖਾਨ, ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼

Khan, Rumi (Turk)

ਖਾਨ, ਰੂਮੀ (ਤੁਰਕੀ)

Kawaka Minas, Armenian

ਕਾਵਾਕਾ ਮਿਨਾਸ, ਅਰਮੀਨੀਆਈ

Kidd, Captain (English pirate)

ਕਿੱਡ, ਕੈਪਟਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ)

Kunjali Marakkar, Mohammad

ਕੁੰਜਲੀ ਮਰੱਕਰ, ਮੁਹੰਮਦ

Kunjali Marakkars

ਮਰੱਕੜ ਦੀ ਕੁੰਜਲੀ

Lawrence, Major Stringer

ਲਾਰੈਂਸ, ਮੇਜਰ ਸਟ੍ਰਿੰਗਰ

Levant Company (English), trade with Turkish Empire

ਲੇਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ), ਤੁਰਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਵਪਾਰ

Leyel, Willem (Dutch)

ਲੇਅਲ, ਵਿਲੇਮ (ਡੱਚ)

Madan, Mir

ਮਦਨ, ਮੀਰ

Madras

ਮਦਰਾਸ

British trade business from

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਪਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ

Dutch exported slaves from

ਡੱਚਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ

Malabar Coast and Romans, trade between

ਮਾਲਾਬਾਰ ਤੱਟ ਅਤੇ ਰੋਮਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ

Marathas

ਮਰਾਠਾ

and English

ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

and French

ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ

and Mughals

ਅਤੇ ਮੁਗਲ

Marco Polo, life in India

ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ

Martin, François (French)

ਮਾਰਟਿਨ, ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Mathews, Commodore Thomas (English)

ਮੈਥਿਊਜ਼, ਕਮੋਡੋਰ ਥਾਮਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Morse, Nicholas

ਮੋਰਸ, ਨਿਕੋਲਸ

Mughal India

ਮੁਗਲ ਭਾਰਤ

account of life and work in

ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

and trade

ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

cruelties of the

ਦੀਆਂ ਬੇਰਹਿਮੀਆਂ

Mundy, Peter, life in British times

ਮੁੰਡੀ, ਪੀਟਰ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ

Muslims, treatment given by Europeans

ਮੁਸਲਮਾਨ, ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ

Nayak, Damarla Venkapapati (Carnatic)

ਨਾਇਕ, ਦਾਮਰਲਾ ਵੈਂਕਾਪਾਪਤੀ (ਕਰਨਾਟਿਕ)

Nikitini’s, Afanasy, account of India

ਨਿਕਿਟਿਨੀਜ਼, ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਖਾਤਾ

Odoric, life in India

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਦਬੂਦਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

Omichand (Nawab’s intermediary)

ਓਮੀਚੰਦ (ਨਵਾਬ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ)

Ovington, Reverend John (English)

ਓਵਿੰਗਟਨ, ਰੈਵਰੈਂਡ ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Paradis, Louis (French)

ਪੈਰਾਡਿਸ, ਲੂਈਸ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

Parsis

ਪਾਰਸੀ

Pean, Captain (English)

ਪੀਨ, ਕੈਪਟਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Pessart, Barrent (Dutch)

ਪੇਸਾਰਟ, ਬੈਰੇਂਟ (ਡੱਚ)

Phipps, William (English)

ਫਿਪਸ, ਵਿਲੀਅਮ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

piracy in India

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ

laws against

ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ

suppression

ਦਮਨ

Plassey, Battle of

ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ,

Pondicherry

ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ

development of

ਦਾ ਵਿਕਾਸ

French at

ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ

trade from

ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

Portuguese

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

and Hindus

ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ

and Islam

ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ

at Diu

ਦੀਉ ਵਿਖੇ

contribution to India

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

conversions to Christianity

ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ

in Goa

ਗੋਆ ਵਿੱਚ

India, life in

ਭਾਰਤ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ

Inquisition

ਜਾਂਚ

terror

ਦਹਿਸ਼ਤ

trade by

ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ ਕਰੋ

Pyrard, Francois (French)

ਪਿਰਾਰਡ, ਫ੍ਰਾਂਸਵਾ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

fellow soldiers of

ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਿਪਾਹੀ

religious conversions

ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

Roe, Sir Thomas

ਰੋ, ਸਰ ਥਾਮਸ

Rykloff van Goens (Dutch)

ਰਾਈਕਲੌਫ ਵੈਨ ਗੋਏਂਸ (ਡੱਚ)

Sambhaji (Marathas)

ਸੰਭਾਜੀ (ਮਰਾਠਾ)

Shah Jahan

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ

Shah, Bahadur (Gujarat)

ਸ਼ਾਹ, ਬਹਾਦਰ (ਗੁਜਰਾਤ)

Shah, Yusuf Adil

ਸ਼ਾਹ, ਯੂਸਫ਼ ਆਦਿਲ

Shivaji, Maratha king

ਸ਼ਿਵਾਜੀ, ਮਰਾਠਾ ਰਾਜਾ

Siddis of Janjira

ਜੰਜੀਰਾ ਦੇ ਸਿੱਧੀ

Siraj-ud-daula, Nawab of Bengal

ਸਿਰਾਜ-ਉਦ-ਦੌਲਾ, ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਨਵਾਬ

slave trade

ਗੁਲਾਮ ਵਪਾਰ

slaves, use of

ਗੁਲਾਮਾਂ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ

Smythe, Thomas

ਸਮਿਥ, ਥਾਮਸ

Sodré, Vincente

ਸੋਡਰੇ, ਵਿਨਸੈਂਟ

Stephens, Thomas

ਸਟੀਫਨਸ, ਥਾਮਸ

sufferings inflicted on Indians by European powers

ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁੱਖ

Surat

ਸੂਰਤ

trade centre for

ਲਈ ਵਪਾਰ ਕੇਂਦਰ

British

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

Dutch

ਡੱਚ

French

ਫ੍ਰੈਂਚ

Tanjore

ਤੰਜੌਰ

Tavernier, Jean-Baptiste (French)

ਟੈਵਰਨੀਅਰ, ਜੀਨ-ਬੈਪਟਿਸਟ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ)

temples, destruction of

ਮੰਦਰਾਂ, ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼

Vasco da Gama

ਵਾਸਕੋ ਦਾ ਗਾਮਾ

Vora, Virji (businessman) and East India Company

ਵੋਰਾ, ਵਿਰਜੀ (ਕਾਰੋਬਾਰੀ) ਅਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ

Waite, Sir Nicholas (English)

ਵੇਟ, ਸਰ ਨਿਕੋਲਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Watson, Vice-Admiral Charles (English)

ਵਾਟਸਨ, ਵਾਈਸ-ਐਡਮਿਰਲ ਚਾਰਲਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Weddell, John (English)

ਵੈਡੇਲ, ਜੌਨ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)

Xavier, Francis

ਜ਼ੇਵੀਅਰ, ਫਰਾਂਸਿਸ

Zamorin and

ਜ਼ਮੋਰਿਨ ਅਤੇ

Dutch

ਡੱਚ

English

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

Portuguese

ਪੁਰਤਗਾਲੀ

Raja of Cochin

ਕੋਚੀਨ ਦਾ ਰਾਜਾ

ACKNOWLEDGEMENTS

ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ

I have received help and hospitality from many in India and the UK while writing this book, for which I am extremely grateful. I would particularly like to thank Dileep Chinchalker, Tejas Desai, Ashvin Naik, C.K. Ramachandran, Premalatha Seshadri, Sharada Srinivasan and Jehangir Vakil.

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲੀਪ ਚਿੰਚਲਕਰ, ਤੇਜਸ ਦੇਸਾਈ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਨਾਇਕ, ਸੀ.ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਪ੍ਰੇਮਲਤਾ ਸ਼ੇਸ਼ਾਦਰੀ, ਸ਼ਾਰਦਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਅਤੇ

ਜਹਾਂਗੀਰ ਵਕੀਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ।

I would also like to thank the staff of the British Library's African and Asian Studies reading room for their assistance in my research, Rachel Joy Tanzer for facilitating the publication of this book, and all the staff of HarperCollins India who have striven to make it a success.

ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਅਫਰੀਕੀ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਰੀਡਿੰਗ ਰੂਮ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਰੇਚਲ ਜੋਏ ਟੈਂਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।

About the Book

ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ

From the bestselling author of

The Great Hedge of India

ਦ ਗ੍ਰੇਟ ਹੇਜ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਤੋਂ

In the three centuries that followed Vasco da Gama's discovery of the sea route from Europe to India, European powers made a beeline for India's fabled riches, its spices, gold and gems. Though they ostensibly came for trade and commerce, and the

thrill of discovering a new land, the lines between exploration and exploitation soon blurred.

ਵਾਸਕੋ ਡੀ ਗਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀ ਦੌਲਤ, ਇਸਦੇ ਮਸਾਲਿਆਂ, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਰਤਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਬਣਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਰੋਮਾਂਚ ਲਈ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

The Theft of India documents the intense rivalry for spoils that played out between the British, the French, the Dutch and the Portuguese, and the impact this had on Indians. It details the political intrigue, the agreements and the betrayals, the oppression, swindling and greed of these foreign powers as they each tried to strengthen their grip on this vast and ‘exotic’ land.

"ਦਿ ਥੇਫਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ" ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਡੱਚ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਲਈ ਤਿੱਖੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤਾਂ, ਜ਼ੁਲਮ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ' ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

Roy Moxham’s work, though, is no dry study of textual materials. Through probing research, he

unearths eyewitness accounts and memoirs from the era. Moxham supplements these with an exhaustive study of academic works on the subject. The result is an unflattering picture of the ‘civilized’ West as it systematically strips India of its riches.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ ਦਾ ਕੰਮ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੋਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਉਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਕਸ਼ਮ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ 'ਸੱਭਿਅਕ' ਪੱਛਮ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

About the Author

ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ

Roy Moxham is the author of *Outlaw – India’s Bandit Queen and Me* (2010), *A Brief History of Tea* (2009), an updated edition of *Tea – Addiction Exploitation and Empire* (2003), *The Great Hedge of India* (2001), and two novels, *The East Indian Company Wife* (2014) and *The Freelander* (1990). He was born and brought up

in Evesham, England. After working for a while on a fruit farm, he went to Africa in 1961 to manage a tea estate in Nyasaland, now Malawi. He spent thirteen years in eastern Africa before returning to London to set up a gallery of African art.

ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ "ਆਊਟਲਾਅ - ਇੰਡੀਆਜ਼ ਬੈਂਡਿਟ ਕਵੀਨ ਐਂਡ ਮੀ" (2010), "ਏ ਬ੍ਰੀਫ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਟੀ" (2009), "ਟੀ - ਐਡਿਕਸ਼ਨ ਐਕਸਪਲੋਇਟੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਐਂਪਾਇਰ" (2003), "ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਹੇਜ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ" (2001) ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਵਲ, "ਦਿ ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀ ਵਾਈਫ" (2014) ਅਤੇ "ਦਿ ਫ੍ਰੀਲੈਂਡਰ" (1990) ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਈਵੇਸ਼ਮ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਫਲਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ 1961 ਵਿੱਚ ਨਿਆਸਾਲੈਂਡ, ਹੁਣ ਮਲਾਵੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਹ ਦੇ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਕਲਾ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਲਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਡਨ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ।

Subsequently, Roy Moxham went to Camberwell College of Arts and qualified as a book and paper conservator. After a period at Canterbury Cathedral Archives, he became senior conservator of the Senate House Library, University of London. He also taught and examined in the Institute of English Studies on an MA in ‘The History of the Book’. Following ‘retirement’, he devotes most of his energies to writing and giving talks. He spends half his time in

London and the other half travelling, principally in South and South-East Asia.

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ ਕੈਂਬਰਵੈੱਲ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੈਂਟਰਬਰੀ ਕੈਥੇਡ੍ਰਲ ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਲੰਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੈਨੇਟ ਹਾਊਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਬਣ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਦਿ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦ ਬੁੱਕ' ਵਿੱਚ ਐਮਏ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। 'ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਊਰਜਾ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ।

www.roymoxham.com

www.roymoxham.com

Harper Collins

TALK TO US

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ

Join the conversation on Twitter

ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ

http://twitter.com/HarperCollinsIN

http://twitter.com/HarperCollinsIN

Like us on Facebook to find and share posts about our books with your friends

ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਪੋਸਟਾਂ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਪਸੰਦ ਕਰੋ।

http://www.facebook.com/HarperCollinsIndia

http://www.facebook.com/HarperCollinsIndia

Follow our photo stories on Instagram

ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਫੋਟੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਲੋ ਕਰੋ

http://instagram.com/harpercollinsindia/

http://instagram.com/harpercollinsindia/

Get fun pictures, quotes and more about our books on Tumblr

ਟਮਬਲਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।

http://www.tumblr.com/blog/harpercollinsindia

http://www.tumblr.com/blog/harpercollinsindia

First published in India in 2016 by

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2016 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

HarperCollins *Publishers* India

ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਇੰਡੀਆ

Copyright © Roy Moxham 2016

ਕਾਪੀਰਾਈਟ © ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ 2016

P-ISBN: 978-93-5264-090-4

ਪੀ-ਆਈਐਸਬੀਐਨ: 978-93-5264-090-4

Epub Edition © December 2016 ISBN: 978-93-5264-091-1

ਈਪਬ ਐਡੀਸ਼ਨ © ਦਸੰਬਰ 2016 ISBN: 978-93-5264-091-1

2 4 6 8 10 9 7 5 3 1

Roy Moxham asserts the moral right to be identified as the author of this work.

ਰਾਏ ਮੋਕਸ਼ਮ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

The views and opinions expressed in this book are the author's own and the facts are as reported by her, and the publishers are not in any way liable for the same.

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਏ ਲੇਖਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

All rights reserved under The Copyright Act, 1957. By payment of the required fees, you have been granted the nonexclusive, nontransferable right to access and read the text of this ebook on-screen. No part of this text may be reproduced, transmitted, downloaded, decompiled, reverse-engineered, or stored in or introduced into any information storage

and retrieval system, in any form or by any means, whether electronic or mechanical, now known or hereinafter invented, without the express written permission of HarperCollins *Publishers* India.

ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਈ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਗੈਰ-ਨਿਵੇਕਲਾ, ਗੈਰ-ਤਬਾਦਲਾਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ, ਹੁਣ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਡਾਊਨਲੋਡ, ਡੀਕੰਪਾਈਲ, ਰਿਵਰਸ-ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

Cover design © HarperCollins *Publishers* India

ਕਵਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ © ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਇੰਡੀਆ

Cover image: **Getty Images**

ਕਵਰ ਚਿੱਤਰ: ਗੈਟੀ ਚਿੱਤਰ

www.harpercollins.co.in

www.harpercollins.co.in

HarperCollins Publishers

ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼

A-75, Sector 57, Noida, Uttar Pradesh 201301, India

ਏ-75, ਸੈਕਟਰ 57, ਨੋਇਡਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 201301, ਭਾਰਤ

1 London Bridge Street, London, SE1 9GF, United Kingdom

1 ਲੰਡਨ ਬ੍ਰਿਜ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਲੰਡਨ, SE1 9GF, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ

Hazelton Lanes, 55 Avenue Road, Suite 2900, Toronto, Ontario M5R 3L2

ਹੇਜ਼ਲਟਨ ਲੇਨਜ਼, 55 ਐਵੇਨਿਊ ਰੋਡ, ਸੂਟ 2900, ਟੋਰਾਂਟੋ, ਓਨਟਾਰੀਓ M5R 3L2

and 1995 Markham Road, Scarborough, Ontario M1B 5M8, Canada

ਅਤੇ 1995 ਮਾਰਖਮ ਰੋਡ, ਸਕਾਰਬੋਰੋ, ਓਨਟਾਰੀਓ M1B 5M8, ਕੈਨੇਡਾ

25 Ryde Road, Pymble, Sydney, NSW 2073, Australia

25 ਰਾਈਡ ਰੋਡ, ਪਿਮਬਲ, ਸਿਡਨੀ, NSW 2073, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ

195 Broadway, New York, NY 10007, USA

195 ਬ੍ਰੌਡਵੇ, ਨਿਊਯਾਰਕ, NY 10007, ਅਮਰੀਕਾ